

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. «ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ»

Έμφυλες Ταυτότητες στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Η δημοσιογραφική αναφορά στο θέμα των οροθετικών γυναικών.

Διπλωματική εργασία της φοιτήτριας Ζωής Νιάκου

Επιβλέπουσα: Μαριάνθη Γεωργαλλίδου

Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής: Ι. Γαλαντόμος, Κ. Φραντζή

ΡΟΔΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

Οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα διπλωματική εργασία εκφράζουν αποκλειστικά τη συγγραφέα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις 30 Απριλίου 2012 έλαβε χώρα στο κέντρο της Αθήνας μία υπόθεση κόλαφος για την ελληνική κοινωνία, για την οποία δεν αποδόθηκαν στην ουσία ευθύνες παρά μόνο αρκετά χρόνια αργότερα. Πρόκειται για την υπόθεση των οροθετικών γυναικών και όσα ακολούθησαν αυτής. Δεν χαρακτηρίζεται απαραίτητα ως «κόλαφος» μια υπόθεση εντοπισμού οροθετικών γυναικών, που ζουν στο κέντρο μιας μεγάλης πόλης, και μπορεί να είναι τοξικοεξαρτημένες ή να εργάζονται ως εκδιδόμενες. Ο λόγος που η συγκεκριμένη αποτελεί μια τέτοια περίπτωση, ίσως μοναδική στα παγκόσμια δεδομένα, είναι γιατί, εν έτει 2012, μπορεί κανείς να πει παρατηρώντας τον τρόπο χειρισμού της υπόθεσης από ένα μεγάλο δημοσιογραφικό επιτελείο, την ελληνική αστυνομία και την τότε κυβερνητική εξουσία, ότι επανήλθε κάποιου είδους σύγχρονη μέθοδος διασυρμού του ασθενούς και του διαφορετικού, σε κοινή θέα, μόνο που αυτή τη φορά το μέσο έκθεσης σε κοινή θέα ήταν ο Τύπος της περιόδου. Οι φωτογραφίες και τα προσωπικά στοιχεία των γυναικών αυτών, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων γονέων, της ημερομηνίας γέννησης και του τότε τόπου κατοικίας τους, βρέθηκαν μέσα σε λίγες μόνο ημέρες σε παράθυρα δελτίων ειδήσεων, έντυπες εφημερίδες και ενημερωτικές εκπομπές, από όπου και δεν διεγράφησαν ποτέ ως σήμερα. Διόλου ευκαταφρόνητο λόγο είχε και η τότε κυβερνητική εξουσία σε αυτό, αφού με τη δική της έγκριση και προτροπή βρέθηκαν τριάντα δύο γυναίκες εκτεθειμένες, με κοινοποιημένα τα στοιχεία τους και την ασθένειά τους, παρά το ισχύον ιατρικό απόρρητο του ασθενούς.

Για την ανάλυσή τους χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, στοιχεία της ανάλυσης δημοσιογραφικού λόγου και των μεθόδων κατασκευής ταυτοτήτων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε το τρισδιάστατο μοντέλο ανάλυσης λόγου του Fairclough σε συνάρτηση με την θεωρία της κοινωνικής και ιδεολογικής κυριαρχίας του Van Dijk και των εργαλείων της μεθόδου που αναδεικνύουν την κατασκευή έμφυλων ταυτοτήτων, καθώς και παράγοντες που ορίζουν το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το ιδεολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο στη λειτουργία των Μέσων και η ανάλυση γλώσσας και δομής των ειδήσεων κατά τον Πολίτη.

Η παρούσα έρευνα στηρίχθηκε σε αυτό το γεγονός και επιχείρησε τον διαχωρισμό των διαδικτυακών εφημερίδων που σε άρθρα τους παρουσίασαν το θέμα

δημοσιογραφικά (ειδησεογραφικά και σχολιογραφικά) σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τον τρόπο προσέγγισής τους: σε άρθρα αρνητικά διακείμενα, σε άρθρα υποστηρικτικά και σε άρθρα με διαφορούμενη θέση. Για τις κατηγορίες αυτές χρησιμοποιήθηκαν άρθρα από τους διαδικτυακούς ιστοτόπους των εξής εφημερίδων: Enikos, Πρώτο Θέμα, News Bomb, T-Life, Espresso News, Vice, Protagon, Lifo, Athens Indymedia, Εφημερίδα των Συντακτών, News 247 και I-Efimerida.

ABSTRACT

On April 30, 2012, a case which “slapped” the Greek society took place in the center of Athens, for which justice was given several years later, but responsibilities were never materially rewarded. This is the case of seropositive women and what followed it. It is not necessarily characterized as "slapping" a case of detecting HIV positive women living in the center of a large city, and may be toxic addicted or working as prostitutes. The reason why this is such a case, perhaps unique in the world, is because, in 2012, it could be said by observing how the case was handled by a major journalistic staff, the Greek police and the governmental authority, some kind of modern method of scaring the patient and the different, in a common view, only this time the medium of exposure to a common view was the Press of the period. Photos and personal details of these women, including their parents' names, their date of birth and their place of residence, were found in just a few days on newspapers and newsletters, from which they were never deleted until today. The government's power at that time was unhelpful, since thirty-two women were exposed, with their own information and illness, under its own approval and encouragement, in spite of the medical restricted information of patients.

For the analysis, the Critical Discourse Analysis tools, elements of journalistic analysis, and methods of identity creation in the media are used. In particular, the three-dimensional Fairclough discourse analysis model was used in conjunction with Van Dijk's theory of social and ideological dominance and the tools of the method that highlight the construction of gender identities, as well as factors that define the context of the communicative circumstance, the ideological- cultural context in the

functioning of the Media and analysis of the language and structure of the news according to Politis.

The present research was based on this fact and attempted to separate the online newspapers that in their articles presented the subject in a journalistic manner (news and commentary) in three categories, depending on how they were approached: negative articles, supporting articles and articles with an ambiguous position. For these categories, articles from the web sites of the following newspapers were used: Enikos, Proto Thema, News Bomb, Athens Voice, Espresso News, Vice, Protagon, Lifo, Athens Indymedia, News 247 and Ef-syn.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Οροθετικές, διαπόμπευση, Κριτική Ανάλυση Λόγου, κατασκευή έμφυλων ταυτοτήτων, γλωσσικός σεξισμός στα ΜΜΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Δημοσιογραφικός Λόγος

2.1.1 Τα Μέσα και η επικοινωνιακή συνθήκη

2.1.2 Η έντυπη δημοσιογραφία

2.1.3 Δημοσιογραφικός Λόγος και ρατσισμός

2.2 Γλωσσικός σεξισμός

2.2.1 Η γλώσσα και το φύλο

2.2.2 Έρευνες στη φεμινιστική γλωσσολογία

2.2.3 Δύο φύλα, δύο κουλτούρες

2.2.4 Το φύλο στην ελληνική γραμματική και το λεξιλόγιο

2.2.5 Η κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας

2.3 Φεμινιστικές προσεγγίσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

2.3.1 Φύλο και ΜΜΕ

2.3.2 Οι κειμενοκεντρικές προσεγγίσεις

2.4 Κριτική Ανάλυση Λόγου

2.4.1 Ορισμός και θέσεις

2.4.2 Ιστορία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου

2.4.3 Η κοινωνιογνωσιακή προσέγγιση

2.4.4 Η λογοϊστορική προσέγγιση

2.4.5 Η κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση

2.4.6 Συστημική-λειτουργική γλωσσολογία του Halliday

2.4.7 Η δύναμη του λόγου

2.4.8 Φύλο και Κριτική Ανάλυση Λόγου

2.5 Η Κριτική Ανάλυση των Ειδησεογραφικών Κειμένων

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Μεθοδολογία

3.2 Δεδομένα

4. ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Η αρθρογραφική αναφορά

4.2 Κριτική Ανάλυση Λόγου στα σχετικά με τις οροθετικές γυναίκες άρθρα

4.2.1 Άρθρα Αρνητικά Διακείμενα προς τις οροθετικές γυναίκες

I. Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης

II. Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης

4.2.2 Άρθρα Υποστηρικτικά προς τις οροθετικές γυναίκες

I. Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης

II. Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης

4.2.3 Δημοσιογραφικοί Ιστότοποι με Διφορούμενη Θέση: Η περίπτωση της News

247

I. Άρθρο Σύγχρονο της Είδησης

II. Άρθρο Υστερόχρονο της Είδησης

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α', Β', Γ'

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στα γεγονότα της διαπόμπευσης των οροθετικών γυναικών, στην Αθήνα, κατά την περίοδο Απριλίου και Μαΐου 2012, αλλά και κατά τα επόμενα χρόνια ως το 2016, οπότε και οι γυναίκες τελικά αθωώθηκαν. Για να καταλάβει κανείς την εφελθρία δύναμη αυτής της ασεβούς προς την ανθρώπινη ύπαρξη πράξης, οφείλει να εξετάσει το γεγονός σε συνάρτηση με τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές της 6ης Μαΐου 2012, και της, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, εκλογικής κατάρρευσης του κόμματος που τότε βρισκόταν στην εξουσία (ΠΑΣΟΚ). Ο τότε υπουργός Υγείας, Ανδρέας Λοβέρδος, σε συνεργασία με τον υπουργό Προστασίας του Πολίτη Μιχάλη Χρυσοχοϊδη, και με την στήριξη της κυβέρνησης, πατούν επί πτωμάτων σχεδόν κυριολεκτικά, σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να κερδίσουν ξανά την πολιτική εξουσία, πράγμα που τελικά δεν συμβαίνει, αφού στις επικείμενες εκλογές, το εκλογικό αποτέλεσμα φέρνει την τότε αξιωματική αντιπολίτευση, Νέα Δημοκρατία, πρώτο κόμμα.

Επιγραμματικά, η υπόθεση που εξετάζεται ξεκινά στις 30 Απριλίου στο κέντρο της Αθήνας, όπου μια εκδιδόμενη γυναίκα από τη Ρωσία, σε έλεγχο της αστυνομίας, εξετάζεται για λοιμώδη νοσήματα και το αποτέλεσμα παρουσιάζεται θετικό στον ιό HIV. Μόλις αυτό γίνεται γνωστό, η φωτογραφία της και τα στοιχεία της δημοσιεύονται στον Τύπο, σε εφημερίδες και περιοδικά, διαδικτυακά και μη, που συναινούν στο να τη δημοσιοποιήσουν, και από την επόμενη κιόλας ημέρα, μπαίνει σε εφαρμογή η επιχείρηση «σκούπα» της αστυνομίας- υπό την καθοδήγηση της κυβέρνησης- σε όλο το κέντρο της Αθήνας, με σκοπό να ανακαλύψει όσες γυναίκες μπορεί να είναι θετικές στον ιό και να εργάζονται ως εκδιδόμενες. Πάνω από ενενήντα γυναίκες οδηγούνται τις επόμενες ημέρες στα αστυνομικά τμήματα των Αθηνών, όπου διαπιστώνεται η οροθετικότητα ή η οροαρνητικότητα τους, με τη μέθοδο του rapid test. Θετικές στον ιό είναι οι τριάντα δύο.

Στη συνέχεια με γοργούς ρυθμούς οι φωτογραφίες των τριάντα δύο αυτών γυναικών, μαζί με τα προσωπικά τους στοιχεία (ονοματεπώνυμο, όνομα πατέρα και μητέρας, τόπος κατοικίας), δημοσιεύονταν σταδιακά ανά λίγες ημέρες έως τις 10 Μαΐου, με φαινομενικό σκοπό όλου αυτού του διασυρμού την ενημέρωση όσων ανδρών είχαν συνευρεθεί μαζί τους και την παράκληση σε γρήγορη δράση από μέρους τους με το να απευθυνθούν στο ΚΕΕΛΠΝΟ. Οι γυναίκες προφυλακίστηκαν, τους επιβλήθηκε το

αδίκημα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης, κατηγορία κακουργηματικού χαρακτήρα, και χρόνια αργότερα, το 2016, δικάστηκαν και αθώθηκαν.

Οι επιπτώσεις αυτής της ιστορίας στην ελληνική κοινωνία ήταν πολλές, αφού τα γεγονότα κατάφεραν να αναδείξουν την πολύ σκληρή και απάνθρωπη πλευρά της κοινωνίας και των μέσων ενημέρωσης, που ειδικά σε αυτή την περίπτωση, κατάφεραν να ασκήσουν ιδιαίτερη επιρροή στην κοινή γνώμη. Έγινε φανερή η «μεσαιωνικού» τύπου αντιμετώπιση μιας τέτοιας περίπτωσης, καθώς δεν είναι ο διασυρμός ένας ανθρωπιστικός τρόπος με τον οποίο θα έπρεπε να διαχειριστεί η κυβέρνηση μια τέτοια κατάσταση, αλλά αντίθετα θα έπρεπε να είχε φροντίσει τα στοιχεία και οι φωτογραφίες να μη διαρρεύσουν, και έστω και στο όνομα της προστασίας των ανδρών, να έβρισκε εναλλακτικούς τρόπους ενημέρωσης για να τους πείσει να απευθυνθούν σε ιατρικό φορέα. Εντέλει, Η κυβέρνηση ντροπιάστηκε, τα περισσότερα εκ των μέσων και αστυνομία και ΚΕΕΛΠΙΝΟ λογοδότησαν στον εισαγγελέα, με το τελευταίο να ζητάει συγγνώμη από τις γυναίκες στο τέλος του αγώνα τους.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι επιπτώσεις στις ζωές των τριάντα δύο γυναικών ήταν λιγότερο σημαντικές: το ακριβώς αντίθετο. Η προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ο διασυρμός που υπέστησαν, η αντιμετώπισή τους από τις αρχές, ακόμη και ως ασθενείς, ήταν αρκετά για να προκαλέσουν στη ζωή τους αναπάντεχα γεγονότα, από αυτά που η κοινωνία νόμιζε πως είχε αποτάξει: διαπόμπευση / εξευτελισμός των γονιών τους ή των παιδιών τους, περιθωριοποίηση των ιδίων, απομόνωση στα κελιά της αστυνομίας λόγω της οροθετικότητας, σε κάποιες περιπτώσεις και αυτοκτονία.

Τα ερωτήματα στα οποία η παρούσα έρευνα καλείται να δώσει απαντήσεις είναι: α) με ποιους τρόπους (γλωσσικά μέσα) παρουσιάστηκε η είδηση των οροθετικών γυναικών από διαφορετικά ηλεκτρονικά Μέσα, β) αν και κατά πόσο διέφεραν οι ειδήσεις επί του θέματος σε ίδια εφημερίδα, αλλά σε διαφορετική χρονική περίοδο, και γ) πώς συνδέθηκε το μικρο-επίπεδο του λόγου των ειδησεογραφικών άρθρων με το μακρο-επίπεδο των σχέσεων κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας στην υπόθεση των οροθετικών γυναικών.

Η έρευνα αυτή εξετάζει δειγματικά τον δημοσιογραφικό λόγο και τα υπόρρητα μηνύματά του, με βάση άρθρα που αφορούν την υπόθεση των οροθετικών γυναικών.

Σκοπός της εργασίας είναι να αναδείξει πόσο διαφορετικά μπορεί να χειριστεί ο λόγος των (έντυπων) μέσων μαζικής ενημέρωσης από τους εκάστοτε αρθρογράφους που εξυπηρετούν τα συμφέροντα της εφημερίδας ή του περιοδικού, πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Στα δείγματα της έρευνας, η παρουσίαση της είδησης γίνεται με διαφορετικό τρόπο, μέσω του οποίου εκφράζεται η ιδεολογία του ιστότοπου. Τα δείγματα αυτά προέρχονται εξ ολοκλήρου από την ηλεκτρονική πηγή των δημοσιογραφικών μέσων. Βέβαια, κάποιες από τις εφημερίδες από το 2012 ως το 2016, περίοδος που καλύπτει η έρευνα, κυκλοφορούσαν εξίσου σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Η μέθοδος με την οποία αναλύθηκαν τα επιλεγμένα άρθρα είναι η Κριτική Ανάλυση Λόγου, χρησιμοποιώντας τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση της ιδεολογικής οπτικής των κειμένων. Μέσω της κοινωνιοπολιτισμικής προσέγγισης ανάλυσης του Fairclough (Fairclough 1992, 2003) στα επιλεγόμενα προς ανάλυση άρθρα επιχειρείται να αναδειχθούν η θεωρία κοινωνικής και ιδεολογικής κυριαρχίας κατά τον Van Dijk (Van Dijk 2001), οι σχέσεις εξουσίας και οι έμφυλες ταυτότητες που αναπαράγονται μέσω των MME, χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά εργαλεία Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Λαμπροπούλου 2014). Στα περισσότερα άρθρα αναδεικνύεται η κατασκευή έμφυλων ταυτοτήτων άνδρα και γυναίκας εμπλεκόμενων στην υπόθεση, με στόχο οι ταυτότητες αυτές να αναλυθούν και να συγκριθούν. Χρησιμοποιείται επίσης η επικοινωνιακή συνθήκη των MME σε επικοινωνιακό και πολιτισμικό- ιδεολογικό πλαίσιο, καθώς και η δομική και γλωσσική ανάλυση των έντυπων άρθρων (Πολίτης 2014).

Δομικά, η εργασία χωρίζεται σε δύο μεγάλα κεφάλαια, το κεφάλαιο της θεωρίας και της έρευνας και ανάλυσης των κειμένων. Στο κεφάλαιο της θεωρίας, εξετάζονται κατά σειρά ο δημοσιογραφικός λόγος και η ανάλυσή του, κυρίως ο έντυπος· ο γλωσσικός σεξισμός και οι σχετικές θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί και μελετηθεί, ο σεξισμός στην ελληνική γλώσσα και ο τρόπος με τον οποίο κατασκευάζεται η έμφυλη ταυτότητα στον γραπτό λόγο· οι φεμινιστικές προσεγγίσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όπου αναφέρονται οι προσεγγίσεις για την κατασκευή ταυτοτήτων στα κείμενα του Τύπου· και, τέλος, η Κριτική Ανάλυση Λόγου, όπου αναλύεται η μέθοδος ανάλυσης λόγου σε επίσημα έγγραφα και κείμενα των μέσων, οι προσεγγίσεις που αναπτύσσονται και η επιρροή του λόγου στις κοινωνικές ομάδες.

Το κεφάλαιο της έρευνας / ανάλυσης χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μια βαθύτερη αναφορά και ανάλυση στα γεγονότα της περιόδου, τα οποία αναλύονται με βάση τη βιβλιογραφία. Στη συνέχεια ακολουθεί η κύρια έρευνα, όπου αναλύονται αρχικά η μεθοδολογία και τα δεδομένα που συγκροτούν την έρευνα, και ακολουθούν τα άρθρα που αναλύθηκαν, κατηγοριοποιημένα σε τρεις ομάδες ανάλογα με το περιεχόμενό τους και την ταυτότητα της εφημερίδας που τα δημοσίευσε, αλλά και ανάλογα με την χρονική περίοδο δημοσίευσής τους. Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από όλη την έρευνα, η βιβλιογραφία, τα παραρτήματα και οι πηγές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Στην ενότητα που ακολουθεί θα εξετάσουμε τα βασικά στοιχεία δημοσιογραφικού λόγου, υπό το πρίσμα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου. Θα παρουσιαστούν, σε πρώτη φάση, στοιχεία γενικά για τα Μέσα και τον τρόπο οργάνωσης του λόγου στα Μέσα και τα δύο πλαίσια που συγκροτούν την επικοινωνιακή συνθήκη. Πιο ειδικά στη συνέχεια, θα αναφερθεί και θα αναλυθεί το είδος της έντυπης δημοσιογραφίας, η διάκριση ειδήσεων και ρεπορτάζ και τα μοντέλα δομής και ανάλυσης ειδήσεων. Βαρύτητα θα δοθεί στην παρατήρηση της γλώσσας άρθρων και τίτλων. Στην τελευταία υποενότητα θα αναφερθεί ο τρόπος με τον οποίο η γλώσσα των Μέσων συντελεί στη δημιουργία ή στην αναπαραγωγή ρατσιστικών και στερεοτυπικών ιδεολογιών στην κοινωνία.

2.1.1 Τα Μέσα και η Επικοινωνιακή Συνθήκη

Η επικοινωνία των Μέσων με το κοινό είναι δεσμευμένη με συμβόλαια, με ρητούς και άρρητους κανόνες δεοντολογίας που διέπουν τον δημοσιογραφικό λόγο, αποτελούν τον καθρέφτη της επικαιρότητας και ορίζονται από τον πολιτισμό, την ιδεολογία και την ιστορία. Η συνισταμένη τους είναι η επικοινωνιακή πρόθεση του Μέσου ή των Μέσων στο σύνολό τους (Jucker 2011). Όλα αυτά ορίζουν τα πλαίσια της *επικοινωνιακής περίστασης* (context of situation) και το *πολιτισμικό/ιδεολογικό* (context of culture) πλαίσιο της λειτουργίας των Μέσων.

Το πλαίσιο επικοινωνιακής περίστασης

Για να εξετάσουμε το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίστασης, βλέπουμε πρώτα τη διαδικασία που ακολουθεί ένα κείμενο για να εκδοθεί. Όλα τα κείμενα, γραπτά ή προφορικά, με αφετηρία τον συντάκτη/συντάκτρια ή ομιλητή/ομιλήτρια, είναι ελεγμένα εκ των προτέρων από μια εκδοτική ομάδα που τα ορίζει, που τα εξετάζει σε περιεχόμενο και ύφος, ώστε να διαπιστώσει αν συμφωνούν με το Μέσο το οποίο αφορούν και θα τα προβάλλει. Οι συνθήκες στις οποίες ένα κείμενο οφείλει να συμφωνεί με τη εκδοτική γραμμή είναι καθορισμένες από τον ιδιοκτήτη/την ιδιοκτήτρια που υποδεικνύει την ταυτότητα και την ιδεολογία (Bell 1991, Chimombo & Roseberry 1998). Όσον αφορά τα ακροατήρια των Μέσων, αυτά είναι πολυπληθή

και ανομοιογενή, και η κοινωνική και δημογραφική τους ταυτότητα άγνωστη στους εκάστοτε δημοσιογράφους (Πολίτης 2001:116). Χωρίζονται σε σκοπούμενο ακροατήριο ή αναγνωστικό κοινό, αναμενόμενο –όχι στοχευόμενο- ακροατήριο ή αναγνωστικό κοινό, συμπτωματικό κοινό και ωτακουστές/τριες ή λαθραναγνωστές/τριες. Από δημοσιογραφική σκοπιά, τα ακροατήρια είναι μόνο δυνητικά, και με βάση αυτό το στοιχείο γίνεται η επιλογή της κατάλληλης ύλης και ύφους, ώστε να επιτυγχάνεται η μετάδοση μηνυμάτων. Παλαιότερα η μαζική επικοινωνία ήταν μιας κατεύθυνσης, από το Μέσο προς το κοινό. Με το σύγχρονο διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ανταγωνίζονται τη δημοσιογραφία και την υποχρεώνουν να συμβιώσει μαζί τους. Επόμενος παράγοντας του πλαισίου αυτού είναι οι σημειωτικοί πόροι που χρησιμοποιεί κάθε μέσο. Ο τύπος εκμεταλλεύεται το οπτικό κανάλι, το ραδιόφωνο το ακουστικό, η τηλεόραση το οπτικοακουστικό και το διαδίκτυο χρησιμοποιεί πολυτροπικά κείμενα και υπερδεσμούς. Διαφορετικός σημειωτικός πόρος όμως σημαίνει και διαφορετικός τρόπο ανάγνωσης του κειμένου από το κοινό. Στον τρίτο και τελευταίο παράγοντα του πλαισίου αυτού, έχουμε το μήνυμα. Το μήνυμα αφορά στο θέμα που θα πραγματευτεί το κείμενο του Μέσου. Το μη μυθοπλαστικό υλικό που παρουσιάζεται από τα μέσα αποτελεί έναν συνδυασμό κοινωνικών παραγόντων και εμπειρίας, που σχετίζονται με την οργάνωση δημοσίου χώρου (Charadeau 2005:115-119). Το υλικό αυτό είναι αλληλένδετο με τη διαδικασία συλλογής του (πρακτορεία, ανταποκρίσεις, αυτοψία), με τα τρία γένη της δημοσιογραφίας (ειδησεογραφία, συνέντευξη, σχολιογραφία) και τα είδη τους (Adam 1997). Παρόλα αυτά, η ιεράρχηση και η επιλογή ακόμη, των θεμάτων δεν συμφωνεί πάντα σε όλα τα μέσα και εξαρτάται από την εκδοτική ταυτότητα, την ιδεολογία ή την εμβέλειά του.

Το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο

Το πλαίσιο του πολιτισμού και της ιδεολογίας αποτελεί το βήμα για να γίνει κατανοητή η λειτουργία των Μέσων ως μέσων πληροφόρησης. Αυτό συμβαίνει για τους δύο λόγους: αφενός ο πολιτισμός μιας χώρας καθώς και οι σχέσεις της με άλλες χώρες, επηρεάζει τη δημοσιογραφία, διαμορφώνοντας στερεότυπα και στάσεις, και αφετέρου, ο παράγοντας της ιδεολογίας στα Μέσα ξεκινά βασικά από οικονομικές ή πολιτικές αιτίες. Το πολιτικό-ιδεολογικό προφίλ κάθε Μέσου μπορεί να φανεί μέσα από πέντε αντιθετικά ζεύγη: το πληροφοριακό ή το συναισθηματικό ύφος (ουδέτερη γραφή «σοβαρών» και εντυπωσιαστική γραφή «λαϊκών» Μέσων), η επίσημη ή η

ανεπίσημη γλώσσα (Μέσα που χρησιμοποιούν την πρότυπη γλώσσα και λόγιες εκφράσεις και Μέσα που αναμειγνύουν τη δημοσιογραφική γλώσσα με στοιχεία της καθομιλουμένης ή διαλεκτολογικά), η αντίθεση κοινωνικής ισχύος ή αλληλεγγύης (Μέσα που δεν αμφισβητούν κοινωνικές δομές ή θεσμούς και Μέσα που τίθενται υπέρ της κοινωνικής δημοκρατίας), η παράδοση ή η νεωτερικότητα (Μέσα που προβάλλουν την παράδοση και τη συνέχειά της και Μέσα που έρχονται σε ρήξη με αυτή), και τέλος, εθνοκεντρισμός ή διεθνισμός (Μέσα εθνικιστικής προκατάληψης και Μέσα που προβάλλουν μια προοπτική συνένωσης και οικουμενισμού) (Cameron 1996).

2.1.2 Η έντυπη δημοσιογραφία

Έχει παρατηρηθεί ότι δεν υπάρχει συμφωνία στα εγχειρίδια σχετικά με το πόσα και ποια είναι τα είδη της έντυπης δημοσιογραφίας. Σε γενικές γραμμές αναγνωρίζονται δύο βασικά γένη λόγου, η ειδησεογραφία και η σχολιογραφία. Σε αυτά τα δύο γένη όμως, δεν συμπεριλαμβάνονται συχνά είδη ή υποείδη (Adam 1997: 7-11), όπως για παράδειγμα η επιφυλλίδα, το ευθυμογράφημα ή οι ανθρώπινες ιστορίες (είδη). Όσον αφορά τα υποείδη, υπάρχουν διάφορες προτάσεις συνέντευξης ή σχολίων. Περισσότερη ομοφωνία συναντούμε στην τυπολογία των ειδών έντυπης δημοσιογραφίας, που προβλέπει τρεις κατηγορίες: ειδήσεις, που μπορεί να είναι γενικές ή ειδικές ή ανθρώπινες ιστορίες, γνώμες, δηλαδή τα άρθρα, τις κριτικές ή προσωπικές στήλες, και χρήσιμα, όπως τα δελτία καιρού ή προγράμματα (Bell 1991:14-15). Η αλλαγή της πληροφόρησης από έντυπη σε διαδικτυακή υποχρέωσε τις εφημερίδες να υιοθετήσουν την ψηφιακή μορφή τους εκτός της έντυπης, και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξει η μορφή της παρουσίασης της είδησης όπως τη γνωρίζαμε. Για παράδειγμα, στη διαδικτυακή δημοσιογραφία υπάρχει ο όρος *newsbites*, δηλαδή οι πολυτροπικές περιλήψεις των άρθρων, που έχουν πάρει τη θέση της περίληψης της είδησης μιας έντυπης εφημερίδας. Προκύπτει έτσι ότι ο πρωτεύων χαρακτήρας των ειδών των Μέσων υποχρεώνει την έντυπη δημοσιογραφία να εξελίξει τις ταξινομήσεις των άρθρων της.

Δεν μπορούμε να μιλήσουμε για έντυπη ή και διαδικτυακή δημοσιογραφία, αν δεν αναλύσουμε πρώτα τα δύο βασικά είδη της ειδησεογραφίας: την είδηση και το ρεπορτάζ, και την παρουσίασή τους στα Μέσα. Η είδηση αφορά ένα συμβάν που θεωρείται πλέον σημαντικό συγκριτικά με άλλα γεγονότα και αξίζει προβολής, επειδή

πληροί δημοσιογραφικές αξίες, όπως αρνητικότητα, απροσδόκητο, πρόσωπα, και είναι ο χαρακτηρισμός του είδους. Η είδηση είναι ο λόγος ύπαρξης της δημοσιογραφίας, ενώ το ρεπορτάζ αποτελεί τον πυρήνα της είδησης. Ρεπορτάζ ορίζεται ως η παρατήρηση και η ερμηνεία του συμβάντος, δηλαδή της είδησης. Είναι η διαδικασία κατά την οποία επαληθεύεται το γεγονός που αξίζει να γίνει είδηση. Προϋπόθεση για αυτή την οργάνωση είναι να υπάρχουν στο άρθρο κύριο σώμα και τίτλοι. Το κύριο σώμα αφορά στην αφήγηση και στον λόγο που εκφράζει ο/η συντάκτης/τρια. Οι τίτλοι, συμπεριλαμβανομένων τίτλων κάθε είδους (υπότιτλοι, μεσότιτλοι, υπέρτιτλοι, κύριοι), δίνονται από την αρχισυνταξία.

Οι ειδήσεις διακρίνονται κατά βάση με κριτήρια ως προς τη δομή τους. Έτσι κατηγοριοποιούνται σε ειδήσεις-αφηγήσεις (news stories) και ειδήσεις-λόγους (issue reports) (White 1997). Ειδήσεις-αφηγήσεις χαρακτηρίζονται βασικά οι μη γραμμικές διηγήσεις περιεχομένου στις οποίες μπορεί να συμπεριλαμβάνεται κάποια δράση, όπως ειδήσεις φυσικών καταστροφών, ή γραμμικές που αφορούν για παράδειγμα κύριες στιγμές στην εκτύλιξη κάποιου σημαντικού γεγονότος. Ειδήσεις-λόγοι χαρακτηρίζονται οι αναπαραστάσεις λόγων δημοσίων προσώπων με πολιτική ή οικονομική επιφάνεια. Η διάκριση αυτή μπορεί να γίνεται κατά τη δομή αλλά δεν είναι πάντα απόλυτη, δεν ισχύει για όλες τις ειδήσεις. Όπλο στην ανάλυση μιας είδησης οποιασδήποτε έκτασης, αποτελεί το εξής δίπτυχο μοντέλο: πρώτον, κατηγοριοποίηση και ταξινόμια των τριών επιπέδων του δημοσιογραφικού άρθρου, δηλαδή του τίτλου, της σύνοψης (τίτλος και σύνοψη εκλαμβάνονται επίσης ως περιεχόμενο), και του κυρίως άρθρου (λεπτομέρειες και πηγές), και δεύτερον, στην περίπτωση μιας εξιστόρησης χωρίς δράση όπου έχουμε τη σχέση «Προσανατολισμός (το πλαίσιο και οι μετέχοντες) > Συμβάντα (τα επεισόδια) > Αναπροσανατολισμός (ολοκλήρωση)», και στην περίπτωση μιας αφήγησης με περιπέτεια την εξής σχέση «Προσανατολισμός και Αξιολόγηση (σχόλια για την αφήγηση) > Περιπλοκή (το θέμα) > Λύση > Αναπροσανατολισμός (ολοκλήρωση). Και στις δύο περιπτώσεις της δομής δράσης ή μη, η φάση του αναπροσανατολισμού είναι προαιρετική (Πολίτης 2014).

Όσον αφορά τη γλώσσα των ειδήσεων, αυτή χαρακτηρίζεται από την τηλεγραφική γλώσσα που επικρατεί στους τίτλους, τα ρήματα που εκφράζουν δράση ή κατάσταση ή ουσιαστικά μεταβατικά, τα λεκτικά ρήματα όπως *είπε, ισχυρίστηκε, υπογράμμισε, ζήτησε*, ή ρήματα δοξαστικά όπως *σκέφτεται, νομίζει, πιστεύει*, και επιρρήματα

χρονικά και τοπικά. Σημαντικό ρόλο στην ανάλυση έχει και το λεξιλόγιο της είδησης, καθώς διαμορφώνεται ανάλογα με το περιεχόμενο. Η ιδιαιτερότητα του λεξιλογίου είναι ότι στη βάση του δομείται με *λεξικές συμπαραθέσεις* (lexical collocations), δηλαδή με φράσεις στερεοτυπικές της παράδοσης της δημοσιογραφίας (Γαβριηλίδου 2002, Χατζηδάκη 2004, Γούτσος 2009). Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο δημοσιογραφικός λόγος δεν είναι πρωτότυπος αλλά επαναχρησιμοποιείται, και αυτό συμβαίνει γιατί τα Μέσα απευθύνονται σε μέσου όρου κοινό και στοχεύουν στο να γίνει κατανοητή η είδηση χωρίς επαναλήψεις.

Δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί η αξία των τίτλων των ειδήσεων στην ανάλυσή τους. Βρίσκονται κυριολεκτικά και μεταφορικά στην κορυφή της επικαιρότητας, καθώς αφενός είναι πάντα σχεδόν τοποθετημένοι στην κορυφή της ίδιας της είδησης, και αφετέρου αποτελούν το πιο χαρακτηριστικό δείγμα ύφους δημοσιογραφικού λόγου. Η λειτουργία τους είναι πληροφοριακή κυρίως, και πολλές φορές και εντυπωσιαστική. Έτσι, χωρίζουμε τα γνωρίσματα των τίτλων σε γραμματικά και ποιητικά, ανάλογα με τη λειτουργία. Γραμματικά γνωρίσματα των τίτλων είναι: οι ελλειπτικές δομές, η ονοματική σύνταξη, η παράλειψη υποκειμένου ή ποιητικού αιτίου, η πρόταξη αντικειμένου ή κατηγορούμενου, οι ερωτήσεις, η χρήση καθομιλουμένης και η χρήση πάγιων εκφράσεων όπως ρητά ή λεξικές συμπαραθέσεις. Τα ποιητικά γνωρίσματα, τώρα, των τίτλων χαρακτηρίζονται από: υπερβολή, χρήση αριθμών, σημεία στίξης που δηλώνουν θαυμασμό, ερώτηση ή αποσιώπηση, σχήματα λόγου όπως η μεταφορά, λογοπαίγνια, διακειμενικότητα (Χατζησαββίδης 1997).

2.1.3 Δημοσιογραφικός λόγος και Ρατσισμός

Ο δημοσιογραφικός λόγος εξαιτίας της ιδιότητάς του να εκφράζει στερεοτυπικές συμπεριφορές μιας κοινωνίας, αυτής στην οποία παράγεται και απευθύνεται, δεν χαρακτηρίζεται ως ανατρεπτικός, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων. Όσες φορές επιχειρεί να κάνει κάποια ανατροπή – πάντα στο πλαίσιο δημοκρατικού περιβάλλοντος – καταλήγει να αυτοκαταργείται ως κοινωνικό γεγονός και ως περιεχόμενο, αφού σαν αποτέλεσμα της πράξης αυτής, έρχεται η ακύρωσή του από το κοινό. Αιτία της φύσης του λόγου αποτελούν τα Μέσα, κρατικά και ιδιωτικά εξίσου. Η αναγνωρισιμότητα και η τηλεθέαση, δηλαδή η αποδοχή των μηνυμάτων από το κοινό, είναι αποτελέσματα που έχουν σχετιστεί με το οικονομικό κέρδος και την πολιτική

επιφάνεια και επιρροή. Και το αντίστροφο: ο μεγάλος αριθμός αποδεκτών του δημοσιογραφικού λόγου των Μέσων επιφέρει την προσαρμογή του λόγου του στην ιδεολογία των αποδεκτών, δηλαδή του κοινού, επιτυγχάνοντας οικονομικό κέρδος και πολιτική επιφάνεια (Χατζησαββίδης 1997).

Ειδικά για την κοινωνική διάκριση και τον ρατσισμό, ο δημοσιογραφικός λόγος απευθύνεται σε όλες τις κοινωνικές ομάδες εν δυνάμει ακροατές του. Το ιδανικό θα ήταν ο δημοσιογραφικός λόγος να μην προτίθεται να οξύνει κοινωνικές αντιθέσεις και ανισότητες, αλλά να είναι λόγος αποφορτισμένος από κοινωνική προκατάληψη. Οι παράγοντες όμως του κέρδους και της πολιτικής ισχύος, λειτουργούν υπέρ της κυρίαρχης ομάδας και του αποδέκτη. Έτσι ο λόγος καταφέρνει να καλλιεργεί και να δημιουργεί πολλές φορές τις στερεοτυπικές αντιλήψεις που υφίστανται ή λανθάνουν στην κυρίαρχη ομάδα, και αφορούν σε ομάδα κυριαρχούμενη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα που επιβεβαιώνει τα παραπάνω, η παρουσίαση του εορτασμού μιας εθνικής επετείου όπου χρησιμοποιείται επίσημος και πομπώδης λόγος, εκφραστικά μέσα αναμενόμενα από την κυρίαρχη ομάδα και συγκεκριμένη παρουσιαστική δομή (Δουδουλακάκη 1996: 181-183). Παρατίθενται συγκεκριμένες φράσεις που χρησιμοποιήθηκαν, χαρακτηρίζοντας κάποιον εγκληματία «μεσήλικα Τσιγγάνο», «Αλβανό λαθρομετανάστη», «Ελληνορουμάνο κακοποιό», «μέλος της αλβανικής μαφίας»· κάποιον επιστήμονα «Αμερικανό φυσικό», «Ιταλό μαέστρο», «Γερμανό μεγαλοεπιχειρηματία». Ο λόγος δημιουργεί κενά διαχωρισμού μεταξύ της εθνικής και κοινωνικής ομοιογένειας και του ετερογενούς «άλλου».

Εκτός από την κατασκευή ή την αναπαραγωγή ρατσιστικών στερεοτύπων και κοινωνικών διακρίσεων, ο λόγος των Μέσων πολλές φορές βρίθκει εξίσου και από σεξιστικό λόγο. Ο γλωσσικός σεξισμός στα Μέσα αναπαράγεται μέσω της προβαλλόμενης κατασκευασμένης έμφυλης ταυτότητας, που διαιωνίζει τις φυλετικές διαφορές και την ανισότητα.

2.2 ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

2.2.1 Η γλώσσα και το φύλο

Η επιστήμη της Γλωσσολογίας έχει επιχειρήσει σε διάφορες φάσεις να ερμηνεύσει το θέμα της σχέσης γλώσσας και φύλου, με την προσπάθεια αυτή να επηρεάζεται από την ίδια την επιστήμη, αλλά και τις μεταβολές της κοινωνίας που την περιβάλλει. Οι όροι «γλώσσα» και «φύλο» εξετάζονται ξεχωριστά και εξίσου με τον όρο της μεταξύ τους σχέσης. Στον ορισμό αυτών συμβάλλουν οι ιστορικές συνθήκες, οι θέσεις της επιστήμης, οι κοινωνικές μεταβολές και συνθήκες και ο βαθμός ώσμωσης ανάμεσά τους. Κύριο ρόλο στη μελέτη των όρων αυτών και στη διερεύνηση των γλωσσικών επιλογών σχετικά με τον παράγοντα του φύλου κατέχει ο κλάδος της Κοινωνιογλωσσολογίας, η οποία προσέγγισε το θέμα από αυτή την σκοπιά, αλλά και η Πραγματολογία.

Ιστορικά, το βασικό γεγονός που επηρέασε τη μελέτη γλώσσας και φύλου ήταν η ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με αρχή στις Η.Π.Α. και εν συνεχεία σε χώρες της δυτικής Ευρώπης. Στο κίνημα αυτό οφείλεται και η εισαγωγή Γυναικείων Σπουδών, όπως είχαν τότε ονομαστεί οι σπουδές του κλάδου, στον ακαδημαϊκό χώρο. Ο όρος μετονομάστηκε αργότερα ανάλογα με την κεντρική προβληματική του και των υπαρχουσών κοινωνικοπολιτισμικών συνθηκών στον εκάστοτε χώρο διεξαγωγής, από γυναικείες σπουδές, σε φεμινιστικές, σπουδές φύλου, lesbian studies, gay studies, queer studies και lavender studies, για παράδειγμα, στις Η.Π.Α. Φυσικά, αναλόγως με τη χώρα, όπως ειπώθηκε, που αναφερόμαστε, η πορεία αυτή της ονομασίας μεταβάλλεται.

Οι όροι βιολογικό και κοινωνικό φύλο

Το φύλο αφορά αρχικά το βιολογικό διαχωρισμό μεταξύ του άντρα και της γυναίκας. Με αυτή την έννοια, το φύλο βιολογικά αφορά μια κατηγορία στατική, τον χαρακτηρισμό ενός ανθρώπου ως άντρα ή ως γυναίκας, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το περιβάλλον ανάπτυξης του ατόμου. Ο όρος φύλο χάνει πια τη βιολογική υπόσταση και αναφέρεται στα κοινωνικά, πολιτισμικά, ψυχολογικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με το φύλο (McConnell-Ginet 1988: 76). Το βιολογικό φύλο λοιπόν, διαφοροποιείται από το κοινωνικό φύλο αλλά δεν έχει την ίδια υπόσταση, δεν είναι εξίσου ένα σταθερό «μέγεθος», αλλά διαφοροποιείται ανάλογα με το

κοινωνικοπολιτισμικό ή ιδεολογικό περιβάλλον του ατόμου. Με το «Deuxieme Sexe» (δηλαδή «Το Δεύτερο Φύλο» του 1949), η Simone de Beauvoir έθεσε βασικά θεμέλια διαμόρφωσης της έννοιας του κοινωνικού φύλου, αν και η κυρίως ανάλυσή του άργησε να ακολουθήσει.

Γλωσσολογικά, το κοινωνικό φύλο εμφανίζεται σαν όρος με σχετική καθυστέρηση, επειδή στη λέξη αυτή είχε ήδη δοθεί άλλη ερμηνεία, που αφορούσε τις τάξεις των ουσιαστικών χρησιμοποιώντας κριτήρια μορφολογίας, οι οποίες τάξεις στην ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών, συνδέονται με βιολογική διάκριση, είτε αυτή αφορά άψυχα είτε έμψυχα όντα, γι' αυτό και τα ουσιαστικά καθώς και άλλα μέρη του λόγου χαρακτηρίζονται ως αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα (για άψυχα μόνο). Το θέμα που προκύπτει εδώ είναι ότι σε όλες τις γλώσσες, γλωσσικά και μη γλωσσικά κριτήρια μπορεί να διαφέρουν, οπότε θεωρούμε πως ταξινομούνται με αυθαίρετο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι ένα ουσιαστικό σε μια γλώσσα, μπορεί να είναι ουδέτερο, σε άλλη όμως να απαντά ως αρσενικό ή θηλυκό. Σε γλώσσες όπως σουαχίλι, η ταξινόμηση αυτή ακολουθεί άλλα κριτήρια και δεν γίνεται ως προς το φύλο. Επίσης, ούτε και σε όλες τις γλώσσες του κόσμου υπάρχει απαραίτητα το γένος, σαν γραμματική κατηγορία. Καταλήγουμε έτσι στο συμπέρασμα ότι το γραμματικό γένος (grammatical gender) αποτελεί γραμματική κατηγορία, αλλά ενδέχεται να αντιδιαστέλλεται προς το φυσικό γένος (natural gender), το φύλο προσώπων ή ζώων στα οποία αναφέρονται τα ουσιαστικά.

Συγκεκριμένα στην ελληνική, η διάκριση γένους και φύλου συναντά περισσότερες δυσκολίες στην πραγματοποίησή της. Αυτό συμβαίνει και με άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες.

2.2.2 Έρευνες στη φεμινιστική Γλωσσολογία

Είναι σημαντικό να γίνει λόγος για τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί ανά την ιστορία της Γλωσσολογίας, και έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τον προβληματισμό για τη σχέση γένους και φύλου. Οι έρευνες χωρίζονται σε δυο κατηγορίες, με γνώμονα την χρονολογική σειρά κατά την οποία διεξήχθησαν, καθώς και με βάση το ιστορικό πλαίσιο που τις περιβάλλει.

Προφεμινιστική Περίοδος

Αφορά την περίοδο πριν από την εμφάνιση του γυναικείου κινήματος. Εδώ μπορούμε να διακρίνουμε δύο κατηγορίες γλωσσολογικών προσεγγίσεων, που θέτουν το ζήτημα του φύλου και της γλώσσας: προσεγγίσεις που αναπτύσσονται εκτός της Γλωσσολογίας και προσεγγίσεις που προϋποθέτουν τη Γλωσσολογία για να αναπτυχθούν.

Οι προσεγγίσεις που αναπτύσσονται εκτός της επιστήμης της Γλωσσολογίας, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις ομάδες: παραδοσιακές προσεγγίσεις της γλώσσας που προσφέρουν χώρο στο βιολογικό φύλο καθώς εξετάζουν γραμματικά τη γλώσσα, διαλεκτολογικές προσεγγίσεις όπου το φύλο συμβάλλει στη συγκέντρωση διαλεκτολογικού υλικού – αν λάβουμε υπόψη το ότι η καταγραφή διαλέκτων συνδέεται με εντοπισμό κυρίως ηλικιωμένων ομιλητριών της, διότι λόγω των οικιακών καθηκόντων, ο λόγος των γυναικών ομιλητριών δεν έχει επηρεαστεί από τον διαφορετικό λόγο άλλων περιοχών – και τέλος, εθνογλωσσολογικές προσεγγίσεις των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα, που υπό το φάσμα μελέτης «γυναικείων γλωσσών» σε εξωτικές κοινωνίες, διαφοροποιημένες ποικιλίες δηλαδή γλωσσών ανάλογα με το φύλο του ομιλούντος ατόμου, ή του συνομιλούντος ατόμου ή των δύο τους ή του αναφερόμενου ατόμου, προβάλλεται η σχέση γλώσσας και φύλου στα περιβάλλοντα αυτά. Κύρια παρατήρηση στις εθνογλωσσολογικές μελέτες είναι ότι στην κατηγοριοποίηση, ως βασικές θεωρήθηκαν οι γλωσσικές ποικιλίες με γνώμονα στο λόγο το αντρικό φύλο, και ως παρεκκλιτικές οι «γλώσσες των γυναικών» (Παυλίδου 2002).

Στις προσεγγίσεις που προϋποθέτουν τη Γλωσσολογία για να αναπτυχθούν ανάγεται η Κοινωνιογλωσσολογία. Με τη μορφή της Κοινωνικής Διαλεκτολογίας ή Ποικίλης Γλωσσολογίας διερευνά την παράμετρο του φύλου, η οποία μαζί με την κοινωνική τάξη, την ηλικία και τη φυλετική καταγωγή, αποτελούν βασικές κοινωνικές παραμέτρους συνυφασμένες με γλωσσικές επιλογές. Χαρακτηριστικά που έχουν παρατηρηθεί στον λόγο των γυναικών οποιασδήποτε κοινωνικής τάξης ή ηλικίας: αυξημένη σε σύγκριση με τους άντρες τάση προς τη χρήση πρότυπης γλώσσας, αυξημένη χρήση υπερδιόρθωσης, δηλαδή συμφωνίας χρήσης γλωσσικών τύπων κατά τον τρόπο χρήσης τους και στην ανώτερη κοινωνική τάξη. Οι γυναίκες έτσι φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από τους άντρες εντέλει στη γλωσσική αλλαγή, πράγμα που η διαλεκτολογική έρευνα είχε απορρίψει, θεωρώντας τις πιο συντηρητικές (Παυλίδου 2002).

Με αυτές τις μελέτες στο πλαίσιο της Κοινωνιογλωσσολογίας, η Γλωσσολογία καταφέρνει πια να δώσει υπόσταση στη σχέση μεταξύ γλώσσας και κοινωνίας, και στη μονοδρομικότητά της, *κοινωνία προς γλώσσα*. Κατά την έννοια της μονοδρομικότητας, η κοινωνική διαστρωμάτωση αντανακλάται στη γλωσσική διαστρωμάτωση, και προβάλλονται μεταβλητές βασικά φωνολογικές, με βασικό ρόλο στη μελέτη γλωσσικής αλλαγής. Κοινό στοιχείο των ερευνών της προφεμινιστικής περιόδου αποτελεί η οπτική που αντιμετωπίζουν το φύλο: η έννοια του φύλου αφορά μόνο το βιολογικό φύλο και μέσω αποκλειστικά του βιολογικού φύλου υφίσταται γλωσσική διαφοροποίηση. Τέλος, στο πεδίο της Κοινωνιογλωσσολογίας κατά τη δεδομένη περίοδο, η έννοια του φύλου αποτελεί μια βιολογική σταθερά, μαζί με την ηλικία και άλλους παράγοντες, στην οποία εντοπίζονται γλωσσικές διακυμάνσεις, αντί να αντιμετωπίζεται ως μια διαχωρισμένη κοινωνική κατηγορία. Η αντιμετώπιση των γυναικών εξακολούθησε να υπακούει στην κυρίαρχη ιδεολογία για τα δύο φύλα, και έτσι να αναπαράγει το ερμηνευτικό σχήμα περί γυναικείας κατωτερότητας.

Νεότερη Περίοδος

Αφού εμφανίστηκε το γυναικείο κίνημα στις Η.Π.Α. και κέρδισε έδαφος και σε ευρωπαϊκά εδάφη, αναπόφευκτα επηρέασε και τη μελέτη της σχέσης γλώσσας και φύλου. Στη δεκαετία του 1970, σημαντικό ρόλο είχε η γλωσσολόγος Lakoff, που έθεσε το ζήτημα του γλωσσικού σεξισμού, δηλαδή της άνισης αντιμετώπισης της γυναίκας στη γλώσσα. Η Lakoff ανέλυσε την προσέγγιση και ως προς τους μηχανισμούς της γλώσσας, αλλά και ως προς χαρακτηριστικά της γυναικείας συμπεριφοράς, ή του γυναικείου ύφους, καθώς επίσης και ερμήνευσε συμπεριφορές των γυναικών. Κατά τη Lakoff, στη γλώσσα των γυναικών εντοπίζονται χαρακτηριστικά που βασίζονται στην έλλειψη αυτοπεποίθησης. Γλωσσικοί τύποι που συχνά χρησιμοποιούνται από γυναίκες δηλώνουν αβεβαιότητα, υπερβολική ευγένεια, και έλλειψη αυτοπεποίθησης (Λαμπροπούλου 2014), όπως επίθετα που δηλώνουν αγάπη και αναφέρονται ως κενά (*empty adjectives*), ευφημισμοί και αποφυγή ταμπού λέξεων, επισχέσεις (*hedges*), σύντομες ερωτήσεις (*tag questions*) και υπερδιόρθωση. Η αιτία στην οποία αποδόθηκε αυτή η γλωσσική κατάσταση είναι η καταπίεση που δέχονται οι γυναίκες από το μέρος των ανδρών, που οδηγεί στην κυριαρχία των δευτέρων, αλλά και η πολιτικής φύσεως υπόθεση ότι οι γυναίκες απορρίπτονται από θέσεις αξιωμάτων με τη λογική ότι δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας τα ανατιθέμενα και προσδοκώμενα καθήκοντα, και αυτό εξαιτίας της γλωσσικής τους συμπεριφοράς.

Η Lakoff δέχτηκε έντονη κριτική λόγω της επιστημονικής της προέλευσης, καθώς προέρχεται από τη Γενετική Μετασχηματιστική Σχολή, αλλά και εξαιτίας της χρονικής περιόδου κατά την οποία διεξήγαγε την έρευνα (Cameron, McAlinden & O'Leary 1988). Της αποδόθηκε το ότι αναπαράγει στερεότυπα, επειδή υποστήριζε ότι η γλώσσα των ανδρών ταυτίζεται με τη νόρμα, ενώ των γυναικών αποκλίνει (Talbot 2010:38). Η πολύ σημαντική αυτή απόπειρα της Lakoff επέφερε την ενίσχυση των στερεοτύπων τελικά (Pavlidou 2010:417). Αυτό όμως που η Lakoff κατάφερε να επιτύχει ήταν ότι ήταν η πρόδρομος στις έρευνες για το ζήτημα γλώσσας και φύλου στη Γλωσσολογία. Απόδειξη για την επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί και η μετέπειτα στάση της Cameron (Cameron 1997b:28), όπου αποδέχεται τόσο την εμπειρική πραγματικότητα στις καταγραφές της Lakoff όσο και την ύπαρξη ενός ιδεώδους πρότυπου λόγου γυναικών και αντρών.

2.2.3 Δύο φύλα, δύο κουλτούρες

Έπειτα από τη Lakoff, ακολούθησαν έρευνες όπως των Maltz & Borker (1982), Tannen (1986, 1990, 1995), Holmes (1995), Coates (1996), που ακολουθούσαν την όμοια γραμμή ότι οι γυναίκες δεν είναι κατώτερες και άρα η γλωσσική συμπεριφορά τους δεν είναι επίσης ελλιπής, αλλά διαφορετική από των ανδρών, και ότι η γλώσσα και των δύο φύλων οφείλει να αξιολογηθεί με θετικό τρόπο. Η επονομαζόμενη προσέγγιση της διαφοράς (difference approach) κέρδισε έδαφος όχι μόνο στον ακαδημαϊκό χώρο αλλά και στην κοινή γνώμη και αφορά στη διαφορετική γλωσσική συμπεριφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οφείλεται στο ότι τα δύο φύλα κοινωνικοποιούνται με διαφορετικό τρόπο από πολύ νωρίς.

Η προσέγγιση της διαφοράς βρήκε βασική υποστηρίκτρια στο πρόσωπο της Tannen, η οποία με επιρροές από τον Gumpertz (1982) που είχε μιλήσει για ενδεχόμενες αστοχίες κατά τη διαπολιτισμική επικοινωνία (cross-cultural miscommunication), διατυπώνει την άποψη ότι τα δύο φύλα από την παιδική ηλικία αλληλεπιδρούν με διαφορετικές υποκουλτούρες, ανήκουσες στο ίδιο φύλο, με διαφορετική δομή και οργάνωση. Με βάση το πλαίσιο αυτό κοινωνικοποίησης των παιδιών, η Tannen υποστηρίζει ότι τα παιδιά μεγαλώνουν σε ομάδες με όριο το φύλο και αφομοιώνουν κανόνες επικοινωνίας από συνομηλίκους και όχι από γονείς. Έτσι αγόρια και κορίτσια, αποκτούν διαφορετικές προσδοκίες από την κάθε επικοινωνία με συνομήλικο/η, και αυτό φαίνεται σε κάθε γλωσσική τους συμπεριφορά. Για την

Tannen, οι γυναίκες χαρακτηρίζονται από μία συνεργατική γλωσσική συμπεριφορά (cooperative), και οι άνδρες από ανταγωνιστική (competitive).

Η προσέγγιση της διαφοράς και η προσέγγιση της κυριαρχίας ακολουθούν σε βήματα το φεμινιστικό κίνημα. Έτσι η κυριαρχία αντικατοπτρίζει την ανάγκη για διαμαρτυρία ενάντια στην ανδρική κυριαρχία, ενώ η διαφορά την εδραίωση του φεμινιστικού κινήματος (Cameron 1995: 35, 1996).

Η προσέγγιση της διαφοράς έχει και αντίκτυπο στο λόγο της μαζικής κουλτούρας, δηλαδή σε διαφημίσεις ή περιοδικά. Εκεί άνδρες και γυναίκες φέρονται να τείνουν προς διαφορετικούς τρόπους γλωσσικής συμπεριφοράς αλλά και διασκέδασης ή τρόπου ζωής, αξιών και θεωρήσεων. Συμπερασματικά, η προσέγγιση της διαφοράς μπορεί να εξετάζει και να αξιολογεί θετικά τη γλωσσική συμπεριφορά των γυναικών, αλλά δεν δίνει βάση σε παράγοντες όπως το περικείμενο, την κοινωνική τοποθέτηση ομιλήτη/τριας και τη σχέση μεταξύ των συνομιλητών/συνομιλητριών. Λόγοι λοιπόν για τους οποίους της έχει ασκηθεί κριτική είναι ότι υπεργενικεύει διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα και θεωρεί το φύλο ως αμετάβλητη ομάδα, κριτήριο διαφοροποίησης της γλώσσας (Λαμπροπούλου 2014).

Στην Ελλάδα, η μελέτη της σχέσης γλώσσας και φύλου αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1980. Αυτό είχε δύο αίτια: αφενός, όπως και σε παγκόσμιο επίπεδο, η μελέτη γλώσσας και φύλου, συνάδει με την άνθηση του νεοφεμινιστικού κινήματος στη χώρα, και αφετέρου, με την εξέλιξη της ελληνικής Γλωσσολογίας.

Όπως αναφέρθηκε, το ιστορικό πλαίσιο υπό το οποίο η μελέτη της σχέσης γλώσσας και φύλου θεμελιώθηκε αφορά στην ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα, αν και χωρίς την ίδια ένταση που γνώρισε σε άλλες χώρες. Ουσιαστικά, προηγήθηκε η ανατροπή του δικτατορικού καθεστώτος και οι εξελίξεις στη δυτική Ευρώπη, που οδήγησαν σε αλλαγές στη νομοθεσία αλλά θεωρούνται μικρού βεληνεκούς μπροστά στην ήδη εδραιωμένη αντροκρατία της ελληνικής κοινωνίας. Το γεγονός ότι η ισότητα των δύο φύλων κατοχυρώθηκε νομικά μείωσε από το κίνημα τον λόγο διεκδίκησης που το χαρακτήριζε, θέτοντας την παρουσία του περισσότερο ατομική από ότι συλλογική (με δημόσια εμβέλεια). Αυτή η μείωση της έντασής του και η μεταβολή ταυτότητας που γνώρισε, δεν επέτρεψε τη διαμόρφωση μιας συλλογικής συνείδησης πάνω σε θέματα γλωσσικού σεξισμού. Από την άλλη, η εξέλιξη της σύγχρονης Γλωσσολογίας περιλαμβάνει θεματικές οι οποίες σε

αγγλοσαξονικές και δυτικοευρωπαϊκές χώρες είχαν ήδη αναπτυχθεί. Παράδειγμα χαρακτηριστικό αποτελεί η Κοινωνιογλωσσολογία, που άρχισε να ανθίζει στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1980 και ακόμη δεν έχει αναπτυχθεί το ίδιο όπως στο εξωτερικό.

2.2.4 Το φύλο στην ελληνική γραμματική και το λεξιλόγιο

Στη γραμματική

Η δήλωση της βιολογικής διαφοράς στην ελληνική γίνεται μέσω του γραμματικού γένους, και στην ουσία λειτουργεί μορφολογικά. Παρατηρείται όμως μέσα από τη μελέτη της γραμματικής ότι δεν υπάρχει ισοτιμία μεταξύ γραμματικού γένους και μορφολογίας. Συγκεκριμένα, βλέποντας τις τρεις κλίσεις ουσιαστικών της νέας ελληνικής, βλέπουμε ότι αντιπροσωπεύουν στις μορφές του γραμματικού γένους: αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο (ο δρόμος, η θάλασσα, το δάσος). Μπορεί όμως, αντί της *θάλασσας*, να υπάρχει η *άμμος*, εξίσου θηλυκό, κατανοώντας έτσι ότι οι τρεις κλίσεις εμφανίζουν επικαλύψεις (Παυλίδου 2002). Έτσι, οι τρεις κλίσεις δεν ακολουθούν απαραίτητα εξωγλωσσικά κριτήρια άρα δεν είναι σημασιολογικά διαφοροποιημένες σε αρσενικό ή θηλυκό ον και έμψυχο ή άψυχο ον. Στα έμψυχα όντα, βλέπουμε ότι η πρώτη και η δεύτερη κλίση αντιστοιχούν σε κριτήρια σημασιολογίας, αφού αρσενικά βρίσκουμε στην πρώτη και θηλυκά στη δεύτερη μορφολογικά. Τα κύρια ονόματα ακολουθούν επίσης το γραμματικό γένος, τα οικογενειακά ονόματα όμως όταν αναφέρονται σε άνδρα, βρίσκονται στην ονομαστική αρσενικού, ενώ όταν αναφέρονται σε γυναίκα, εμφανίζονται με τη μορφή αρσενικού οικογενειακού σε γενική ενικού (έμμεσα σημαδεμένα). Με αυτή τη μορφή βέβαια, πετυχαίνεται μία στοιχειώδης διαφοροποίηση θηλυκού και αρσενικού ονόματος.

Όλα τα ουσιαστικά της ελληνικής γλώσσας δηλώνουν το γραμματικό τους γένος (Παυλίδου 2002). Το ίδιο συμβαίνει και με τα ουσιαστικά που δηλώνουν πρόσωπο και δηλώνουν το φύλο στο οποίο αναφέρονται μορφολογικά. Από αυτές τις δύο προτάσεις προκύπτει ότι πιθανότατα, η ελληνική γλώσσα έχει καταφέρει να μετριάσει τη βιολογική διαφορά όσον αφορά την αντιστοίχιση γένους και φύλου, πράγμα που

εντέλει δεν συμβαίνει λόγω της σημασιοπραγματολογικής ασυμμετρίας που μπορεί να κρύβεται από πίσω.

Η γενικευτική/γενική χρήση του αρσενικού γένους (generic) αφορά την εμφανή ασυμμετρία θηλυκού-αρσενικού, είναι δηλαδή η κάλυψη του διαφορετικού φύλου, που γίνεται με γενικευμένη χρήση του αρσενικού. Με χρήση αυτής της τακτικής – που σε πρώτο επίπεδο φαίνεται θεμιτή γιατί μπορεί να είναι αποτέλεσμα της αρχής οικονομίας στη γλώσσα – η γλώσσα οδηγείται στο να αποκλείσει ομάδες πληθυσμού από το πεδίο πρόσληψης αρχικά, και από νοητικές αναπαραστάσεις του κόσμου εν συνεχεία. Χρησιμοποιώντας γενικευμένα αρσενικό γένος, η γλώσσα δεν αναφέρεται σε άντρες και γυναίκες αλλά σε άντρες αποκλειστικά, φέροντας τον συμβολικό διωγμό των γυναικών από τη γλώσσα, και κατά συνέπεια από δραστηριότητες της κοινωνίας (Παυλίδου 2002: 50).

Στο λεξιλόγιο

Το φύλο ενός ανθρώπινου όντος σημειώνεται και λεξιλογικά, όσο γραμματικά. Αυτή η βιολογική διαφορά φαίνεται στα λεξήματα *άντρας* και *γυναίκα*, όμως με τον μορφολογικό παράγοντα, τα σημασιοπραγματολογικά αποτελέσματα δεν είναι το ίδιο σαφή. Δειγματικά για να καταλήξουμε σε αυτό το συμπέρασμα είναι τα γλωσσικά υποκοριστικά, όπου η *γυναικούλα* στέκεται ευκολότερα χωρίς κίνδυνο σημασιολογικής ανωμαλίας, σε σύγκριση με τον *αντρούλη*. Στα *αντράκι* και *γυναϊκάκι*, η ψαλίδα μεγαλώνει και η διαφορά γίνεται εντονότερη, αν και προς την αντίθετη κατεύθυνση, μιας που εδώ το *αντράκι* μπορεί να έχει θετική σημασία, εκφράζοντας για παράδειγμα θαυμασμό, αλλά το *γυναϊκάκι* εκ διαμέτρου αντίθετα της θετικής, αφού παραπέμπει σε ανάξια γυναίκα. Στα μεγεθυντικά, από την άλλη πλευρά, *άντρακλας* και *γυναικάρια*, φαίνεται μια θετική στάση για τη σωματική διάπλαση, αλλά σε βαθύτερο επίπεδο διαφοροποιούνται αφού η *γυναικάρια* φέρει σεξουαλικές συνδηλώσεις (Παυλίδου 2002).

Σε φράσεις που αφορούν τον άντρα και τη γυναίκα, τώρα, εντοπίζεται πάλι η διαφοροποίηση, αφού ενώ υπάρχει μορφολογική συμμετρία, δεν ισχύει το ίδιο και σημασιοπραγματολογικά. *Αντρικές* δουλειές και *αντρικά* λόγια φέρουν βαρύτητα και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ενώ *γυναικείες* δουλειές ή *γυναικεία* λόγια με ειρωνεία. Εκτός από φράσεις, συναντούμε και χαρακτηριστικά παραδείγματα σύνθετων λέξεων, με πρώτο συνθετικό κάποιο λεξικό μόρφημα με αρνητική σημασία και

δεύτερο συνθετικό το λέξημα που φανερώνει το φύλο: *βρομογύναιο, βρομοθήλυκο, παλιογυναίκα*. Το γυναικείο φύλο σαν δεύτερο συνθετικό σε τέτοια συνθετικά είναι κατά κανόνα αυτό που χρησιμοποιείται, καθώς δεν απαντούν με αντίστοιχο δεύτερο συνθετικό λέξημα που φανερώνει το αντρικό φύλο. Απαντούν, πάντως, οι λέξεις *παλιόπαιδο* ή *βρομόπαιδο*, που όμως το *παιδί* σαν δεύτερο συνθετικό είναι ουδέτερο ως προς το φύλο. Όλα αυτά τα συνθετικά ή παράγωγα που αφορούν τη γυναίκα στη γλώσσα καταγεγραμμένα στο Αντιλεξικό (Βοσταντζόγλου 1962), καταλαμβάνουν περισσότερο χώρο κάνοντας το λήμμα *γυναίκα* μεγαλύτερο σε έκταση από το λήμμα *άντρας*, και γεμάτο με ουσιαστικά παράγωγα με αρνητική σημασία.

Συμπερασματικά, βλέπουμε ότι η μορφολογία αυτών των όρων έχει και άλλα σημασιακά επίπεδα, εκτός από τη δήλωση βιολογικής διαφοράς, που κυρίως αφορούν κοινωνικές διαστάσεις του φύλου. Ως προς την περιγραφική σημασία, τα λεξήματα *άντρας* και *γυναίκα* είναι συμμετρικά, όμως όχι ως προς την κοινωνική τους έννοια. Τα περισσότερα παραδείγματα δήλωσης βιολογικής διαφοράς διακρίνονται από σημασίες συνδεδεμένες με τις υπάρχουσες κοινωνικές αντιλήψεις, και ελάχιστα παραδείγματα επιτρέπουν αποκλειστικά και μόνο τη δήλωση βιολογικής διαφοράς. Η ύπαρξη μορφολογικής συμμετρίας σχετίζεται με γλωσσικούς μηχανισμούς και κοινωνικές αντιλήψεις και στερεότυπα του εκάστοτε πληθυσμού που χρησιμοποιεί τη γλώσσα. Αντίθετα, η συμμετρία στη χρήση είναι αποτέλεσμα των προμοδοτήσεων στη σημασιολόγηση του συστήματος (Παυλίδου 2002). Και οι δύο αυτοί παράγοντες όμως, όπου η ύπαρξη του ενός δεν φέρει αυτόματα και ύπαρξη του άλλου, έχουν ένα κοινό: τον εξοβελισμό σταδιακά των γυναικών από κοινωνικά καταξιωμένες δραστηριότητες, δημιουργώντας γι' αυτές μειωτικά χαρακτηριστικά.

2.2.5 Η Κατασκευή της Έμφυλης Ταυτότητας

Κατά τη δεκαετία του 1990, αναπτύσσεται η θεωρία της κοινωνικής κατασκευής, η οποία σχετίζεται με την προσέγγιση της ταυτότητας και διαμέσου αυτής, την πραγματικότητα. Αρχή της θεωρίας αυτής είναι η σύνδεση του ατόμου και της κοινωνίας, και όχι ο διαχωρισμός τους. Έτσι η κοινωνική πραγματικότητα δεν είναι μια αντικειμενική πραγματικότητα, ίδια για όλους, αλλά αντίθετα είναι υποκειμενική και δημιουργείται από τους ίδιους τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι με τη σειρά τους, λαμβάνονται ως δράστες μέσα στον κόσμο και όχι ως άβουλοι παθητικοί δέκτες της

πραγματικότητας. Ο ρόλος της γλώσσας σε αυτό το πλαίσιο είναι να παρουσιάζεται ως μορφή κοινωνικής πρακτικής, και έχει κεντρικό ρόλο στην κατασκευή της ταυτότητας. Η ίδια η ταυτότητα με τη σειρά της, δεν λαμβάνεται ως μια αμετάβλητη κατηγορία που απλά οδηγεί ή ορίζει το άτομο, και που βρίσκεται μέσα στο μυαλό του, αλλά ως ένα μέγεθος με πολλαπλές φύσεις και εκφάνσεις, γι' αυτό και προτιμάται ο όρος ταυτότητες, αφού οι άνθρωποι θεωρείται ότι μπορούν να ορίζουν οι ίδιοι τις ταυτότητές τους «δημιουργικά και απρόβλεπτα κατά τη διάρκεια της διεπίδρασης» (Antaki & Widdicombe 1998:14, Λαμπροπούλου 2014). Προκύπτει λοιπόν ότι για αυτή την προσέγγιση κοινωνικής κατασκευής, η ταυτότητα δεν είναι μία, αλλά επιτελείται? αποκλειστικά και ανάλογα την κάθε διεπίδραση, και άρα μπορεί να έχει πολλές πτυχές. Το φύλο αποτελεί μία πτυχή ταυτότητας.

Το φύλο διαχωρίζεται όπως αναφέρθηκε σε βιολογικό και κοινωνικό. Το βιολογικό φύλο (sex) αναφέρεται σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, βιολογικά και ανατομικά, απαραίτητα για να διαχωριστεί το αρσενικό από το θηλυκό. Από την άλλη, το κοινωνικό φύλο (gender) αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή, την επίκτητη συμπεριφορά του ατόμου που απαρτίζεται από πράξεις, κοινωνικές σχέσεις, αντιλήψεις, και που υπονοείται ότι φωτογραφίζουν το βιολογικό φύλο. Οι άνθρωποι είναι αυτοί που κατασκευάζουν το κοινωνικό τους φύλο (Talbot 2010:8). Το κοινωνικό φύλο χαρακτηρίζεται από κοινωνικοψυχολογικές διαστάσεις και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη εντός του πλαισίου των ανθρώπινων κοινωνικών σχέσεων. Αν και το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο διαφέρουν, συμβαίνει να έχουν μεταξύ τους αλληλεπίδραση που αφορά στην αλληλοτροφοδότησή τους. Συνέπεια της αλληλοτροφοδότησης αυτής είναι πολλές φορές το βιολογικό φύλο να συγχέεται με το κοινωνικό φύλο.

Μια δυναμική προσέγγιση για τη μελέτη της σχέσης γλώσσας και φύλου είναι η ιδανική, αν λάβουμε υπόψη το ότι το κοινωνικό φύλο και η γλωσσική συμπεριφορά είναι δύο χαρακτηριστικά επίκτητα – η γλωσσική συμπεριφορά είναι κάτι που μαθαίνεται και δεν χρειάζονται έμφυτα χαρακτηριστικά για να εξηγηθεί (Talbot 2010:11). Μεθοδολογικά μια δυναμική προσέγγιση εξετάζει τα δεδομένα κάτωθεν (bottom-up). Εδώ τα δεδομένα είναι η αφετηρία της ανάλυσης και στόχος είναι να μελετηθεί πρώτον πώς η ταυτότητα του φύλου κατασκευάζεται κατά περίπτωση, και δεύτερον πώς η γλώσσα διαφοροποιεί τα άτομα, επειδή υποστηρίζεται ότι οι ταυτότητες είναι αποτέλεσμα της γλώσσας (effect) και όχι το αντίθετο. Οι ταυτότητες

εκτός από το ότι μπορούν να έχουν πολλές εκφάνσεις, έχουν και τη δυνατότητα να μεταβάλλονται ανάλογα με τη φύση της περίπτωσης και τους επικοινωνιακούς στόχους του/της ομιλητή/τριας.

Αυτό που πρέπει να καθιερωθεί στις μελέτες των φύλων είναι να γίνει κατανοητό ότι η θεώρηση αρσενικού και θηλυκού ως παγιωμένα μεγέθη δεν οδηγεί σε ορθά συμπεράσματα, αλλά αντίθετα η κατανόηση του φύλου προτείνεται να γίνει χωρίς τη δημιουργία πόλωσης και διαχωρισμού (Pavlidou 2010:419), και το φύλο να ληφθεί υπόψη ως συνεχές. Έτσι υπάρχουν προοπτικές κατασκευής και διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων του φύλου από τον κάθε ομιλητή και την κάθε ομιλήτρια.

2.3 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΜΕ

2.3.1 Φύλο και ΜΜΕ

Η ένωση των δύο αυτών πεδίων, των σπουδών για το φύλο και των σπουδών για τα ΜΜΕ, γέννησε θεωρήσεις και εμπειρικές διερευνήσεις πάνω στην απεικόνιση και αναπαράσταση των φύλων, στη συγκρότηση των έμφυλων ταυτοτήτων και στη συμβολή των μέσων επικοινωνίας στην εδραίωση της εικόνας του θηλυκού και του αρσενικού. Η κονστρουκτιβιστική στροφή, θεωρητική στροφή που αναπτύχθηκε σχετικά με την παραγωγή νοήματος στα μέσα, θέτει αφενός τον προβληματισμό για την κατασκευή της πραγματικότητας σε κοινωνικό επίπεδο, και την κοινωνική δόμηση του φύλου και των έμφυλων διαφοροποιήσεων, και αφετέρου την τοποθέτηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως πρωτευόντων παραγόντων για την κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας. Χαρακτηρίζεται κυρίως από κειμενοκεντρικές προσεγγίσεις (Κωνσταντινίδου 2007).

2.3.2 Οι κειμενοκεντρικές προσεγγίσεις

Οι κειμενοκεντρικές προσεγγίσεις επικεντρώνονται στα γραπτά κείμενα, σε σταθερές ή κινούμενες εικόνες και στη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους, αφορούν δηλαδή σε εφημερίδες, βιβλία, διαφημίσεις, τηλεοπτικές σειρές κλπ. Χωρίζονται σε δύο κατηγορίες με βάση τις δύο διαφορετικές κυρίαρχες αναλύσεις τους για τα μέσα και την πραγματικότητα ή την ιδεολογική δομή στο λόγο: τις κλασικές αναλύσεις περιεχομένου ή θεματικές αναλύσεις ενίοτε με χρήση στατιστικής επεξεργασίας δεδομένων, και τις δομικές αναλύσεις.

Στην πρώτη κατηγορία των κλασικών αναλύσεων περιεχομένου, ο λόγος αναλύεται κατά κάποιο τρόπο σαν ψευδής σε σχέση με την πραγματικότητα, αφού η πραγματικότητα θεωρείται δεδομένη και απλά δύναται να καταγραφεί όπως αντικειμενικά είναι. Αυτό που υποστηρίζεται αναφορικά με τις έμφυλες σχέσεις στα μέσα είναι η συχνότερη παρουσία ανδρών και έλλειψη γυναικών, η προβολή μη ρεαλιστικής εικόνας των γυναικών, και η πρόταξη παραδοσιακών εικόνων και στερεότυπων για τη γυναίκα νοικοκυρά και μητέρα. Καμία κοινωνική αλλαγή δεν φαίνεται να έχει επηρεάσει τη γυναίκα των μέσων εδώ και δεκαετίες. Η μεταχείριση αυτή νομιμοποιεί την υποτελή θέση της γυναίκας και δεν βοηθά στο να ευδοκιμήσουν ιδέες ισότητας. Όλα αυτά δεν οφείλονται μόνο στην ποσοτική παρουσία της

γυναίκας, αλλά και στην ποιοτική, αφού παρουσιάζεται ως μια πολυμορφική εικόνα προτύπων και ρόλων. Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών, συνίστανται δύο βασικές αντιλήψεις: η πρώτη παλεύει για την ισότητα των γυναικών σε μια κατά κύριο λόγο ανδροκρατούμενη κοινωνία, κρίνοντας απαραίτητη την προϋπόθεση ισοτιμίας πολιτικής, πολιτισμικής και επαγγελματικής, και στοχεύοντας στην ενσωμάτωση των γυναικών σε μια «ανδρική» κοινωνία· η δεύτερη υποστηρίζει την προστασία της γυναικείας ιδιαίτερης φύσης, η οποία όπως προβάλλεται στα μέσα, δίνει την αρχετυπική εικόνα των γυναικών και την εκ φύσεως θηλυκότητά τους, επιτονίζει τη γυναικεία ομορφιά και τη μητρότητα, κλίνοντας στο να εντείνει τις φυλετικές διακρίσεις.

Η δομική ανάλυση διατηρεί επικριτική στάση απέναντι στα μέσα επικοινωνίας, και επικεντρώνεται στην έννοια του λόγου, έχοντας ως βάση το ότι οι γλωσσικές πρακτικές υφαίνουν την πραγματικότητα, κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας, κατευθύνοντας εκούσια σε νοήματα και αποκρύπτοντας άλλα νοήματα (Hall 1997). Βασικό ερώτημα που τίθεται στις αναλύσεις δομής, όπως προκύπτει, είναι πώς κατασκευάζεται το νόημα του γυναικείου και αντρικού φύλου, της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας αντίστοιχα, αλλά και ποιον τρόπο ακολουθούν τα μέσα για να κατασκευάσουν έμφυλες ταυτότητες. Μπορούμε να εκλάβουμε τον λόγο που χρησιμοποιείται στα μέσα ως πράξη συγκρότησης ενός σχήματος κοινωνικών σχέσεων, όπου άντρες και γυναίκες κατηγοριοποιούνται ως διαφορετικά και άνισα άτομα (Κωνσταντινίδου 1998, 2007). Μέσω αυτού του νοητού σχήματος αποδίδονται στις γυναίκες ιδιότητες, ενδιαφέροντα, θέσεις που τείνουν να ομογενοποιούν τον γυναικείο πληθυσμό και να τον ξεχωρίζουν από τον αντρικό, τοποθετώντας τον σε μια ενιαία κατηγορία, το σημαίνουν «Γυναίκα». Σ' αυτή την κατηγορία οι γυναίκες έχουν κοινά χαρακτηριστικά, σε αντίθεση με το αρσενικό, το οποίο χαρακτηρίζεται από γενίκευση που οδηγεί στο να προσδιορίζει γενικότερα το ανθρώπινο είδος. Ο άντρας γίνεται όλο το νόημα, αποτελεί το άρρητο στην έμφυλη κατηγορία και δεν κατηγοριοποιείται. Η λειτουργία αυτή του φύλου έχει την εξής ακολουθία: δημιουργεί ή κατασκευάζει έναν κόσμο χωρισμένο σε αρσενικό και θηλυκό, ανάλογα με τις ιδιότητες ή τις συμπεριφορές ή τα χαρακτηριστικά που ορίζουν το ένα ή το άλλο. Η κατασκευή του φύλου, τέλος, που συμβαίνει κατ' αυτόν τον τρόπο, έχει δύο βασικές συνέπειες σε ιδεολογικό επίπεδο: τον κύριο διαχωρισμό του αντρικού από τον γυναικείο κόσμο, οι οποίοι κόσμοι αντίστοιχα ανάγονται σε δημόσιο και ιδιωτικό

χώρο, και την ιεράρχηση των όρων των κατηγοριών αυτών. Αυτό συμβαίνει ως εξής: οι αναπαραστάσεις του ιδιωτικού χώρου αποδίδονται ως χώροι προσωπικής ικανοποίησης και ατομικής πληρότητας, που χαρακτηρίζονται από εκφράσεις συναισθηματισμού όπως «ο έρωτας», «το παιδί», «το σπιτικό», ενώ το ανδρικό πρότυπο συνδέεται με τον δημόσιο χώρο και αξιολογείται σημαντικότερο. Η στερεοτυπική αυτή διαφοροποίηση των δύο φύλων ενισχύει την ανωτερότητα των ανδρών και την υποτέλεια των γυναικών, με τον άνδρα να πράττει και τη γυναίκα να ακολουθεί παθητικά, να αναπαριστά. Το σημαίνον Γυναίκα είναι ο αρνητικός πόλος, όταν με τον πόλο του άντρα δημιουργούνται τα αντιθετικά ζεύγη: δραστηριότητα/παθητικότητα, πολιτισμός/φύση, μυαλό/καρδιά, λόγος/πάθος (Κωνσταντινίδου 2007).

2.4 ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ

2.4.1 Ορισμός και Θέσεις

Ορισμός

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου αποτελεί τη βασική μέθοδο που θα προσπαθήσει να απαντήσει στους λόγους για τους οποίους ο κάθε ομιλητής ή συγγραφέας χρησιμοποιεί την εκάστοτε λέξη ή φράση στο κείμενο ή στον λόγο του. Το αρχικό ερώτημα στο οποίο επιχειρεί να απαντήσει η Κριτική Ανάλυση Λόγου είναι η αιτία που οδηγεί τον συγγραφέα ή τον ομιλητή να κάνει χρήση συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων, και όχι να επιλέξει κάποιες άλλες λέξεις ή φράσεις. Γιατί λοιπόν επιλέγονται οι συγκεκριμένες λέξεις; Ποιο είναι το ύφος του ομιλητή/ συγγραφέα; Τι εξυπηρετεί;

Σε μια προσπάθεια να οριστεί η Κριτική Ανάλυση Λόγου, θα λέγαμε ότι είναι η προσέγγιση που καταδεικνύει τον τρόπο που συνδέει τη γλώσσα με την κοινωνία και την ιδεολογία. Μπορούμε να πούμε ότι συνδυάζει την μικρο-ανάλυση των κειμένων με την μακρο-ανάλυση της κοινωνίας, των δομών και των σχέσεων εξουσίας που σχετίζονται ή παρουσιάζονται ή υποκρύπτονται στο κείμενο. Για αυτή την προσέγγιση της ανάλυσης, ο λόγος και η γλώσσα αντιμετωπίζονται σαν κοινωνικές έννοιες και νοήματα και όχι ως έκφραση προσωπικής γνώμης του ομιλητή. Η βάση αυτή έχει σαν αποτέλεσμα το κείμενο ανάλυσης να έχει σαν αρχή πρόσληψης και διαμόρφωσής του τις συνθήκες, ιστορικές, κοινωνικές, πολιτικές υπό το πρίσμα των οποίων μιλά ομιλητής, και όχι την δική του προσωπικότητα (Μητσοικοπούλου 2001).

Πιο συγκεκριμένα, η Κριτική Ανάλυση του Λόγου αποτελεί μορφή θεώρησης και προσέγγισης της γλώσσας, κατά τη διαδικασία της οποίας συνδυάζονται η περιγραφή και ανάλυση των κειμένων σε γλωσσολογικό επίπεδο με κοινωνιολογικές θεωρίες για τη συμβολή της γλώσσας στην οργάνωση ή στη δομή των κοινωνιών. Για να το επιτύχει αυτό, η Κριτική Ανάλυση Λόγου χρησιμοποιεί τον συνδυασμό αρχών επιμέρους γλωσσολογικών κλάδων, όπως είναι η ανάλυση συνομιλίας, η κειμενογλωσσολογία και η πραγματολογία, για τους οποίους όμως κλάδους δεν είναι κεντρικό ζητούμενο να διεκδικούνται σε κοινωνικές θεωρήσεις για την λειτουργία της γλώσσας, με κοινωνικές θεωρίες μέσω των οποίων η γλώσσα λαμβάνει τον κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση κοινωνικής πραγματικότητας. Στόχος της μεθόδου είναι να

διατυπώσει μια εκ νέου κοινωνική θεωρία για τη γλώσσα όπου θα συνδυάζεται η μικρο-ανάλυση των διαφορετικών εκφάνσεων του λόγου (κείμενα) με τη μακρο-ανάλυση της κοινωνικής δομής που εντάσσεται ο λόγος (Caldas-Coulthard & Coulthard 1996, Fairclough 1989, 1992, 1995a, Van Dijk 2001a, Wodak & Chilton 2005, Wodak & Meyer 2001).

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου δέχτηκε σημαντικές επιρροές από την κοινωνική θεώρηση της γλώσσας του Foucault, την κριτική αναθεώρηση της μαρξιστικής ιδεολογίας από Althusser και Habermas, την ανάλυση της κοινωνικής εξουσίας ως ηγεμονίας του Gramsci, η φιλοσοφία της γλώσσας και θεωρία της λογοτεχνίας με μαρξιστικές επιρροές από Voloshinov και Bakhtin και τη συστημική γλωσσολογία του Halliday (Στάμου 2014).

Βασική παραδοχή για την Κριτική Ανάλυση Λόγου αποτελεί η κοινωνική και αιτιολογημένη φύση της παραγωγής και ερμηνείας ενός γλωσσικού σημείου (Kress 1993). Η γλώσσα εδώ δεν είναι ένα σύστημα σημείων αφηρημένο, αλλά είναι βασικό συστατικό της κοινωνικής δομής για την οποία χρησιμοποιείται, και πλάθεται από τις εκάστοτε ανάγκες που οφείλει και καλείται να καλύψει. Παράλληλα με το ότι όμως, η κοινωνική πραγματικότητα πλάθει τη γλώσσα, το ίδιο και η γλώσσα συμβάλλει στη συγκρότησή της.

Θέσεις

Η γλώσσα αέναα αλληλεπιδρά με την κοινωνία. Η φράση αυτή αποτελεί κύρια θέση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, αφού υποδεικνύεται μέσα από αυτή ο τρόπος με τον οποίο πραγματεύεται η προσέγγιση αυτή τα κείμενα. Για την Κριτική Ανάλυση Λόγου, τα κείμενα και η ομιλία αντικατοπτρίζουν στοιχεία και δεδομένα της κοινωνίας, αντιλήψεις πάγιες και στερεότυπα. Αυτές οι υπάρχουσες κοινωνικές δομές και αντιλήψεις τρέφουν ή διατηρούν ή γεννούν κάθε είδους κοινωνικές θέσεις μεταξύ τους άνισες, ή ιδεολογικά κυρίαρχες από άλλες. Για τον λόγο όμως, οι κοινωνικές δομές δεν είναι απλώς ένα μέρος της κοινωνίας το οποίο μπορεί να αναπαράγει ή να καθρεφτίσει, αλλά ο ίδιος ο λόγος μπορεί να παίζει μεγαλύτερο ρόλο στην αλληλένδετη αυτή σχέση, αφού αποτελεί βασικό όργανο μέσα από το οποίο τρέφονται οι κοινωνικές αυτές δομές (Fairclough 1992).

Πέραν της αλληλεπίδρασής του με την κοινωνία, η Κριτική Ανάλυση Λόγου διατηρεί τη θέση ότι ο λόγος είναι συνδεδεμένος και με ιδεολογικές παραμέτρους. Όταν μιλάμε για ιδεολογικές παραμέτρους, αναφερόμαστε στην ουσία σε ιδεολογίες που δρουν αναπαραγωγικά για μια κοινωνία όσον αφορά τις άνισες σχέσεις εξουσίας, τις κυρίαρχες θέσεις έναντι άλλων και τις σχέσεις εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τη θέση δυτικο-μαρξιστικού χαρακτήρα, που υποστηρίζει η Wodak για την Κριτική Ανάλυση Λόγου (Wodak, 1996: 18). Η δύναμη του λόγου να διαμορφώνει κοινωνίες δεν είναι στην πραγματικότητα εμφανής. Ο λόγος υπόρρητα όμως μπορεί να στοχεύει στην επιβολή ελέγχου προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Αυτό συμβαίνει επειδή εξαιτίας της ιδεολογίας, συμβαίνει να θολώνει η κοινωνική πραγματικότητα, αφού παρουσιάζονται τα νοήματα του εκάστοτε λόγου σαν κάτι φυσικό και αυτονόητο.

Τι είδους κείμενα πραγματεύεται η Κριτική Ανάλυση Λόγου όμως; Μελετά κυρίως θεσμοθετημένα και δημόσια κείμενα. Αυτό συμβαίνει γιατί σε τέτοιου είδους κείμενα εντοπίζονται συχνότερα ζητήματα κοινωνικής εξουσίας και κοινωνικών ανισοτήτων μέσω του λόγου. Τα κείμενα αυτά έχουν τρία συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: είναι προϊόντα θεσμών ή υπηρεσιών ή δημοσίων προσώπων, διατίθενται σε ευρεία ανάγνωση στο κοινό και τέλος αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή διαμόρφωσης αντιλήψεων και ιδεών που αφορούν την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα (Van Dijk 2001a). Έτσι διερευνά κείμενα προερχόμενα από τα ΜΜΕ, την πολιτική, την εκπαίδευση, γραφειοκρατικά ή δημόσια έγγραφα.

2.4.2 Ιστορία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου είναι ένα γλωσσολογικό πεδίο που αναπτύχθηκε πολύ πρόσφατα. Συγκεκριμένα, τις αρχές της δεκαετίας του 1990 τέθηκαν κατά κάποιο τρόπο οι βάσεις του στο επιστημονικό συμπόσιο του Άμστερνταμ το 1991, όπου και βρέθηκαν μαζί ερευνητές και ερευνήτριες γλωσσολόγοι με σκοπό να προτείνουν και να εξετάσουν θεωρίες και μεθόδους ανάλυσης σχετικά με την κοινωνική μελέτη της γλώσσας (Wodak 2001a). Οι γλωσσολόγοι που συμμετείχαν και που πάνω στις δικές τους θεωρίες αναπτύχθηκε το πεδίο ήταν οι Fairclough, Kress, Wodak, Van Dijk, Van Leeuwen. Γενικότερα, οι συγκεκριμένοι γλωσσολόγοι είχαν ήδη ερευνήσει τη γλώσσα σε συνάρτησή με την κοινωνία και την ιδεολογία, και είχαν τις δικές τους θεωρίες, τις οποίες τους δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουν μεταξύ τους και να προβληματιστούν. Το συμπόσιο του Άμστερνταμ αποτελεί τον πρώτο σημαντικό

σταθμό στη θεσμοθέτηση του πεδίου, όπου και τέθηκαν στόχοι ερευνητικοί επάνω στην Κριτική Ανάλυση, και σε αυτό έγινε η ανάπτυξη βασικών ιδεών και παραδοχών της μεθόδου αυτής. Για τις έρευνές τους αυτές πρέπει να αναγνωριστούν οι βάσεις που μπήκαν από τους προδρόμους της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, που ήταν μια ομάδα γλωσσολόγων η οποία πρότεινε τον όρο Κριτική Γλωσσολογία (critical linguistics), και πολλές ιδέες και κατευθύνσεις που εκείνη είχε εκφράσει, συμπίπτουν με τις ιδέες και τις κατευθύνσεις των νεότερων ερευνητών/ερευνητριών, εκπροσώπων της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου.

Η κριτική γλωσσολογία προτείνει τη μεταβολή του κέντρου βάρους από τη μελέτη της γλώσσας ως σύστημα σημείων ανεξάρτητο από την κοινωνία, στη μελέτη των γλωσσικών φαινομένων, που αυτή τη φορά αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό, ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο, στο πεδίο της γλωσσολογίας.

Όπως βλέπουμε στη «δράση» της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, έτσι συμβαίνει και με την κριτική γλωσσολογία, να μελετά και να αναλύει κυρίως κείμενα των ΜΜΕ, και να ασχολείται περισσότερο με την ιδεολογική επίδραση της γλώσσας στη διαμόρφωση της κοινωνίας. Βάση της αποτέλεσε κυρίως η συστημική-λειτουργική γλωσσολογία του Halliday.

Μπορεί η Κριτική Ανάλυση Λόγου να αφορά κάποιες κοινές αρχές και ιδέες, παρόλα αυτά δεν αποτελεί μια προσέγγιση κοινή και ομοιογενή. Απαρτίζεται από περισσότερες προσεγγίσεις, που έχουν τη βάση τους σε έναν κοινό πυρήνα. Οι προσεγγίσεις που γέννησε η Κριτική Ανάλυση Λόγου είναι οι εξής τρεις: η κοινωνιογνωσιακή, η λογοϊστορική και η κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση.

2.4.3 Η Κοινωνιογνωσιακή προσέγγιση

Η κοινωνιογνωσιακή προσέγγιση υποστηρίζεται από τον Van Dijk και δίνει βάση στο γνωσιακό επίπεδο, τη γνωσιακή διαδικασία που πραγματοποιείται μεταξύ του λόγου και της κοινωνίας. Η προσέγγιση αυτή εξετάζει τις νοητικές αναπαραστάσεις των ομιλητών/τριών και ακροατών/τριών για τα αναφερόμενα κείμενα, ώστε να αποδώσει ξεκάθαρα την υπάρχουσα κοινωνική πραγματικότητα, αυτή δηλαδή που κατασκευάζεται μέσω του λόγου. Για την προσέγγιση αυτή, η γνωσιακή διάσταση αποτελεί το κλειδί στην κατανόηση του μελετητή σχετικά με το πώς ο λόγος και η

κοινωνία αλληλεπιδρούν (Fairclough & Wodak 1997). Πώς λειτουργεί όμως η κοινωνιογνωσιακή προσέγγιση; Ουσιαστικά στοχεύει στο να αντιληφθεί την επιρροή ενός τύπου κειμένου σε κάποιον/α αποδέκτη/τρια. Δεν ενδιαφέρεται απαραίτητα για το υπόβαθρο των παραγωγών του κειμένου, αλλά για το κατά πόσο θα καταφέρει να πείσει αυτόν/αυτή που θα το ακούσει. Με αυτόν τον τρόπο η προσέγγιση αυτή καταφέρνει τις περισσότερες φορές να διακρίνει τον/την ακροατή/τρια που διαθέτει κριτική σκέψη, από κάποιον περισσότερο εύπιστο (Στάμου 2014).

2.4.4 Η Λογοϊστορική προσέγγιση

Το στοιχείο της ιστορικής πλευράς στην ανάλυση του λόγου είναι αυτό που περισσότερο χαρακτηρίζει την λογοϊστορική προσέγγιση, της οποίας ηγείται η Wodak και η ομάδα της Βιέννης. Σαν ιστορική οπτική ανάλυσης, νοείται ένα ευρύτερο κοινωνιοπολιτικό και ιστορικό περικείμενο, μέσα στο οποίο εντάσσονται τα κείμενα αναφοράς. Η λογοϊστορική προσέγγιση αφορά την ιστορία των γεγονότων που περιβάλλουν το αναλυόμενο κείμενο, και δύνανται να χρησιμοποιηθούν για το ίδιο θέμα άλλα κείμενα διαφορετικών περιόδων, πρότερα ή σύγχρονα με το αναλυόμενο κείμενο, με σκοπό να φανεί η επιχειρηματολογική ροή. Επίσης, αφορά και την ιστορία του ίδιου του θέματος προς μελέτη και ανάλυση, η οποία θα πρέπει να αναδεικνύεται με εθνογραφικά μέσα (δηλαδή με ιστορικές πηγές, γεγονότα, αναφορές, συνεντεύξεις), με σκοπό να φαίνεται το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο το κείμενο προς μελέτη είναι ενταγμένο. Εν κατακλείδι, γίνεται αντιληπτό ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση στηριζόμενη πάνω σε διαφορετικών ειδών πηγές που αφορούν την ιστορία, με τη μελέτη φαινομένων διακειμενικότητας και αναπαλαίωσης του λόγου, στοχεύει σε ένα αποτέλεσμα κειμενικής ανάλυσης ιστορικά τεκμηριωμένης και με ποικίλες θέσεις.

2.4.5 Η Κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση

Η προσέγγιση αυτή ανήκει στον γλωσσολόγο Norman Fairclough και αφορά σε ένα τρισδιάστατο μοντέλο ανάλυσης λόγου, επειδή τα επίπεδα ανάλυσης που χρησιμοποιούνται είναι τρία. Ο χωρισμός τους γίνεται ανάμεσα σε μικρο-επίπεδο, μεσο-επίπεδο και μακρο-επίπεδο, τα οποία επίπεδα αντιπροσωπεύουν και διαφορετική θέση: το μικρο-επίπεδο της χρήσης του λόγου, το μεσο-επίπεδο των πρακτικών του λόγου που χρησιμοποιούν οι κειμενικοί παραγωγοί, και το μακρο-επίπεδο των σχέσεων εξουσίας στην κοινωνία. Ο λόγος έχει εξίσου τρεις μορφές

ανάλυσης στην κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση. Αυτές είναι οι εξής: η περιγραφική ανάλυση, η ερμηνευτική και η επεξηγηματική ανάλυση.

Στην περιγραφική ανάλυση, λαμβάνεται υπόψη ο λόγος ως κείμενο. Δίνεται βάση στη μελέτη των γλωσσικών στοιχείων, όπως το λεξιλόγιο, η γραμματική και η δομή, που χαρακτηρίζει το κείμενο υπό μελέτη.

Στην ερμηνευτική ανάλυση, ιδιαίτερο ρόλο παίζει η σχέση του κειμένου με το *περικείμενο* (context) του, το πλαίσιο δηλαδή όπου προσλαμβάνεται. Το περικείμενο μπορεί να συμπυκνωθεί και να διαιρεθεί σε τέσσερις κατηγορίες, μέσω των οποίων γίνεται πιο εύκολα κατανοητό. Αυτές οι κατηγορίες είναι: το *καταστασιακό*, το *γνωσιακό*, το *γλωσσικό* και το *κοινωνιοπολιτισμικό*. Στο καταστασιακό περικείμενο, περιλαμβάνεται η επικοινωνιακή κατάσταση που πλαισιώνει το κείμενο κατά την παραγωγή και την κατανάλωσή του, ώστε να γνωρίζουμε σε τι αφορά ένα κείμενο, τι ζητάει ο/η παραγωγός του από τον/την συνομιλητή/συνομιλήτρια. Για να ορίσουμε το γνωσιακό περικείμενο, λαμβάνουμε υπόψη τις γνώσεις και τους λογικούς συλλογισμούς ή συμπεράσματα, που δίνονται μέσα από το κείμενο. Όσον αφορά το γλωσσικό περικείμενο, εκεί εντοπίζουμε το άμεσο *συγκείμενο* (co-text), δηλαδή το πρότερο και το ύστερο σε ένα κείμενο, τι έχει προηγηθεί και τι θα ακολουθήσει. Το κοινωνιοπολιτισμικό περικείμενο καταδεικνύει τις συμβάσεις του λόγου που ακολουθεί η κοινότητα όπου έχουμε την επικοινωνία και τη διακειμενική σχέση του υπάρχοντος κειμένου με άλλα κείμενα της κοινότητας αυτής. Το κοινωνιοπολιτισμικό περικείμενο και ο ορισμός του παίζει μεγάλο ρόλο στην κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση, έτσι η προσέγγιση αυτή είναι κυρίως διακειμενική. Η σκέψη του Fairclough επηρεάστηκε από τη θεωρία περί διαλογικότητας του Bakhtin (1981) και του Foucault (αναφέρεται ως dialogism και interdiscursivity αντίστοιχα) (1972). Εδώ όμως, στην περίπτωση της κοινωνιοπολιτισμικής προσέγγισης, διακρίνεται η *καταφανής διακειμενικότητα* (manifest intertextuality) από τη *συστατική διακειμενικότητα* (constitutive intertextuality). Κάτι που πρέπει να επισημανθεί στη συγκεκριμένη προσέγγιση είναι ότι η διακειμενικότητα είναι τόσο η σχέση που συνδέει ένα κείμενο με παράλληλα κείμενα που ανήκουν στην ίδια γλωσσική κοινότητα, όσο και η μεταβολή που μπορεί να φέρει σε πρότερά του κείμενα. Η πρώτη αναφέρεται στη διαλογική σχέση του υπό εξέταση κειμένου με άλλα προγενέστερά του, ενώ η δεύτερη σε γλωσσικές συμβάσεις (Στάμου 2014).

Οι γλωσσικές συμβάσεις, με τη σειρά τους, διακρίνονται σε *λόγους* (discourses), *ύφη* (styles), *κειμενικά είδη* (genres), και είναι αποτελέσματα της σχέσης που δημιουργείται ανάμεσα σε έναν λόγο με άλλους λόγους (επιρροή διαλογικότητας Foucault). Οι λόγοι είναι η έκφραση των νοημάτων ή αξιών που αφορούν μια κοινωνική πρακτική, υπό μία συγκεκριμένη οπτική. Τα ύφη είναι γλωσσικές μορφές μέσω των οποίων διαφαίνονται κοινωνικοί ρόλοι και σχέσεις, εντός φάσματος κοινωνικής πρακτικής. Τα κειμενικά είδη αποτελούν οι τυποποιημένες μορφές κειμένων, στα οποία καταγράφονται οι λειτουργίες και οι σκοποί, εντός πλαισίου κοινωνικής πρακτικής. Τέλος, ο όρος *τάξη λόγου* (order of discourse) αναφέρεται στο σύνολο των γλωσσικών αυτών συμβάσεων αλλά και στη μεταξύ τους σχέση.

Η επεξηγηματική ανάλυση επικεντρώνεται στις σχέσεις που έχει ένα κείμενο με το ευρύ του κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, με τη ζυγαριά να βαραίνει στην ιδεολογική επιρροή του κειμένου αυτού στην κοινωνία (Στάμου 2014).

2.4.6 Συστημική-λειτουργική γλωσσολογία του Halliday

Η συστημική-λειτουργική γλωσσολογία είναι βασισμένη στο ότι η γλώσσα είναι μια πηγή νοημάτων. Η προσέγγιση αυτή έχει ως αρχή το νόημα και όχι τη γλωσσική δομή και γι' αυτήν, η γλώσσα είναι ένα σημασιολογικό πλέγμα, το οποίο κατασκευάζεται από λεξικογραμματικούς τύπους, και επικεντρώνεται κυρίως στη λεξικογραμματική ανάλυση αυτών των νοημάτων.

Ο Halliday όρισε τρεις λειτουργίες που συμβαίνουν κατά τη γλωσσική χρήση και οι σημασίες που προκύπτουν, πραγματώνονται μέσω αντίστοιχων λεξικογραμματικών επιλογών. Στο σημείο αυτό θα αναφερθούν οι λειτουργίες αυτές και σε τι αφορούν. Αρχικά, ο Halliday ορίζει την *αναπαραστατική λειτουργία* (ideational function), με την οποία κατασκευάζεται η κοινωνική πραγματικότητα όταν αναφερόμαστε στον κόσμο γύρω μας με σημασίες που ολοκληρώνονται μέσω της *μεταβιβαστικότητας* (transitivity). Η *διαπροσωπική λειτουργία* (interpersonal function), που ορίζεται μέσω της επαφής μας με τους άλλους συνομιλητές και τις άλλες συνομιλήτριες και του χαρακτήρα που διαμορφώνουμε μέσω αυτής της διαδικασίας και οι σημασίες της πραγματώνονται μέσω της *διάθεσης* (mood). Τέλος, η *κειμενική λειτουργία* (textual function), που αφορά στο μέσο από το οποίο λαμβάνουμε μια πληροφορία και πώς την οργανώνουμε και οι σημασίες της ολοκληρώνονται μέσω του συστήματος *θέμα-ρήμα* (theme-rheme).

Στο σύστημα της μεταβιβαστικότητας η πραγματικότητα ερμηνεύεται με κριτήρια *αιτιότητας* (agency), ώστε να αποδοθούν αιτιακές σχέσεις και νοήματα στον κόσμο μέσω της γλώσσας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των *διαδικασιών* (processes) των *συμμετεχόντων/συμμετεχουσών* (participants), και των *περιστάσεων* (circumstances), καθορίζεται η διαδικασία απόδοσης νοήματος με αιτιακό κριτήριο. Οι διαδικασίες αυτές, που είναι ουσιαστικά οι πράξεις των συμμετεχόντων/ουσών, διακρίνονται σε τρία είδη. Οι διαδικασίες μπορεί να είναι *υλικές* (material), διαδικασίες του «κάνω», που περιγράφουν ενέργειες με σκοπό τη μεταβλητή κίνηση του *δράστη* ή της *δράστριας* (actor) και τον *στόχο* (goal), δηλαδή τον αποδέκτη/τρια. Εκτός από υλικές, μπορεί να είναι και *νοητικές* (mental), του «αισθάνομαι», που αφορούν δράσεις του εσωτερικού κόσμου και της σκέψης, το περιεχόμενο των οποίων ονομάζεται ως *φαινόμενο* (phenomenon), και ο/η συμμετέχων/ουσα ως *αισθανόμενος/η* (senser). Τέλος, οι *συσχετιστικές* (relational) διαδικασίες, του «είμαι», αναφέρονται σε συμβολικές σχέσεις ατόμων που μπορεί να είναι κατηγορικές (attributive) ή ταυτοποιητικές (identifying), με συμμετέχοντα το *χαρακτηριστικό* (attribute) που περιγράφει τον *φορέα* (carrier).

Στο σύστημα της διάθεσης, υπάρχουν λεξικογραμματικά στοιχεία που ορίζουν το άτομο σε σχέση με τα περιβάλλοντά πρόσωπα. Βάση δίνεται στις γλωσσικές πράξεις που συνδέονται με τα εκφωνήματα. Η *τροπικότητα* (modality) αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο του γλωσσικού μηχανισμού, και μέσο έκφρασης του ομιλητή/ομιλήτριας, που παίρνει μία θέση προς τα λεγόμενά του. Η τροπικότητα μπορεί να διακριθεί σε *επιστημική* (epistemic, βαθμός βεβαιωτικότητας), *δεοντική* (deontic, ζητώντας κάτι λιγότερο ή περισσότερο έντονα) και *αξιολογική* (appreciative, καταδεικνύοντας τη συναισθηματική του φόρτιση).

Στο σύστημα θέματος-ρήματος, υποδεικνύεται η βάση στην οργάνωση των πληροφοριών στην πρόταση. Το θέμα θίγει το αντικείμενο στο οποίο αναφερόμαστε και βρίσκεται στην αρχή της πρότασης. Το ρήμα ακολουθεί το θέμα και το σχολιάζει. Η σύνταξη σε θέμα-ρήμα γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε το θέμα να είναι το σημείο αφετηρίας της πρότασης και άρα το σπουδαιότερο, και το ρήμα να είναι το μέρος εκείνο που δίνονται πληροφορίες νέες ή αυτές που ο ομιλητής/τρια θεωρεί πιο σημαντικές. Θεωρείται η πιο ουδέτερη παρουσίαση περιεχομένου σε μια πρόταση (Κουτσουλέλου-Μίχου 1997), αν και στην ελληνική η αντιστοιχία δεν είναι πάντα το

ίδιο επιτυχημένη, αφού είναι μια γλώσσα με περισσότερο ελεύθερη σύνταξη (Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999).

2.4.7 Η δύναμη του λόγου

Η κεντρική ιδέα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου βρίσκεται στην κοινωνική εξουσία. Με τον όρο κοινωνική εξουσία (social power), εννοούνται οι σχέσεις ανταγωνισμού μεταξύ κοινωνικών ομάδων ή θεσμών, αλλά όχι οι μορφές προσωπικής εξουσίας που ασκούνται από άτομο σε άτομο. Μια κοινωνική ομάδα, συμπερασματικά, ασκεί εξουσία πάνω σε μια άλλη μέσω του ελέγχου (Van Dijk 1997b). Η εξουσία αυτή μπορεί να ασκηθεί με δύο τρόπους. Η πρώτη περίπτωση άσκησης εξουσίας μπορεί να γίνει με καταστολή, δηλαδή με εξαναγκασμό ή βία πάνω στην κυριαρχούμενη ομάδα, ώστε να υπακούσει στην κυρίαρχη κοινωνικά. Σε αυτή την περίπτωση μιλάμε για κυριαρχία (domination), χωρίς συναίνεση (consensus) της κυριαρχούμενης ομάδας. Στη δεύτερη περίπτωση η εξουσία ασκείται με συναίνεση. Η συναίνεση συνήθως επέρχεται έπειτα από συμμαχία και αφομοίωση της κυριαρχούμενης ομάδας, κάποιες φορές με παραχωρήσεις εκ μέρους της ισχύουσας, ή με ιδεολογικά μέσα (Fairclough 1992). Όταν συμβαίνει αυτό έχουμε ηγεμονία (hegemony) (Gramsci 1971). Η άσκηση της ηγεμονίας μέσω της συναίνεσης της κυριαρχούμενης ομάδας, αποτελεί όρο για την κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας. Ακόμη όμως και όταν αυτή επέρχεται, αυτό δεν συνεπάγεται απαραίτητα την εξ ολοκλήρου συναίνεση. Κατά κύριο λόγο τέτοιες περιπτώσεις χαρακτηρίζονται από ασταθή ισορροπία (unstable equilibrium) (Gramsci 1971), και ακριβώς επειδή φέρεται ως ασταθής, δεν είναι και σίγουρη, αντίθετα είναι εύκολο να ανατραπεί. Χαρακτηριστικά δείγματα ηγεμονικής κοινωνίας έχουμε ως την κυριαρχία της τάξης, τα φαινόμενα ρατσισμού και σεξισμού. Άλλο χαρακτηριστικό του τρόπου λειτουργίας μιας ηγεμονικής κοινωνίας είναι ότι η εξουσία δεν ασκείται πάντα με προφανή τρόπο, αλλά μπορεί να θεσπίζεται με υπόγειο τρόπο από πάρα πολλές φαινομενικά μικρής σημασίας ενέργειες της καθημερινότητας, με τυπικό παράδειγμα τις πολλές εκδηλούμενες μορφές σεξισμού ή ρατσισμού.

Για να αναλυθεί η σχέση μεταξύ λόγου και εξουσίας λοιπόν, κατά πρώτον πρέπει να αναγνωριστεί το γεγονός ότι η πρόσβαση σε συγκεκριμένες μορφές λόγου, πολιτικού, επιστημονικού ή λόγου των μέσων ενημέρωσης, είναι κατά βάση μια πολύ καλή πηγή δύναμης, και κατά δεύτερον, η δράση πρέπει να ελέγχεται από την κυρίαρχη ομάδα.

Αν λοιπόν, μπορεί κανείς να επηρεάσει την γνώση ή την γνώμη ενός ατόμου ή ενός πληθυσμού, πλαγίως αποκτά και έλεγχο σε κάποιες από τις πράξεις του ατόμου ή του πληθυσμού αυτού, επιτυγχάνοντάς το με χειριστικό λόγο και πειθώ. Συμπερασματικά, προκύπτει ότι μια κυρίαρχη ομάδα, που διαθέτει επιρροή λόγου σε μια κυριαρχούμενη ομάδα, έχει επίσης και περισσότερες πιθανότητες να μπορέσει να ελέγξει το μυαλό και τις δράσεις της (Van Dijk 2001).

2.4.8 Φύλο και Κριτική Ανάλυση Λόγου

Η Κριτική Ανάλυση Λόγου αποτελεί μία από τις πιο επίκαιρες προσεγγίσεις μελέτης του φύλου. Βασική της έννοια, ο λόγος (discourse), που αναφέρεται στον τρόπο αντίληψης του κόσμου, άρα έννοια χωρίς στασιμότητα, αφηρημένη. Οι σχετικοί με το φύλο λόγοι, δηλαδή οι έμφυλοι λόγοι (gendered discourses), είναι το αποτέλεσμα ιδεών για το φύλο σε κάποιο τμήμα ή τμήματα της κοινωνίας (Eckert & McConnell-Ginet 2003), και μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία του φύλου (gendering). Αυτό επιτυγχάνεται με το να εισάγουν ή να εντείνουν αποκλίσεις μεταξύ των δύο φύλων και να προβάλλουν τις γυναίκες (και τους άντρες) υπό συγκεκριμένα πρότυπα, επιχειρώντας να ορίσουν κατά κάποιο τρόπο την ταυτότητα της γυναίκας. Η Κριτική Ανάλυση Λόγου διατρίβει στον εντοπισμό και την ανάδειξη των τρόπων με τους οποίους η γλώσσα παράγει ηγεμονικούς λόγους στο δυτικό κόσμο από τη μία, αλλά και από την άλλη, στους τρόπους που χρησιμοποιούν τα άτομα για να αντιδράσουν στους ηγεμονικούς αυτούς λόγους. Τα κείμενά της πηγάζουν από κυρίαρχους στην κοινωνία φορείς, και σε αυτά επιχειρεί να αναδείξει γλωσσικά στοιχεία και ιδεολογίες στήριξης του έμφυλου λόγου, που όμως υπάρχουν ήδη στο κοινωνικό περιβάλλον. Έτσι, δίνεται το μακρο-επίπεδο (κοινωνικό πλαίσιο ένταξης κειμένου) μέσω του μικρο-επιπέδου (γλωσσικά στοιχεία κειμένου).

2.5 Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να γίνει μια σύνοψη της ήδη υπάρχουσας θεωρητικής ανάλυσης, που θα βασίζεται στα θεωρητικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην παρούσα έρευνα, καθώς και να αναφερθεί συγκεκριμένα ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η χρήση τους. Σκόπιμο είναι για τις αναφορές μας να δηλωθεί ότι τα άρθρα που αναλύθηκαν είναι χωρισμένα σε κατηγορίες, οι οποίες είναι οι εξής: *Άρθρα αρνητικά διακείμενα προς τις οροθετικές γυναίκες*, *Άρθρα υποστηρικτικά προς τις οροθετικές γυναίκες* και *Η περίπτωση της News247*. Για κάθε κατηγορία από αυτές, υπάρχει η υποκατηγορία των άρθρων που χρονικά, είναι δημοσιευμένα ταυτόχρονα με την είδηση, και η υποκατηγορία των άρθρων που είναι δημοσιευμένα υστερόχρονα από την είδηση.

Σε κάθε υποκατηγορία άρθρων, δηλώνεται αρχικά η χρονική της στιγμή. Έπειτα, καταγράφεται αρχικά το καταστασιακό περιεχόμενο των άρθρων (σύμφωνα με το τρισδιάστατο μοντέλο ανάλυσης λόγου του Fairclough) ανά υποκατηγορία. Στη συνέχεια, η ανάλυση επικεντρώνεται σε κάθε άρθρο ξεχωριστά.

Σε πρώτη φάση, εντοπίζονται και αναλύονται για κάθε άρθρο, το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης και το ιδεολογικό πλαίσιό τους, η οργανωτική δομή του άρθρου και η γλώσσα του κάθε τίτλου. Πιο συγκεκριμένα, κρίνεται το είδος του άρθρου καθώς και το κοινό στο οποίο απευθύνεται, αλλά και η σχέση του με ιδεολογικούς παράγοντες που επιβαρύνουν τα Μέσα. Σχολιάζεται επίσης, η ιεράρχηση των τριών επιπέδων του δημοσιογραφικού άρθρου, αλλά και το είδος της αφηγηματικής δομής. Τέλος, αναλύεται η γλώσσα του τίτλου, ως προς τα γραμματικά-λεξιλογικά χαρακτηριστικά, και ως προς την ποιητική (Πολίτης 2014).

Στη συνέχεια, γίνεται χρήση του τρισδιάστατου μοντέλου ανάλυσης λόγου κατά τον Fairclough, όπου και αναδεικνύεται για κάθε άρθρο το μικρο-επίπεδο και το μεσο-επίπεδο του λόγου. Αυτό σημαίνει ότι, κατά το μικρο-επίπεδο αναλύεται η γλωσσική χρήση του λόγου, και κατά το μεσο-επίπεδο, αναλύεται η πρακτική του λόγου. Κάθε υποκατηγορία κλείνει με την επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων στο μακρο-επίπεδο του λόγου. Πιο ειδικά, αναλύονται αρχικά κατά το μικρο-επίπεδο του λόγου, οι τρεις λειτουργίες που επιτελούνται στη γλωσσική χρήση, κατά το σύστημα του

Halliday. Έπειτα, στο μεσο-επίπεδο, εντοπίζονται και αναλύονται το γνωσιακό, το γλωσσικό και το κοινωνιοπολιτισμικό περιεχόμενο του λόγου για κάθε άρθρο. (Στάμου 2014).

Στο τελευταίο κομμάτι της ανάλυσης, σχολιάζεται η κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας, όπως μπορεί να γίνεται η τοποθέτησή της μέσα στο εκάστοτε άρθρο. Αυτό σημαίνει ότι αναδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο η γλώσσα που χρησιμοποιείται κάθε φορά συντηρεί ηγεμονικούς λόγους μέσα στην κοινωνία, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο η γλώσσα δηλώνει αντίσταση στον κυρίαρχο λόγο (Λαμπροπούλου 2014).

Ο συνδυασμός των εργαλείων αυτών στην ανάλυση στοχεύει στο να αναδείξει μέσω της γλώσσας, πώς τα Μέσα τάχθηκαν υπέρ ή κατά μιας πλευράς, στην υπόθεση των οροθετικών γυναικών, αλλά και πώς χρησιμοποίησαν τον λόγο τους ώστε να συντηρήσουν ή να δημιουργήσουν ιδέες και απόψεις στο αναγνωστικό κοινό για την υπόθεση αυτή. Η προσπάθεια να επιτευχθεί ο στόχος αυτός ενισχύεται ξεκινώντας από το ειδικό της γλωσσικής ανάλυσης για κάθε άρθρο και με κατεύθυνση προς τη γενίκευση, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τον χειρισμό της υπόθεσης από κάθε υποκατηγορία, και εντέλει, γενικότερα συμπεράσματα για την καθοδήγηση των Μέσων προς το αναγνωστικό κοινό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

3.1 Μεθοδολογία

Τα άρθρα που επιλέχθηκαν να χρησιμοποιηθούν στην έρευνα της παρούσας εργασίας, αναλύθηκαν ποιοτικά ως προς το περιεχόμενό τους. Αφού διαχωρίστηκαν σε δύο κατηγορίες με κριτήριο το πώς παρουσιάζουν την είδηση περί οροθετικών γυναικών στην Αθήνα, σχολιάζονται ως προς τον λόγο τους, σε δύο θεματικά επίπεδα: την ανάλυση του δημοσιογραφικού λόγου και τον γλωσσικό σεξισμό, όπως δίνεται μέσα από αυτά. Η έρευνα γίνεται κειμενοκεντρικά, με βάση την δομική ανάλυση, με κεντρικό της άξονα τον λόγο και την έμφυλη κατασκευή ταυτότητας που αφορά στο συγκεκριμένο θέμα. Για την ανάλυση, χρησιμοποιείται η μέθοδος της κριτικής ανάλυσης λόγου σε δημοσιογραφικό αρχείο (άρθρα διαδικτυακών εφημερίδων).

Ως προς την ανάλυση του δημοσιογραφικού λόγου, δίνεται βάση στο ύφος (style) που χρησιμοποιεί κάθε διαδικτυακή εφημερίδα, ώστε να οριστεί το επικοινωνιακό και πολιτισμικο-ιδεολογικό πλαίσιο, καθώς και η δομή κάθε άρθρου. Στα πλαίσια της ανάλυσης δημοσιογραφικού λόγου, επίσης, ορίζεται το δίπτυχο μοντέλο που η είδηση ακολουθεί. Τέλος, χρήσιμο είναι να αναλυθεί η είδηση ως προς τη γλώσσα, το λεξιλόγιό της, αλλά και τη μορφή και τη γλώσσα του τίτλου.

Ως προς την σεξιστική χρήση της γλώσσας, η ανάλυση θα ξεκινήσει από το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στην κάθε είδηση, τους χαρακτηρισμούς και το ρητό και υπόρρητο νόημα πίσω από το φαινόμενο της είδησης, και που αυτοί αποδίδονται στην συγκεκριμένη αυτή ομάδα γυναικών, και πώς μέσω αυτών των χαρακτηρισμών κατασκευάζεται η έμφυλη ταυτότητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Όλα αυτά τα επίπεδα ανάλυσης θα αναδειχθούν μέσω της κριτικής ανάλυσης λόγου, μεθόδου ανάλυσης λόγου που αφορά, εκτός των άλλων, σε θεσμικά και δημοσιογραφικά κείμενα. Σκοπός της μεθόδου αυτής είναι η αποκάλυψη εξουσιαστικών σχέσεων και ισχύος στον λόγο. Θεωρούμε ότι εφαρμοζόμενη στον λόγο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στοχεύει να δείξει πώς τα μέσα δημιουργούν και αναπαράγουν τον ηγεμονικό λόγο των κυρίαρχων πολιτικών ή κοινωνικών ομάδων. Τα εργαλεία της κριτικής ανάλυσης λόγου είναι κατά βάση η γλωσσική/κειμενική ανάλυση και εστιάζουν σε συγκεκριμένα γλωσσικά στοιχεία, τα ίχνη λόγου (traces of discourse). Ίχνη λόγου μπορεί να αφορούν τον ιδεολογικό ή τον

έμφυλο λόγο. Έτσι, σε πρώτη φάση, αναλύονται τα γλωσσικά στοιχεία του άρθρου, δηλαδή λεξιλογία και φραστικές δομές, δίνοντας βάση στην επιχειρηματολογία, την τροπικότητα και τη διακειμενικότητα. Σε δεύτερο επίπεδο, η ανάλυση φτάνει στο ιδεολογικό φάσμα υπό το οποίο ένας/ μία δημιουργός εκφράζεται μέσω του κειμένου του/της, αλλά και στο ποιο κοινό αποτελεί τους παθητικούς δέκτες/ τις παθητικές δέκτριες των άρθρων (patients), πώς είναι τοποθετημένο από τον/τη συγγραφέα σε σχέση με το κοινωνιοπολιτισμικό περιβάλλον· επίσης, εκτός από τον παθητικό δέκτη/ την παθητική δέκτρια και ό,τι αυτό συνεπάγεται, ορίζονται και οι δράστες/ δράστριες, δηλαδή οι πρωταγωνιστές των αφηγημάτων.

3.2 Δεδομένα

Για την επιλογή των άρθρων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία, ερευνήθηκε αποκλειστικά η πηγή του διαδικτύου. Λόγω του περιορισμού του χώρου, δεν στάθηκε δυνατό να αναλυθεί εξ ολοκλήρου το υλικό σε όλες τις ειδησεογραφικές ιστοσελίδες, έτσι περιορίστηκε στην ανάλυση σε δείγματα των άρθρων. Η επιλογή των άρθρων και των ιστοσελίδων έγινε με βάση την προσπάθεια να επιτευχθεί η ύπαρξη εντός του κειμένου άρθρων που παρουσιάζουν την είδηση τόσο αντικειμενικά όσο και με ακρότητα και υπερβολή ή συναισθηματισμό. Περιορισμός υπήρξε επίσης και στην χρονική παρουσία των άρθρων στον ιστό, καθώς, για την παρούσα εργασία, θεωρήθηκε σημαντικό να καλυφθεί η αρχή της υπόθεσης (άρθρα σύγχρονα της είδησης, δημοσιοποιημένα το 2012), και η τελική της έκβαση (άρθρα υστερόχρονα της είδησης, δημοσιοποιημένα το 2016, οπότε και εκδίδεται η τελική απόφαση του δικαστηρίου, η οποία είναι αθωωτική).

Πιο ειδικά, χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες ειδησεογραφικές ιστοσελίδες, που είτε ανακοίνωσαν το 2012 με άρθρα την υπόθεση των οροθετικών γυναικών, είτε σε ύστερο χρόνο (μέχρι το 2016), ανακοίνωσαν σχετικά νέα για την υπόθεσή τους. Σκοπός της επιλογής αυτής ήταν να υπάρχει μια σφαιρική εικόνα για την παρουσίαση του γεγονότος, και γι' αυτό τον λόγο αποδελτιώνονται άρθρα που διατηρούν θέση αρνητική και άρθρα υποστηρικτικά προς τη θέση των οροθετικών γυναικών. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν έντεκα ειδησεογραφικές ιστοσελίδες.

Με βάση αυτή την κατηγοριοποίηση, τα άρθρα, στο σύνολό τους δεκαεννιά, διαιρέθηκαν σε δύο κατηγορίες, τα «Αρνητικά Διακείμενα Άρθρα» και τα «Υποστηρικτικά Άρθρα» προς τις οροθετικές γυναίκες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η

τρίτη κατηγορία, η οποία απαρτίζεται από την ιδιαίτερη περίπτωση μίας εφημερίδας που, όπως παρατηρήθηκε, διατηρεί διττή στάση απέναντι στο θέμα, και αυτό γιατί φέρει άρθρα που θα μπορούσαν να ταξινομηθούν και στις δύο κατηγορίες.

Εκτός από την κατηγοριοποίηση με βάση τον χρόνο δημοσίευσης, τα άρθρα ομαδοποιήθηκαν και με βάση την ταυτότητα του γράφοντος/της γράφουσας. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε άρθρο κρίθηκε εξίσου το αν πρόκειται για κείμενο έκφρασης της πολιτικής θέσης του εκάστοτε μέσου, ή για ενυπόγραφο κείμενο γνώμης του συγγραφέα.

Στην ενότητα των «Αρνητικά Διακειμένων Άρθρων», βρίσκουμε τις εξής τρεις στον αριθμό, ειδησεογραφικές ιστοσελίδες: E-nikos, News Bomb, Το Πρώτο Θέμα. Ο αριθμός των άρθρων ανέρχεται στα εννιά. Πιο ειδικά, για άρθρα που δημοσιεύτηκαν το 2012, χρησιμοποιούνται οι ιστοσελίδες Enikos, News Bomb και Το Πρώτο Θέμα, ενώ για άρθρα δημοσιευμένα υστερόχρονα της είδησης, χρησιμοποιούνται οι Πρώτο Θέμα και News Bomb.

Στην ενότητα των «Υποστηρικτικών Άρθρων», βρίσκουμε τις εξής έξι ειδησεογραφικές ιστοσελίδες: Athens Voice, Vice, Protagon, Lifo, Εφημερίδα των Συντακτών (Efsyn.gr). Ο αριθμός των άρθρων που θα αναλυθούν ανέρχεται στα εννέα. Πιο ειδικά, για άρθρα που δημοσιεύτηκαν το 2012, χρησιμοποιούνται οι ιστοσελίδες Athens Voice και Protagon, ενώ για άρθρα δημοσιευμένα υστερόχρονα της είδησης, χρησιμοποιούνται οι Vice, Protagon, Lifo, Εφημερίδα των Συντακτών.

Στην επόμενη κατηγορία των ιστοσελίδων με διφορούμενη θέση («Δημοσιογραφικοί ιστότοποι με Διφορούμενη Θέση: Η περίπτωση της News 247»), βρίσκουμε την ειδησεογραφική ιστοσελίδα News 247. Δειγματικά επιλέχθηκε ένα άρθρο για κάθε αντιπροσωπευτική περίοδο της υπόθεσης. Αναλύεται ένα άρθρο ανακοίνωσης της υπόθεσης το 2012, και ένα άρθρο δημοσιευμένο υστερόχρονα (το 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το πρώτο μέρος αυτού του κεφαλαίου στοχεύει στο να γίνει ουσιαστικά μία εισαγωγή στα γεγονότα των ημερών του Απριλίου και Μαΐου του 2012, που αφορούν τις οροθετικές ιερόδουλες γυναίκες. Αυτό θα γίνει μέσα από άρθρα για την υπόθεση αυτή, ώστε να γίνει αντιληπτή η σημασία της ιστορίας αυτής με την πλούσια αναφορά σε πολλούς τομείς. Αυτό είναι χρήσιμο να γίνει λόγω του ότι κατά την εκτύλιξη της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, ενεπλάκησαν θέματα που αφορούν σε διάφορους τομείς, κυρίως σε επίπεδο ιατρικό, δεοντολογικό, δημοσιογραφικό, πολιτικό, φεμινιστικό, ανθρωπιστικό.

4.1 Η αρθρογραφική αναφορά

Η υπόθεση

Η ιστορία των οροθετικών γυναικών ξεκινάει στο τέλος του Απρίλη του 2012, στο κέντρο της Αθήνας με αφορμή τον υγειονομικό έλεγχο, που σαν σκοπό του είχε την ιατρική εξέταση των εργαζόμενων ιερόδουλων γυναικών. Για να μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα, στις 30 Απριλίου μια είδηση για μια θετική στον ιό του AIDS ρωσίδα ιερόδουλη εμφανίστηκε στα τηλεοπτικά κανάλια και τις διαδικτυακές εφημερίδες, ακολουθούμενη από τη φωτογραφία της κοπέλας αυτής και τα αρχικά σχόλια ότι «εκδιδόμενες και τοξικοεξαρτημένες μετανάστριες, φορείς του ιού, εν γνώσει τους βρίσκονται και κάνουν σεξ με πελάτες ανυποψίαστους, μεταφέροντας έτσι τον ιό στους ίδιους και εκείνοι με τη σειρά τους, στην οικογένειά τους». Η ίδια, στην κατάθεσή της, δήλωσε άγνοια για το ότι είναι φορέας. Έπειτα από αυτή τη διαπίστωση, ακολούθησε μία επιχείρηση της αστυνομίας με σκοπό να εντοπίσει και άλλες κοπέλες θετικές στον ιό και να ενημερώσει το κοινό, ώστε όσοι είχαν συνευρεθεί και με εκείνες, να σπεύσουν για εξέταση. Οι υγειονομικοί έλεγχοι γίνονται με εξαναγκασμό, που ακολουθείται είτε από υπαίθριο έλεγχο οροθετικότητας είτε από προσαγωγή σε αστυνομικό τμήμα της εκάστοτε περιοχής. Με στοιχεία της αστυνομίας, οι προσαγωγές των γυναικών έφτασαν τις 96 σε λίγες μόνο ημέρες. Τριάντα δύο γυναίκες από αυτές βρέθηκαν θετικές στον ιό του AIDS, με τις περισσότερες από αυτές να είναι ελληνικής καταγωγής, χρήστριες ουσιών και όχι εκδιδόμενες. Πολλές από αυτές τις γυναίκες κατηγορήθηκαν για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη, και προφυλακίστηκαν μέχρι τον Μάρτιο του 2013. Η

ιστοσελίδα της αστυνομίας δεν διστάζει να ανεβάσει τις φωτογραφίες τους, συνοδευόμενες από τα προσωπικά τους στοιχεία (ονοματεπώνυμο, όνομα πατρός, μητρός, τόπος καταγωγής), και παίρνοντας αυτό ως πηγή, οι φωτογραφίες και οι ανακοινώσεις διανέμονται σε ολόκληρο το διαδίκτυο, σε εφημερίδες και σε τηλεοπτικά κανάλια. Το ΚΕΕΛΠΝΟ κλήθηκε να στηρίξει αυτή την απόφαση της δημοσιοποίησης φωτογραφικού υλικού και προσωπικών στοιχείων των γυναικών, με το επιχείρημα ότι με αυτόν τον τρόπο θα ενημερωθούν οι σεξουαλικοί «σύντροφοι» (εντός εισαγωγικών γιατί βασικά είναι πελάτες) και να δράσουν υπέρ της δικής τους εξέτασης. Σχετικά με την εξέταση των ανδρών-πελατών, αυτή δεν φαίνεται σε κανένα σημείο ότι ήταν αναγκαστική, αλλά ότι οι ίδιοι κυριευμένοι από φόβο απευθύνονται στο ΚΕΕΛΠΝΟ, αφού είδαν στα ΜΜΕ τη φωτογραφία της οροθετικής εκδιδόμενης με την οποία είχαν συνευρεθεί.

Η ιατρική σκοπιά και το απόρρητο

Η παρέμβαση αυτή αποδείχθηκε σαθρή, και αυτό για πολλούς λόγους. Αρχικά επειδή καταπάτησε ιατρικούς κανόνες θεσπισμένους από τη σύγχρονη ιατρική, αφού η διάγνωση της οροθετικότητας βασίστηκε στην ανίχνευση του ιού στο σάλιο, μέθοδος που προσφέρει μεν ένα ποσοστό ασφάλειας συμπεράσματος, αλλά που αν δείξει θετικότητα, χρειάζεται περαιτέρω ανάλυση με εξέταση αίματος και επίσης επειδή σε πολλές περιπτώσεις τον έλεγχο είχαν αναλάβει αστυνομικοί και όχι ιατροί. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, ήταν ολοφάνερο ότι στον βωμό της ενημέρωσης και της προστασίας των πελατών-«συντρόφων», καταπατήθηκε το ιατρικό απόρρητο των ασθενών γυναικών αφού η δημοσιοποίηση των φακέλων τους έγινε ταχύτατα. Η δίωξη και η δημοσιοποίηση βρήκαν νομική υποστήριξη στην υγειονομική διάταξη 39Α, περί του περιορισμού διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, ισχύουσα επί υπουργείας υγείας Ανδρέα Λοβέρδου, επαναφερόμενη τον Ιούλιο του 2013 από τον τότε υπουργό υγείας Άδωνι Γεωργιάδη και καταργημένη στο μεσοδιάστημα. Η συγκεκριμένη υγειονομική διάταξη καταργήθηκε ξανά το 2015, επί υπουργείας Παναγιώτη Κουρουμπλή.

Η τότε πολιτική ηγεσία χρησιμοποιεί ορισμένες θέσεις, ώστε να στηρίξει την ορθότητα της άρσης του ιατρικού απόρρητου για αυτή την περίπτωση. Αρχικά, τη μελέτη του ΚΕΕΛΠΝΟ του 2011, που δημοσιοποιείται από το Υπουργείο Υγείας, σχετικά με τα περιστατικά AIDS στην Ελλάδα και την αύξησή τους κατά 57% συγκριτικά με το 2010. Η ίδια μελέτη αναφέρει ως συχνότερη αιτία μόλυνσης με

ετεροφυλοφιλική σεξουαλική επαφή, την επαφή με άτομο προερχόμενο από χώρα με υψηλά κρούσματα οροθετικότητας, και από στοιχεία του ΟΗΕ (UNAIDS 2012), χώρες της ανατολικής Ευρώπης εμφανίζουν τέτοιο υψηλό ποσοστό- εδώ βασίστηκε και η επιχείρηση στους οίκους ανοχής της Αθήνας. Ο σημαντικότερος παράγοντας όμως, ήταν η ανύπαρκτη αστυνόμευση στο κέντρο της Αθήνας, που το είχε μετατρέψει σε γκέτο και έκανε τους κατοίκους να διαμαρτύρονται, έδωσε βήμα στην Πολιτεία να εκδώσει τη σχετική υγειονομική διάταξη για τον περιορισμό της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, που περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων για τη δημόσια υγεία από κινδύνους που εγκυμονεί η ανεξέλεγκτη ροή παράνομων μεταναστών (Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 2012). Έτσι αναπόφευκτα συνδέθηκε η αύξηση κρουσμάτων AIDS με την παράνομη μετανάστευση στα αστικά κέντρα. Μετά από όλα αυτά, δόθηκε η διαταγή δημοσιοποίησης των φωτογραφιών των γυναικών, με δικαιολόγηση την προστασία της δημόσιας υγείας.

Επίσημα, αυτές οι θέσεις έπειτα από λίγο καιρό ανακλήθηκαν, και αυτό γιατί η αντίδραση της κοινής γνώμης και πολλών μέσων μαζικής ενημέρωσης που δεν τάχθηκαν υπέρ της δημοσιοποίησης των στοιχείων των γυναικών, ήταν άμεση, έχοντας θεωρήσει απαράδεκτο να συμβαίνει μία τέτοια σύγχρονη διαπόμπευση. Αρχικά, το ΚΕΕΛΠΝΟ διαπιστώνει το 2011 και κατά τις αρχές του 2012 ότι στην Ελλάδα ο τρόπος μετάδοσης του ιού HIV είναι σαφής και δεν έχει να κάνει με την σεξουαλική επαφή αλλά με τη χρήση ενδοφλέβιων ουσιών, με ίδια βελόνα από δύο ή παραπάνω άτομα, και ανάμεσα σε Έλληνες πολίτες. Επίσης, μετά το περιστατικό διαπόμπευσης, ο ΟΗΕ καλεί την Ελλάδα να ελέγξει διαφορετικά την επιδημία, θεωρώντας ότι η ποινική καταδίωξη είναι άδικο μέτρο· με αυτή την αιτία προέβαλε την πιθανή μετέπειτα αδυναμία των ιερόδουλων να ζητούν βοήθεια σε οποιαδήποτε δυσκολία. Τέλος, η άρση του ιατρικού απορρήτου προς όφελος της δημόσιας υγείας επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική νομοθεσία των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που στην Ελλάδα δεν ισχύει, και στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν ζητήθηκε, ενώ υπήρχε αυτή η δυνατότητα σύμφωνα με τον Ν.2472/1997, όπου προβλέπεται η έκδοση άδειας δημοσιοποίησης στοιχείων κατά περίπτωση από αρμόδια αρχή δεοντολογίας. Συμπερασματικά, έγινε αντιληπτό ότι η παραβίαση του ιατρικού απορρήτου με αυτόν τον τρόπο στιγματίζει τα οροθετικά άτομα, και ο ρόλος της Πολιτείας είναι να στηρίζει αυτά, τους οικείους τους και την κοινωνία, με αυτή τη σειρά (Muula, Mfutso-Bengo 2005). Επίσης, εκ των υστέρων το

ΚΕΕΛΠΙΝΟ αναγνώρισε ως αθώες τις παράνομα εκδιδόμενες γυναίκες και άλλαξε στάση, ζητώντας συγγνώμη για την παράνομη εκμετάλλευσή τους, καθιστώντας τες ανυπεράσπιστα και εξαρτώμενα θύματα. Η διαδικασία δημοσιοποίησης όφειλε να έχει αποφευχθεί, και να είχε αντικατασταθεί με τη δημοσιοποίηση άλλων δεδομένων που θα αποτελούσαν στοιχεία αναγνώρισης από τους ενδιαφερόμενους, αλλά όχι από το ευρύ κοινό, όπως τα αρχικά του ονόματος. Τέλος, η Πολιτεία θα μπορούσε να εντατικοποιήσει τους ελέγχους των οίκων ανοχής, αντί να συλλαμβάνει τις γυναίκες εργαζόμενες τους.

Η κοινωνική διάσταση

Στο όλο αυτό συμβάν και με τον τρόπο που εξελίχθηκαν τα γεγονότα, είναι αναπόφευκτο κάποιος να μην λάβει υπόψη κρίνοντας την υπόθεση, τον έκδηλο στιγματισμό αυτής της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, με δημιουργία συνθηκών έκτακτης ανάγκης, που υποκρύπτει πολιτικό και εκλογικό όφελος. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος χειρισμού του λόγου από τα μέσα, όπου κατασκευάζει θεμιτές και αθέμιτες ταυτότητες (Σιούλα-Γεωργουλέα 2013).

Μέσω αυτής της «δουλειάς» των πολιτικών και των μέσων ενημέρωσης, κλιμακώθηκε μια κατάσταση τρομοκρατική, και προς το κοινό, αλλά και προς τις ίδιες τις οροθετικές γυναίκες. Κυρίως προς τις τελευταίες, αφού το γεγονός της διαπόμπευσης, όπως και χαρακτηρίστηκε, τις στιγματίσει και τις συνέτριψε, όπως αποδείχθηκε από μελλοντικά του συμβάντος άρθρα –όπως η είδηση της αυτοκτονίας μιας από τις γυναίκες αυτές το 2014. Οι ζωές τους κρίθηκαν από την κοινή γνώμη, η οποία είτε τις υπερασπίστηκε είτε τις αποδοκίμασε, και πάνω σε αυτές στήθηκε το πολιτικό παιχνίδι.

Οι γυναίκες αυτές αποτέλεσαν τον «εχθρικό άλλο». Η εξαθλίωσή τους, το ότι ήταν χρήστριες ουσιών, εκδιδόμενες, μετανάστριες κάποιες από αυτές, οροθετικές, ακόμη και γυναίκες, όρισαν γι' αυτές τις ταυτότητές τους, που ενέτειναν τις αντιδράσεις κοινωνικού και φυλετικού ρατσισμού και σεξισμού.

4.2 Κριτική Ανάλυση Λόγου στα σχετικά με τις οροθετικές γυναίκες άρθρα

Στο δεύτερο μέρος του παρόντος κεφαλαίου, περιλαμβάνεται η ανάλυση δημοσιογραφικών κειμένων, σχετικών με το θέμα των οροθετικών γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, στις τρεις ενότητες που ακολουθούν, αναλύονται με βάση την κριτική

ανάλυση λόγου τα άρθρα που σχετίζονται με την υπόθεση, ταξινομημένα με βάση τη θέση που διατηρούν απέναντι στο θέμα («Άρθρα Αρνητικά Διακείμενα προς τις Οροθετικές Γυναίκες», «Άρθρα Υποστηρικτικά προς τις Οροθετικές Γυναίκες» και «Δημοσιογραφικοί Ιστοτόποι με Διφορούμενη Θέση: Η περίπτωση της News 247»). Οι υποκατηγορίες σε αυτές τις ενότητες με βάση τον χρόνο δημοσίευσης των άρθρων, είναι οι εξής: «Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης» (δημοσιευμένα το 2012), και «Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης» (δημοσιευμένα μετά το 2012, κυρίως το 2016). Ως προς την ταυτότητα του/της συγγραφέα κάθε άρθρου, υπάρχει και η δεύτερη υποκατηγορία: «Κείμενα Πολιτικής Θέσης του Μέσου» και «Ενυπόγραφα Άρθρα Γνώμης».

4.2.1 Άρθρα Αρνητικά Διακείμενα προς τις Οροθετικές Γυναίκες

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, περιλαμβάνονται άρθρα που χαρακτηρίζονται από λόγο επιθετικό προς τις οροθετικές γυναίκες, σε κάποια εκ των οποίων αυτό είναι περισσότερο και σε άλλα λιγότερο εμφανές. Η επιθετική διάθεση προκύπτει από τη γλώσσα της οποίας γίνεται χρήση σε κάθε άρθρο, που επιβεβαιώνει σε πολλές των περιπτώσεων και την ταυτότητα της διαδικτυακής εφημερίδας στην οποία ανήκει το άρθρο. Κοινό χαρακτηριστικό των άρθρων αυτών είναι οι λεξιλογικές εκφράσεις που χρησιμοποιούν για να απευθυνθούν ή να χαρακτηρίσουν την ομάδα των οροθετικών γυναικών και το γεγονός ότι οι τίτλοι τους αποτελούν έναν σημαντικό πυρήνα συγκέντρωσης τέτοιων λεξιλογικών εκφράσεων. Επίσης διακριτή είναι η διαχωριστική τους στάση απέναντι στις οροθετικές γυναίκες και στους άντρες που πιθανόν προβλήθηκαν από τον HIV ή κινδύνεψαν να προσβληθούν. Το πιο σημαντικό κοινό σημείο όμως είναι ότι σε σχεδόν όλους αυτούς τους διαδικτυακούς ειδησεογραφικούς ιστοτόπους που χρησιμοποιούνται στο παρόν κομμάτι της έρευνας, έχουν δημοσιοποιηθεί οι φωτογραφίες των γυναικών, με αναγραμμένα όλα τα προσωπικά στοιχεία τους (συμπεριλαμβανομένων του ονόματος πατέρα και μητέρας, και τόπο καταγωγής). Τέλος, στα άρθρα της παρούσας ομάδας δεν γίνεται καμία αναφορά στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2012, ούτε και στο κατά πόσο επηρέασαν αυτές την επιχείρηση «σκούπα» της αστυνομίας. Κατά την πρώτη περίοδο σύγχρονων του 2012 άρθρων, παρουσιάζονται άρθρα των διαδικτυακών εφημερίδων Enikos (τρία άρθρα), News Bomb (ένα άρθρο), Πρώτο Θέμα (δύο

άρθρα). Κατά τη δεύτερη περίοδο (μετά το 2012, συγκεκριμένα το 2016), περιλαμβάνονται το Πρώτο Θέμα (ένα άρθρο), και η News Bomb (ένα άρθρο).

I. Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης

Στην ενότητα αυτή αναλύονται τα άρθρα της πρώτης κατηγορίας, δημοσιευμένα όλα κατά τον Μάιο του 2012.

Το καταστασιακό περιεχόμενο των άρθρων

Η υπόθεση των οροθετικών γυναικών βρισκόταν ακόμη στην αρχή της. Κοινή κεντρική θεματική στα άρθρα είναι η παρουσίαση της είδησης αυτής. Εκτός από αυτή την κεντρική θεματική, υπάρχουν άρθρα που μπορεί να σχολιάζουν και άλλες παραμέτρους που προκύπτουν, όπως η αύξηση της πορνείας. Χρονικά τα άρθρα που παρατίθενται ήταν δημοσιευμένα τις πρώτες ημέρες του Μαΐου του 2012 (η πρώτη οροθετική εκδιδόμενη ρωσίδα εξετάστηκε και η φωτογραφία της δημοσιεύτηκε ως οροθετική στις 30 Απριλίου 2012). Συμμετέχοντες/ουσες είναι κυρίως η αστυνομία, οι οροθετικές, οι άνδρες- πελάτες, και σπανιότερα η κοινή γνώμη. Εν προκειμένω, ο σκοπός της επικοινωνίας στα παρόντα άρθρα είναι, σε πρώτο επίπεδο, να ενημερωθεί το κοινό για την εμφάνιση και την εξέλιξη της υπόθεσης. Σε βαθύτερο επίπεδο όμως, ο σκοπός είναι, μέσω της θέσης υπέρ της δημοσιοποίησης των φωτογραφιών των γυναικών και των στοιχείων τους, να εκτεθούν οι γυναίκες αυτές από τα εν λόγω Μέσα, να δικαιολογηθούν οι άνδρες-πελάτες της υπόθεσης, και να αναδειχθεί ο χειρισμός της υπόθεσης από την αστυνομία, το ΚΕΕΛΠΝΟ, και κατά συνέπεια την πολιτική ηγεσία (αφού τα δύο αυτά μέσα έλαβαν εντολές από αυτή).

• Κείμενα Πολιτικής Θέσης του Μέσου

1) Enikos.gr

Η Ταυτότητα: Η υπό τη διεύθυνση του δημοσιογράφου Νίκου Χατζηνικολάου διαδικτυακή εφημερίδα, ακολουθεί τη γραμμή της Real News και του Real.fm, έντυπη εφημερίδα και ραδιοφωνικός σταθμός αντίστοιχα, υπό τον ίδιο. Τα υπό τη διεύθυνση του Νίκου Χατζηνικολάου μέσα δεν εκφράζουν εξολοκλήρου την κοινή λαϊκή γνώμη, δείχνουν να δίνουν βήμα σε αυτή κυρίως όταν είναι δυσαρεστημένη με την υπάρχουσα κυβέρνηση, ανατρέχοντας σε έρευνες και ποσοστά απαντήσεων του πληθυσμού σχετικά με το αν και κατά πόσο βλέπει οικονομική ανάπτυξη ή ύφεση,

εκθέτοντας σε τακτά διαστήματα ποσοστά φτώχειας ολοένα και αυξανόμενα, και καταλήγοντας στο συμπέρασμα της λύσης των επερχόμενων εκλογών που θα «ξηλώσει» όσους είναι τώρα στην εξουσία.

«Μοίραζαν» AIDS¹

Enikos, 1 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το πρώτο υπό εξέταση άρθρο είναι δημοσιευμένο στη 1 Μαΐου 2012, στην ιστοσελίδα του Enikos. Δημοσιεύεται στη στήλη της Κοινωνίας και η έκταση που καταλαμβάνει είναι μικρή. Το άρθρο αναφέρει τον αριθμό των ενενήντα έξι γυναικών που προσήχθησαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών, Ελληνίδων και αλλοδαπών, στις οποίες αποδόθηκαν παραβάσεις της νομοθεσίας, καθώς έντεκα από αυτές βρέθηκαν οροθετικές: *«Κατά την διάρκεια ειδικής επιχείρησης της αστυνομίας, στο κέντρο της Αθήνας για τον εντοπισμό εκδιδόμενων γυναικών σε υπαίθριους χώρους, προσήχθησαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών ενενήντα έξι εκδιδόμενες γυναίκες αλλοδαπές και ελληνίδες, και βεβαιώθηκαν ισάριθμες παραβάσεις της νομοθεσίας που αφορά τα εκδιδόμενα πρόσωπα. Από τον υγειονομικό έλεγχο του κλιμακίου ΚΕΕΛΠΝΟ διαπιστώθηκε ότι έντεκα από αυτές ήταν HIV οροθετικές (φορείς του AIDS)»*. Αναφέρει την ασκούμενη ποινική δίωξη για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη, και δημοσιεύει τις καθαρές και αυτούσιες φωτογραφίες (ολόσωμες και προσώπου) των έντεκα αυτών γυναικών, καταγράφοντας ονοματεπώνυμο, ονόματα πατέρα και μητέρας, ημερομηνία γέννησης και τόπο τωρινής κατοικίας: *«Για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις ασκήθηκε ποινική δίωξη επιπλέον από τις Εισαγγελικές Αρχές, για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη σε βάρος αγνώστου αριθμού προσώπων. Δίνονται στη δημοσιότητα, μετά από σχετική εισαγγελική διάταξη, στοιχεία ταυτότητας, καθώς και φωτογραφίες των έντεκα αυτών γυναικών»*.

Το άρθρο ανήκει στο δημοσιογραφικό γένος της ειδησεογραφίας και στοχεύει στην πληροφόρηση του κοινού. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, διακρίνεται ότι το άρθρο απευθύνεται σε αναμενόμενους/ες αναγνώστες/τριες, και ως θεματική του έχει την ανακοίνωση του αποτελέσματος της επιχείρησης «σκούπα» στο κέντρο της Αθήνας, εισάγοντας λεπτομερειακά τα ποσοτικά στοιχεία των προσαχθεισών γυναικών (*«Κατά την διάρκεια ειδικής επιχείρησης της αστυνομίας,*

¹ Στο παράρτημα Α, άρθρο 1.

στο κέντρο της Αθήνας για τον εντοπισμό εκδιδόμενων γυναικών σε υπαίθριους χώρους, προσήχθησαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών ενενήντα έξι εκδιδόμενες γυναίκες αλλοδαπές και ελληνίδες, και βεβαιώθηκαν ισάριθμες παραβάσεις της νομοθεσίας που αφορά τα εκδιδόμενα πρόσωπα. Από τον υγειονομικό έλεγχο του κλιμακίου ΚΕΕΛΠΝΟ διαπιστώθηκε ότι έντεκα από αυτές ήταν HIV οροθετικές») και τις φωτογραφίες τους. Κατά το πολιτισμικό-ιδεολογικό πλαίσιο, γίνεται φανερό στο άρθρο η ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου, που φαίνεται μεν ως αμεροληψία, αλλά πρόκειται για απόρροια πολιτικών παραγόντων: έτσι το άρθρο, και κατά συνέπεια το Μέσο, αποτελεί εργαλείο για την αύξηση της πολιτικής δύναμης. Το ύφος που κυριαρχεί στο άρθρο είναι πληροφοριακό, με γλώσσα επίσημη, με έντονη τη διαφορά κοινωνικής ισχύος.

Η δομή του άρθρου: Στο παρόν άρθρο αναγνωρίζουμε τον τίτλο «Μοίραζαν AIDS», και τις λεπτομέρειες «*Κατά τη διάρκεια ειδικής επιχείρησης της αστυνομίας... καθώς και φωτογραφίες των έντεκα αυτών γυναικών*». Η αφηγηματική δομή αποτελεί δομή περιπετειώδους αφήγησης, με Προσανατολισμό τον εντοπισμό εκδιδόμενων γυναικών και την υποβολή τους σε εξέταση οροθετικότητας, Περιπλοκή την υγειονομική εξέταση του ΚΕΕΛΠΝΟ και τη διαπίστωση ότι έντεκα εξ αυτών είναι θετικές στον HIV, και Λύση την ποινική δίωξη για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη και τη δημοσιοποίηση φωτογραφιών των γυναικών (μη αίσια).

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Μοίραζαν AIDS» τοποθετημένος στην κεφαλή του κειμένου, μέσα σε κόκκινο πλαίσιο, όπως συμβαίνει με τους τίτλους του ιστοτόπου, χαρακτηρίζεται γραμματικά από τηλεγραφική γλώσσα, ελλειπτική δομή και παράλειψη υποκειμένου που εννοείται (οι οροθετικές γυναίκες). Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται στη λέξη *μοίραζαν* (οι οροθετικές), οι οποίες υπονοείται ότι γνωρίζουν για την οροθετικότητά τους πριν την ειδική εξέταση. Η επιλογή του ρήματος *μοιράζω*, αν και λόγω εισαγωγικών δίνεται ως μεταφορική, είναι αυτή που οδηγεί σε αυτή την υπόθεση, καθώς το συγκεκριμένο αφορά σε ό,τι δίνεται με την έγκριση και εν γνώσει του υποκειμένου, και όχι εν αγνοία του.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, αναλύονται η αναπαραστατική, η διαπροσωπική και η κειμενική λειτουργία που επιτελούνται κατά τη γλωσσική χρήση. Το άρθρο κατασκευάζει μια κοινωνική πραγματικότητα μέσω της αναπαραστατικής

λειτουργίας. Στη λειτουργία αυτή, κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές: *προσήχθησαν, ασκήθηκε (ποινική δίωξη), δίνονται (στη δημοσιότητα)*. Δράστες θεωρούνται η αστυνομία και τα κλιμάκια του ΚΕΕΛΠΝΟ, και στόχος (αποδέκτριες δηλαδή) των διαδικασιών οι εκδιδόμενες γυναίκες. Εκτός των βασικώς υλικών διαδικασιών, εντοπίζεται και η συσχετιστική κατηγορική διαδικασία: *διαπιστώθηκε («Από τον υγειονομικό έλεγχο του κλιμακίου ΚΕΕΛΠΝΟ διαπιστώθηκε ότι έντεκα από αυτές ήταν HIV οροθετικές»)*, όπου φορείς είναι οι εκδιδόμενες γυναίκες και το χαρακτηριστικό που τους αποδίδεται είναι πως είναι θετικές στον HIV. Όσον αφορά το σύστημα της διάθεσης (διαπροσωπική λειτουργία), κυριαρχεί στο άρθρο η απαλοιφή δεικτικών στοιχείων προσώπου, άρα έχουμε απρόσωπο ύφος και μη διεπιδραστικό κείμενο.

Το γνωσιακό περικείμενο: Το άρθρο αφού αναφέρει λεπτομερειακά τις συνθήκες υπό τις οποίες οι εκδιδόμενες γυναίκες συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στο τμήμα για εξέταση οροθετικότητας, καταλήγει στην ασκούμενη ποινική δίωξη από την εισαγγελία, και στην δημοσιοποίηση των φωτογραφιών και των στοιχείων. Ουσιαστικά, το άρθρο αποτελεί την αιτιακή σχέση στην υπόθεση μεταξύ της σύλληψης, της εξέτασης, της κατηγορίας και της δημοσίευσης στοιχείων.

Το γλωσσικό περικείμενο: Το παρόν άρθρο διατηρεί αντικειμενική στάση ως προς την προσφώνηση των γυναικών, καθώς δεν χρησιμοποιεί κάποια γενίκευση που να οδηγεί σε συμπεράσματα για την φυλετική καταγωγή των γυναικών (*«προσήχθησαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών ενενήντα έξι εκδιδόμενες γυναίκες αλλοδαπές και ελληνίδες»*). Σχετικά όμως με την επαγγελματική ιδιότητα των γυναικών: *«Κατά την διάρκεια ειδικής επιχείρησης της αστυνομίας, στο κέντρο της Αθήνας για τον εντοπισμό εκδιδόμενων γυναικών σε υπαίθριους χώρους»*, γίνεται αναφορά μόνο σε εκδιδόμενες γυναίκες που προσήχθησαν, ενώ από μαρτυρίες έγινε γνωστό ότι εκτός από εκδιδόμενες γυναίκες, συνελήφθησαν και τοξικοεξαρτημένες (που δεν ήταν απαραίτητως και εκδιδόμενες)².

Το παρόν άρθρο αποτελεί ένα χαρακτηριστικό δείγμα της βιβλιογραφίας σχετικά με τον τρόπο που η είδηση για τις οροθετικές γυναίκες παρουσιάστηκε με τον περισσότερο δυνατό αντικειμενικό –ως προς το κείμενο – τρόπο στα Μέσα. Αυτό σημαίνει ότι εντός του κειμένου, μπορεί να μην εντοπίζεται κάποιος όρος με

² Βλ. 4.1 Η αρθρογραφική αναφορά.

προσβλητική σημασία για τις οροθετικές, όπως συμβαίνει σε άλλα άρθρα, και να κατονομάζονται ως *εκδιδόμενες γυναίκες*, με βάση δηλαδή κάποια επαγγελματική ιδιότητα, και όχι την ιδιότητα της ασθένειας «οροθετικές». Παρόλα αυτά, αυτό οδηγεί σε μια επισφαλή γενίκευση ότι όλες οι προσαχθείσες ήταν εκδιδόμενες, πράγμα που δεν ισχύει συνολικά αφού υπήρχαν και εξαρτημένες γυναίκες που δεν εκδίδονταν. Σε αντίθεση με την υπάρχουσα διάθεση που αναφέρθηκε, έρχεται η συναίνεση και συμμετοχή του Μέσου στην δημοσίευση των φωτογραφιών και των στοιχείων των γυναικών, και η μη απομάκρυνσή τους από τον ιστότοπο μέχρι και σήμερα.

Χαμός στο ΚΕΕΛΠΝΟ³

Ενικος, 5 Μαΐου 2012

Περιγραφή του άρθρου: Άρθρο δημοσιευμένο λίγες ημέρες αργότερα από το προηγούμενο, συγκεκριμένα στις 5 Μαΐου 2012, που ενημερώνει το αναγνωστικό κοινό σχετικά με μία από τις επιπτώσεις της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών. Αυτή η επίπτωση είναι τα υπέρ των αναμενόμενων τηλεφωνα που δέχθηκε το ΚΕΕΛΠΝΟ, στο οποίο κλήθηκαν να απευθυνθούν όσοι συνευρέθηκαν σεξουαλικά με κάποια από τις εκδιδόμενες γυναίκες στις φωτογραφίες. Στοιχεία για την ταυτότητα των ανδρών-πελατών που απευθύνονται στο ΚΕΕΛΠΝΟ δεν δίνονται, εκτός από το εξής: ότι απευθύνθηκαν ακόμη και άνδρες άνω των 65: *«Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα έχει δεχθεί μέχρι στιγμής το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων. Σύμφωνα με πληροφορίες, στο ΚΕΕΛΠΝΟ απευθύνονται ακόμη και άνδρες άνω των 65 ετών οι οποίοι έχουν συνεβρεθεί σεξουαλικά με ιεροδούλες χωρίς να έχουν πάρει τις απαραίτητες προφυλάξεις»*. Στην συνέχεια, αναφέρονται οι καταγγελίες που γίνονται για παράνομους οίκους ανοχής: *«Στο μεταξύ, εκατοντάδες είναι οι καταγγελίες για παράνομους οίκους ανοχής»*. Τέλος, το άρθρο υπενθυμίζει στον/στην αναγνώστη/τρια σημαντικά στοιχεία από την υπόθεση, που προηγήθηκαν κάποιων ημερών: *«Υπενθυμίζουμε ότι ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων ανήλθε στις 20, αφού άλλες τρεις γυναίκες βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV. Από αυτές οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες»*.

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας. Στόχος του είναι η πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το άρθρο στοχεύει σε

³ Στο παράρτημα Α, άρθρο 2.

αναμενόμενους αναγνώστες/αναμενόμενες αναγνώστριες και κεντρική του θεματική είναι η υπόθεση των οροθετικών γυναικών, ειδικότερα να πληροφορήσει για τα αποτελέσματα της υπόθεσης κατά τις πρώτες ημέρες: *«Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα έχει δεχθεί μέχρι στιγμής το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων»*, *«Υπενθυμίζουμε ότι ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων ανήλθε στις 20, αφού άλλες τρεις γυναίκες βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV. Από αυτές οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες»*. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, σταθερή είναι η ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου και η πρόσδεσή του σε πολιτική ιδεολογία που εξυπηρετεί. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, η γλώσσα επίσημη.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο αναγνωρίζουμε τον τίτλο «Χαμός στο ΚΕΕΛΠΝΟ», και τις λεπτομέρειες *«Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα... οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες»*. Κατά το δίπτυχο μοντέλο των ειδήσεων, έχουμε την εξής ιεράρχηση στο περιεχόμενο του άρθρου: τίτλος, λεπτομέρειες. Η αφηγηματική δομή θεωρείται δομή περιπετειώδους αφήγησης, με Προσανατολισμό-Αξιολόγηση τις πληροφορίες σχετικά με τους άνδρες που τηλεφωνούν στο ΚΕΕΛΠΝΟ και τις καταγγελίες για οίκους ανοχής (*«Σύμφωνα με πληροφορίες, στο ΚΕΕΛΠΝΟ απευθύνονται ... οι καταγγελίες για παράνομους οίκους ανοχής»*), με Περιπλοκή την υπενθύμιση της αύξησης των οροθετικών και την προφυλάκισή τους (*«Υπενθυμίζουμε ότι ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων ανήλθε στις 20, αφού άλλες τρεις γυναίκες βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV. Από αυτές οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες»*), και Λύση τον αριθμό των τηλεφωνημάτων στο ΚΕΕΛΠΝΟ (*«Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα έχει δεχθεί μέχρι στιγμής το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων»*).

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Χαμός στο ΚΕΕΛΠΝΟ» είναι ελλειπτικός, χωρίς σημεία στίξης (γραμματικά γνωρίσματα), και με στοιχείο υπερβολής, μέσω της λέξης *χαμός* (ποιητικό γνώρισμα). Ο *χαμός* εντείνει τη συνέπεια που επέφερε η είδηση του εντοπισμού των είκοσι οροθετικών εκδιδόμενων γυναικών· τη συνέπεια που αφορά στα τηλεφωνήματα στο ΚΕΕΛΠΝΟ και όχι την απόδειξη ότι νόσησαν άνδρες πελάτες των γυναικών.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι υλικές (*έχει δεχθεί, ανήλθε*), με συμμετέχοντες τους άνδρες που τηλεφωνούν στο ΚΕΕΛΠΝΟ και μπορεί να είναι

ακόμη και μεγάλης ηλικίας, και συμμετέχουσες οι οροθετικές γυναίκες. Επίσης, κατηγορική συσχετιστική διαδικασία εντοπίζεται στη φράση «*οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες*», με φορείς τις οροθετικές και χαρακτηριστικό που τους αποδίδεται την προφυλάκιση. Κατά το σύστημα της διάθεσης, το απρόσωπο ύφος στην αφήγηση δεν επιτρέπει προσωπική δείξη.

Το γνωσιακό περικείμενο: Κατά το μεσο-επίπεδο του λόγου, όπου εντοπίζονται οι λογικές συναγωγές στη διαδικασία πρόσληψης του κειμένου, σημαντικό είναι να αναφερθεί η πράξη που προηγήθηκε του αποτελέσματος, που αναφέρεται στο άρθρο («*Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα έχει δεχθεί μέχρι στιγμής το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων*»). Δηλαδή, το γεγονός της δημοσιοποίησης φωτογραφιών και στοιχείων από ήδη είκοσι οροθετικές γυναίκες, εκ των οποίων οι δεκαέξι προφυλακίζονται, ώθησε μια μεγάλη μερίδα ανδρικού πληθυσμού να ζητήσει ιατρική υποστήριξη.

Το γλωσσικό περικείμενο: Σε διαφορετική γλωσσική σύμβαση με το προηγούμενο άρθρο, αν και της ίδιας διαδικτυακής εφημερίδας, παρατηρείται η χρήση της λέξης *ιερόδουλη*, αντί της *εκδιδόμενης* που απαντήθηκε (στο «*Μοίραζαν AIDS*»): «*οι οποίοι έχουν συνεβρεθεί σεξουαλικά με ιεροδούλες*», «*ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων*». Ως *γυναίκες* αναφέρονται μία φορά στην πρόταση «*Υπενθυμίζουμε ότι ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων ανήλθε στις 20, αφού άλλες τρεις γυναίκες βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV*». Μάλιστα, η αναφορά τους εδώ ως *γυναίκες*, αποτελεί συμπλήρωμα της προηγούμενης αναφοράς ως *οροθετικές ιεροδούλες*, αφού εννοείται πως και αυτές οι γυναίκες ανήκουν στην ομάδα των οροθετικών ιεροδούλων.

Ο βασικός όμως λόγος για τον οποίο έχουμε να κάνουμε με ένα διαφορετικό από το προηγούμενο άρθρο, είναι γιατί ανακοινώνεται πια η είδηση της πιθανής οροθετικότητας των ανδρών-πελατών και υπόρρητα εννοείται ο ιατρικός κίνδυνος στον οποίο εξετέθησαν. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι με αυτή την ανακοίνωση αποδείχθηκε ότι η ενέργεια αυτή της αστυνομίας, που έδρασε υπό πολιτικές διαταγές, να δημοσιευτούν οι φωτογραφίες των γυναικών ήταν ορθή, απέφερε καρπούς και έγινε με σκοπό να σώσει τη ζωή πολλών αντρών-πελατών.

ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες⁴

Enikos, 10 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το τρίτο άρθρο της ανάλυσης με τίτλο «ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες», είναι δημοσιευμένο λίγες ημέρες αργότερα, συγκεκριμένα στις 10 Μαΐου 2012. Το άρθρο ακολουθεί την νοηματική ροή των προηγούμενων δύο άρθρων της εφημερίδας Enikos, καθώς μετά την παρουσίαση της είδησης για τις γυναίκες που εντοπίστηκαν ως οροθετικές, και την υποβολή ανδρών-πελατών τους σε εξετάσεις, τώρα αναφέρονται τα αποτελέσματα των εξετάσεων αυτών. Πιο συγκεκριμένα, η είδηση προκύπτει από το γεγονός ότι βρέθηκαν θετικοί στον ιό πέντε άνδρες: *«Θετικοί στον ιό του AIDS βρέθηκαν πέντε άνδρες, όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα των πρώτων 100 τεστ, που διενεργήθηκαν σε όσους είχαν σεξουαλική επαφή με τις οροθετικές ιερόδουλες και επικοινωνήσαν με το ΚΕΕΛΠΝΟ»*. Στη συνέχεια, παρατίθεται ένα σχετικό προφίλ των πέντε αυτών ανδρών, οι οποίοι παρουσιάζονται ως οικογενειάρχες, και δίνεται έμφαση μέσω αυτής της πληροφορίας, στο ότι ενδέχεται ο ιός να έχει μεταφερθεί και σε παραπάνω άτομα: *«Σύμφωνα με το ρεπορτάζ του ANTI, πέντε άνδρες που μολύνθηκαν από AIDS είναι οικογενειάρχες, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος ο ιός να έχει μεταδοθεί σε ακόμα περισσότερα άτομα»*.

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας, και σαν στόχο του έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το άρθρο απευθύνεται στο αναμενόμενο αναγνωστικό κοινό, και ως κεντρική θεματική έχει να ενημερώσει για τις καταγεγραμμένες συνέπειες της απροφύλακτης σεξουαλικής επαφής των ανδρών-πελατών με τις γυναίκες που βρέθηκαν οροθετικές. Κατά το πολιτισμικο-ιδεολογικό πλαίσιο, είναι υπαρκτή η ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου, που όμως δηλώνεται ως αμεροληψία. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, η γλώσσα επίσημη, υπάρχει το στοιχείο διαφοράς κοινωνικής ισχύος, καθώς το άρθρο (και το Μέσο) δεν αμφισβητεί παγιωμένες δομές εξουσίας.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο διακρίνουμε τον τίτλο «ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες», τις λεπτομέρειες *«Θετικοί στον ιό ... σε ακόμα περισσότερα άτομα»*, και την πηγή *«Σύμφωνα με ρεπορτάζ του ANTI»*. Κατά το δίπτυχο μοντέλο της

⁴ Στο παράρτημα Α, άρθρο 3.

είδησης, διακρίνεται η εξής ιεράρχηση: Τίτλος, κυρίως άρθρο (λεπτομέρειες και πηγή). Διακρίνεται επίσης η αφηγηματική δομή περιπετειώδους αφήγησης, όπου έχουμε τον Προσανατολισμό (τα τεστ που διενεργήθηκαν στους άνδρες), την Περιπλοκή (το ότι βρέθηκαν θετικοί στον ιό), και τη –μη αίσια– Λύση (η αύξηση του κινδύνου να μεταφερθεί ο ιός σε περισσότερα άτομα).

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες» χαρακτηρίζεται από ελλειπτική δομή, παράλειψη ποιητικού αιτίου (γραμματικό γνώρισμα), αφού αυτό εννοείται πως αναφέρεται στις οροθετικές εκδιδόμενες γυναίκες, και από στοιχεία υπερβολής (ποιητικό γνώρισμα) δηλωμένα με τη λέξη ΣΟΚ. Η λέξη σοκ του τίτλου είναι γραμμένη με κεφαλαία γράμματα για έμφαση. Αμέσως μετά επεξηγεί σε τι σοκ αναφέρεται: *μολύνθηκαν οικογενειάρχες*. Η λέξη χρησιμοποιείται για να ενισχύσει το επακόλουθο, τη μόλυνση οικογενειών από HIV, που είναι κάτι απρόσμενο, για το οποίο δεν φέρουν ευθύνη.

Ο λόγος ως κείμενο: Κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι κατηγορικές συσχετιστικές: *βρέθηκαν (θετικοί), είναι (οικογενειάρχες)*, με φορείς τους πέντε άνδρες, και χαρακτηριστικό γνώρισμα που τους αποδίδεται το ότι είναι HIV θετικοί και οικογενειάρχες. Κατά το σύστημα της διάθεσης, το άρθρο χαρακτηρίζεται από απουσία προσωπικής δείξης, με το απρόσωπο ύφος του κειμένου.

Το γνωσιακό περιεχόμενο: Κατά το μεσο-επίπεδο του λόγου, γεγονός που σχετίζεται με την πρόσληψη του άρθρου είναι το ότι οι πέντε άνδρες θετικοί στον HIV είχαν έρθει σε απροφύλακτη σεξουαλική επαφή με κάποια από τις γυναίκες οροθετικές, που εργαζόταν ως εκδιδόμενη.

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Εν συνεχεία στο μεσο-επίπεδο του λόγου, στο άρθρο εντοπίζονται δύο διακριτά σημεία όσον αφορά το άμεσο συγκείμενο της γλωσσικής δραστηριότητας. Πρώτον, και σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα χρονικά της διαδικτυακής εφημερίδας άρθρα, είναι η διαφορά στον τρόπο κατονομασίας των γυναικών· πλέον στην μία φορά που κατονομάζονται εντός του κειμένου, αναφέρονται ως *οροθετικές ιερόδουλες*. Δεύτερον, ο όρος που επιλέγεται να χαρακτηρίσει το προφίλ των ανδρών που απευθύνθηκαν στο ΚΕΕΛΠΝΟ και εμφανίζεται πρώτη φορά, ο οποίος είναι *οικογενειάρχες*.

Συμπερασματικά, προκύπτει ότι η οροθετική γυναίκα στοχοποιείται ως ηθική αυτουργός της μετάδοσης της ασθένειάς της σε άτομα που πλέον ξεφεύγουν του πρώτου κύκλου (δεν ήρθαν σε άμεση επαφή μαζί της), ενώ ο άνδρας- πελάτης- οροθετικός- οικογενειάρχης συνεχίζει να βρίσκεται υπό προστασία ενός συστήματος που τον υπηρετεί, όπως και ο ίδιος το υπηρετεί. Σε αυτό οδηγούν οι εξής σκέψεις: ο τρόπος προσφώνησης των γυναικών στο άρθρο (οροθετικές ιερόδουλες), ο τρόπος απόδοσης ταυτότητας στους άνδρες («πέντε άνδρες που μολύνθηκαν από AIDS είναι οικογενειάρχες») και το γεγονός ότι εκλείπει η αναφορά στη βασική τους ταυτότητα- ιδιότητα, των πελατών. Πλέον κατηγοριοποιούνται οι άνδρες ως οικογενειάρχες, που είναι μια ευρέως αποδεκτή κοινωνική ομάδα, εν αντιθέσει με την ομάδα των ιερόδουλων. Η ταυτότητα του οικογενειάρχη φυσικοποιεί την απιστία και την αγορά σεξουαλικών υπηρεσιών ως μια αναμενόμενη συμπεριφορά ανδρών παντρεμένων.

2) Newsbomb.gr

Η Ταυτότητα: Μια συγκεντρωτική ιστοσελίδα με ειδήσεις ποικίλου περιεχομένου, όπως επικαιρότητα, καιρός, νέα διασήμων, πολιτική, πολιτική, οικονομία, διεθνή, ζώδια υγεία και gossip. Η στάση που ο συγκεκριμένος ιστότοπος διατήρησε απέναντι στο θέμα των οροθετικών γυναικών είναι έντονα επικριτική (προς τις γυναίκες), ενώ το λεξιλόγιο στα δικά της άρθρα συνήθως απενοχοποιεί τους άνδρες⁵, κατονομάζοντάς τους ως «οικογενειάρχες» και παρουσιάζοντάς τους έντρομους να καλούν στα γραφεία του ΚΕΕΛΠΝΟ. Η διαδικτυακή αυτή εφημερίδα δημοσίευσε τις φωτογραφίες των γυναικών, κατόπιν της ανακοίνωσης της αστυνομίας και της εισαγγελικής διάταξης, με καταγεγραμμένα τα στοιχεία τους: ονοματεπώνυμο, ονοματεπώνυμα γονέων, ημερομηνία γέννησης και τωρινή κατοικία⁶.

Πλήρωναν παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό⁷

Newsbomb, 5 Μαΐου 2012

Περιγραφή του άρθρου: Το άρθρο με τίτλο «Πλήρωναν παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό» δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της Newsbomb στις 6 Μαΐου 2012. Αναφέρεται ότι θα παρατεθούν λεπτομέρειες σχετικά με την υπόθεση των οροθετικών γυναικών: «Συγκλονιστικές είναι οι λεπτομέρειες που

⁵ Βλ. και στις πηγές, άρθρο με τίτλο *Πέντε πελάτες ιερόδουλων με AIDS βρέθηκαν θετικοί στον ιό HIV!*

⁶ Βλ. και πηγές, στο άρθρο *Στη δημοσιότητα τα στοιχεία ταυτότητας των έξι ιερόδουλων με Aids.*

⁷ Στο Παράρτημα Α, άρθρο 4.

έρχονται στο φως για την υπόθεση με τις οροθετικές ιερόδουλες». Στο κείμενο περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθείται στην πιάτσα, όπου εκδιδόμενες περιμένουν σε διάφορα σημεία κάποιον πελάτη: *«Πιο συγκεκριμένα όπως αναφέρει η Espresso στη λεωφόρο Αθηνών καθημερινά εμφανίζονται στο πεζοδρόμιο ιερόδουλες και τραβεστί, οι περισσότερες εκ των οποίων στέκονται δίπλα σε περίπτερα και σε στάσεις λεωφορείων περιμένοντας για τους υποψήφιους πελάτες»*. Αναλύεται επίσης, η συναίνεση από πλευράς των γυναικών στο να έχουν απροφύλακτη σεξουαλική επαφή με πελάτη, εφόσον αυτός πληρώσει παραπάνω χρήματα. Αναφορά γίνεται και στην τιμή που διαμορφώνεται στην πιάτσα αυτή: *«Όπως αναφέρουν άνθρωποι που γνωρίζουν καλά την περιοχή οι ιερόδουλες στην περίπτωση που ο πελάτης βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνουν σεξ μαζί τους χωρίς προφυλακτικό, προκειμένου ο πελάτης να απολαύσει λίγη έξτρα ηδονή. Οι τιμές στην συγκεκριμένη πιάτσα κυμαίνονται από 30 έως 80 ευρώ και με βάση την εμφάνισή της, αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρει»*.

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας, και στόχο του έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το άρθρο στοχεύει σε αναμενόμενο αναγνωστικό κοινό, και έχει ως κεντρική θεματική τη συμπεριφορά των εκδιδόμενων γυναικών σε μια δειγματική πιάτσα. Κατά το πολιτισμικο-ιδεολογικό πλαίσιο, υπάρχει ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου κατά των θεωρούμενων κοινωνικά κατώτερων ομάδων, που παρουσιάζεται ως συμπεριφορά αμερόληπτη, καθώς αφήνει να εννοηθεί ότι οι αντιδράσεις που χρεώνονται οι εκδιδόμενες έχουν ερευνηθεί από την αρθρογραφική ομάδα. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό και υπάρχει έντονη η διαφορά κοινωνικής ισχύος εντός του κειμένου.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο διακρίνουμε τον τίτλο «Πλήρωνα παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό», τη σύνοψη «Συγκλονιστικές είναι οι λεπτομέρειες που έρχονται στο φως για την υπόθεση με τις οροθετικές ιερόδουλες», τις λεπτομέρειες «Πιο συγκεκριμένα... τις υπηρεσίες που προσφέρει» και τις πηγές «Όπως αναφέρουν άνθρωποι που γνωρίζουν καλά την περιοχή» και «όπως αναφέρει η Espresso». Κατά το δίπτυχο μοντέλο της είδησης, η ιεράρχηση στα τρία επίπεδα έχει ως εξής: ο τίτλος, η σύνοψη (περικείμενο του άρθρου), έπειτα οι λεπτομέρειες και πηγές. Η αφηγηματική δομή είναι δομή περιπετειώδους αφήγησης, με Προσανατολισμό την αναμονή των εκδιδόμενων

γυναικών και τραβεστί σε διάφορα σημεία για πελάτες και την τιμή στην πιάτσα, και Περιπλοκή το γεγονός ότι έρχονται σε απροφύλακτη σεξουαλική επαφή στο βωμό του κέρδους.

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Πλήρωναν παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό» αποτελεί γραμματικά μια ελλειπτική δομή, με παράλειψη υποκειμένου- δράστη (εννοείται οι άνδρες). Στον τίτλο γίνεται χρήση ενεργητικής φωνής (*πλήρωναν*), και παράλειψη του εννοούμενου υποκειμένου που ενεργεί –σε βάρος του και σε βάρος των γυναικών, όπως μοιάζει να οδηγεί το άρθρο- το οποίο υποκείμενο είναι *οι άντρες- πελάτες*. Ο υπότιτλος δηλώνει με έντονη γραφή: *Συγκλονιστικές είναι οι λεπτομέρειες που έρχονται στο φως για την υπόθεση με τις οροθετικές ιερόδουλες*. Ο υπότιτλος αυτός, δομικά, αποτελεί και την θεματική περίοδο του παρόντος άρθρου, καθώς στο κυρίως κείμενο παρουσιάζονται οι λεπτομέρειες, εισαγόμενες με τον όρο *πιο συγκεκριμένα*. Για τη φράση *συγκλονιστικές είναι οι λεπτομέρειες*, που αποτελεί και την αφετηρία του υπότιτλου, ο αναγνώστης/η αναγνώστρια πιθανόν να είναι προετοιμασμένος/η, αφού οι συγκλονιστικές λεπτομέρειες που θα έρθουν, αποτελούν βασικό και αναμενόμενο λεξιλόγιο ειδήσεων για τέτοιες περιπτώσεις άρθρων. Έτσι, παρουσιάζεται αρκετά νωρίς (από τον τίτλο), η στάση του άντρα- πελάτη, να πληρώνει παραπάνω τις ιερόδουλες γυναίκες, ώστε να μην χρησιμοποιεί προφύλαξη κατά τη διάρκεια της συνεύρεσης.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, παρατηρούνται διαδικασίες υλικές, με ρήματα: *εμφανίζονται, στέκονται, δεν έχουν (κανένα απολύτως πρόβλημα), να βάλει (το χέρι στην τσέπη), κυμαίνονται*. Δράστες είναι οι πελάτες και στόχοι οι εκδιδόμενες γυναίκες και τραβεστί. Συγκεκριμένα στην υλική διαδικασία «οι ιερόδουλες στην περίπτωση που ο πελάτης βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνουν σεξ μαζί τους χωρίς προφυλακτικό, προκειμένου ο πελάτης να απολαύσει λίγη έξτρα ηδονή», όπου δράστες οι πελάτες και στόχοι οι εκδιδόμενες, η σχέση αιτιότητας έχει ως εξής: ο πελάτης βάζει βαθιά το χέρι στην τσέπη (αίτιο) και έτσι, οι εκδιδόμενες κάνουν με περισσότερη ευκολία σεξ μαζί του απροφύλακτα (αποτέλεσμα). Παρούσα είναι και η επιστημική τροπικότητα, καθώς υπάρχουν δηλωμένες πηγές: *όπως αναφέρει η Espresso, όπως αναφέρουν άνθρωποι που γνωρίζουν καλά την περιοχή*.

Το γνωσιακό περικείμενο: Στην περίοδο που συνοψίζει το νόημα του κειμένου «*οι ιερόδουλες στην περίπτωση που ο πελάτης βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνουν σεξ μαζί τους χωρίς προφυλακτικό, προκειμένου ο πελάτης να απολαύσει λίγη έξτρα ηδονή*», μπορούμε να διακρίνουμε την αιτιακή σχέση ανάμεσα στα δύο παρατιθέμενα στοιχεία. Με την απροφύλακτη επαφή, που εδώ περιγράφεται ο τρόπος που συμβαίνει και η αιτία, διευκολύνεται η μετάδοση του ιού, και σε αυτό το επιχείρημα στηρίζονται οι αρνητικές προς τις οροθετικές γυναίκες θέσεις, όπως θα αναλυθεί και παρακάτω.

Το γλωσσικό περικείμενο: Για τη Newsbomb σε αυτή τη σύγχρονη της υπόθεσης φάση, η ταυτότητα των γυναικών είναι μία και ορίζεται από την ασθένεια και την επαγγελματική τους ιδιότητα. Γι' αυτό το λόγο, η ομάδα των οροθετικών γυναικών, αναφέρεται σε όλο το κείμενο ως «*οροθετικές ιερόδουλες*» ή «*οροθετικές*» ή «*ιερόδουλες*». Αν και συνώνυμη της *εκδιδόμενης* που είδαμε ήδη να χρησιμοποιεί ο Epikos, η ιερόδουλη έχει διαφορετική συνδήλωση.

Το ενδεχόμενο να διατηρεί μια στάση υπέρ των οροθετικών γυναικών ο συγγραφέας του άρθρου της Newsbomb όπως προκύπτει από την ανάλυση του τίτλου, καθώς η ενεργητική φωνή υποδηλώνει συνυπευθυνότητα των ανδρών- πελατών στο ότι ήθελαν να έχουν απροφύλακτη επαφή και δεν αναγκάζονταν γι' αυτό από τις εκδιδόμενες γυναίκες. Όμως, καταρρίπτεται άμεσα στη δεύτερη παράγραφο. Οι *άνθρωποι που γνωρίζουν καλά την περιοχή* (δηλαδή τη Λεωφόρο Αθηνών) αποτελούν την πηγή της πληροφορίας που επέρχεται. Σύμφωνα με αυτούς και με τον/την αρθρογράφο που φαίνεται να ενστερνίζεται την άποψη, οι ιερόδουλες, αν ο πελάτης πληρώσει καλά (*βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη*), δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνουν *σεξ μαζί του χωρίς προφυλακτικό, προκειμένου ο πελάτης να απολαύσει λίγη έξτρα ηδονή*. Οι φράσεις *σεξ και χωρίς προφυλακτικό*, παρατίθενται με έντονη γραφή αυτούσιες από το άρθρο. Τα θέματα έμφυλης κοινωνικής ταυτότητας που προκύπτουν εδώ είναι αρκετά και αφορούν τη γυναίκα της είδησης, και όχι τόσο τον άνδρα. Πρώτα, η φράση *κανένα απολύτως πρόβλημα*, με την ένταση και την υπερβολή στο σχήμα να είναι παρούσες εδώ, καθώς το πρόβλημα, δηλαδή οι ενδιαασμοί, που οι γυναίκες μπορεί να μην έχουν ως προς την μεγαλύτερη αμοιβή τους, δεν είναι απλά κανένα, αλλά απολύτως κανένα, δύο λέξεις που υποδεικνύουν την ανυπαρξία συνείδησης για το ευρύ κοινωνικό σύνολο, για την υγεία τους και για την υγεία των ανδρών που βρίσκονταν μαζί τους. Οι έντονη γραφή στις λέξεις τονίζει

την πράξη (σεξ) και την αιτία της μετάδοσης της ασθένειας (χωρίς προφυλακτικό), που ενυπάρχει μέσα στην πράξη.

Το άρθρο υιοθετεί και αναπαράγει όσα πρότυπα έχουν δημιουργηθεί εναντίον αυτών των γυναικών. Τις παρουσιάζει ασυνείδητες όσον αφορά την αμοιβή και τα χρήματα, αδιάφορες στο αν θα μεταδώσουν κάποια ενδεχόμενη ασθένεια ή και μόλυνση, έχοντας σαν αιτία για όλη αυτή την ασυνειδησία την επιπλέον αμοιβή. Η κορύφωση του γλωσσικού σεξισμού έρχεται στη φράση *Οι τιμές κυμαίνονται από 30 έως 80 ευρώ και με βάσει την εμφάνισή της, αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρει*, όπου η γυναίκα πια και επίσημα αντικειμενοποιείται και εμπορευματοποιείται, αφού το άρθρο μιλάει για την τιμή ενοικιάσής της, ανάλογη των δεξιοτήτων και της εμφάνισής της, και ανάλογα βέβαια των αντρικών προτιμήσεων, αφού είναι και αυτοί που θα πληρώσουν. Τέλος, το άρθρο κρίνεται ως έμμεσα ηδονοβλεπτικό, αφού παραπέμπει σε νοητικές αναπαραστάσεις που στόχο έχουν την έξαψη περιέργειας. Δίνει πληροφορίες που δεν συνάδουν άμεσα με την ουσία της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, καθώς αφορούν τον τρόπο που γίνονται τα παζάρια για σεξουαλική επαφή, και κυρίως χρησιμοποιεί «αγοραία» διάλεκτο και όχι δημοσιογραφικό λόγο.

3) Το Πρώτο Θέμα

Η Ταυτότητα: Η έντυπη και διαδικτυακή εφημερίδα, που από το 2008 κυκλοφορεί με εκδότη τον Θέμο Αναστασιάδη, αποτελεί πηγή ποικίλης ύλης, καθώς καλύπτει στήλες πολιτικής, οικονομίας, διεθνών ειδήσεων, κοινωνίας, στήλες προσωπικές (blogs) και gossip. Αν και καλύπτει όλη αυτή τη σφαίρα ειδήσεων γενικού ενδιαφέροντος, το Πρώτο Θέμα υφολογικά διατηρεί μια έντονη λαϊκιστική γλώσσα η οποία είναι αντιληπτή σε οποιαδήποτε στήλη, και σε οποιοδήποτε άρθρο. Αν και το Πρώτο Θέμα το 2012 δεν υπέπεσε στο σφάλμα να δημοσιεύσει φωτογραφίες των γυναικών διαδικτυακά (τουλάχιστον η σημερινή έρευνα δεν εμφάνισε άρθρο με φωτογραφίες και στοιχεία των γυναικών στη διαδικτυακή εφημερίδα), παρόλα αυτά το λεξιλόγιο που χρησιμοποίησε για την παρουσίαση της είδησης ήταν πολλές φορές έντονα επικριτικό προς τις γυναίκες. Τα δύο άρθρα που αναλύονται έχουν συνταχθεί από γυναίκα δημοσιογράφο, την Παναγιώτα Καρλατήρα.

«Δαγκωτό» υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες⁸

Παναγιώτα Καρλατήρα, Πρώτο Θέμα, 6 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το συγκεκριμένο άρθρο πραγματεύεται ποσοτικά στοιχεία ερευνών ανάμεσα σε κατοίκους της Αθήνας, σχετικά με το αν θεωρούν σωστή ή όχι την κίνηση της δημοσίευσης των στοιχείων των οροθετικών γυναικών. Δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα Πρώτο Θέμα στις 6 Μαΐου 2012, με αρθρογράφο την Παναγιώτα Καρλατήρα. Κατά τη συγγραφέα, «δαγκωτό» είναι το να των ερωτηθέντων (σε ποσοστό 80%) σχετικά με το αν θεωρούν σωστή την κίνηση δημοσιοποίησης. Δημοσκοπικά στοιχεία επίσης παρατίθενται και σχετικά με την κοινή γνώμη για τον έλεγχο μεταναστών και την λειτουργία κέντρων φιλοξενίας. *«Το 80% των πολιτών θεωρεί ότι καλώς δόθηκαν στη δημοσιότητα οι φωτογραφίες – Συντριπτικά υπέρ των μέτρων και των κέντρων κράτησης μεταναστών η κοινή γνώμη που, όμως, δεν πιστεύει ότι θα υπάρξει συνέχεια... «Δαγκωτό» στα μέτρα για τον έλεγχο παράνομων αλλοδαπών, ιδίως τη λειτουργία κλειστών Κέντρων φιλοξενίας λαθρομεταναστών και την υποχρεωτική διενέργεια ιατρικών εξετάσεων για λοιμώδη μεταδοτικά νοσήματα σε παράνομους λαθρομετανάστες, ψηφίζουν οι Έλληνες».* Στη συνέχεια, αναφέρεται ο φορέας διεξαγωγής της έρευνας αυτής, το ΚΕΕΛΠΝΟ, με σκοπό να φανεί η στάση της κοινής γνώμης στην εφαρμογή της υγειονομικής διάταξης, όπου και οι περισσότεροι φάνηκε να θεωρούν ότι καλώς η φωτογραφία της πρώτης οροθετικής δημοσιεύτηκε: *«Αυτό προκύπτει από έρευνα που εκπόνησε το Κέντρο Ελέγχου Λοιμώξεων και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) προκειμένου να καταγράψει τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης σε ό, τι αφορά την εφαρμογή της υγειονομικής διάταξης για την προστασία της δημόσιας υγείας από τους κινδύνους που εγκομονεί ο μεγάλος αριθμός λαθρομεταναστών στο κέντρο της Αθήνας και άλλων μεγάλων πόλεων που υπέγραψε τον περασμένο Απρίλιο ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος. Σημειωτέον ότι η έρευνα έγινε στις αρχές της περασμένης εβδομάδας υπό τη βαριά σκιά του εντοπισμού της νεαρής οροθετικής ιερόδουλης. Εννέα στους δέκα ερωτηθέντες γνώριζαν το συμβάν και το 80% θεώρησε ότι καλώς δημοσιεύτηκε η φωτογραφία της εκδιδόμενης ώστε να ενημερωθούν όσοι είχαν συνευρεθεί με την οροθετική».* Κατά την ίδια επίσης έρευνα, μεγάλο ποσοστό είναι υπέρ του ιατρικού ελέγχου των αδήλωτων πορνών: *«Είναι ενδεικτικό ότι το 97,1% συμφωνεί με τον*

⁸ Στο Παράρτημα Α, άρθρο 5.

ιατρικό έλεγχο των αδήλωτων πορνών και το 94, 8% με τον έλεγχο όλων των μεταναστών. Επίσης, ποσοστό 94% θεωρεί απόλυτα θετικά τα μέτρα της σφράγισης διαμερισμάτων ή αποθηκών όπου συγκατοικούν λαθρομετανάστες εφόσον δεν τηρούνται συνθήκες υγιεινής, καθώς και τις κυρώσεις εργοδοτών που απασχολούν μετανάστες χωρίς πιστοποιητικά υγείας». Το άρθρο κλείνει με τη συνοψιση των αποτελεσμάτων της έρευνας, με έγκριση της κοινής γνώμης για τις ενέργειες αυτές, και εκθέτει τα ποσοστά των ερωτηθέντων που δεν θεωρούν ότι αυτή η πορεία θα έχει συνέχεια, ότι θα εφαρμοστεί μελλοντικά η υγειονομική διάταξη, και ότι η αιτία για αυτές τις ενέργειες είναι ο προεκλογικός πυρετός: «Γενικά, πάντως, ενώ οι περισσότεροι πιστεύουν ότι τα μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση (ποσοστό 82,7%) και μάλιστα με ελάχιστες διακυμάνσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, νέων και μεγαλύτερων, κατοίκων αστικών κέντρων και μη, δεν εμφανίζονται αισιόδοξοι ότι θα ακολουθηθεί επί μακρόν η ίδια... πορεία. Μόνο το 20, 4% του δείγματος θεωρεί ότι θα εφαρμοστεί στο μέλλον η υγειονομική διάταξη και όλα τα μέτρα που απορρέουν από αυτή. Το 10% εμφανίζεται αναποφάσιστο (δεν ξέρω/ δεν απαντώ) ενώ το 69,6% αποδίδει όλες τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών στον... προεκλογικό πυρετό».

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας και έχει σαν στόχο την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, απευθύνεται σε αναμενόμενο ακροατήριο, και μήνυμά του είναι η απόδοση του παλμού της κοινής γνώμης σχετικά με τα γεγονότα της υπόθεσης των οροθετικών (δημοσίευση φωτογραφίας και στοιχείων) και με τα μέτρα που αφορούν τη λαθρομετανάστευση. Κατά το πολιτισμικο-ιδεολογικό πλαίσιο, είναι διάχυτη η ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου από πολιτικούς παράγοντες με δεξιό προσανατολισμό. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, και υπάρχουν έντονα στοιχεία εθνοκεντρισμού και κοινωνικής ισχύος.

Δομή του άρθρου: Στο άρθρο διακρίνεται ο τίτλος «“Δαγκωτό” υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες», η σύνοψη ««Το 80% των πολιτών θεωρεί ότι καλώς δόθηκαν στη δημοσιότητα οι φωτογραφίες – Συντριπτικά υπέρ των μέτρων και των κέντρων κράτησης μεταναστών η κοινή γνώμη που, όμως, δεν πιστεύει ότι θα υπάρξει συνέχεια...», τις λεπτομέρειες, όπου εμπλέκονται οι ερωτηθέντες και οι απαντήσεις τους σχετικά με τα θέματα που πραγματεύεται η έρευνα, και οι πηγές, όπου είναι συγκεκριμένα το ΚΕΕΛΠΝΟ. Κατά το δίπτυχο μοντέλο των ειδήσεων,

έχουμε αρχικά την ιεράρχηση των επιπέδων του άρθρου, με Τίτλο-Σύνοψη (περικείμενο του άρθρου) και κυρίως άρθρο (λεπτομέρειες και πηγές). Όσον αφορά την αφηγηματική δομή, αποτελεί μια εξιστόρηση με Προσανατολισμό τα πρόσφατα της περιόδου σημαντικά γεγονότα (πλαίσιο), τους ερωτηθέντες της έρευνας και το ΚΕΕΛΠΝΟ που τη διεξάγει (μετέχοντες), Συμβάντα τη δημοσίευση της φωτογραφίας της οροθετικής, ο όγκος των μεταναστών στο αθηναϊκό αστικό κέντρο και η συζήτηση για λειτουργία κέντρου φιλοξενίας στην Αμυδαλέζα, και οι ερωτήσεις που έχουν να κάνουν με τα γεγονότα αυτά, και Αναπροσανατολισμό την ολοκλήρωση και τα συμπεράσματα της έρευνας. Σχετικά με την αξιολόγηση, αυτή είναι εσωτερική και επιτυγχάνεται μέσω της παρεμβολής λεξικών δομών: *υπό τη βαριά σκιά του εντοπισμού της νεαρής οροθετικής ιερόδουλης, κλειστών κέντρων φιλοξενίας λαθρομεταναστών, τον ιατρικό έλεγχο αδήλωτων πορνών, όλες τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών στον... προεκλογικό πυρετό.*

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Δαγκωτό υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες» αποτελεί γραμματικά ελλειπτική δομή, με παράλειψη υποκειμένου, χρήση έκφρασης της καθομιλουμένης, και ποιητικά υπερβολή. Ο τίτλος ξεκινάει με τη χαρακτηριστική και εντός εισαγωγικών λέξη «δαγκωτό» με τη μεταφορική της σημασία, υποδηλώνοντας την ήδη σίγουρη επιβεβαίωση της κοινής γνώμης για τη δημοσίευση των στοιχείων των γυναικών. Στο περικείμενο, ο υπέρτιτλος ενημερώνει για την πηγή του άρθρου (ΚΕΕΛΠΝΟ), και η σύνοψη εισάγει τα αποτελέσματα της διεξαγόμενης έρευνας: *80% των πολιτών θεωρεί ότι καλώς δόθηκαν στη δημοσιότητα οι φωτογραφίες.* Εκτός από την αποδοχή από την κοινή γνώμη, η σύνοψη αναφέρει μαζί με την παραπάνω πληροφορία, πως η κοινή γνώμη είναι εξίσου σύμφωνη (*συντριπτικά*: υπερβολικός λεξιλογικά όρος) με τα μέτρα στα κέντρα κράτησης μεταναστών. Στη συνέχεια, με τη δήλωση για την επίσης σύμφωνη με την κοινή γνώμη υποχρεωτική διενέργεια ιατρικών εξετάσεων για λοιμώδη μεταδοτικά νοσήματα σε παράνομους μετανάστες, εξισώνονται στο άρθρο δύο ζεύγη όρων, φαινομενικά κατά τη συγγραφέα παρόμοια μεταξύ τους: οι οροθετικές γυναίκες με τους παράνομους λαθρομετανάστες, και τα λοιμώδη μεταδοτικά νοσήματα με τον ιό του HIV. Τα ζεύγη όμως αυτά δεν είναι πραγματικά όμοια, αφού οι οροθετικές γυναίκες δεν ανήκαν όλες στον μεταναστευτικό πληθυσμό, ούτε και ο ιός HIV, αν και θεωρείται λοιμώδες νόσημα, είναι μεταδιδόμενος με τον ίδιο τρόπο όπως τα βασικά μεταδιδόμενα λοιμώδη νοσήματα, π.χ. η ιλαρά ή η μηνιγγίτιδα.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο της γλωσσικής χρήσης, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, οι διαδικασίες είναι κυρίως νοητικές αντιληπτικές (ρήματα: *θεωρεί, δεν πιστεύει, συμφωνεί, διαφωνεί, πιστεύουν*), με αισθανόμενους το ερωτηθέν κοινό της έρευνας, που αποτελεί δείγμα της κοινής γνώμης, και φαινόμενο τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τα δύο βασικά γεγονότα που συζητά η έρευνα. Χαρακτηριστική είναι και η ύπαρξη επιστημικής τροπικότητας, που αφορά τον βαθμό βεβαιότητας της αρθρογράφου προς τα παρατιθέμενα στοιχεία, καθώς βασίζεται στην έρευνα του ΚΕΕΛΠΝΟ, αλλά και με σχόλια: *«οι πλέον δύσπιστοι από τους ερωτηθέντες ως προς τη συνέχιση των μέτρων είναι κυρίως γένους... θηλυκού»* και *«το 69,6% αποδίδει όλες τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών στον... προεκλογικό πυρετό»*.

Το γνωσιακό περικείμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, η συζήτηση αφορά τις αιτιακές σχέσεις του κειμένου με πραγματικά γεγονότα και λογικές συναγωγές. Κατά την έρευνα του ΚΕΕΛΠΝΟ που παρατίθεται, φέρεται να αποδεικνύεται αρχικά η συμφωνία της κοινής γνώμης με τις ενέργειες για τις οροθετικές γυναίκες, και άρα η έγκριση προς την κυβέρνηση και τον Λοβέρδο, και επίσης η ομοφωνία ανάμεσα στους πληθυσμούς των ερωτηθέντων για το θέμα. Παρόλα αυτά, η έγκριση που παρουσιάζεται να έχει δοθεί στην έρευνα του ΚΕΕΛΠΝΟ, ενδέχεται να είναι πλασματική, καθώς δεν αποδεικνύεται σε άλλα δημοσιεύματα ότι η κοινή γνώμη ήταν σε συντριπτικό ποσοστό αρνητικά διακείμενη προς τις οροθετικές, όπως και αποδείχθηκε από τη μετέπειτα πορεία της υπόθεσης (στήριξη στο δικαστήριο, ξεσηκωμός Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, εκδηλώσεις αλληλεγγύης), όπως και δεν αποδεικνύεται ότι όντως το ΚΕΕΛΠΝΟ πραγματοποίησε τέτοιου είδους έρευνα.

Το γλωσσικό περικείμενο: Κατά το άμεσο συγκείμενο της γλωσσικής δραστηριότητας, γνωρίζουμε ότι έχει ήδη προηγηθεί η δημοσίευση της φωτογραφίας της πρώτης οροθετικής και δημοσιεύματα σε Τύπο θέλουν τον Ανδρέα Λοβέρδο να πράττει με ορθότητα. Έγκριση του κοινού ενδεχομένως να μην υπήρχε σε τόσο μεγάλο βαθμό όπως παρουσιάζεται εδώ, αλλά υπήρχε η ανάγκη να φανεί και επίσημα (με έρευνα) ότι επικροτούνται αυτές οι κινήσεις.

Στο παρόν άρθρο έντονη είναι και η παρουσία σημείων στίξης, αφού κατά κύριο λόγο έχουν επιλεγθεί, εκτός των εισαγωγικών στον τίτλο που σχολιάστηκαν ήδη παραπάνω, και αποσιωπητικά τέσσερις φορές μέσα στο κείμενο. Από αυτές, οι περισσότερες αξιοσημείωτες χρήσεις αποσιωπητικών είναι στα σημεία: *το 69,6%*

αποδίδει όλες τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών στον... προεκλογικό πυρετό και οι πλέον δύσπιστοι από τους ερωτηθέντες ως προς τη συνέχιση των μέτρων είναι κυρίως γένους... θηλυκού. Διαφαίνεται με έμμεσο τρόπο η δυσκολία της αρθρογράφου να αποδώσει η ίδια τις ενέργειες των αρχών στην προεκλογική περίοδο και εκστρατεία, ή ακόμη και να ενστερνιστεί την πεποίθηση αυτή της κοινής γνώμης που εκφράζεται μέσα από αυτό το ήδη μεγάλο ποσοστό της έρευνας. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκεται και επόμενη εμφάνιση αποσιωπητικών, που χρησιμεύει στο να σχολιαστεί έμμεσα το γένος του δυσκολότερα εύπιστου κοινού, που είναι οι γυναίκες.

«Υγειονομική βόμβα» οι μολυσμένες με AIDS πόρνες⁹

Παναγιώτα Καρλατήρα, Πρώτο Θέμα, 1 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το παρόν άρθρο του Πρώτου Θέματος με συντάκτρια την Παναγιώτα Καρλατήρα, είναι δημοσιευμένο την 1η Μαΐου 2012. Κατά τη συγγραφέα, που παραθέτει τη δήλωση του Ανδρέα Λοβέρδου, οι οροθετικές γυναίκες αποτελούν την επονομαζόμενη «απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα», και διώκονται με κακούργημα. Κατά τον Ανδρέα Λοβέρδο, θα ελεγχθούν όλοι οι οίκοι ανοχής στο κέντρο της Αθήνας, ώστε να αποφευχθεί η διάδοση λοιμωδών νοσημάτων. Ο ίδιος δήλωσε ότι έχει δώσει μεγάλη μάχη για την προστασία της δημόσιας υγείας, αν και χωρίς την αρωγή άλλων φορέων και της κοινωνίας: *«Στοιχεία σοκ, την τρίτη μόλις ημέρα των ελέγχων - Για κακούργημα διώκονται οι 11 ιερόδουλες που βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV – «Θα ελέγξουμε όλους τους οίκους ανοχής» τονίζει ο υπουργός Υγείας. Απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα, μέσα στην ελληνική κοινωνία, χαρακτήρισε ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος, το θέμα των μολυσμένων με τον ιό HIV ιερόδουλων στην Αθήνα. Επανέλαβε ότι οι αρμόδιες υγειονομικές αρχές θα ελέγξουν όλους τους οίκους ανοχής και κάθε άλλο πιθανό υπαίθριο χώρο προκειμένου να αναχαιτίσουν την εξάπλωση των λοιμωδών νοσημάτων, προσθέτοντας ωστόσο ότι εάν το τελευταίο έτος που ο ίδιος δίνει τη μεγάλη αυτή μάχη για θέματα δημόσιας υγείας υπήρχε η συνδρομή και άλλων αρχών αλλά και της κοινωνίας, η κατάσταση θα είχε εξελιχθεί διαφορετικά»*. Η δήλωση του υπουργού υγείας συνεχίζει ως εξής, τονίζοντας τη σημασία των γκέτο στην προστασία της δημόσιας υγείας κυρίως από τον ιό HIV, καθώς «συγκρατούν» κατά έναν τρόπο εντός των ορίων του γκέτο τον ιό, και τη συμβολή του και των αρχών στην προσπάθεια αυτή: *«Η υγειονομική βόμβα του AIDS*

⁹ Στο Παράρτημα Α, άρθρο 7.

δεν βρίσκεται πλέον μέσα στο γκέτο των αλλοδαπών όπως συνέβαινε μέχρι πρότινος, ξέφυγε από το γκέτο τώρα. Προσωπικά αλλά και όλες οι αρμόδιες αρχές προσπαθήσαμε πολύ γι' αυτό, για να μην ξεφύγει. Γι' αυτό φώναζα τους τελευταίους μήνες: μην πηγαίνετε με παράνομα εκδιδόμενες αλλοδαπές...» ανέφερε χαρακτηριστικά ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος, στη διάρκεια συνέντευξής του στον ραδιοφωνικό σταθμό NET RADIO. Το ζήτημα με τις παράνομα εκδιδόμενες γυναίκες είχε τεθεί εκτός ελέγχου στη χώρα μας, επισήμανε ο υπουργός Υγείας, παραλληλίζοντας την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα με εκείνη στη Ρουμανία. «Ευτυχώς, εμείς καταφέραμε να πείσουμε το ευρωπαϊκό ΚΕΕΛΠΝΟ για το μέγεθος του προβλήματος» ανέφερε ο κ. Λοβέρδος, προσθέτοντας ότι «αντιμετώπισα πολλή δυσπιστία, και μέσα και έξω. Έδωσα μία μάχη και την κέρδισα. Αλλά έπρεπε πάρα πολύ να κουραστώ και με περνώγανε και οι μεν ξένοι για ζητιάνο, ότι τα λέω αυτά γιατί θέλω λεφτά, και οι δε για δημαγωγό». Στη συνέχεια του άρθρου, αναφέρεται η ενότητα που σχετίζεται με διάφορα στοιχεία που προέκυψαν κατά τις τρεις πρώτες ημέρες των ελέγχων, ποσοτικά ως επί το πλείστον για τις οροθετικές γυναίκες, για τις κατηγορίες με τις οποίες διώκονται, αλλά και πληροφορίες σχετικές με τους ελέγχους σε πιάτσες, οι οποίοι βρίσκονταν ακόμη εν εξελίξει: «Πάντως, στοιχεία σοκ έρχονται σήμερα στο φως της δημοσιότητας, τρίτη ημέρα των εντατικών ελέγχων του Κέντρου Ελέγχου Λοιμώξεων και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) από τα ειδικά κλιμάκια, καθώς μέχρι στιγμής θετικές στον ιό HIV έχουν βρεθεί 12 ιερόδουλες, 11 Ελληνίδες και 1 Βουλγάρα, οι οποίες εκδίδονταν όχι σε οίκο ανοχής αλλά σε «πιάτσες», ενώ συνολικά έχουν εξεταστεί περισσότερες από 100. Οι 11 ιερόδουλες που εντοπίστηκαν την Δευτέρα διώκονται για κακουργήματα. Ο εισαγγελέας σχημάτισε δικογραφία με τις κατηγορίες της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης, της βλάβης τετελεσμένης και σε απόπειρα και της παράβασης του νόμου περί εκδιδόμενων γυναικών. Και οι 11 πήραν προθεσμία και θα απολογηθούν στον ανακριτή την Παρασκευή. Πάντως, οι έλεγχοι έχουν ξεκινήσει από τις πιο προβληματικές περιοχές της Αθήνας, εκεί όπου οι γυναίκες είναι δύσκολο να εντοπιστούν, αλλά θα επεκταθούν. Κι όπως διαβεβαιώνουν στελέχη του ΚΕΕΛΠΝΟ θα εξεταστεί και το τελευταίο εκδιδόμενο άτομο. Οι περισσότερες εκδιδόμενες δέχονται τους ελέγχους, κυρίως γιατί είναι παράνομες και δεν έχουν πρόσβαση στις υγειονομικές υπηρεσίες. Η ιχνηλάτηση του ενδεχόμενου τρόπου μετάδοσης του ιού HIV από τις οροθετικές ιερόδουλες μέσω της αναζήτησης των ανδρών που συνενυρέθηκαν μαζί τους είναι πολύ δύσκολη έως απίθανη, δεδομένου ότι οι εκδιδόμενες δεν είχαν συγκεκριμένο χώρο εργασίας («πιάτσα»)). Τέλος, το

άρθρο αναφέρει σχετικά στοιχεία από τα ευρήματα για τους ελέγχους των διαμερισμάτων που κατοικούν λαθρομετανάστες, των οποίων οι συνθήκες ζωής είναι απειλητικές για τη δημόσια υγεία: *«Όπως ανακοίνωσε το ΚΕΕΛΠΝΟ, έλεγχοι έγιναν και σε οκτώ πολυκατοικίες στο κέντρο της Αθήνας προκειμένου να εντοπιστούν λαθρομετανάστες, των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης αποτελούν απειλή για τη δημόσια υγεία. Βρέθηκαν 200 αλλοδαποί σε έντεκα διαμερίσματα, από τους οποίους τριάντα εννέα δεν είχαν άδεια παραμονής. Το ΚΕΕΛΠΝΟ ανακοίνωσε ότι πλέον το τεστ για το HIV / AIDS μπορεί να πραγματοποιηθεί στις Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων των κρατικών νοσοκομείων δωρεάν καθώς και στις κινητές μονάδες προληπτικής ιατρικής του ΚΕΕΛΠΝΟ ΠΟΥ βρίσκονται στις πλατείες Κουμουνδούρου, Ομονοίας, Βάθης».*

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας και στόχο έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το άρθρο στοχεύει σε αναμενόμενο ακροατήριο, και ως κεντρική του θεματική έχει να παρουσιάσει στοιχεία που σχετίζονται με την έρευνα για τις οροθετικές γυναίκες, καθώς και να παραθέσει τις δηλώσεις του υπουργού Ανδρέα Λοβέρδου για το θέμα. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, διακρίνεται η ιδεολογική επιβάρυνση του Μέσου, κατά τα φαινόμενα δηλωμένη ως αμεροληψία, αλλά στην πραγματικότητα απόκρυψη ιδεολογίας, που βασίζεται στο ότι το Μέσο λειτούργησε ως εργαλείο αύξησης της δύναμης πολιτικών παραγόντων. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, η γλώσσα του επίσημη και διακρίνεται η προβαλλόμενη κοινωνική ισχύς παγιωμένων δομών εξουσίας.

Η δομή του άρθρου: Στο παρόν άρθρο αναγνωρίζουμε την οργανωτική δομή, όπου ως τίτλο έχει τη φράση «Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS πόρνες», ως σύνοψη τη φράση «Στοιχεία σοκ, την τρίτη μόλις ημέρα των ελέγχων... τονίζει ο υπουργός Υγείας», ως λεπτομέρειες τις πληροφορίες για τους ελέγχους στο κέντρο και τα ευρήματα που εκτίθενται στο άρθρο, και ως πηγές τις παρατιθέμενες δηλώσεις του Ανδρέα Λοβέρδου: *«Η υγειονομική βόμβα του AIDS δεν βρίσκεται πλέον... εκδιδόμενες αλλοδαπές»*, *«Ευτυχώς εμείς καταφέραμε να πείσουμε... και οι δε για δημιουργό»*. Κατά το δίπτυχο μοντέλο ιεράρχησης των ειδήσεων, έχουμε την εξής ιεράρχηση των επιπέδων δημοσιογραφικού άρθρου: Τίτλος «Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS πόρνες», Σύνοψη «Στοιχεία σοκ... ο υπουργός Υγείας» (περικείμενο του άρθρου), κυρίως άρθρο «Απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα... που

*βρίσκονται στις πλατείες Κουμουνδούρου, Ομοιοίας, Βάθη» (λεπτομέρειες και πηγές). Σχετικά με την αφηγηματική δομή, αυτή είναι μια εξιστόρηση χωρίς περιπέτεια, με Προσανατολισμό το θέμα των κινήσεων για την προστασία της δημόσιας υγείας έπειτα από τον εντοπισμό της οροθετικής και μετέχοντες τον Ανδρέα Λοβέρδο και το ΚΕΕΛΠΝΟ και Συμβάντα τις δηλώσεις του Λοβέρδου, τα ευρήματα του ΚΕΕΛΠΝΟ σχετικά με τις εκδιδόμενες γυναίκες και τις δικαστικές αποφάσεις εναντίον τους, αλλά και τους ελέγχους σε διαμερίσματα λαθρομεταναστών. Όσον αφορά την αξιολόγηση, αυτή είναι εσωτερική και επιτυγχάνεται με την παρεμβολή λεξικών δομών: *στοιχεία σοκ*.*

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS πόρνες» αποτελεί μία ελλειπτική δομή με ονοματική σύνταξη, πρόταξη κατηγορουμένου (γραμματικά χαρακτηριστικά), και η μεταφορά στη φράση *υγειονομική βόμβα* (ποιητικό χαρακτηριστικό). Από την περιοχή του τίτλου γίνεται σαφής η ιδεολογική διάθεση του άρθρου, καθώς φαίνεται να τάσσεται με το μέρος του Ανδρέα Λοβέρδου, ο οποίος δηλώνεται ότι κρούει τον κώδωνα του κινδύνου (υπέρτιτλος του άρθρου) και προσπαθεί να σώσει με οποιονδήποτε τρόπο τη χώρα του· χρησιμοποιεί επίσης τα λεγόμενά του ως βασικό τίτλο, αφού ο ίδιος έθεσε το θέμα των οροθετικών γυναικών ως υγειονομική βόμβα. Αυτό το υπόβαθρο είναι διάχυτο σε όλο το άρθρο. Το αξιοσημείωτο λεξιλογικά είναι η, πρώτη φορά στη βιβλιογραφία και μοναδική γενικά στον ιστό με το Πρώτο Θέμα, χρήση της λέξης *πόρνες*, αντί για *ιερόδουλες* ή *εκδιδόμενες*. Εννοιολογικά, η διαφορά είναι αμελητέα ανάμεσα στις δύο παραφράσεις του όρου. Η επιλογή όμως της αρθρογράφου να οριστούν οι γυναίκες αυτές ως *πόρνες* και όχι ως *ιερόδουλες* ήδη από τον τίτλο, δείχνει βασικά μια απαξίωση στις γυναίκες αυτές, καθώς και ειρωνεία. Τα *στοιχεία σοκ* του υπότιτλου, που αναφέρονται στις πληροφορίες που βγήκαν στο φως έπειτα από τρεις ημέρες ελέγχου, αποτελούν υπερβολή λεξιλογικά, με τον όρο *σοκ* να χαρακτηρίζει την ταυτότητα ειδήσεων που στόχο έχουν να προκαλέσουν περισσότερο πανικό από όσο πραγματικά χρειάζεται.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο της γλωσσικής χρήσης, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, οι διαδικασίες που περιγράφονται είναι κυρίως υλικές, από τα ρήματα *διώκονται, θα ελέγξουμε, θα είχε εξελιχθεί, καταφέραμε να πείσουμε, να αντιμετωπίσουμε, έδωσα*. Στην περίπτωση αυτή, έχουμε ως δράστες τον υπουργό Υγείας Ανδρέα Λοβέρδο, αλλά και τις υγειονομικές αρχές, και στόχο-αποδέκτριες

των διαδικασιών τις οροθετικές γυναίκες. Όσον αφορά το σύστημα της διάθεσης κατά την διαπροσωπική λειτουργία, οι γλωσσικές πράξεις είναι κυρίως δεσμευτικές, από την πλευρά του Ανδρέα Λοβέρδου προς το αναγνωστικό κοινό: *θα ελέγξουμε, προκειμένου να αναχαιτίσουν, θα επεκταθούν, διαβεβαιώνουν... θα εξεταστεί (και το τελευταίο εκδιδόμενο άτομο)*. Όσον αφορά την τροπικότητα, δηλαδή τον γλωσσικό μηχανισμό έκφρασης της βεβαιότητας στο λόγο του ομιλητή (εδώ του υπουργού Α. Λοβέρδου), εδώ είναι επιστημική, καθώς παρουσιάζονται στοιχεία αφενός για τις προόδους των ερευνών εντοπισμού οροθετικών εκδιδόμενων γυναικών και αφετέρου για τις δεσμεύσεις που ανακοινώνονται για το μέλλον, αλλά και δεοντική στο σημείο «*Για αυτό φώναξα τους τελευταίους μήνες: μην πηγαίνετε με παράνομα εκδιδόμενες αλλοδαπές...*», όπου ο υπουργός φαίνεται να τονίζει επιτακτικά την προτροπή του προς τον κόσμο. Τέλος, κυριαρχεί η απρόσωπη δείξη, με απρόσωπο ύφος σε μη διεπιδραστικό κείμενο.

Το γνωσιακό περιεχόμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, κατά το γνωσιακό περιεχόμενο βλέπουμε την αιτιακή σχέση ανάμεσα στο αποτέλεσμα που προκύπτει από τις έρευνες στο κέντρο της Αθήνας, το οποίο κατά τον υπουργό φέρει τον χαρακτηρισμό «*απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα μέσα στην ελληνική κοινωνία*», και της δεδηλωμένης έντονης προσπάθειας από την ελληνική αστυνομία και τους υγειονομικούς φορείς να αντιμετωπίσουν την κατάσταση («*Θα ελέγξουμε όλους τους οίκους ανοχής*» *τονίζει ο Υπουργός Υγείας, Επανέλαβε ότι οι αρμόδιες υγειονομικές αρχές θα ελέγξουν όλους τους οίκους ανοχής και κάθε άλλο πιθανό υπαίθριο χώρο προκειμένου να αναχαιτίσουν την εξάπλωση των λοιμωδών νοσημάτων, προσθέτοντας ωστόσο ότι εάν το τελευταίο έτος που ο ίδιος δίνει τη μεγάλη αυτή μάχη για θέματα δημόσιας υγείας υπήρχε η συνδρομή και άλλων αρχών αλλά και της κοινωνίας, η κατάσταση θα είχε εξελιχθεί διαφορετικά, Προσωπικά αλλά και όλες οι αρμόδιες αρχές προσπάθησαμε πολύ γι' αυτό, για να μην ξεφύγει. Γι' αυτό φώναξα τους τελευταίους μήνες: μην πηγαίνετε με παράνομα εκδιδόμενες αλλοδαπές...*»), θέτοντας και ένα βασικό δεδομένο που δυσχεραίνει το έργο τους: «*Η ιχνηλάτηση του ενδεχόμενου τρόπου μετάδοσης του ιού HIV από τις οροθετικές ιερόδουλες μέσω της αναζήτησης των ανδρών που συνενυρέθηκαν μαζί τους είναι πολύ δύσκολη έως απίθανη, δεδομένου ότι οι εκδιδόμενες δεν είχαν συγκεκριμένο χώρο εργασίας («πιάτσα»)*». Η λογική συναγωγή την οποία καλείται ο αναγνώστης να εντοπίσει αφορά την

ενδοκυβερνητική υπερπροσπάθεια για να επέλθει ηρεμία και επίλυση του προβλήματος.

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Στην κατηγορία αυτή, μπορούμε να διακρίνουμε δύο βασικούς χαρακτηρισμούς που σχετίζονται με την υπόθεση. Αρχικά, ο χαρακτηρισμός «υγειονομική βόμβα», ο οποίος ανήκει στον υπουργό Α. Λοβέρδο και αποτελεί έναν σχολιασμό της υπόθεσης από πλευράς του. Αποτελεί μία αναφορά στις οροθετικές γυναίκες, καθώς θεωρούνται υγειονομικά βλαβερές πλέον από την κυβέρνηση, λόγω της ιδιότητάς τους να είναι φορείς HIV. Επίσης, ο χαρακτηρισμός «πόρνες», ο οποίος αναφέρεται εξίσου στις οροθετικές γυναίκες. Ο χαρακτηρισμός αυτός δεν αποδίδει αυτή τη φορά την ιδιότητα της ασθένειας, αλλά την ιδιότητα του επαγγέλματός τους. Αυτό σημαίνει ότι, αφενός το Πρώτο Θέμα και η αρθρογράφος επιλέγουν να δηλώσουν όλες τις οροθετικές γυναίκες ως εκδιδόμενες, και αφετέρου τις αναφέρουν ως «πόρνες», συνώνυμη της εκδιδόμενης λέξη, αλλά με διαφορετική έννοια. Ο όρος «πόρνη» αποτελεί έναν περισσότερο κοινό όρο για να ονομαστεί το επάγγελμα της εκδιδόμενης, αλλά δηλώνει έμμεσα και τον στερεοτυπικό στιγματισμό του.

Η στάση του άρθρου δίνει με άμεσο τρόπο τη στάση της κυβέρνησης και του υπουργείου απέναντι σε ένα θέμα τόσο λεπτό, όπως η οροθετικότητα. *Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS, απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα μέσα στην ελληνική κοινωνία το θέμα των μολυσμένων με τον ιό HIV* είναι οι δύο χαρακτηριστικές φράσεις του άρθρου που οδηγούν σε αυτό το συμπέρασμα. Όχι απλά ο HIV αναφέρεται ως υγειονομική βόμβα, καθώς μιλάμε όντως φυσικά για έναν σοβαρό ιό που είναι κρίσιμο να αντιμετωπιστεί, αλλά πλέον αν αντιμετωπιστεί δεν είναι θανατηφόρος και όταν είναι σταθεροποιημένος δεν παρουσιάζει συμπτώματα που αφήνουν τον ασθενή έξω από κοινωνική ζωή. Ο τρόπος μετάδοσής του δεν είναι εξ επαφής αλλά μέσω σεξουαλικής επαφής (έτσι που αν υπάρχει προστασία ο κίνδυνος είναι μηδαμινός), μέσω ίδιας χρήσης σήραγγας από χρήστες και χρήστριες (γι' αυτό και εμφανίζεται συχνότερα σε τοξικοεξαρτημένους/ες, που πάλι έχουν την επιλογή να προστατευτούν) και μέσω της ασθενούς μητέρας στο έμβρυο (τρόπος μετάδοσης υπαρκτός μεν, αλλά αν η μητέρα έχει λάβει αντιρετροϊκή θεραπεία, πλέον μηδαμινός επίσης). Η σχεδόν λοιπόν χωρίς επιχειρήματα αυτή στάση του Ανδρέα Λοβέρδου, καθώς και το λεξιλόγιο που έχει χρησιμοποιήσει (*μολυσμένες με τον ιό, υγειονομική βόμβα*) δηλώνουν τη βαθιά ιδεολογική διάθεση υπέρ της ποινικοποίησης του HIV

και των φορέων του και τον κοινωνικό στιγματισμό διασύροντας τις οροθετικές αυτές γυναίκες, πράγμα το οποίο δεν ήταν κατανοητό από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν ως αντικείμενο την οροθετικότητα και την προστασία φορέων HIV, ούτε και αποδεκτό.

Στην όγδοη παράγραφο του άρθρου (*Πάντως, οι έλεγχοι... στις υγειονομικές υπηρεσίες*) γίνεται λόγος για τον υγειονομικό έλεγχο που είχε ξεκινήσει στο κέντρο της Αθήνας και θα επεκτεινόταν. Σύμφωνα με τη συγγραφέα, οι εκδιδόμενες γυναίκες δέχονται να μπουν στη διαδικασία του ελέγχου επειδή είναι παράνομες και δεν έχουν πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες. Το επιχείρημα αυτό ίσως θα μπορούσε να ισχύει αν οι τριάντα δύο γυναίκες θετικές στον ιό (αν και τότε δώδεκα), ήταν όντως εκδιδόμενες, καθώς κατά βάση ήταν τοξικοεξαρτημένες, παρόλο που η εξίσου πολύ σοβαρή αιτία μετάδοσης του ιού μέσω των ουσιών δεν διαφαίνεται πουθενά και σε κανένα άρθρο. Σύμφωνα επίσης με τη μαρτυρία των οροθετικών γυναικών, σε εκείνες δεν γνωστοποιήθηκε από την αστυνομία ο πραγματικός λόγος για τον οποίο τους ζητούσαν να ακολουθήσουν, παρά μόνο τους ειπώθηκε ότι η προσαγωγή τους είχε στόχο την εξακρίβωση στοιχείων. Καμία από τις εκδιδόμενες δεν γνώριζε ότι θα πήγαινε για rapid HIV test, ώστε να δώσει τη συγκατάθεσή της¹⁰. Τέλος, με το επόμενο κομμάτι *Έλεγχοι και σε διαμερίσματα που κατοικούν λαθρομετανάστες* γίνεται σύνδεση ανάμεσα στις οροθετικές γυναίκες και στον λαθρομεταναστευτικό (sic) πληθυσμό, αφενός αφού στο ίδιο άρθρο για τις οροθετικές γυναίκες είναι προστιθέμενο κομμάτι οι έλεγχοι σε κατοικίες λαθρομεταναστών, και αφετέρου επειδή στο ίδιο κομμάτι ανακοινώνονται τα σημεία ελέγχου για HIV. Στόχος της διασύνδεσης αυτής να ταυτιστεί ο πληθυσμός των οροθετικών γυναικών με τον λαθρομεταναστευτικό πληθυσμό του αθηναϊκού αστικού κέντρου· με λίγα λόγια να αποδοθεί στις οροθετικές γυναίκες και η ταυτότητα των λαθρομεταναστριών.

Η επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων

Στη φάση της επεξηγηματικής ανάλυσης, τα άρθρα ανάγονται στο μακρο-επίπεδο του λόγου, ώστε να συγκεντρωθούν τα συμπεράσματα που αφορούν στις σχέσεις εξουσίας στην κοινωνία. Το κυριότερο θέμα που προκύπτει είναι ο μη συσχετισμός του γεγονότος των επερχόμενων εκλογών (Μαΐου 2012), με την εκδήλωση και τον χειρισμό της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών. Σε αυτή την αρχή επιτρέπεται να

¹⁰ Βλ. 4.1 *Η αρθρογραφική αναφορά.*

καταλήξουμε αφού σε κανένα από τα άρθρα που παρατέθηκαν δεν αναφέρονται οι εκλογές ως παράγοντας που επηρέασε το ζήτημα. Οι διαδικτυακές εφημερίδες που παρατέθηκαν (Enikos, Newsbomb, Πρώτο Θέμα) αποτελούν δείγματα δεξιού – πολιτικά προσανατολισμένου – Τύπου, και στήριξαν την τότε κυβερνητική πολιτική (Πασοκ, υπουργείο υγείας επί Ανδρέα Λοβέρδου, υπουργείο προστασίας του πολίτη επί Μιχάλη Χρυσοχοϊδη) στην προσπάθειά της να δημιουργήσει μια σανίδα σωτηρίας για να εξασφαλίσει συνθήκες επανεκλογής της. Αντίθετα, κατά τις περισσότερες αναφορές στον Τύπο αυτής της κατηγορίας, διαφαίνεται η στήριξη στα πρόσωπα αυτά της κυβέρνησης (κυρίως στο Πρώτο Θέμα, άρθρο «Δαγκωτό υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες», και «Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS πόρνες»), όπου παρατίθενται οι δηλώσεις του Ανδρέα Λοβέρδου σχετικά με τις προσπάθειες εντοπισμού της οροθετικής και προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο του AIDS.

Στη συνέχεια, υπάρχουν θέματα στα άρθρα που εμπίπτουν στο φάσμα του γλωσσικού σεξισμού και της κατασκευής έμφυλης ταυτότητας στα ΜΜΕ. Είτε σταδιακά, όπως στην περίπτωση του Enikos, είτε άμεσα, όπως στις Πρώτο Θέμα και Newsbomb, η ομάδα των οροθετικών γυναικών απέκτησε για αυτή την κατηγορία διαδικτυακού Τύπου, ταυτότητα: ήταν οι οροθετικές ιερόδουλες. Κάποιες φορές, κατονομάστηκαν ως πόρνες (άρθρα Πρώτου Θέματος), και λίγες ως εκδιδόμενες γυναίκες (έτσι χαρακτηρίστηκαν από την Enikos κυρίως στα πρώτα άρθρα), όμως αυτή η κλιμάκωση είχε κοινό σημείο τον χαρακτηρισμό των οροθετικών ιερόδουλων, παρόλο που όπως ήδη αναφέρθηκε, δεν ήταν όλες εκδιδόμενες. Αντίθετα, στους άνδρες που επέλεξαν να συνευρεθούν μαζί τους απροφύλακτα, αποδόθηκε η ταυτότητα των οικογενειάρχων (Enikos), πιθανότατα σε καλή οικονομική κατάσταση για να πληρώσει κάτι παραπάνω για απροφύλακτη σεξουαλική επαφή (Newsbomb), αλλά και μεγάλοι σε ηλικία (Enikos). Αυτό ήταν αναγκαίο να συμβεί για να στηριχτεί η θέση της κυβερνητικής πολιτικής και οι δηλώσεις Λοβέρδου περί προστασίας της δημόσιας υγείας, και άρα να δικαιολογηθεί η δημοσίευση φωτογραφιών και στοιχείων σε οποιοδήποτε Μέσο.

II. Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης

Στην ενότητα αυτή αναλύονται άρθρα με χαρακτήρα αρνητικό προς τις οροθετικές γυναίκες, δημοσιευμένα τον Δεκέμβριο του 2016.

Το καταστασιακό περιεχόμενο των άρθρων

Με τη λήξη της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, που σηματοδοτείται από το δικαστήριό τους και την αθωωτική απόφαση, οι εφημερίδες που αναφέρθηκαν ήδη στην προηγούμενη ενότητα, κλήθηκαν να καλύψουν την εκ νέου κατάσταση που προκύπτει με την αθώωση. Κοινή κεντρική θεματική, σε πρώτο πλάνο, των άρθρων που ακολουθούν, είναι η απόφαση του δικαστηρίου που κηρύσσει αθώες τις οροθετικές γυναίκες και τις αποκαθιστά κατά ένα μέρος στην κοινή γνώμη. Σε δεύτερο επίπεδο, παρατηρείται κοινή παράθεση μέρους της εισαγγελικής πρότασης, που λειτούργησε υπέρ της απόφασης και από τα δύο άρθρα. Χρόνος δημοσίευσης των άρθρων είναι η 16η Δεκεμβρίου 2016. Συμμετέχοντες είναι ο εισαγγελέας και το κοινό (ακροατήριο του δικαστηρίου), συμμετέχουσα είναι επίσης μια από τις οροθετικές (στο άρθρο «Αθώες οι οροθετικές γυναίκες», από το Πρώτο Θέμα). Σκοπός της επικοινωνίας είναι να μεταφέρει το μήνυμα της αθώωσης αυτής της ομάδας γυναικών που λειτούργησε ως εξιλαστήρια. Θα αναλυθούν δύο άρθρα, από το Πρώτο Θέμα («Αθώες οι οροθετικές γυναίκες»), και τη Newsbomb («Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές»).

- **Κείμενα με Πολιτική Θέση του Μέσου**

Αθώες οι οροθετικές γυναίκες¹¹

Πρώτο Θέμα, 16 Δεκεμβρίου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Το άρθρο αυτό που δημοσιεύτηκε στο Πρώτο Θέμα τον Δεκέμβρη του 2016, ανακοινώνει τη δικαστική απόφαση της αθώωσης των οροθετικών γυναικών. Εκτός από την παράθεση φράσης της αγόρευσης του Εισαγγελέα στην πρώτη παράγραφο: *«Ομόφωνα αθώες κρίθηκαν από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο οι οροθετικές γυναίκες. Το δικαστήριο με απόφασή του απάλλαξε από όλες τις κατηγορίες τις γυναίκες, ενώ είχε προηγηθεί η πρόταση του Εισαγγελέα: «Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν, ουδόλως ότι ερχόντουσαν σε σαρκική επαφή χωρίς χρήση προφυλακτικού με άλλα άτομα, ουδόλως -εκτός της πρώτης κατηγορούμενης- ότι γνώριζαν την οροθετικότητά τους. Προϋπόθεση για*

¹¹ Στο Παράρτημα Α, άρθρο 7.

πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης είναι ο δόλος, η μη χρήση προφύλαξης. Δεν χρειάζεται να επεκταθώ περαιτέρω. Ζητώ να παύσει η ποινική δίωξη για όσες έχουν αποβιώσει και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες», παρατίθενται και σημεία της απολογίας μίας από τις κατηγορούμενες οροθετικές στις επόμενες παραγράφους. Δύο εξ αυτών παρουσιάζονται ως χωρία και παρατίθενται εντός του κειμένου με εισαγωγικά (*«Με βοηθούσε η οικογένεια μου και κατά καιρούς έβρισκα δουλειές για να βρω τα χρήματα. Έκανα πολλές προσπάθειες για να ανεξαρτηθώ. Πήγα στο ΚΕΘΕΑ και μετά από 4 χρόνια αποφοίτησα...»*) και *«Την οροθετικότητα την αντιμετώπισα σαν παθηση στην αρχή και μέσα από το ΚΕΘΕΑ μίλησα για την ψυχολογική κατάσταση. Αλλά το θυμάμαι μόνο το βραδυ που πρπει να παρω το φαρμακό μου και ποτέ αλλοτε μέσα στην ημερα»*) όμως το τελευταίο σημείο δίνεται ως ερώτηση-απάντηση εισαγγελέα και κατηγορούμενης. Με αυτή την ερώτηση-απάντηση εισαγγελέα-κατηγορούμενης, η αρθρογράφος επιλέγει να κλείσει το άρθρο: *«Ερώτηση: Γιατι πιστευετε οτι σας προσήγαγαν; Απάντηση: Γιατί η εντολη τους ηταν τετοια. Να μαζεψουν ολες τις γυναικες γυρω απο την Ομόνοια. Μαζεψαν 90 - 100 γυναικες αδειασαν οι δρομοι εκεινο το βραδυ. Η αστυνομία συνελαβε ολες τις γνωστες της φυσιογνωμιες εκεινο το βραδυ και ολες ηταν χρήστριες».*

Το άρθρο ανήκει στο δημοσιογραφικό γένος της ειδησεογραφίας, και στόχο έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, μπορεί να διακριθεί ότι το άρθρο απευθύνεται όχι μόνο στο σκοπούμενο της εφημερίδας Πρώτο Θέμα κοινό, αλλά και σε ενδεχόμενο αναμενόμενο κοινό αναγνωστών/αναγνοστριών, με θεματική την αθώωση των οροθετικών γυναικών. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, πλέον το 2016, το Μέσο διατηρεί στάση συναίνεσης προς την απόφαση αθώωσης των οροθετικών γυναικών. Στις σχετικές όμως με την υπόθεση ειδήσεις του 2012, το Μέσο ήταν αντίθετα επιδοκιμαστικό προς τη δημοσίευση φωτογραφιών και τη στήριξη χειρισμού του Λοβέρδου. Αναφερόμαστε παρόλα αυτά σε ένα Μέσο με έντονη δεξιά πολιτικά θέση, άρα ιδεολογικά προσκείμενο προς τη δεξιά, όπου προσπάθησε να δείξει φαινομενική αμεροληψία με τη μετέπειτα στάση του στην υπόθεση, αλλά στην πραγματικότητα το κίνητρό του ήταν η απόκρυψη ιδεολογίας.

Η δομή του άρθρου: Στο συγκεκριμένο αναγνωρίζουμε τον τίτλο «Αθώες οι οροθετικές γυναίκες», τη σύνοψη *«Δεν προέκυψε ουδόςως ότι εκδίδονταν... ξέσπασαν σε χειροκροτήματα»*, τις λεπτομέρειες *«Ομόφωνα αθώες... αρνήθηκαν κατηγορίες»*,

και τις πηγές «*Με βοηθούσε η οικογένειά μου... ήταν χρήστριες*». Κατά την ιεράρχηση των τριών επιπέδων του δημοσιογραφικού άρθρου, έχουμε τον τίτλο και τη σύνοψη (περικείμενο του άρθρου) και το κυρίως άρθρο, δηλαδή λεπτομέρειες και πηγές. Ως προς την αφηγηματική δομή, έχουμε μια εξιστόρηση, με Προσανατολισμό την δίκη όπου μετείχαν οι οροθετικές και ο εισαγγελέας, και Συμβάντα την ανακοίνωση της απόφασης και τις μαρτυρίες των γυναικών. Η αξιολόγηση είναι εσωτερική στο παρόν άρθρο και επιτυγχάνεται μέσω της φραστικής δομής «κατηγορούμενες και ακροατήριο ξέσπασαν σε χειροκροτήματα». Σε επίπεδο διακειμενικότητας, το παρόν άρθρο δανείζεται όρους από άλλα κείμενα έχοντα στάση υποστηρικτική προς τις γυναίκες (*οροθετικές γυναίκες, κατηγορούμενες, χρήστριες*), που όμως σε προηγούμενη περίοδο (2012) δεν είχε. Αντ' αυτού, χρησιμοποιούσε όρους όπως *πόρνες* και *ιερόδουλες* για να περιγράψει τις γυναίκες. Η φραστική δομή που δίνει την αξιολόγηση είναι ουδέτερη ως προς την απόφαση της αθώωσης, και δεν γίνεται κάπου αναφορά για την προηγούμενη μεταχείριση διαπόμπευσης, έστω και από το ίδιο το Μέσο.

Η γλώσσα του τίτλου: Ο παρών τίτλος «*Αθώες οι οροθετικές γυναίκες*» είναι όπως συνηθίζεται στα άρθρα τηλεγραφικός. Γραμματικά χαρακτηριστικά του είναι η ελλειπτική δομή και το εννοούμενο ρήμα, η πρόταξη του κατηγορούμενου «*Αθώες*», με το υποκείμενο «*οι οροθετικές γυναίκες*» να ακολουθεί. Χαρακτηριστικό του τίτλου για την εφημερίδα Πρώτο Θέμα στο συγκεκριμένο άρθρο είναι η χρήση της λέξης «*γυναίκες*» οροθετικές και η διαφορά της με τους σύγχρονους της είδησης τίτλους, όπως δημοσιεύτηκαν στο Πρώτο Θέμα το 2012 («*Υγειονομική βόμβα οι μολυσμένες με AIDS πόρνες*»).

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, το άρθρο θα εξεταστεί ως προς τη γλωσσική χρήση. Συγκεκριμένα για το παρόν άρθρο, κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές (*ρήματα ξέσπασαν, αρνήθηκαν, προσήγαγαν, μαζεύουν, συνέλαβε*), με δράστες/δράστριες τις κατηγορούμενες, το ακροατήριο, τον εισαγγελέα και την αστυνομία. Όσον αφορά την κατάσταση, αυτή είναι χωρική, και αναφέρεται στο δικαστήριο (Τριμελές Πλημμελειοδικείο). Εξάιρεση αποτελεί η περιοχή του τίτλου, «*Αθώες οι οροθετικές γυναίκες*», όπου εδώ εννοείται το παραλειπόμενο ρήμα «*είναι*», που θέτει τη διαδικασία ως συσχετιστική. Αυτό συμβαίνει με σκοπό να συνταχθεί η κατηγορική σχέση για το νέο γνώρισμα των οροθετικών γυναικών, που αποτελούν τον φορέα, ως

αθώες (χαρακτηριστικό). Σε επίπεδο διάθεσης, παρατηρείται η κύρια χρήση του γ' ενικού ή πληθυντικού προσώπου στα γεγονότα που παρατίθενται στο άρθρο (*ξέσπασαν, κρίθηκαν είπε, αρνήθηκαν*). Κυρίως απρόσωπο και πληροφοριακό ύφος διακρίνεται στο παρόν άρθρο, αν και η επαναλαμβανόμενη εις διπλούν φράση «κατηγορούμενες αλλά και ακροατήριο ξέσπασαν σε χειροκροτήματα» υποδηλώνει την ύπαρξη συγκινησιακής φόρτισης τόσο κατά την εξέλιξη της είδησης, όσο και κατά την συγγραφή του άρθρου (απόδειξη η διπλή χρήση και η υιοθέτηση του ρήματος «ξέσπασαν»).

Το γνωσιακό περιεχόμενο: Ως αιτία για την αθωωτική απόφαση και την επιδοκιμασία της, φέρεται να είναι η στήριξη της εισαγγελίας προς τις οροθετικές γυναίκες, αλλά και η στήριξη της κοινής γνώμης. Παρόλα αυτά, σε δεύτερο επίπεδο, η αιτιακή σχέση της ύστερης στήριξης των γυναικών και της πρότερης στάσης απέναντι στο θέμα προϋποθέτει τη γνώση ότι οι γυναίκες αυτές ήδη διαπομπεύθηκαν και εξευτελίστηκαν με τρόπο που η παρούσα εφημερίδα υιοθέτησε, υπακούοντας την τότε κυβέρνηση. Η στήριξη στην αθωωτική απόφαση το 2016 δεν έχει να κάνει με την αλλαγή κυβέρνησης (Σύριζα), αλλά με την αντίληψη του Μέσου, καθώς έχει ήδη επέλθει η εναντίωση της κοινής γνώμης επάνω στον προηγούμενο χειρισμό διαπόμπευσης και επίκρισης, και μια τέτοια στάση (ξανά) δεν θα έβρισκε ανταπόκριση από κανένα αναγνωστικό κοινό.

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Η παραπάνω αιτία (αλλαγή της κυβέρνησης) αποτελεί και την αιτία για τη διαφορετική γλωσσική αντιμετώπιση των γυναικών, από τα άρθρα του παρελθόντος στο Πρώτο Θέμα. Οι οροθετικές είναι πλέον «γυναίκες» και όχι ιερόδουλες ή πόρνες, δεν δηλώνεται η ταυτότητα του επαγγέλματος που τις χαρακτήριζε στο παρελθόν.

Το κοινωνιοπολιτισμικό περιεχόμενο: Εδώ έχουμε ένα χαρακτηριστικό καταφανούς διακειμενικότητας, που έγκειται στην παράθεση της απολογίας οροθετικής («*Με βοηθούσε η οικογένειά μου κατά καιρούς... άλλοτε μέσα στην ημέρα*»), η ερώτηση-απάντηση «*Ερώτηση: Γιατί πιστεύετε ότι σας προσήγαγαν; Απάντηση: Γιατί η εντολή τους ήταν τέτοια... όλες ήταν χρήστριες*». Και στις δύο περιπτώσεις η μεταφορά γίνεται σε ευθύ λόγο. Οι παρατιθέμενες εντός εισαγωγικών φράσεις της απολογίας της κατηγορούμενης αναφέρονται στην ιατρική της εξέλιξη και σύγχρονη της δίκης ιατρική της εικόνα: «*Έκανα πολλές προσπάθειες να απεξαρτηθώ. Πήγα στο ΚΕΘΕΑ*

και μετά από 4 χρόνια αποφοίτησα. [...] Την οροθετικότητα την αντιμετώπισα σαν πάθηση στην αρχή και μέσα από το ΚΕΘΕΑ μίλησα για την ψυχολογική κατάσταση. Αλλά το θυμάμαι μόνο το βράδυ που έχω να πάρω το φάρμακό μου και ποτέ άλλοτε μέσα στην ημέρα». Η θεματική αλλάζει στο σχήμα ερώτησης-απάντησης, καθώς παρατίθεται η άποψη της κατηγορούμενης σχετικά με τον λόγο για τον οποίο εκείνη και οι άλλες γυναίκες προσήχθησαν στο αστυνομικό τμήμα. Στην απάντησή της, διαφαίνεται η αιτία της σύλληψης (κρατική εντολή), καθώς και ο χειρισμός («Η αστυνομία συνέλαβε όλες τις γνωστές της φυσιογνωμίες εκείνο το βράδυ και όλες ήταν χρήστριες»). Σύμφωνα και με τη μαρτυρία, η αστυνομία δεν συνέλαβε μόνο γυναίκες εκδιδόμενες του κέντρου, όπως άφησε να εννοηθεί, αλλά και γυναίκες που ήταν τοξικοεξαρτημένες, ακόμη και αν όλες είχαν παρουσιαστεί ως εκδιδόμενες από τα Μέσα, ώστε να εξυπηρετηθεί η πολιτική σκοπιμότητα.

Προκύπτει από τα παραπάνω ότι το 2016 διαχέεται μια αποδοχή προς αυτή την κοινωνική ομάδα, που πλέον αθρώνεται από το δικαστήριο και έχει την ευαισθητοποιημένη κοινή γνώμη με το μέρος της. Έτσι παρατηρούμε ότι η αντιμετώπιση των γυναικών δεν είναι πλέον η ίδια από τα Μέσα, καθώς αποκαλούνται πλέον χωρίς επαγγελματικό ή άλλο χαρακτηρισμό, παρά μόνο αυτόν της ασθένειας («οροθετικές»), είναι φανερή η στήριξη μεγάλης μερίδας κόσμου προς αυτές και τέλος, τους δίνεται βήμα έκφρασης γνώμης σε περισσότερα Μέσα (παραθεση της κατάθεσης).

News Bomb: Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές¹²

Newsbomb, 16 Δεκεμβρίου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Το παρόν άρθρο της Newsbomb «Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές», ανακοινώνει με μια διάθεση αναδρομής στην υπόθεση, την αθωωτική απόφαση του δικαστηρίου: «Αθώες κρίθηκαν μετά τη δημόσια διαπόμπευσή τους, με τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών και των στοιχείων τους τον Απρίλιο του 2012, οι γυναίκες, φορείς του HIV». Αμέσως μετά, το άρθρο παραθέτει την κατηγορία και τη μεταβολή της από την οποία αθώθηκαν οι γυναίκες, με απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου. Στη συνέχεια, το άρθρο παραθέτει

¹² Στο Παράρτημα Α, άρθρο 8.

εξίσου αυτούσιο κομμάτι της εισαγγελικής πρότασης, σύμφωνα με την οποία υποστηρίχθηκε η σαθρότητα των εξής επιχειρημάτων κατά των γυναικών: η επαγγελματική ταυτότητα της εκδιδόμενης που αποδόθηκε στις οροθετικές, η κατηγορία για απροφύλακτη σεξουαλική επαφή με άνδρα-πελάτη, και η εκ των προτέρων γνώση τους περί της οροθετικότητάς τους: *«Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθήνας αθώωσε τις οροθετικές γυναίκες από την κατηγορία της βαριάς σωματικής βλάβης κατά συρροή και έπαυσε λόγω παραγραφής το αδίκημα περί εκδιδομένων (έχει μετατραπεί σε πταίσμα). Απαλλακτική ήταν και η εισαγγελική πρόταση. Δεν θα αναφερθώ σε όσα προέκυψαν, κατά την ακροαματική διαδικασία, αλλά όσα δεν προέκυψαν, ανέφερε ο εισαγγελικός λειτουργός και συνέχισε: Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν, ουδόλως ότι έρχονταν σε σαρκική επαφή χωρίς χρήση προφυλακτικού με άλλα άτομα, ουδόλως -εκτός της πρώτης κατηγορούμενης- ότι γνώριζαν την οροθετικότητά τους. Προϋπόθεση για πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης είναι ο δόλος, η μη χρήση προφύλαξης. Δεν χρειάζεται να επεκταθώ περαιτέρω. Ζητώ να παύσει η ποινική δίωξη για όσες έχουν αποβιώσει και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες»*. Τέλος, αναφέρεται η αντίδραση του κοινού στη δικαστική αίθουσα, πριν το κλείσιμο του άρθρου: *«Η απόφαση του δικαστηρίου καταχειροκροτήθηκε από το ακροατήριο και προκάλεσε δάκρυα χαράς στις γυναίκες»*.

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας, και στόχο έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, απευθύνεται σε αναμενόμενο αναγνωστικό κοινό, και έχει ως κεντρική θεματική την απόφαση της αθώωσης των οροθετικών γυναικών, αλλά και τους λόγους για τους οποίους η εισαγγελία έλαβε αυτή την απόφαση. Κατά το πολιτισμικο-ιδεολογικό πλαίσιο, είναι διακριτή η ανάγκη για διατυμπανιζόμενη αμεροληψία από το Μέσο, που όμως στην πραγματικότητα πρόκειται για απόκρυψη της ιδεολογίας του, καθώς πρόκειται για Μέσο με δεξιές καταβολές και στηρίξεις. Η θέση της Newsbomb για την ίδια υπόθεση το 2012 δεν ήταν στηριχτική, τουναντίον ήταν ιδιαίτερα αρνητική και καταγγελτική στο θέμα της επαγγελματικής ταυτότητας των γυναικών, καθώς τις μαζικοποιούσε όλες σε ιερόδουλες, όπως αναλύθηκε στο άρθρο *«Πλήρωναν παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό»*. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, η γλώσσα επίσημη, και διακρίνεται η προσπάθεια το Μέσο να φανεί στη φάση αυτή αλληλέγγυο προς τις οροθετικές.

Η δομή του άρθρου: Στο παρόν άρθρο, διακρίνεται ο τίτλος «Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές», η σύνοψη «Αθώες κρίθηκαν μετά τη δημόσια διαπόμπευσή τους, με τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών και των στοιχείων τους τον Απρίλιο του 2012, οι γυναίκες, φορείς του HIV», οι λεπτομέρειες «Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθήνας... δάκρυα χαράς στις γυναίκες», και οι πηγές «Δεν θα αναφερθώ σε όσα προέκυψαν... και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες», κατά τον εισαγγελικό λειτουργό. Κατά το δίπτυχο μοντέλο της είδησης, η ιεράρχηση των επιπέδων του άρθρου έχει ως εξής: Τίτλος και σύνοψη (περικείμενο του άρθρου), και ακολουθεί το κύριο μέρος του άρθρου, δηλαδή λεπτομέρειες και πηγή. Κατά την αφηγηματική δομή, το άρθρο αποτελεί μια δομή χωρίς περιπέτεια, μια εξιστόρηση, με Προσανατολισμό το πλαίσιο της δίκης και μετέχοντες τα δικαστικά πρόσωπα (Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών και εισαγγελία) και μετέχουσες τις οροθετικές γυναίκες, και Συμβάντα την έκδοση της απόφασης και τον λόγο της εισαγγελίας. Η αξιολόγηση του άρθρου δεν είναι ρητή, αλλά εσωτερική, και επιτυγχάνεται μέσω των φραστικών δομών: «η απόφαση του δικαστηρίου καταχειροκροτήθηκε από το ακροατήριο» και «προκάλεσε δάκρυα χαράς στις γυναίκες».

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές» αποτελεί ελλειπτική δομή με παράλειψη ρήματος και πρόταξη του κατηγορούμενου αθώες.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές (αθώωσε, έπαυσε, είχε μετατραπεί, ανέφερε, καταχειροκροτήθηκε). Δράστες είναι το Τριμελές Πλημμελειοδικείο και η εισαγγελία, και στόχος οι οροθετικές. «Κατά τη συσχετιστική διαδικασία Αθώες κρίθηκαν μετά τη δημόσια διαπόμπευσή τους, οι γυναίκες, φορείς του HIV», όπου αποδίδεται το γνώρισμα των αθώων στις γυναίκες, φορείς είναι οι οροθετικές γυναίκες και χαρακτηριστικό η αθώοτητα που πλέον τους αναγνωρίστηκε. Κατά το σύστημα της διάθεσης, το κείμενο δεν διαθέτει προσωπική δείξη, το ύφος του είναι κυρίως απρόσωπο και μη διεπιδραστικό.

Το γνωσιακό περικείμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, για την αλλαγή της στάσης του Μέσου από το 2012 (όπως φαίνεται από το άρθρο του 2012 «Πλήρωνα παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό») θα πρέπει να λάβουμε υπόψη δύο βασικά κριτήρια. Το πρώτο είναι η στάση της εισαγγελίας και του δικαστικού σώματος, όπου σύμφωνα και με το άρθρο είναι θετική και πλέον ο

βαθμός του κακουργήματος δεν υφίσταται, αλλά έχει μετατραπεί σε πταίσμα, οπότε το Μέσο ακολουθεί την πορεία γραμμής του δικαστικού σώματος. Το δεύτερο και σημαντικότερο είναι η κοινή γνώμη, η οποία έχει ήδη κατακρίνει την πρότερη στάση Μέσων όπως η Newsbomb με συναίνεση και συμβολή στη διαπόμπευση, δημοσιεύοντας φωτογραφίες και στοιχεία και χαρακτηρίζοντας τις γυναίκες ως ιερόδουλες. Με βάση αυτό το κριτήριο, δεν υπάρχει συμφέρον από την εφημερίδα να διατηρήσει την πρότερη στάση της, έτσι φαινομενικά στηρίζει την δικαστική απόφαση.

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Γλωσσικά, οι όροι που περιγράφουν την ομάδα των οροθετικών γυναικών διαφέρουν για άλλη μια φορά (όπως και στο Πρώτο Θέμα) ανάμεσα στις δύο παρατιθέμενες περιόδους της Newsbomb, 2012 και 2016. Οι *ιερόδουλες οροθετικές*, το 2016 αποκαλούνται ως *οροθετικές γυναίκες*, ή *φορείς του HIV*, όρος που προκαλεί εξίσου εντύπωση, καθώς μια γενική γραμμή των Μέσων το 2012 είναι και η χρήση του όρου *μολυσμένες* (αν και όχι της Newsbomb).

Η επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων

Εξετάζοντας όλα αυτά, βλέπουμε σε μακρο-επίπεδο του λόγου, ότι η Newsbomb, όπως και το Πρώτο Θέμα, κατά την σύγχρονη της είδησης στάση που υιοθέτησαν, δεν προέβλεψαν κατά πόσο αργότερα θα έβλαπτε τελικά αυτή η στάση την εικόνα τους. Τόσο μέσω του Τύπου που στήριξε τις οροθετικές όσο και μέσω της απόφασης της εισαγγελίας, αλλά ακόμη και με την επιρροή των σχετικών με οροθετικότητα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που πήραν θέση (Κέντρο Ζωής, Θετική Φωνή για παράδειγμα), η στάση της κοινής γνώμης, μπόρεσε ενδεχομένως να διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό, και να υποστηρίξει τις οροθετικές γυναίκες. Όπως και για το Πρώτο Θέμα, έτσι και για τη Newsbomb, στην περίοδο της ανακοίνωσης του αποτελέσματος της δίκης, δεν υπήρχε άλλη επιλογή από το να παρουσιάσουν την αθώωση αξιολογημένη αντικειμενικά και απρόσωπα.

4.2.2 Άρθρα Υποστηρικτικά προς τις Οροθετικές Γυναίκες

Στην παρούσα ενότητα, τα άρθρα που αναλύονται εκφράζουν θέση υποστηρικτική προς τις οροθετικές γυναίκες. Είναι εξ ολοκλήρου δημοσιευμένα σε ιστοτόπους, που

πολιτικά δεν στηρίζουν ούτε τη σύγχρονη της υπόθεσης πολιτική εξουσία (ΠΑΣΟΚ), ούτε την τότε αντιπολίτευση της Νέας Δημοκρατίας, και κάποια από αυτά, δεν στηρίζουν καμία από τις δύο Κοινή γραμμή των διαδικτυακών αυτών εφημερίδων πάνω στο θέμα της έρευνας είναι η άρνηση της δημοσίευσης των φωτογραφιών και των στοιχείων των οροθετικών γυναικών, καθώς καμία από αυτές δεν συνέταξε κάποιο άρθρο που να αναφέρει τα στοιχεία τους ή να επισυνάπτει τις φωτογραφίες τους. Δεν αποσιωπούν το γεγονός αλλά το κατακρίνουν, και μάλιστα έντονα, καθώς έντονα κατακρίνουν την πολιτική ηγεσία για το πώς χειρίστηκε την κατάσταση αυτή. Λεξιλογικά, απαντά σε γενικές γραμμές περισσότερο η έννοια της διαπόμπευσης και όχι της δημοσιοποίησης, σχετικά με τις κοινοποιημένες φωτογραφίες από την αστυνομία. Επίσης, στα άρθρα δεν γίνεται λόγος για «οροθετικές ιερόδουλες» αλλά για «οροθετικές» χωρίς να διευκρινίζεται άλλη ιδιότητά τους. Ενώ τα άρθρα της προηγούμενης ενότητας είναι περισσότερο ανδροκεντρικά, τα άρθρα που θα αναλυθούν εδώ διατηρούν τη σκοπιά των γυναικών. Κατά το ύφος τους, οι περισσότερες από αυτές διατηρούν ένα διακριτά συγκινησιακό λόγο με συναισθηματικές εκφράσεις στον τρόπο που προσεγγίζουν το θέμα. Θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν άρθρα των διαδικτυακών εφημερίδων: Athens Voice, Vice, Protagon, Lifo και Εφημερίδα των Συντακτών. Η επιλογή των άρθρων έγινε δειγματικά και θα αναλυθεί ένα αντιπροσωπευτικό κείμενο για κάθε εφημερίδα.

I. Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης

Στην ενότητα που ακολουθεί θα αναλυθούν άρθρα που δημοσιεύτηκαν σε περίοδο σύγχρονη της είδησης, δηλαδή τον Μάιο του 2012.

Το καταστασιακό περιεχόμενο των άρθρων

Όπως και στην αντίστοιχη χρονικά κατηγορία της προηγούμενης ενότητας, έτσι και εδώ η επικοινωνιακή περίσταση που καλύπτει τα άρθρα είναι στην ουσία η ίδια, αλλά δίνεται με διαφορετικό τρόπο. Κεντρική θεματική των άρθρων είναι η υπόθεση των οροθετικών γυναικών. Συμμετέχοντες είναι το ΚΕΕΛΠΝΟ και ο Σύλλογος Οροθετικών. Τα άρθρα δημοσιεύτηκαν τον Μάιο του 2012, με σκοπό επικοινωνίας να προβάλλουν τις φωνές των οργανώσεων που αντιτίθενται στον χειρισμό της υπόθεσης (αυτές είναι ο Σύλλογος Οροθετικών, η Θετική Φωνή, το Κέντρο Ζωής, η Praxis και το Δίκτυο για Δικαίωμα σε Στέγη και Κατοικία, αλλά και, για την περίπτωση της Athens Voice, την πλευρά του ΚΕΕΛΠΝΟ.

- **Κείμενα Πολιτικής Θέσης του Μέσου**

1) **Athens Voice**

Η Ταυτότητα: Η Athens Voice, διαδικτυακή εφημερίδα που πρωτοξεκίνησε ως free press στην Αθήνα με κύριες στήλες καθημερινής ζωής, διασκέδασης και προτάσεων στην Αθήνα, πλέον ως ηλεκτρονική πηγή ειδήσεων δημοσιεύει άρθρα που έχουν να κάνουν με πολιτική, πολιτισμό, ειδήσεις, αλλά και οδηγό πόλης (city guide) ή αφιερώματα. Κυρίως πολιτικά τοποθετημένη κεντροαριστερά, η Athens Voice επιλέχτηκε για τη συγκεκριμένη κατηγορία (ως Τύπος με υποστηρικτική τάση προς τις οροθετικές), λόγω της γενικής εικόνας που έδωσαν τα άρθρα τα οποία δημοσίευσε περί του θέματος κατά την σύγχρονη περίοδο της είδησης (2012)¹³ ή και σε παραμέτρους του θέματος κάποια χρόνια αργότερα (2014)¹⁴. Σε αυτά, εκθέτει τη σοβαρότητα της κατάστασης υγείας των γυναικών κατά την περίοδο της φυλάκισής τους (Ιούλιος 2012), ή αναφέρεται στο αίτημα κατάργησης της υγειονομικής διάταξης Λοβέρδου για τις οροθετικές (Δεκέμβρης 2014).

*Διαπόμπευση ή προστασία δημόσιας υγείας;*¹⁵

Τάκης Σκριβάνος, Athens Voice, 30 Απριλίου 2012

Περιγραφή του άρθρου: Το άρθρο της Athens Voice, συνταγμένο από τον αρθρογράφο Τάκη Σκριβάνο τον Μάιο του 2012, στόχο έχει να παρουσιάσει στο αναγνωστικό κοινό της διαδικτυακής εφημερίδας τους δύο πόλους της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, όπως δημιουργήθηκαν τις ημέρες που βγήκε στο φως της δημοσιότητας η υπόθεση. Παραθέτει λοιπόν, το επιχείρημα του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδος και ακόμη πέντε οργανώσεων περί καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ασθενών, αλλά και την πλευρά του ΚΕΕΛΠΝΟ: «**Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας και 5 ακόμα οργανώσεις κατήγγειλαν ως «κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ιατρικού απορρήτου», τη δημοσιοποίηση στοιχείων και φωτογραφιών μιας κοπέλας, φορέα του AIDS, που εκδιόταν σε οίκο ανοχής στην περιοχή της Αχαρνών. Το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) από την άλλη, απαντά ότι το ιατρικό απόρρητο μπορεί να αρθεί εάν συντρέχουν λόγοι δημόσιας υγείας»**. Σε πρώτη φάση αναφέρει στα στοιχεία

¹³ Βλ. Πηγές, άρθρο *Σε κίνδυνο η ζωή των φυλακισμένων γυναικών*

¹⁴ Βλ. Πηγές, άρθρο *Να καταργηθεί η διάταξη για τις οροθετικές ιερόδουλες*

¹⁵ Στο Παράρτημα Β, άρθρο 1.

που δημοσίευσε το ΚΕΕΛΠΝΟ σχετικά με τον αριθμό των ανδρών-πελατών των οροθετικών που απευθύνθηκε για εξετάσεις, και κλείνει με το στοιχείο της οροθετικής ρωσίδας, που ισχυρίστηκε ότι γνώριζε για την οροθετικότητά της και δεν ακολουθούσε θεραπεία: *«Πριν δούμε πού βασίζονται τα επιχειρήματά τους, μερικά εντυπωσιακά στοιχεία: Το ΚΕΕΛΠΝΟ δημοσιοποίησε την υπόθεση την Παρασκευή και από τότε μέχρι και τη Δευτέρα το μεσημέρι 700 άνδρες τηλεφώνησαν για πληροφορίες. Από αυτούς, το 60% στάλθηκαν σε Μονάδες Λοίμωξης για εξετάσεις, γιατί παραδέχτηκαν ότι ήρθαν σε επαφή με την κοπέλα χωρίς προφύλαξη. Είτε με ενεργοπαθητικό στοματικό σεξ, που διαφημιζόταν έτσι κι αλλιώς στις υπηρεσίες του οίκου ανοχής, είτε με κανονική σεξουαλική επαφή, που γινόταν αποδεκτή από τις δύο πλευρές με την καταβολή ενός επιπλέον αντιτίμου. Επίσης εντυπωσιακό είναι ότι η συγκεκριμένη κοπέλα παραδέχθηκε ότι γνώριζε πως ήταν φορέας του AIDS από την εποχή που βρισκόταν ακόμα στην πατρίδα της (Ρωσία), και πως δεν ακολουθούσε ιατρική αγωγή».* Το ερώτημα του τίτλου «Διαπόμπευση ή προστασία της δημόσιας υγείας;» χρησιμοποιείται ξανά από τον συγγραφέα για να ξεκινήσει την αντιπαράθεση των δύο πόλων, και συνεχίζει με συνέντευξη της Μαριανέλας Κλωκά, διευθύντριας του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδος. Η Κλωκά δίνει απαντήσεις σχετικά με την παροχή στοιχείων και φωτογραφιών στην αστυνομία και το ενδεχόμενο διαφορετικού χειρισμού του θέματος από τις αρχές: *«Ακολουθεί συζήτηση με τη διευθύντρια του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδας Μαριανέλα Κλώκα. Δεν είναι κίνδυνος για τη δημόσια υγεία μια ιεροδόουλη φορέας του AIDS; Κοιτάζτε, το ΚΕΕΛΠΝΟ προχώρησε σε μια εκστρατεία, όπου μεταξύ άλλων άρχισε να κάνει ελέγχους σε οίκους ανοχής, την οποία χαιρετίσαμε. Όμως δεν μπορεί να δίνει στην αστυνομία τα στοιχεία μιας συγκεκριμένης γυναίκας που είναι οροθετική και στη συνέχεια αυτή να διαπομπεύεται. Κι αν εκείνη συνέχιζε να εργάζεται; Θα μπορούσε η ανακοίνωση να βγει διαφορετικά. Να λέει, για παράδειγμα, ότι σε τόσους ελέγχους που έγιναν σε οίκους ανοχής, προέκυψε το τάδε ποσοστό ιεροδούλων που είναι φορείς του ιού ή τα τάδε κρούσματα και οι «ενδιαφερόμενοι» να πάνε να εξεταστούν. Όχι όμως να βγουν το όνομά της και η φωτογραφία της στη δημοσιότητα. Άλλωστε, ο HIV δεν είναι σαν τη φυματίωση, για να κολλήσεις πρέπει να κάνεις σεξ χωρίς προφύλαξη. Και η αμέλεια για τη μη χρήση προφυλακτικού βαραίνει κυρίως τους πελάτες των οίκων ανοχής, αφού είναι ευρέως γνωστό ότι η απαίτηση για τη μη χρήση μέσων προστασίας συνήθως προβάλλεται από τους άνδρες πελάτες των ιεροδούλων γυναικών ως προαπαιτούμενο για τη συνέντευξή τους».* Στη συνέχεια, ακολουθεί συνέντευξη του Σταμάτη Πουλή, εκ

μέρους του ΚΕΕΛΠΝΟ, ο οποίος αναφέρεται στο θέμα της παραβίασης του απορρήτου, στην απόδοση ευθυνών στην κοπέλα ή στους άνδρες-πελάτες, και στο γεγονός ότι δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί όλοι οι οίκοι ανοχής: *«Εκ μέρους του ΚΕΕΛΠΝΟ μας απαντά ο Σταμάτης Πουλής, από το Τμήμα Παρεμβάσεων στην Κοινότητα. Ο Σύλλογος Οροθετικών λέει ότι παραβιάσατε το ιατρικό απόρρητο... Μπορεί να υπάρξει άρση του ιατρικού απορρήτου υπό προϋποθέσεις και η συγκεκριμένη περίπτωση πληρούσε αυτές τις προϋποθέσεις. Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδιόταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS. Η απόφαση για την άρση του απορρήτου ήταν εισαγγελική, καθώς κρίθηκε ότι έπρεπε να προστατευθεί η δημόσια υγεία. Η κοπέλα γνώριζε ότι ήταν φορέας; Κατά δήλωσή της ναι. Και παρ' όλα αυτά συναίνεσε να εξεταστεί; Ναι. Πάντα υπάρχει έγγραφη συγκατάθεση. Οι άνδρες που ήρθαν σε επαφή μαζί της χωρίς προφύλαξη δεν έχουν ευθύνη; Υπάρχει η ατομική ευθύνη, αλλά πιστεύω πως η συγκεκριμένη κοπέλα, που γνώριζε ότι ήταν φορέας, είχε μεγαλύτερη. Έχετε κάνει ελέγχους σε όλους τους οίκους ανοχής; Όχι ακόμα. Το άρθρο κλείνει με το υστερόγραφο: «(ΥΓ.: Στην απολογία της στον ανακριτή η κοπέλα υποστήριξε ότι δεν γνώριζε πως είναι φορέας του AIDS)».*

Το άρθρο ανήκει στην κατηγορία της ειδησεογραφίας και στόχος του είναι η πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, απευθύνεται στο στοχευόμενο αναγνωστικό κοινό της Athens Voice, αλλά και σε αναμενόμενο κοινό. Η θεματική που πραγματεύεται είναι διττή: παρουσιάζει τόσο την πλευρά που υποστηρίζει τις οροθετικές γυναίκες, όσο και την πλευρά που στο όνομα της δημόσιας υγείας, συμφωνεί στη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών τους. Γι' αυτό το σκοπό, παραθέτει τις συνεντεύξεις και των δύο φορέων (Συλλόγου Οροθετικών και ΚΕΕΛΠΝΟ), που αποτελούν δείγματα της πόλωσης. Σε σχέση με το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, είναι σαφές μέσα στο άρθρο η αναφορά σε στερεότυπα για το επάγγελμα της εκδιδόμενης και την αλλοδαπή καταγωγή (Ρωσία). Το ύφος του άρθρου χαρακτηρίζεται πληροφοριακό, με επίσημη γλώσσα. Παρόλα αυτά στα χωρία των συνεντεύξεων και των συμπερασμάτων στην αρχή του άρθρου εντοπίζονται στοιχεία κοινωνικής ανωτερότητας ανδρών- πελατών, αλλά και αλληλεγγύης προς τη γυναίκα οροθετική· αλλά και στοιχεία εθνοκεντρισμού, στη στάση του ΚΕΕΛΠΝΟ απέναντι στην οροθετική Ρωσίδα.

Η δομή του άρθρου: Στο συγκεκριμένο άρθρο αναγνωρίζεται ο τίτλος «Διαπόμπευση ή προστασία δημόσιας υγείας;», η σύνοψη «*Διχάζει η δημοσίευση της φωτογραφίας ιερόδουλης με AIDS*», οι λεπτομέρειες «*Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος... πως δεν ακολουθούσε ιατρική αγωγή*», και οι πηγές «*Ακολουθεί συζήτηση με τη διευθύντρια... Όχι ακόμα.*». Το άρθρο αποτελεί μια εξιστόρηση (χωρίς περιπέτεια αφηγηματική δομή), με Προσανατολισμό την είδηση της οροθετικής εκδιδόμενης Ρωσίδας και τις θέσεις που δημιουργήθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους φορείς, και Συμβάντα τη δημοσίευση της φωτογραφίας της γυναίκας και τις αντιδράσεις των φορέων.

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τηλεγραφικός τίτλος «Διαπόμπευση ή προστασία δημόσιας υγείας;» αποτελείται από δύο σκέλη που διαχωρίζονται με το διαζευκτικό ή. Τα δύο αυτά σκέλη, χαρακτηρίζονται γραμματικά η ελλειπτική δομή και η ονοματική σύνταξη. Χαρακτηριστική είναι η ερώτηση του τίτλου, όπου αν και δεν αφορά κάποια έρευνα, χρησιμοποιείται για να δώσει τη διπλή πόλωση στην υπόθεση και τις θέσεις της (εντός του κειμένου).

Ο λόγος ως κείμενο: Στο άρθρο της Athens Voice, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές (*κατήγγειλαν, δημοσιοποίησε, παραδέχθηκε, δεν ακολουθούσε, προχώρησε, διαπομπεύεται*). Ως συμμετέχοντες/ουσες σε αυτές τις διαδικασίες είναι το ΚΕΕΛΠΝΟ, ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος και η πρώτη οροθετική εκδιδόμενη από τη Ρωσία. Εν προκειμένω, λαμβάνονται ως δράστες/δράστριες το ΚΕΕΛΠΝΟ και ο Σύλλογος Οροθετικών, και ως αποδέκτρια των διαδικασιών η οροθετική εκδιδόμενη (*διαπομπεύεται, «Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδιδόταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS*»). Στην παρουσίαση των γεγονότων κυριαρχεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο, αλλά κατά τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στις δύο συνεντεύξεις, εντοπίζεται το α' πληθυντικό: *δεν δημοσιοποιήσαμε, χαιρετίσαμε*. Σε αυτές τις δύο περιπτώσεις, ο/η κάθε ομιλητής/τρια αναφέρεται στην πράξη που χαρακτήρισε τον φορέα που εκπροσωπεί: «Κοιτάξτε, το ΚΕΕΛΠΝΟ προχώρησε σε μια εκστρατεία, όπου μεταξύ άλλων άρχισε να κάνει ελέγχους σε οίκους ανοχής, την οποία χαιρετίσαμε» και «Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδιδόταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS». Κατά το σύστημα της διάθεσης, υιοθετείται το απρόσωπο ύφος, χωρίς την παρουσία προσωπικής δείξης από τον συγγραφέα. Κυριαρχεί, επίσης, η επιστημική τροπικότητα, καθώς ο συγγραφέας,

προσπαθώντας να μη τοποθετηθεί σε έναν από τους δύο πόλους, δίνει βήμα για να εκφραστούν και οι δύο πλευρές με ολοκληρωμένη επιχειρηματολογία από μέρους τους.

Το γνωσιακό περιεχόμενο: Η δημοσιοποίηση της φωτογραφίας της πρώτης οροθετικής αποτελεί την αιτία συγγραφής του άρθρου και του προβληματισμού που τίθεται από τον συγγραφέα. Σύμφωνα με το ΚΕΕΛΠΝΟ, ήταν εισαγγελική διαταγή: *«Μπορεί να υπάρξει άρση του ιατρικού απορρήτου υπό προϋποθέσεις και η συγκεκριμένη περίπτωση πληρούσε αυτές τις προϋποθέσεις. Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδιδόταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS. Η απόφαση για την άρση του απορρήτου ήταν εισαγγελική, καθώς κρίθηκε ότι έπρεπε να προστατευθεί η δημόσια υγεία»*. Κατά τον Σύλλογο Οροθετικών, η πράξη αυτή καταδικάζεται και φέρεται ως «διαπόμπευση».

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Στη χρονική περίοδο συγγραφής του άρθρου, έχει προηγηθεί η δημοσίευση της φωτογραφίας της πρώτης οροθετικής. Με διαταγή της εισαγγελίας και του ΚΕΕΛΠΝΟ, η φωτογραφία δημοσιεύτηκε σε ειδησεογραφικά δίκτυα, καθώς και τα στοιχεία της. Προηγήθηκαν επίσης του άρθρου οι αντιδράσεις για την πράξη αυτή της δημοσιοποίησης, και έγινε ο πρώτος λόγος για «διαπόμπευση», που αργότερα υιοθετήθηκε από περισσότερα Μέσα. Απέναντι από το ΚΕΕΛΠΝΟ, στάθηκαν ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος και άλλες πέντε οργανώσεις, που ασχολούνται με δικαιώματα οροθετικών. Βρισκόμαστε χρονικά ακόμη στη δημοσίευση της φωτογραφίας μόνο μίας γυναίκας, ενώ επακολούθησαν του άρθρου οι υπόλοιπες τριάντα, με ακόμη περισσότερες αντιδράσεις των οργανώσεων αυτών.

Το κοινωνιοπολιτισμικό περιεχόμενο: Ενώ γίνεται σαφές από το παρόν άρθρο το γεγονός ότι η πρώτη οροθετική που εντοπίστηκε από την αστυνομία και το ΚΕΕΛΠΝΟ ασκούσε το επάγγελμα της εκδιδόμενης, η εν λόγω οροθετική δεν αναφέρεται τις περισσότερες φορές με την επαγγελματική της ιδιότητα (για παράδειγμα ως «οροθετική ιερόδουλη» ή «οροθετική εκδιδόμενη»), αλλά ως κοπέλα και φορέας: **«Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας και 5** ακόμα οργανώσεις κατήγγειλαν ως «κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ιατρικού απορρήτου», τη δημοσιοποίηση στοιχείων και φωτογραφιών μιας κοπέλας, φορέα του AIDS, που εκδιδόταν σε οίκο ανοχής στην περιοχή της Αχαρνών», «[...] 700 άνδρες τηλεφώνησαν για πληροφορίες. Από αυτούς, το 60% στάλθηκαν σε

Μονάδες Λοίμωξης για εξετάσεις, γιατί παραδέχτηκαν ότι ήρθαν σε επαφή με την κοπέλα χωρίς προφύλαξη», «Επίσης εντυπωσιακό είναι ότι η συγκεκριμένη κοπέλα παραδέχθηκε ότι γνώριζε πως ήταν φορέας του AIDS από την εποχή που βρισκόταν ακόμα στην πατρίδα της (Ρωσία), και πως δεν ακολουθούσε ιατρική αγωγή», «*Η κοπέλα γνώριζε ότι ήταν φορέας;*», «Στην απολογία της στον ανακριτή η κοπέλα υποστήριξε ότι δεν γνώριζε πως είναι φορέας του AIDS». *Ως οροθετική ιερόδουλη, αποκαλείται στην ερώτηση προς την εκπρόσωπο του Συλλόγου Οροθετικών: «Δεν είναι κίνδυνος για τη δημόσια υγεία μια ιερόδουλη φορέας του AIDS;»*, αλλά κυρίως και με μεγαλύτερη βαρύτητα, στον υπότιτλο του άρθρου «*Διχάζει η δημοσίευση της φωτογραφίας της ιερόδουλης με AIDS*». Στοιχεία, επίσης, συστατικής διακειμενικότητας εντοπίζονται στο κείμενο, καθώς αναφέρεται σε όρους προερχόμενους από ιατρική, σεξουαλική υγεία και νομική: *οροθετικότητα, οροθετική, κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ιατρικού απορρήτου, ενεργοπαθητικό στοματικό σεξ, κανονική σεξουαλική επαφή*.

Η κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας στο παρόν άρθρο έρχεται σε σύγκρουση, υποκινούμενη από τις δύο πολώσεις. Αυτό φαίνεται και από τη θέση του ίδιου του αρθρογράφου, καθώς χρησιμοποιεί εξίσου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τους όρους «κοπέλα φορέας» και «οροθετική ιερόδουλη» για να χαρακτηρίσει την γυναίκα. Από τη μία πλευρά, βρίσκεται το παρατιθέμενο απόσπασμα της συνέντευξης της εκπροσώπου του Συλλόγου Οροθετικών, όπου γίνεται δηλωτικά λόγος για διαπόμπευση, υπεράσπιση δικαιωμάτων του ασθενούς, αλλά και επίρριψη ευθυνών κυρίως στους άνδρες-πελάτες. Από την άλλη, κατά τη θέση του ΚΕΕΛΠΝΟ, η δημοσιοποίηση επικροτείται, η γυναίκα γνωρίζει από πριν για την οροθετικότητά της και δεν ακολουθεί θεραπεία, εκδίδεται απροφύλακτα και έχει μεγαλύτερη ευθύνη από τους άνδρες για τους παραπάνω λόγους: «Μπορεί να υπάρξει άρση του ιατρικού απορρήτου υπό προϋποθέσεις και η συγκεκριμένη περίπτωση πληρούσε αυτές τις προϋποθέσεις. Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδιδόταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS. Η απόφαση για την άρση του απορρήτου ήταν εισαγγελική, καθώς κρίθηκε ότι έπρεπε να προστατευθεί η δημόσια υγεία», «*Οι άνδρες που ήρθαν σε επαφή μαζί της χωρίς προφύλαξη δεν έχουν ευθύνη; Υπάρχει η ατομική ευθύνη, αλλά πιστεύω πως η συγκεκριμένη κοπέλα, που γνώριζε ότι ήταν φορέας, είχε μεγαλύτερη*», «Επίσης εντυπωσιακό είναι ότι η συγκεκριμένη κοπέλα παραδέχθηκε

ότι γνώριζε πως ήταν φορέας του AIDS από την εποχή που βρισκόταν ακόμα στην πατρίδα της (Ρωσία), και πως δεν ακολουθούσε ιατρική αγωγή». Στο τέλος του άρθρου ο συγγραφέας προσέθεσε υστερόγραφο, κατά το οποίο δήλωσε ότι κατά την απολογία της, η κοπέλα αρνήθηκε το ότι γνώριζε για την οροθετικότητά της: «(ΥΓ.: Στην απολογία της στον ανακριτή η κοπέλα υποστήριξε ότι δεν γνώριζε πως είναι φορέας του AIDS)». Στο σημείο αυτό γίνεται αντιληπτή πλέον η εν μέρει θέση του άρθρου, καθώς ενώ παρουσίασε τα επιχειρήματα του ΚΕΕΛΠΝΟ, προσθέτοντας το υστερόγραφο αντιτείνεται στο ότι η πρώτη οροθετική γνώριζε εξ αρχής ότι είναι φορέας.

Είναι σημαντικό να προσέξουμε το ότι η εν μέρει θέση του άρθρου, δηλαδή το προς τα πού τείνει, φαίνεται από χαρακτηρισμούς για την οροθετική γυναίκα, που δεν χρησιμοποιούνται και εξ ολοκλήρου μέσα στο κείμενο, ή από το υστερόγραφο που βρίσκεται στο τέλος του άρθρου και εντός παρενθέσεως, και απλώς σχολιάζει τη λανθασμένη εκτίμηση του ΚΕΕΛΠΝΟ. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διαδικτυακή εφημερίδα της Athens Voice φροντίζει να διατηρεί στην είδηση έναν αντικειμενικό χαρακτήρα, παρουσιάζοντας τόσο την προστασία των δεδομένων της γυναίκας, όσο και την αναγκαιότητα της δημοσιοποίησης των στοιχείων. Η ημέρα συγγραφής του άρθρου, 30 Απρίλη 2012, απαντά σε αυτόν τον προβληματισμό, καθώς μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ήταν πολύ νωρίς για να πάρει μια ξεκάθαρη θέση απέναντι στο στηριζόμενο και υπό τις διαταγές της κυβέρνησης ΚΕΕΛΠΝΟ.

- **Ενυπόγραφα Κείμενα Γνώμης**

- 1) Protagon**

Η Ταυτότητα: Η διαδικτυακή εφημερίδα που είχε ξεκινήσει με βασικό μέτοχο τον Σταύρο Θεοδωράκη, έχει υιοθετήσει το ανανεωτικό και εναλλακτικό ύφος της τότε εκπομπής του τελευταίου, «Πρωταγωνιστές». Εξ ου και η ονομασία της, Protagon. Στήλες της Protagon οι: επικαιρότητα, απόψεις, θέματα. Αυτή η σύσταση κάνει την Protagon να μην έχει τόσο ειδησεογραφικό, όσο αρθρογραφικό χαρακτήρα, με επιτελείο αρθρογράφων που με αφορμή την είδηση, εκθέτουν την άποψή τους διαδικτυακά.

Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο¹⁶

Βασίλης Βενιζέλος, Protagon, 2 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το άρθρο της Protagon με τίτλο «Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο» δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα της εφημερίδας στις 2 Μαΐου 2012. Υπογράφεται από τον Βασίλη Βενιζέλο. Το άρθρο ξεκινάει με μια συγκριτική αναλογία ανάμεσα σε περιστατικό εκδίκασης του 2009, όπου ο Άρειος Πάγος δικαίωσε εταιρία που απέλυσε εργαζόμενο, ο οποίος ήταν οροθετικός, και στη σύγχρονη του υπόθεση με τις οροθετικές γυναίκες, όπου το θέμα της δημοσιοποίησης φωτογραφιών τους γίνεται με έγκριση της αστυνομίας: *«Όταν το 2009 ο Άρειος Πάγος δικαίωσε ελληνική ιδιωτική εταιρεία η οποία απέλυσε εργαζόμενο της επειδή ο τελευταίος ήταν οροθετικός, δηλαδή φορέας του ιού HIV/AIDS, η μόνη κίνηση η οποία "έσπασε" την εκκωφαντική σιωπή στην ελληνική κοινωνία ήταν η καταγγελία την οποία εξέδωσε ο τότε γενικός γραμματέας Υγείας Αριστ. Καλογερόπουλος – Στράτης. Σήμερα, το σοκ της ελληνικής κοινωνίας από την "διαπίστωση" ότι υπάρχουν οροθετικές ιερόδουλες οι οποίες δέχονται να προσφέρουν αφύλακτα τις υπηρεσίες τους τείνει να νομιμοποιήσει ολοσχερώς την κατάφωρα αντιδεοντολογική απόφαση της Ελληνικής Αστυνομίας να δώσει στη δημοσιότητα τη φωτογραφία και όλα τα στοιχεία της οροθετικής ιερόδουλου, κουρελιάζοντας με μία κίνηση κάθε αρχή του κράτους δικαίου και κάθε έννοια βασικού ανθρωπίνου δικαιώματος». Στη συνέχεια, προτρέπει το αναγνωστικό κοινό να διαφυλάξει στο μυαλό του τη βασική αρχή της κοινής ανακοίνωσης των πέντε Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπου παρατίθεται η εξ αδιαιρέτου από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες κοινή σεξουαλική συμπεριφορά σε θέματα προφύλαξης: *«Ας αφήσουμε στην άκρη τους ανεύθυνους φωνασκούντες σε κάθε περίπτωση, ας αφήσουμε στην άγνοιά τους όλους όσους δείχνουν να χαίρονται με τον κανιβαλισμό και την καταπάτηση των δικαιωμάτων των ασθενών και ας κρατήσουμε στο μυαλό μας μόνον αυτή τη φράση την οποία υπογράφουν σε κοινή ανακοίνωσή τους ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας "Θετική Φωνή", οι μη κυβερνητικές οργανώσεις "Κέντρο Ζωής" και "PRAKSIS", καθώς και το "Δίκτυο για το δικαίωμα στη στέγη και την κατοικία": "Η σεξουαλική αγωγή και ο ασφαλής τρόπος σεξουαλικής επαφής είναι κάτι που επαφίεται σε όλους τους συμμετέχοντες σε μια σεξουαλική πράξη και η αμέλεια γύρω από τη μη χρήση προφυλακτικού βαραίνει**

¹⁶ Στο Παράρτημα Β, άρθρο 2.

κυρίως τους πελάτες των οίκων ανοχής, αφού είναι ευρέως γνωστό ότι η απαίτηση για τη μη χρήση μέσων προστασίας συνήθως προβάλλεται από τους άνδρες πελάτες των ιεροδούλων γυναικών ως προαπαιτούμενο για τη συνέλευση τους". Όλοι το γνωρίζουμε, αλλά όλοι τείνουμε να κρυβόμαστε πίσω από το μικρό μας δαχτυλάκι...».

Το άρθρο ανήκει στο δημοσιογραφικό είδος της σχολιογραφίας και στόχο έχει τη σαγήνευση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, το άρθρο απευθύνεται σε σκοπούμενο ακροατήριο και το μήνυμά του αφορά την έκκληση σε στήριξη της θέσης των πέντε ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων) από το αναγνωστικό κοινό. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, στο κείμενο κυριαρχεί συναισθηματικό και συγκινησιακό ύφος, η γλώσσα είναι ανεπίσημη, με φανερά τα στοιχεία αλληλεγγύης και πρόταξης κοινωνικής δημοκρατίας, καθώς και στοιχεία νεωτερικότητας.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο διακρίνουμε τον τίτλο «Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο», τη σύνοψη «*Ας αφήσουμε στην άκρη τους ανεύθυνους φωνασκούντες*», τις λεπτομέρειες «*Όταν το 2009... από το μικρό μας δαχτυλάκι...*». Κατά το δίπτυχο μοντέλο των ειδήσεων, το άρθρο ακολουθεί την εξής ιεραρχική δομή: Τίτλος και Σύνοψη (περικείμενο του άρθρου) – κυρίως άρθρο (λεπτομέρειες). Στο άρθρο επίσης, κυριαρχεί η αφηγηματική δομή χωρίς περιπέτεια, δηλαδή εξιστόρηση, με Προσανατολισμό τους μετέχοντες Άρειο Πάγο και γενικό γραμματέα υγείας Αριστ. Καλογερόπουλο (παράθεση γεγονότος 2009), και αστυνομία και πέντε ΜΚΟ, εντός του πλαισίου της σύνταξης ανακοίνωσης των τελευταίων υπέρ της αθωότητας των γυναικών. Ακολουθούν τα Συμβάντα (το επεισόδιο της αθώωσης εταιρίας που απέλυσε οροθετικό το 2009 και η σύνταξη της ανακοίνωσης με στόχο την στήριξη των οροθετικών γυναικών το 2012), και ο Αναπροσανατολισμός, όπου το άρθρο συνοψίζει ολοκληρώνοντας την εξιστόρηση ότι τείνουμε να κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας μη βλέποντας συγκεκριμένα σημεία προς υπεράσπιση των οροθετικών γυναικών. Αξιολόγηση εντοπίζεται διάσπαρτη εντός του κειμένου, και δείχνει τη σημασία των δύο γεγονότων που αντιπαραβάλλονται, αλλά και τη στάση του αφηγητή προς αυτά. Εν προκειμένω η αξιολόγηση είναι εξωτερική και εντοπίζεται στα εξής σημεία: *η μόνη κίνηση η οποία «έσπασε» την εκκωφαντική σιωπή στην ελληνική κοινωνία, το σοκ της ελληνικής κοινωνίας από τη «διαπίστωση», την κατάφωρα αντιδεοντολογική απόφαση, κουρελιάζοντας με μια κίνηση κάθε αρχή*

κράτους δικαίου, ας αφήσουμε στην άκρη τους ανεύθυνους φωνασκούντες... από το μικρό μας δαχτυλάκι.

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο» αποτελεί μια ιδιόμορφη περίπτωση τίτλου, καθώς η δομή του δεν είναι ελλειπτική, αλλά απλής πρότασης, και πρόκειται για δευτερεύουσα χρονική πρόταση σε ρόλο τίτλου.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, όπου ο κόσμος κατά το κείμενο κατασκευάζει μια εκδοχή κοινωνικής πραγματικότητας, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές (ρήματα: *δικαίωσε, δέχονται να προσφέρουν, τείνει να νομιμοποιήσει*). Δράστες/δράστριες που κινούν τις διαδικασίες μπορούν να χωριστούν σε δύο ζευγάρια, σύμφωνα με την αναλογία σύγκρισης: κατά το 2009, οι Άρειος Πάγος, οροθετικός εργαζόμενος, Αριστ. Καλογερόπουλος, και το 2012, οι ελληνική αστυνομία, οροθετικές γυναίκες, οι πέντε φορείς που υπέγραψαν την παρατιθέμενη ανακοίνωση. Στην περίοδο στο τέλος του κειμένου, «Όλοι το γνωρίζουμε αλλά τείνουμε να κρυβόμαστε πίσω από το μικρό μας δαχτυλάκι», η διαδικασία θεωρείται αντιληπτική νοητική (*γνωρίζουμε*), με αισθανόμενους το αναγνωστικό κοινό και μαζί με αυτό, τον ίδιο τον συγγραφέα. Κατά το σύστημα της διάθεσης, όπου περιλαμβάνονται οι γλωσσικές πράξεις και η χρήση τους, εντοπίζονται στο άρθρο κατευθυντικές (*ας αφήσουμε, ας κρατήσουμε*), καθώς και στοιχεία δεοντικής τροπικότητας στο βαθμό που ο συγγραφέας ζητάει αυτή την αλλαγή από το αναγνωστικό κοινό, αλλά και αξιολογικής τροπικότητας, όπου εκφράζει τη συγκινησιακή φόρτιση του μέσω των εκφωνημάτων: *τους ανεύθυνους φωνασκούντες, δείχνουν να χαίρονται με τον κανιβαλισμό και την καταπάτηση των δικαιωμάτων των ασθενών, ας κρατήσουμε στο μυαλό μας μόνο αυτή τη φράση*. Τέλος, είναι έντονο το στοιχείο προσωπικής δείξης, καθώς ο συγγραφέας δεν έχει αποφύγει δεικτικά στοιχεία προσώπου στο κείμενο: *ας αφήσουμε, ας κρατήσουμε, στο μυαλό μας, όλοι το γνωρίζουμε, όλοι τείνουμε να κρυβόμαστε* (πρώτο πληθυντικό πρόσωπο σε αντωνυμίες και ρήματα). Η διάκριση εδώ αφορά και τον ομιλητή (περιεκτική χρήση δεικτικών).

Το γνωσιακό περικείμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, κατά τη μελέτη των λογικών συναγωγών της πρόσληψης κειμένου, είναι αντιληπτή η στάση του συγγραφέα απέναντι στα δύο περιστατικά που αντιπαραβάλλει προς σύγκριση, για να αποδείξει την ομοιότητά τους, ως υποθέσεις. Κατά την πρώτη όπου ο εργαζόμενος οροθετικός

απολύεται και ο Άρειος Πάγος επικυρώνει την απόλυση, η αντίδραση ήταν αποκλειστικά μία, του γενικού γραμματέα υγείας. Κατά τη δεύτερη όπου οι οροθετικές γυναίκες διαπομπεύονται με την έγκριση και την ώθηση της ελληνικής αστυνομίας, η αντίδραση είναι και πάλι μία, των πέντε συλλόγων. Κοινό σημείο στις υποθέσεις η μάλλον αδιαφορία της ελληνικής κοινωνίας, στην οποία απευθύνεται προτρεπτικά ο συγγραφέας, ώστε να αντιδράσει τώρα (το 2012).

Το γλωσσικό περιεχόμενο: Εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στο κείμενο μας επιτρέπουν να ανάξουμε τα παραπάνω συμπεράσματα, που έχουν να κάνουν και με το άμεσο συγκεκριμένο. Δηλαδή, τι εκφράσεις χρησιμοποιούνται για να δηλώσει ο αρθρογράφος την κρίση του πάνω στις υποθέσεις. Αυτές είναι: *«έσπασε» την εκκωφαντική σιωπή*, αναφερόμενος στην μοναδική κίνηση αντίδρασης στην υπόθεση του 2009, *Σήμερα το σοκ της ελληνικής κοινωνίας... αψύλακτα τις υπηρεσίες τους*, αναφερόμενος ειρωνικά στην ξαφνιασμένη αντίδραση της ελληνικής κοινωνίας που άκουσε κάτι δήθεν για πρώτη φορά, *τείνει να νομιμοποιήσει ολοσχερώς... της οροθετικής ιεροδούλου*, αναφερόμενος στο αποτέλεσμα που θα έχει αυτή η παθητική κίνηση αυτής της υπόθεσης, *κουρελιάζοντας με μια κίνηση ... βασικού ανθρώπινου δικαιώματος*, αναφερόμενος στις αρχές που καταπατώνται, και τέλος, *Ας αφήσουμε στην άκρη... των δικαιωμάτων των ασθενών*, αναφερόμενος στο πώς πρέπει η ελληνική κοινωνία να λειτουργήσει από δω και πέρα (το παροτρύνει με τις προτροπές) στις υποθέσεις αυτές και στον χειρισμό τους από κυρίαρχα όργανα.

Συμπερασματικά, μέσω του παραλληλισμού μιας παλαιότερης είδησης (συγκεκριμένα του 2009), και της σύγχρονης του άρθρου (το 2012), ο συγγραφέας θέτει ένα στόχο για το άρθρο, που δεν είναι άλλος από το να αποδείξει την απάθεια της ελληνικής κοινωνίας απέναντι σε θέματα κοινωνικού αποκλεισμού και παραμέτρους τους. Για την υπόθεση του 2009, θύμα στο εδώλιο του κατηγορουμένου είναι ένας οροθετικός εργαζόμενος, ενώ του 2012, οι οροθετικές γυναίκες. Κυρίαρχα όργανα που ασκούν εξουσία ήταν, στη μεν περίπτωση ο Άρειος Πάγος που καταδίκασε τον οροθετικό, στη δε η ελληνική αστυνομία που με την άδειά της δημοσιεύτηκαν οι φωτογραφίες. Άτομα ή ομάδες που εναντιώθηκαν στον χειρισμό και αγωνίστηκαν για κοινωνική δημοκρατία ήταν, στην πρώτη περίπτωση ο γενικός γραμματέας υγείας, και στη δεύτερη οι πέντε σύλλογοι με την ανακοίνωσή τους. Για την ελληνική κοινωνία, η στάση απάθειας ήταν κοινή και στις δύο περιπτώσεις, και ο

συγγραφέας μέσω των προτροπών, επιχειρεί να την αφυπνίσει ώστε να αντιδρά σε τέτοιους εξουσιαστικούς χειρισμούς όταν αυτοί συμβαίνουν.

Η επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων

Στο μακρο-επίπεδο του λόγου, μπορούμε με βάση τα άρθρα που προηγήθηκαν, να ανάξουμε από τις διάφορες γλωσσικές χρήσεις συμπεράσματα για τις σχέσεις των κειμένων με το ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Κοινό σημείο στα δύο άρθρα είναι το βήμα έκφρασης λόγου που δίνεται στους πέντε φορείς και στην ανακοίνωσή τους για το θέμα των οροθετικών γυναικών. Και στα δύο άρθρα υπάρχει έντονο το στοιχείο της πόλωσης, καθώς αρχικά για την Athens Voice, το ΚΕΕΛΠΝΟ συγκρούεται γνωμικά με τους πέντε φορείς, και δεύτερον για την Protagon, υπάρχει η αντίθεση ανάμεσα στην ελληνική αστυνομία και τους πέντε φορείς. Σε επίπεδο κοινωνικό, αντιλαμβανόμαστε ότι ενώ για την Athens Voice σημασία έχει να αποδώσει τις γνώμες και των δύο πλευρών αντικειμενικά μέσω των συνεντευξιαζόμενων, η Protagon και ο Βασίλης Βενιζέλος ρίχνουν μεγάλο μέρος του βάρους στην διαμόρφωση γνώμης και αντίδρασης του αναγνωστικού κοινού, και κατά συνέπεια μέρους της ελληνικής κοινωνίας.

II. Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης

Στο παρακάτω υποκεφάλαιο παρατίθενται άρθρα και αναλύσεις τους, που είναι δημοσιευμένα σε μεταγενέστερη περίοδο της ανακοίνωσης της είδησης, συγκεκριμένα στη «δύση» της ιστορίας, το 2016.

Το καταστασιακό περιεχόμενο των άρθρων

Με τη λήξη της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, ήρθαν από εφημερίδες υποστηρικτικές προς τις γυναίκες οι ειδήσεις για την δίκη τους. Εν προκειμένω στην υποκατηγορία που ακολουθεί, θα δούμε άρθρα που δημοσιεύτηκαν το 2016, κατά το τέλος του κύκλου της υπόθεσης των οροθετικών γυναικών, τα οποία όμως δεν ανακοινώνουν την αθώωση αλλά την αρχή της δίκης. Συγκεκριμένα, θα δούμε άρθρο του Vice όπου σχολιάζεται η αρχή της δίκης των οροθετικών γυναικών, και η απόφαση της αθώωσης είναι συμπληρωμένη με update (νεότερη προσθήκη) της 16ης Δεκεμβρίου, και της Εφημερίδας των Συντακτών (Efsyn), όπου ανακοινώνεται η

έναρξη της δίκης επίσης. Τα δύο αυτά άρθρα είναι δημοσιευμένα στις 4 Νοέμβρη 2016. Σκοπός της επικοινωνίας είναι να αποδείξουν την επί ματαίω ταλαιπωρία των οροθετικών γυναικών με την επερχόμενη δίκη, με τον αντίλογο ότι έχουν ήδη δικαστεί από την κοινωνία μέσω της διαπόμπευσης που υπέστησαν.

- **Κείμενα με Πολιτική Θέση του Μέσου**

1) Vice

Η Ταυτότητα: Ένας δημοσιογραφικός ιστότοπος που στηρίζει το ρεπορτάζ και τη θεματική ενημέρωση, το Vice.gr αποτελεί το ελληνικό παρακλάδι του διεθνούς Vice, με ρεπορτάζ και εκπομπές παγκόσμιου βεληνεκούς. Στήλες που ενδιαφέρουν το Vice είναι οι: πολιτική, διασκέδαση, φαγητό, άποψη, τεχνολογία, lgbtq¹⁷. Η ενασχόλησή της με θέματα τέτοιας φύσεως (lgbtq) και η στήριξη ειδικά της κοινότητας αυτής με την προσθήκη ειδικής στήλης νέων, βίντεο, γνώμης κλπ, αποδεικνύει την φιλελεύθερη και ανθρωπιστική της φύση προς ομάδες που θεωρούνται κοινωνικές μειονότητες. Η πολιτική της ταυτότητα είναι ανοιχτά ενάντια στην ακροδεξιά και σε γενικές γραμμές συντάσσεται με τις θέσεις του Σύριζα σε πολλά θέματα. Εκφράζει απόψεις κατά του ρατσισμού, υπέρ του μεταναστευτικού πληθυσμού, κατά του εκφοβισμού σε διάφορα περιβάλλοντα (κοινωνικό, εργασίας, σχολικό).

Η δικαίωση των οροθετικών άργησε τέσσερα χρόνια¹⁸

Άννα Νίνη, Vice, 16 Δεκεμβρίου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Το άρθρο υπογράφεται από την Άννα Νίνη με αφορμή την αθώωση των γυναικών από την ελληνική δικαιοσύνη, στις 16 Δεκεμβρίου 2016. Πρόκειται για ένα μακροσκελές άρθρο που ενημερώνει για τα γεγονότα της δίκης, την αγόρευση του εισαγγελέα της έδρας μεταφέροντας τον λόγο του, αλλά και μεταφέροντας τον λόγο της Ελένης Σπαθανά, δικηγόρου της υπερασπιστικής γραμμής, και του Γιάννου Λιβανού, διευθυντή του συλλόγου οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή». Μέσα από τα γεγονότα της δίκης, το Vice αναφέρεται και στα γεγονότα της υπόθεσης, όπως εξελίχθηκαν το 2012. Ξεκινά με το update που αφορά στο αποτέλεσμα της δίκης, που διαμορφώθηκε με την αθωωτική απόφαση. Στη

¹⁷ LGBTQ: (ελλ. ΛΟΑΤΚ) Αρκτικόλεξο που αναφέρεται στα άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΚ, δηλαδή Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς (ελλ. Διεμφυλικοί, άτομα που αντιλαμβάνονται το φύλο τους διαφορετικό από το βιολογικό φύλο), Κουίρ (αγγ. Queer, όρος για τις έμφυλες μειονότητες)

¹⁸ Στο Παράρτημα Β, άρθρο 3.

συνέχεια, ξεκινάει η ιστορική αναδρομή στην αρχή της υπόθεσης, με τη σύλληψη και την εξέταση των γυναικών, το 2012 και σταματά στην ημερομηνία της δίκης: «*Τον Απρίλιο του 2012 η Ελλάδα έζησε τη συγκλονιστικότερη υπόθεση ποινικοποίησης του HIV. Στο κέντρο της Αθήνας, σε μια επιχείρηση «σκούπα» με μαζικούς ελέγχους από την αστυνομία προσαγάγονται γυναίκες και υποβάλλονται σε βίαιους εξαναγκαστικούς ελέγχους για HIV, κατηγορούμενες ότι εκπορνεύονται γνωρίζοντας πως έχουν HIV και πως θέλουν να μεταδώσουν τον ιό στους υποτιθέμενους πελάτες τους. Διώκονται τόσο για το κακούργημα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης όσο και γι' αυτό της πορνείας. Σήμερα, μετά από τέσσερα χρόνια, οκτώ από τις 32 γυναίκες που κατηγορήθηκαν έχουν αθωωθεί αμετάκλητα αφού δεν προέκυψε κανένα στοιχείο για το ότι εκδίδονταν ή ότι γνώριζαν για πως ήταν φορείς του HIV, πόσο μάλλον ότι ήθελαν να τον μεταδώσουν εν γνώσει τους. Η δίκη για άλλες έντεκα γυναίκες- τρεις εκ των οποίων δεν βρίσκονται εν ζωή- ξεκίνησε την Πέμπτη 3 Νοεμβρίου». Αναφέρεται η κατηγορία που βάρυνε τις γυναίκες, καθώς και το πόσες μπόρεσαν να παρευρεθούν στη δίκη από τις έντεκα κατηγορούμενες, καθώς κάποιες είχαν ήδη αποβιώσει, και άλλες παρευρέθησαν μέσω των δικηγόρων τους: «*Αν και αρχικά είχαν κατηγορηθεί για το κακούργημα της «βαριάς σκοπούμενης και τετελεσμένης σωματικής βλάβης», οι κατηγορίες έχουν μειωθεί σε «Απόπειρα βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης». Στο δικαστήριο, το οποίο θα συνεχιστεί στις 15 Νοεμβρίου στο Δ' Τριμελές Πλημμελειοδικείο, βρέθηκαν τέσσερις γυναίκες από εκείνες που είχαν συλληφθεί. Υπήρχαν 11 κλητεύσεις, τρεις όμως από αυτές δεν βρίσκονται πια στη ζωή. Άλλες δύο είχαν εξουσιοδοτήσει τους δικηγόρους που τις αντιπροσωπεύουν να τις εκπροσωπήσουν και για ακόμη δυο δεν υπάρχουν στοιχεία διότι δεν μπορεί να βρεθεί σημείο επαφής και επικοινωνίας. Δεν γνωρίζουν ούτε οι δικηγόροι τους ούτε κάποιος άλλος αν βρίσκονται στη ζωή».**

Στη συνέχεια, το άρθρο μας δίνει τις δηλώσεις μίας από τις συνηγόρους υπεράσπισης, της Ελένης Σπαθανά, όπου αναφέρει καθαρά για το πολιτικό βάρος που έπεσε πάνω από την υπόθεση των οροθετικών γυναικών, και τις παρανομίες που συνέβησαν από πλευράς κυβέρνησης κατά το 2012, στην αυγή της υπόθεσης. Σχολιάζεται η απόφαση δημοσιοποίησης των φωτογραφιών των γυναικών, καθώς και το γεγονός ότι οι φωτογραφίες τους αυτές είναι ως σήμερα δημοσιοποιημένες στο διαδίκτυο, παρόλη την τελική αθωωτική απόφαση. Γίνεται επίσης λόγος για την διάταξη που εκδόθηκε επί Λοβέρδου, τη στοχοποίηση ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, τη στάση των

γιατρών του ΚΕΕΛΠΝΟ, αλλά και στον αντίποδα, τις δηλώσεις για την πράξη αυτή φορέων προστασίας ασθενών με HIV (Praksis, Θετική Φωνή, Κέντρο Ζωής): «*Η Ελένη Σπαθανά, μια εκ των δικηγόρων που έχουν αναλάβει την υπεράσπιση των γυναικών, αναφέρει πως «Τα κορίτσια αυτά ήταν θύματα μιας συγκεκριμένης πολιτικής περιόδου. Οι ανεπάρκειες του συστήματος όμως σε σχέση με την υποστήριξη των ατόμων που είτε είναι τοξικοεξαρτώμενα, είτε φέρουν τον ιό HIV συνεχίζονται. Όπως και οι διακρίσεις που δέχονται. Έχει υποβληθεί μήνυση εκ μέρους κάποιων κοριτσιών, η οποία μπήκε στο αρχείο. Δεδομένου ότι υπήρχε μια σειρά παραβιάσεων τις οποίες καταγγείλαμε όπως η παράνομη στέρηση της ελευθερίας, η παράνομη υποβολή σε ιατρική πράξη όπως ήταν το Rapid test και στη συνέχεια η παράνομη σύλληψη τους. Για όλες τις παρανομίες που έγιναν εκείνη την περίοδο, ζητήθηκαν ευθύνες. Και σε σχέση με το ΚΕΕΛΠΝΟ και τους γιατρούς που συμμετείχαν στις διαδικασίες και σε σχέση με δημόσιους λειτουργούς και τα πολιτικά πρόσωπα τα οποία είχαν την ευθύνη των εντολών αυτής της επιχείρησης. Η μήνυση αυτή μπήκε στο αρχείο οριστικά από την εισαγγελία και στη συνέχεια εμείς ζητήσαμε με την προσφυγή μας στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο να αναλάβει την αποδοχή αυτών των παραβιάσεων και περιμένουμε την απόφαση του». Ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που προκύπτει από την όλη διαδικασία είναι πως οι φωτογραφίες αυτών των γυναικών συνεχίζουν κυκλοφορούν και να αναδημοσιεύονται από τα ΜΜΕ. Ακόμη και εκείνων που αθωώθηκαν. Αυτό σύμφωνα με την Ελένη Σπαθανά θα μπορούσε να αλλάξει αν ανακληθεί η απόφαση του εισαγγελέα που διέταξε τότε τη δημοσιοποίηση τους έτσι ώστε όποιος τις αναδημοσιεύει να διώκεται, όμως αυτό δεν έχει συμβεί. Όταν την ρωτώ «Γιατί», μου απαντά αυτό που είναι πλέον έκδηλα φανερό από το 2012: «Απλώς κανείς δεν ασχολείται να το κάνει. Κανείς δεν ασχολείται με το τι βίωσαν και τι βιώνουν αυτές οι γυναίκες». Ο τότε Υπουργός Υγείας, Ανδρέας Λοβέρδος εκείνο το διάστημα εξέδωσε την Υγειονομική διάταξη 39α/2012 για τον «περιορισμό της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων». Η διάταξη αυτή δικαίως είχε καταργηθεί, καθώς με το πρόσχημα του περιορισμού της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων αφενός καταπατούσε ανεπίτρεπτα μια σειρά από θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και αφετέρου στοχοποιούσε χρήστες ναρκωτικών, εκδιδόμενα άτομα και μετανάστες. Η διαπόμπευση έγινε λίγες μόνο μέρες πριν από τις κρίσιμες Εκλογές, του Μαΐου του 2012. Τα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ στις δημοσκοπήσεις έφταναν μόλις στο 12% (τελικά, πήρε 13,8%) και η στρατηγική έντασης της τότε κυβέρνησης έμοιαζε να είναι η επίκληση στον φόβο, που δε άργησε να εξελιχθεί σε μια πράξη ακραίας πολιτικής βαρβαρότητας. Η περιβόητη διάταξη καταργήθηκε από την*

μετέπειτα υφυπουργό υγείας Φωτεινή Σκοπούλη, επανήλθε όταν ο Άδωνις Γεωργιάδης ανέλαβε τα καθήκοντα του σαν Υπουργός Υγείας και καταργήθηκε ξανά από τον τέως υπουργό Υγείας Παναγιώτη Κουρουμπλή. Με την αστυνομικού τύπου διάταξη οι φωτογραφίες και τα στοιχεία των γυναικών δημοσιοποιήθηκαν και έγιναν πρώτο θέμα στις ειδήσεις της εποχής, με τον Ανδρέα Λοβέρδο να δηλώνει τότε μεταξύ άλλων: «Το 50% της ευθύνης έχει η εκδιδόμενη γυναίκα και το άλλο 50% ο πελάτης. Επρεπε να δημοσιοποιούνται και οι δικές τους φωτογραφίες, διότι η απροφύλακτη επαφή με εκδιδόμενες γυναίκες είναι πολύ σοβαρό ζήτημα αφενός δημόσιας υγείας αφετέρου κοινωνικής απαξίας. Πρόκειται για θέμα βαρύτατης αμέλειας, η οποία συνορεύει απόλυτα με τη γαϊδουριά». Οι γιατροί του ΚΕΕΛΠΝΟ δήλωναν παράλληλα ότι θα ακολουθήσουν κι άλλοι μαζικοί έλεγχοι προκαλώντας κλίμα φόβου σε όποιον ήθελε να εξεταστεί. Την ίδια στιγμή, οι ίδιες δεν ήξεραν καν γιατί κρατούνται. «Η όλη διαδικασία ήταν εξευτελιστική και στοχοποιούσε τις ευάλωτες ομάδες στο όνομα της προστασίας της δημόσιας υγείας από ένα σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα και όχι ένα αερογενώς μεταδιδόμενο νόσημα, αντί οι ομάδες αυτές –των χρηστών- να υποστηρίζονται για να ξεφύγουν. Αυτό συνέβη για πολιτικούς λόγους, αντιστρέφοντας ουσιαστικά τον ρόλο του θύτη και του θύματος», τονίζει ο Γιάννος Λιβανός, διευθυντής του συλλόγου οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή», που βρίσκεται από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των γυναικών αυτών. Η Θετική Φωνή, η PRAKSIS και το Κέντρο Ζωής είναι ανάμεσα στις οργανώσεις που έχουν αναλάβει τα έξοδα υπεράσπισης ενός μεγάλου τμήματος των γυναικών που κατηγορήθηκαν».

Οι συγκεκριμένες πράξεις και οι αντιδράσεις που έφεραν ήταν καθοριστικές για την υπόθεση των οροθετικών γυναικών. Αυτό συνέβη γιατί, όπως συνεχίζει να αναφέρει το άρθρο, στις γυναίκες που συνελήφθησαν απαγγέλθηκε κατηγορητήριο τυχαία, με μοναδικό σκοπό την αφαίρεση δικαιωμάτων από αυτές, δημοσιεύοντας τις φωτογραφίες τους. Διεθνείς οργανώσεις, εκτός από τις ήδη αναφερόμενες ελληνικές, και ο συνήγορος του πολίτη κατηγόρησαν τις ελληνικές αρχές για τον χειρισμό τους, καθώς εκτός από την αντίδραση ταυτόχρονα στην υπόθεση, δεν έγινε και καμιά κίνηση να αποκαταστήσουν τις γυναίκες: *Αν και κανένας άνδρας δεν εμφανίστηκε πουθενά να καταγγείλει κάτι ή να δηλώσει πως είχε μολυνθεί από τον ιό, οι γυναίκες που συνελήφθησαν εντελώς τυχαία κατηγορήθηκαν για το κακούργημα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης προς τους υποτιθέμενους πελάτες τους και σύρθηκαν στον εισαγγελέα με τις κάμερες να βρίσκονται στημένες με αμιγώς ανθρωποφαγική*

διάθεση, και χωρίς να προστατεύουν κανένα από τα ατομικά τους δικαιώματα. Αντίθετα μοναδικός σκοπός ήταν να αφαιρεθεί κάθε αξιοπρέπεια από τα πρόσωπα τους. Ο Γιάννος Λιβανός υπογραμμίζει πως: «Υπάρχει ένα ηθικό θέμα με τη δημοσιοποίηση παρά το ότι τότε έγινε νόμιμα γιατί έγινε κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας- των φωτογραφιών τους στο διαδίκτυο, κάτι το οποίο είχε τεράστιες συνέπειες στη ζωή τους και μάλιστα μη αναστρέψιμες. Γιατί δεν μπορεί κανείς να γυρίσει το χρόνο πίσω δυστυχώς».

Είναι χαρακτηριστικό ότι **διεθνείς οργανώσεις** και **ο συνήγορος του πολίτη** κατηγορούσαν και τότε τις ελληνικές αρχές για παραβιάσεις μεταξύ των οποίων και οι εξαναγκαστικές εξετάσεις αίματος που έγιναν σε αστυνομικά τμήματα, η παράνομη σύλληψη και κράτηση τους. Όλοι οι φορείς εκείνη την περίοδο φάνηκαν να ξεχνούν πως θεμελιώδης αρχή οποιασδήποτε ιατρικής πράξης είναι η συναίνεση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Οι εξετάσεις χωρίς τη συναίνεση τους δεν ήταν απλώς ανήθικες, αλλά συνιστούν απάνθρωπη, εξευτελιστική μεταχείριση και emπίπτουν στην έννοια των βασανιστηρίων. Όσο για το αν έγινε κάποια προσπάθεια να υποστηριχθούν από την Πολιτεία αργότερα, ο διευθυντής της Θετικής Φωνής αναφέρει πως «Από πλευράς πολιτείας αυτό που έχουμε είναι η δημόσια έκφραση συγγνώμης από τον νυν πρόεδρο του ΚΕΕΛΠΝΟ τον κύριο Θεόφιλο Ρόζενπεργκ σε εκδήλωση της Θετικής Φωνής την άνοιξη του 2016, λίγο μετά την ανάληψη των καθηκόντων του. Μια συμβολική κίνηση με τεράστια σημασία σε ηθικό επίπεδο. Είναι σημαντικό ότι ο φορέας έστω και μετά από τέσσερα χρόνια αναγνώρισε δημόσια το λάθος του όσον αφορά τουλάχιστον τη δική του συμμετοχή στην υπόθεση και μάλιστα δια στόματος του Προέδρου. Αλλά από την επίσημη Πολιτεία όχι. Καμιά υποστήριξη. Αν και δεν θα γινόταν ποτέ προς τις συγκεκριμένες κοπέλες, θα μπορούσε να γίνει προς τις ευάλωτες ομάδες. Θα ήταν μια αφορμή να επανεξεταστεί το πλαίσιο υποστήριξης των ομάδων αυτών και το νομικό πλαίσιο».

Το άρθρο ανήκει στο δημοσιογραφικό γένος της ειδησεογραφίας, και έχει σαν στόχο του την ενημέρωση του κοινού, μέσω της σύγκρισης των ήδη πεπραγμένων για ένα θέμα και της εκ νέου πληροφορίας. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περιστασης, το άρθρο απευθύνεται κυρίως σε αναμενόμενο ακροατήριο (χρήση τρίτου προσώπου), και έχει ως κεντρικό μήνυμα το αποτέλεσμα της υπόθεσης και τις συνέπειες για τις γυναίκες. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο του άρθρου, υπάρχει έντονη η ιδεολογική επιβάρυνση του Vice, που τίθεται υπέρ των γυναικών,

δίνοντας βήμα στην υπεράσπιση. Παρουσιάζει δηλαδή τις δηλώσεις της συνηγόρου Ελένης Σπαθανά, καθώς και των φορέων που πήραν θέση υπέρ των γυναικών. Επίσης, δίνεται με ακρίβεια η συσχέτιση της υπόθεσης και των επικείμενων εκλογών, ώστε να αναδειχθεί η αντίδραση των εμπλεκόμενων προσώπων. Το ύφος του είναι πληροφοριακό και η γλώσσα επίσημη.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο, ξεχωρίζουμε τον τίτλο «Η Δικαίωση των Οροθετικών Άργησε Τέσσερα Χρόνια», τη σύνοψη «Οι «οροθετικές ιερόδουλες» αθώωθηκαν... οι υπόλοιπες κατηγορούμενες», τις λεπτομέρειες «Τον Απρίλιο του 2012... και το νομικό πλαίσιο», στις οποίες εμπεριέχονται οι πηγές «Η Ελένη Σπαθανά, μια εκ των δικηγόρων... την απόφασή του», «Η όλη διαδικασία ήταν εξευτελιστική... των γυναικών αυτών», «Το 50% της ευθύνης το έχει η εκδιδόμενη ... με τη γαϊδουριά», «Ο Γιάννος Λιβανός υπογραμμίζει πως... το χρόνο πίσω δυστυχώς». Κατά το δίπτυχο μοντέλο, η ιεράρχηση του άρθρου έχει ως εξής: Τίτλος – Σύνοψη (περικείμενο του άρθρου) – Κυρίως άρθρο, όπου περιλαμβάνονται οι λεπτομέρειες και οι πηγές. Όσον αφορά την αφηγηματική δομή, πρόκειται για μία δομή περιπετειώδους αφήγησης, με Προσανατολισμό – Αξιολόγηση την αθώωση των γυναικών, την αναδρομή στη δίκη και στην δημοσίευση των φωτογραφιών, την συσχέτιση ανάμεσα στις εκλογές και στην υπόθεση και τις δηλώσεις εμπλεκόμενων συνηγόρων και φορέων · Περιπλοκή το κατηγορητήριο που αποδόθηκε στις γυναίκες αναπόδεικτα και η συμπεριφορά Μέσων, αστυνομίας και κυβέρνησης, και τέλος, Λύση οι αντιδράσεις φορέων για το θέμα. Όσον αφορά την αξιολόγηση, αυτή βρίσκεται διάσπαρτη στην αφήγηση των γεγονότων και χαρακτηρίζεται ως εσωτερική. Επιτυγχάνεται με την παρεμβολή λεξικών δομών, όπως: «Οι οροθετικές ιερόδουλες» αθώωθηκαν σήμερα» (όπου τα εισαγωγικά δηλώνουν δυσαρέσκεια προς τον όρο που χρησιμοποιήθηκε και διαφωνία), η συγκλονιστικότερη υπόθεση ποινικοποίησης του HIV, Η διαπόμπευση έγινε λίγες μόνο ημέρες πριν από τις κρίσιμες εκλογές, η στρατηγική έντασης της τότε κυβέρνησης έμοιαζε να είναι η επίκληση στον φόβο, που δε άργησε να εξελιχθεί σε μια πράξη ακραίας πολιτικής βαρβαρότητας, οι γυναίκες που συνελήφθησαν εντελώς τυχαία, προς τους υποτιθέμενους πελάτες, σύρθηκαν στον εισαγγελέα με τις κάμερες να βρίσκονται στημένες με αμιγώς ανθρωποφαγική διάθεση, ο μοναδικός σκοπός ήταν να αφαιρεθεί κάθε αξιοπρέπεια από τα πρόσωπά τους, Όλοι οι φορείς εκείνη την περίοδο φάνηκαν να ξεχνούν πως θεμελιώδης αρχή οποιασδήποτε ιατρικής πράξης είναι η συναίνεση του ενδιαφερόμενου

προσώπου. Οι εξετάσεις χωρίς τη συναίνεση τους δεν ήταν απλώς ανήθικες, αλλά συνιστούν απάνθρωπη, εξευτελιστική μεταχείριση και emπίπτουν στην έννοια των βασανιστηρίων.

Η γλώσσα του τίτλου: Στον τίτλο του άρθρου «Η Δικαίωση των Οροθετικών Άργησε Τέσσερα Χρόνια», εντοπίζεται έντονο το στοιχείο της διακειμενικότητας (ποιητικά χαρακτηριστικά του τίτλου), καθώς παραπέμπει στον τίτλο του έργου της Λίλης Ζωγράφου «Η αγάπη άργησε μια μέρα». Μιλάμε για ένα λογοτεχνικό έργο που ανήκει στην κατηγορία της πεζογραφίας, και αναφέρεται στην ιστορία επτά γυναικών που ζουν στην ελληνική ύπαιθρο του εικοστού αιώνα. Στο έργο αυτό, η συγγραφέας υφαίνει μια ιστορία αλληγορίας με κεντρική θεματολογία τον φασισμό και τον τρόπο που επηρεάζει τις ανθρώπινες σχέσεις. Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα έργο που χτυπάει την πατριαρχία και τη συζυγική εξουσία, που έρχεται με την υποταγή της γυναίκας της εποχής στον άνδρα. Η διακειμενικότητα στη συγκεκριμένη περίπτωση εξυπηρετεί την αναλογία της θέσης των αδελφών στο πεζογράφημα της Λ. Ζωγράφου με τις οροθετικές γυναίκες του σήμερα και την συστημική υποταγή τους.

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές, από τα εξής ρήματα: *αθώωθηκαν, κατηγορήθηκαν, προσαγάγονται, υποβάλλονται, εκπορνεύονται, έχει υποβληθεί, καταργήθηκε, δημοσιοποιήθηκαν, συνελήφθησαν*. Δράστες είναι ως επί το πλείστον η αστυνομία και η κυβέρνηση, ενώ στόχοι (αποδέκτες/αποδέκτριες) των διαδικασιών οι οροθετικές γυναίκες. Συσχετιστική διαδικασία υπάρχει στο εξής σημείο: *«Τα κορίτσια αυτά ήταν θύματα μιας συγκεκριμένης πολιτικής περιόδου»*, όπου υπάρχει μια σχέση συμβολικού τύπου ανάμεσα σε οντότητες. Ως φορέα έχουμε τα κορίτσια και ως χαρακτηριστικό που τους αποδίδεται το ότι ήταν θύματα της τότε πολιτικής περιόδου. Στο σύστημα της διάθεσης, οι γλωσσικές πράξεις που επιτελούνται είναι κυρίως βεβαιωτικές, και η τροπικότητα χαρακτηρίζεται ως επιστημική, καθώς δίνεται ο βαθμός βεβαιότητας του/της συγγραφέα για αυτά που λέει εντός του άρθρου. Τέλος, χαρακτηριστική είναι η απουσία προσωπικής δείξης, που δίνει το κείμενο ως μη διεπιδραστικό, με ύφος απρόσωπο.

Το γνωσιακό περιεχόμενο: Κατά το μεσο-επίπεδο του λόγου και όσον αφορά τις γνώσεις και λογικές συναγωγές που συντελούν στην πρόσληψη του κειμένου, βλέπουμε ότι το άρθρο πληροφορεί για την απόφαση αθώωσης των γυναικών, και

δίνει την αρχική κατάσταση σχετικά με την επιχείρηση «σκούπα», την άνευ συγκατάθεσης εξέταση και τη διαπόμπευση ως πρότερο της αθωωτικής απόφασης. Επίσης, όμως, ως πράξη που προηγήθηκε της επιχείρησης «σκούπα», το άρθρο εκθέτει την ύπαρξη χαμηλών δημοσκοπήσεων για το ΠΑΣΟΚ το 2012, και καταγγέλλει την υπόθεση των οροθετικών ως εξέλιξη της εκλογικής στρατηγικής.

Το γλωσσικό περικείμενο: Συνεχίζοντας στο μεσο-επίπεδο του λόγου, αναλύουμε το άμεσο συγκείμενο της γλωσσικής δραστηριότητας. Λεξικές και φραστικές δομές που δίνουν τη θέση του Vice υπέρ των οροθετικών γυναικών είναι οι εξής: *βίαιοι εξαναγκαστικοί έλεγχοι για HIV* (οι γυναίκες δεν έδωσαν συγκατάθεση για την εξέταση), *Η διαπόμπευση έγινε λίγες μόνο μέρες πριν τις κρίσιμες εκλογές* (χρήση της λέξης διαπόμπευση που στιγματίζει τον χειρισμό δημοσιοποίησης των φωτογραφιών, και συσχετισμός με τις εκλογές), *κανένας άνδρας δεν εμφανίστηκε πουθενά να καταγγείλει κάτι ή να δηλώσει πως είχε μολυνθεί* (η πιθανότητα να είχαν προσβληθεί άντρες, όπως αρχικά φαινόταν για να προκληθεί πανικός, δεν υπάρχει, και έτσι προκύπτει και η πιθανότητα για ψευδή αρχική παρουσίαση του επαγγέλματος των γυναικών ως εκδιδόμενες ή ως εκδιδόμενες που στόχευαν σε σωματική βλάβη, αφού δεν υπάρχουν άντρες να επιβεβαιώσουν την πληροφορία). *Είναι σημαντικό ότι ένας φορέας... τις συγκεκριμένες κοπέλες*: Στο συγκεκριμένο χωρίο, οι οροθετικές γυναίκες αναφέρονται πλέον ως «κοπέλες», μάλιστα σε συνάρτηση με τη συγγνώμη που έλαβαν από το ΚΕΕΛΠΝΟ κάποια χρόνια αργότερα. Η λέξη αυτή προσδίδει μια διαφορετική αξία στην ομάδα αυτή των οροθετικών, και χρησιμοποιείται εύστοχα στο τέλος του άρθρου, ώστε να δηλωθεί η συμπάθεια και η αλληλεγγύη που έχουν – ή θα έπρεπε να έχουν – κερδίσει.

Το κοινωνιοπολιτισμικό περικείμενο: Στοιχεία καταφανούς διακειμενικότητας έχουμε στα εξής σημεία: *«Υπέρ της αθώωσης τάχθηκε... οι υπόλοιπες κατηγορούμενες»* (λόγος εισαγγελέα), *«Η Ελένη Σπαθανά... τι βιώνουν αυτές οι γυναίκες»* (λόγος συνηγόρου υπεράσπισης), *«με τον Ανδρέα Λοβέρδο να δηλώνει... με τη γαϊδουριά»* (λόγος Ανδρέα Λοβέρδου), *«Η όλη διαδικασία... ο Γιάννος Λιβανός»*, *«Υπάρχει ένα ηθικό θέμα... πίσω τον χρόνο δυστυχώς»*, και *«Από πλευράς πολιτείας... το νομικό πλαίσιο»* (λόγος διευθυντή της Θετικής Φωνής). Η καταφανής διακειμενικότητα εδώ αποτελεί παράθεση των λεγόμενων και των δηλώσεων ειδικών της υπόθεσης προσώπων, που σχετίζονται με πολιτική και νομική, αλλά και του διευθυντή της Θετικής Φωνής, Γιάννου Λιβανού, ο οποίος ανάγει και συμπεράσματα για την

υπόθεση, σχετικά με την αλλαγή της στάσης του ΚΕΕΛΠΙΝΟ και τη βίαιη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών των οροθετικών.

Ήδη από τον τίτλο γίνεται προφανές τι θέση παίρνει το Vice. Αρχικά, δεν υπάρχει καμιά αναφορά, εκτός της οροθετικότητας, σε άλλη ταυτότητα των γυναικών· για το άρθρο είναι απλώς «οροθετικές», και αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μπορεί να μην είναι αποκλειστικά και μόνο ιερόδουλες, όπως προσδιορίζονταν στα άρθρα της προηγούμενης ενότητας (3.2.2). Την εντύπωση αυτή ενισχύει και η εναρκτήρια φράση της πρώτης παραγράφου *Οι «οροθετικές ιερόδουλες» αθωώθηκαν σήμερα*, όπου υπάρχει μεν ο όρος «οροθετικές ιερόδουλες», αλλά εξαιτίας των σε χρήση εισαγωγικών διαφαίνεται η αποστασιοποίηση του άρθρου ως προς τον όρο. *Ξεκίνησε η δίκη των γυναικών που διασύρθηκαν πριν από τέσσερα χρόνια*, αναφέρει ο υπότιτλος. Ο όρος «διασύρθηκαν» εισάγεται από την αρχή του κειμένου, στην περιοχή του τίτλου, και χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή με τον όρο «προστασία του πολίτη / οικογενειάρχη» που χρησιμοποιήθηκε από τον τύπο που στήριξε τη δίωξη των οροθετικών γυναικών.

Στις επόμενες παραγράφους ο/η αρθρογράφος αφηγείται τα γεγονότα της υπόθεσης. *Τον Απρίλιο του 2012, η Ελλάδα έζησε τη συγκλονιστικότερη υπόθεση ποινικοποίησης του HIV*, ξεκινάει να υπενθυμίζει το άρθρο, και δίνει την αρχή της με μια αξιοσημείωτη φράση: *συγκλονιστικότερη υπόθεση ποινικοποίησης του HIV*. Αν και το άρθρο στη συνέχεια του δίνει με κάποια αποστασιοποίηση τα γεγονότα, εδώ στην αρχή δεν το καταφέρνει. Η *συγκλονιστικότερη υπόθεση* είναι μια φράση που βρίσκεται σε υπερθετικό βαθμό ενώ εκφράζει το πραγματικό, αφού όντως ήταν μια πρωτοφανής υπόθεση ποινικοποίησης του HIV όχι μόνο για τα ελληνικά αλλά και για τα παγκόσμια δεδομένα. Γίνεται λόγος επίσης και για το πώς ξεκίνησε τον έλεγχο η αστυνομία, αφού αυτό συνέβη με αθέμιτα μέσα, *βίαιους εξαναγκαστικούς ελέγχους*, καθώς αναφέρει, με λεξιλογική επιλογή διόλου τυχαία, αφού η βιαιότητα και ο εξαναγκασμός χαρακτήρισαν όντως τη μέθοδο της αστυνομίας.

«Τα κορίτσια αυτά ήταν θύματα μιας συγκεκριμένης πολιτικής περιόδου», επαναλαμβάνει το Vice παραθέτοντας αποσπάσματα από τον λόγο της Ελένης Σπαθανά, η οποία κάνει λόγο για τις ανεπάρκειες του συστήματος όσον αφορά τη στήριξη ατόμων περιθωριοποιημένων κοινωνικά, που βιώνουν κοινωνικό ρατσισμό και διακρίσεις αντί να λάβουν βοήθεια. Η διάταξη του υπουργού και πρωτοστάτη της

υπόθεσης, Ανδρέα Λοβέρδου, αναφέρεται στην έκτη παράγραφο: *δικαίως είχε καταργηθεί, καθώς με το πρόσχημα του περιορισμού της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, αφενός καταπατούσε ανεπίτρεπτα μια σειρά από θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και αφετέρου στοχοποιούσε χρήστες ναρκωτικών, εκδιδόμενα άτομα και μετανάστες. Στην έβδομη παράγραφο, για να επαληθεύσει όλα αυτά, δηλαδή το κατά πόσο επηρέασε η πολιτική ηγεσία τη διαπόμπευση, το άρθρο εκθέτει την εκλογική κατάσταση του Μαΐου 2012, των κρίσιμων εκλογών, που όμως το Πασοκ φαινόταν να μη ξεπερνά το 12% δημοσκοπικά: *Η στρατηγική έντασης της τότε κυβέρνησης έμοιαζε να είναι η επίκληση στο φόβο, που δεν άργησε να εξελιχθεί σε μια πράξη ακραίας πολιτικής βαρβαρότητας.**

Τέλος, χρήσιμο θα ήταν να σταθούμε στη φράση που τοποθετείται περίπου στη μέση του άρθρου με χαρακτηριστές έντονης γραφής (bold): *Η όλη διαδικασία ήταν εξευτελιστική και στοχοποιούσε τις ευάλωτες ομάδες στο όνομα της προστασίας της δημόσιας υγείας.* Ο εξευτελισμός, η στοχοποίηση των οροθετικών γυναικών, σε όποια κοινωνική ομάδα και αν ανήκαν, έγινε για τη δήθεν προστασία της δημόσιας υγείας-«δήθεν» αφού δεν καταγράφηκε κανένα κρούσμα αλλά οι γυναίκες συνελήφθησαν, κατηγορήθηκαν και διαπομπεύθηκαν.

2) Εφημερίδα των Συντακτών

Η Ταυτότητα: Η ανεξάρτητη συνεταιριστική Εφημερίδα των Συντακτών φανερώνει την τοποθέτησή της στα αριστερά του πολιτικού φάσματος, καταδικάζοντας μέσα από τα άρθρα της οποιαδήποτε ακροδεξιά ή φασιστική ενέργεια. Άρθρα αριστερής τοποθέτησης βρίσκονται και στο πορτοφόλιο του διευθυντή της, Νικόλα Βουλέλη. Οι συντελεστές της εφημερίδας ακολουθούν τη δημοσιογραφία και την ειδησεογραφία, με αρκετά εμφανή την αριστερή τους προσέγγιση (κυρίως θα λέγαμε στο Σύριζα).

*Δικάζονται (ακόμα) οι οροθετικές*¹⁹

Άντα Ψαρά, Εφημερίδα των Συντακτών, 4 Νοεμβρίου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Ένα μικρό σε έκταση άρθρο τριών παραγράφων από τη συντάκτρια, της οποίας το όνομα δεν μας αναφέρεται, παρά μόνο τα αρχικά Α.Ψ. (αν και πρόκειται για την αρθρογράφο Άντα Ψαρά), είναι αυτό που ανακοινώνει την

¹⁹ Στο Παράρτημα Β, άρθρο 4.

αναβολή που πήρε στις 4 Νοεμβρίου 2016 για κάποιες ημέρες αργότερα, η δίκη των οροθετικών γυναικών: *«Αναβλήθηκε χθες για τις 15 Νοεμβρίου η δίκη των 11 οροθετικών γυναικών που είχαν υποστεί τις εισαγγελικές συνέπειες της υγειονομικής διάταξης Λοβέρδου - Γεωργιάδη. Τα «αδικήματα» στο μεταξύ έχουν μετατραπεί σε πλημμελήματα, ενώ δυστυχώς επανήλθαμε συχνά στο θέμα αυτό με αφορμή τον θάνατο κάποιων από αυτές τις γυναίκες. Υπήρχε ωστόσο χθες μια μεγάλη διαφορά».* Στη συνέχεια του άρθρου, δίνεται η πλέον στάση του ΚΕΕΛΠΝΟ απέναντι στην υπόθεση, που τώρα είναι υποστηρικτική, και αντιπαράβάλλεται με τη στάση του ίδιου φορέα παλαιότερα, κατά την εμφάνιση της υπόθεσης, όπου το ΚΕΕΛΠΝΟ δεν διατήρησε καμιά διακριτικότητα όσον αφορά τα δικαιώματα των οροθετικών: *«Στο πλευρό των γυναικών τάχθηκαν αυτή τη φορά ο πρόεδρος και το Δ.Σ. του ΚΕΕΛΠΝΟ εκφράζοντας την αμέριστη συμπαράστασή τους στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους με στόχο την ηθική και ουσιαστική αποκατάστασή τους στην κοινωνία. Τότε, το 2012, το ΚΕΕΛΠΝΟ ήταν βασικός αρωγός στη στοχοποίηση των οροθετικών, σήμερα τις προστατεύει όπως και κάθε ευπαθή ομάδα. Στις συγκεκριμένες γυναίκες οφείλει μεταξύ άλλων όλη η κοινωνία αυτή τη νίκη και ίσως αυτό τους δίνει, έστω και αργά, λίγο κουράγιο».*

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας και στόχος του είναι η πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, στοχεύει σε αναμενόμενο ακροατήριο και κεντρική του θεματική είναι τα καθέκαστα πριν τη δίκη των οροθετικών γυναικών, κατά την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2016. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, είναι φανερή η ιδεολογική επιβάρυνση που το κείμενο έχει δεχτεί, ως δηλωμένη προγραμματική πρόθεση του συγκεκριμένου Μέσου, που εξυπηρετεί ανήκουσες στην αριστερά του πολιτικού φάσματος ιδέες. Το ύφος του κειμένου είναι πληροφοριακό, επίσημη γλώσσα, δήλωση αλληλεγγύης προς την ομάδα των οροθετικών γυναικών κατά την περίοδο της δίκης.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο αναγνωρίζουμε τον τίτλο «Δικάζονται (ακόμα) οι οροθετικές» και τις λεπτομέρειες «Αναβλήθηκε χθες για τις 15 Νοεμβρίου... λίγο κουράγιο». Κατά το δίπτυχο μοντέλο των ειδήσεων, η ιεράρχηση του άρθρου έχει ως εξής: Τίτλος (περικείμενο του άρθρου) – Λεπτομέρειες (κυρίως άρθρο). Όσον αφορά την αφηγηματική δομή, αυτή είναι μια εξιστόρηση, αφηγηματική δομή χωρίς περιπέτεια, με Προσανατολισμό τις ημέρες πριν τη δίκη της υπόθεσης των οροθετικών, και τις αλλαγές που έχουν συμβεί από το 2012 ως σήμερα, και μετέχοντες τις οροθετικές και το ΚΕΕΛΠΝΟ, Συμβάντα την αναβολή της δίκης, την

αλλαγή στη δικογραφία με τα αδικήματα που έγιναν πλημμελήματα, και την αλλαγή της στάσης του ΚΕΕΛΠΝΟ, και Αναπροσανατολισμό τη φράση «Στις συγκεκριμένες γυναίκες οφείλει μεταξύ άλλων όλη η κοινωνία αυτή τη νίκη και ίσως αυτό τους δίνει, έστω και αργά, λίγο κουράγιο», όπου δίνεται η ολοκλήρωση της εξιστόρησης. Όσον αφορά την αξιολόγηση, αυτή είναι διάσπαρτη στην αφήγηση, και χαρακτηρίζεται ως εσωτερική, καθώς επιτυγχάνεται όχι ρητά, αλλά με παραγλωσσικούς τρόπους και με παρεμβολή λεξικών δομών. Εντοπίζεται στα εξής σημεία: *Τα «αδικήματα»* (τα εισαγωγικά φανερώνουν δυσπιστία από μέρος της αρθρογράφου), *Στις συγκεκριμένες γυναίκες οφείλει μεταξύ άλλων όλη η κοινωνία αυτή τη νίκη και ίσως αυτό τους δίνει, έστω και αργά, λίγο κουράγιο, δυστυχώς επανήλθαμε συχνά στο θέμα αυτό με αφορμή τον θάνατο κάποιων από αυτές τις γυναίκες.*

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Δικάζονται (ακόμα) οι οροθετικές», αποτελεί γραμματικά ελλειπτική δομή, με παράλειψη του ποιητικού αιτίου. Η συντάκτρια δίνει το προσωπικό της σχόλιο ήδη από τον τίτλο ακόμη, και το δηλώνει εντός παρενθέσεων, καθώς ανακοινώνει την εκδίκαση των οροθετικών, «(ακόμα)». Πιθανότατα κατά την αρθρογράφο, οι οροθετικές γυναίκες να έχουν ήδη δικαστεί από το ευρύ κοινό και την κοινή γνώμη, αφού πρώτα εκτέθηκαν σε αυτά, με τις βαρύτερες κατηγορίες που αποδόθηκαν από την πολιτική και τη δημοσιογραφία. Έτσι, οι οροθετικές γυναίκες δεν δικάζονται σήμερα (σ.σ. στις 15 Νοεμβρίου δηλαδή, οπότε και θα πραγματοποιούνταν η δίκη), έχουν περάσει από αυτό το στάδιο και μάλιστα με τον χειρότερο τρόπο.

Ο λόγος ως κείμενο: Στη μελέτη μικρο-επιπέδου του λόγου, κατά την αναπαραστατική λειτουργία όπου δομείται εκδοχή κοινωνικής πραγματικότητας, οι διαδικασίες διακρίνονται κυρίως υλικές (ρήματα: *αναβλήθηκε, είχαν μετατραπεί, τάχθηκαν, προστατεύει, δίνει*). Δράστες αυτών των διαδικασιών είναι η δικαστική επιτροπή, και στόχος οι οροθετικές γυναίκες (*Αναβλήθηκε χθες για τις 15 Νοεμβρίου η δίκη των 11 οροθετικών γυναικών που είχαν υποστεί τις εισαγγελικές συνέπειες της υγειονομικής διάταξης Λοβέρδου – Γεωργιάδη*). Συσχετιστική διαδικασία εντοπίζεται στο εξής σημείο: *το 2012, το ΚΕΕΛΠΝΟ ήταν βασικός αρωγός στη στοχοποίηση των οροθετικών*. Εδώ έχουμε σχέση συμβολικού τύπου ανάμεσα στο ΚΕΕΛΠΝΟ και τη φράση *βασικός αρωγός της στοχοποίησης*. Φορέας της συσχετικής διαδικασίας είναι το ΚΕΕΛΠΝΟ, όπου του αποδίδεται το γνώρισμα (χαρακτηριστικό) του βασικού

αρωγού στην δημοσιοποίηση των στοιχείων των γυναικών. Από αυτή τη φράση μας επιτρέπεται να κατανοήσουμε ποιος είναι ο υπεύθυνος για την αρχή της πράξης διαπόμπευσης. Κατά το σύστημα της διάθεσης, και σχετικά με την δείξη, αυτή είναι απρόσωπη, καθώς η συγγραφέας δεν συμπεριλαμβάνει προσωπικό ύφος στο κείμενο.

Το γνωσιακό περικείμενο: Στο μέσο-επίπεδο του λόγου, όπου μελετώνται οι γνωσιακές σχέσεις, παρατηρούμε τις αλλαγές που έγιναν στη στάση της δικογραφίας των γυναικών και τη φύσης των κατηγοριών (από αδίκημα σε πλημμέλημα), αλλά και τη στροφή της στάσης του ΚΕΕΛΠΝΟ. Σχετικά με το θέμα αλλαγής της κατηγορίας, προϋποτίθεται η γνώση ότι οι κατηγορίες που βάρυναν τις οροθετικές ήταν αρχικά σοβαρές, αλλά στην πορεία δεν υπήρχε απόδειξη για αυτές. Δεν αποδείχθηκε δηλαδή η εκ των προτέρων γνώση τους για την οροθετικότητα, ούτε ότι μετέδωσαν εκ προθέσεως τον ιό.

Το γλωσσικό περικείμενο: Το κείμενο επιλέγει να αναφερθεί στις οροθετικές ως «οροθετικές γυναίκες», χωρίς την προβολή άλλης ταυτότητας. Σημασία έχει επίσης και η παθητική φωνή στη φράση *«Αναβλήθηκε χθες για τις 15 Νοεμβρίου η δίκη των 11 οροθετικών γυναικών που είχαν υποστεί τις εισαγγελικές συνέπειες της υγειονομικής διάταξης Λοβέρδου – Γεωργιάδη»*, καθώς φαίνεται ότι δεν προκλήθηκε τίποτα από πλευράς των οροθετικών, αντίθετα οι συνέπειες της διάταξης που στηρίχθηκε από τους δύο υπουργούς ήταν που προκάλεσε το μένος ενάντια στις γυναίκες. Χαρακτηρίζονται επίσης ως ευπαθής ομάδα που κέρδισε την πλέον προστασία του ΚΕΕΛΠΝΟ, ισότιμη όπως και οι άλλες ευπαθείς ομάδες.

Το άρθρο πληροφορεί επίσης για την αλλαγή φύσης της ποινής, αφού τα αδικήματα για τα οποία κατηγορήθηκαν οι γυναίκες στην αρχή, τώρα μετατράπηκαν σε πλημμελήματα, γεγονός που φέρει μαζί του τον τρόπο που παρουσιάστηκε η υπόθεση εξ αρχής και ο πανικός τον οποίο στόχευαν τα δημοσιογραφικά μέσα να προκαλέσουν, και είχε οδηγήσει τον εισαγγελέα να αποδώσει αδικήματα, ενώ τώρα όλες αυτές οι κατηγορίες έπαψαν να εκπροσωπούν την αλήθεια, «ξεφούσκωσαν» και δεν αποτελούν αδίκημα.

Η παραδοχή του συγγραφέα για το –τουλάχιστον αυτό- επίτευγμα των οροθετικών γυναικών γίνεται στο τέλος του άρθρου, όπου συγκρίνει την τότε και την σύγχρονη του άρθρου θέση του ΚΕΕΛΠΝΟ απέναντι στην υπόθεση, καθώς εμφανίστηκε τότε ως αρωγός στην κοινοποίηση των στοιχείων των γυναικών, ενώ μεταγενέστερα

υιοθέτησε μια προστατευτική στάση απέναντί τους, και τη διατήρησε και σε κάθε άλλη ευπαθή ομάδα. Έτσι, αν χρωστά η κοινωνία ένα πράγμα στις γυναίκες αυτές, είναι αυτό: η διαφορετική αντιμετώπιση που δίδαξε στο ΚΕΕΛΠΝΟ, όπως και σε κάθε άλλο φορέα που τείνει να πράξει κάτι παρόμοιο, ότι οφείλει να έχει απέναντι σε οποιονδήποτε χρειάζεται στην ουσία υπεράσπιση και όχι διασυρμό. Οι γραμμές αυτές αποτελούν ένα πολύ σημαντικό σημείο για την αποδόμηση της ταυτότητας των οροθετικών γυναικών, όπως σκόπευαν να την κατασκευάσουν τα μέσα της προηγούμενης ενότητας (4.2.1). Από τις γυναίκες αυτές, τις τοξικοεξαρτημένες, εκδιδόμενες, μετανάστριες, τις οροθετικές, η κοινωνία πήρε το 2012 ένα μάθημα που οι πολιτικοί κυβερνώντες και οι μορφωμένοι δημοσιογράφοι δεν κατάφεραν να δώσουν: την ισότητα και την αλληλεγγύη που θα έπρεπε να προσφέρεται από τον κάθε φορέα προς την κάθε ευπαθή κοινωνική ομάδα.

- **Ενυπόγραφα Κείμενα Γνώμης**

- 1) **Lifo**

Η Ταυτότητα: Το περιοδικό ποικίλης ύλης που κυκλοφορεί κάθε εβδομάδα ως free press, και με εκδότη τον Στάθη Τσαραγκουσιάνο και της Δύο-Δέκα Εκδοτική Ανώνυμη Εταιρεία, αποτελεί έναν από τους πρώτους πυλώνες του free press στην Αθήνα και πανελλαδικά. Κάποιες από τις στήλες που απασχολούν τη Lifo είναι οι: ειδήσεις, culture, τρόπος ζωής, πραγματικότητα, lifoland, μικροπράγματα και cityguide. Αυτοπροσδιορίζεται ως περιοδικός τύπος, και όχι εφημερίδα, γι' αυτό και ο σκοπός της στα θέματα ειδήσεων είναι περισσότερο η σχολιογραφία, με χρήση υποκειμενικού λόγου και προβολή των ιδεών του συγγραφέα στο άρθρο.

Χθες πέθανε η Μαρία, στα 32 της. Την θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος;²⁰

Άρης Δημοκίδης, Lifo, 12 Μαΐου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Στο άρθρο αυτό του Άρη Δημοκίδη, δημοσιευμένο στις 12 Μαΐου 2016, δίνεται μέσα από τις ιστορίες δύο εκ των οροθετικών γυναικών που οδηγήθηκαν στην αυτοχειρία, η αγανάκτηση και η κάθετη διαφωνία του για την υπόθεση. Αφορμή για την συναισθηματική αυτή εκδήλωση στάθηκε ο θάνατος της δεύτερης οροθετικής, Μαρίας, ο οποίος είναι ανάλογος του θανάτου της Κατερίνας,

²⁰ Στο Παράρτημα Β, άρθρο 7.

δύο χρόνια πριν, και των δηλώσεων της μητέρας της: «Είχε διαπομπευτεί ως πόρνη και οροθετική, και δεν είναι το μόνο έμμεσο θύμα των αποφάσεων Λοβέρδου. Τον Νοέμβριο του 2014, η Κατερίνα αυτοκτόνησε, και λίγο μετά και ο πατέρας της έκανε απόπειρα αυτοκτονίας. Η Κατερίνα είχε γράψει λίγο νωρίτερα: «Είμαι μια από τις 27 τοξικοεξαρτημένες οροθετικές γυναίκες που διαπομπευθήκαμε το 2012, μας υποχρέωσαν σε λήψη αίματος για τεστ HIV/AIDS, και στη συνέχεια μας φυλάκισαν για διάστημα έως ένα χρόνο, με την κατηγορία της πορνείας και της "βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης" στους υποτιθέμενους πελάτες μας. Η κατηγορία της πορνείας δεν αποδείχθηκε, και στη δίκη δύο από εμάς στις 4/4/2014 ενάντια στο ελληνικό κράτος για παράνομη φυλάκιση, κερδίσαμε αποζημίωση ύψους ...10 ευρώ την ημέρα. Η βλάβη που μας έγινε θα κωνηγάει αιώνια εμάς και τα παιδιά μας. Εμείς όμως είμαστε φορείς δικαιωμάτων, και με τη συμπαράσταση της Ομάδας Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών και την Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης στις διωκόμενες Οροθετικές θα συνεχίσουμε να επιδιώκουμε την ηθική και υλική μας δικαίωση. Και θέλω να σας πω ότι εγώ κατάφερα να είμαι καθαρή.» Τώρα ένας νέος θάνατος μας θυμίζει την θλιβερή υπόθεση. Όπως διαβάζω στην Εφ.Συν: Χθες το πρωί έσβησε και η Μαρία. Ήταν ψηλή, μελαχρινή και μητέρα ενός μικρού παιδιού. Ήταν μόλις 32 χρόνων: Η μητέρα της έγραψε το εξής: «Έγινε πια κι αυτό και τώρα ο κύριος Λοβέρδος μπορεί να κοιμάται ήσυχος. Η κοινωνία σχεδόν καθάρισε από αυτές τις κοπέλες κι αυτό το φρόντισε ο ίδιος. Εξευτέλισαν το παιδί μου, ήρθαν στο χωριό και το ΚΕΕΛΠΝΟ εξέτασε το εγγόνι μου μέσα στο σχολείο, μας εκθέσανε όλους, μας ξεφτίλισαν. Πήγαν τα κορίτσια στο υπόγειο της Γ' πτέρυγας του Κορυδαλλού αντί να τα φροντίσουν στα νοσοκομεία. Τους πέταγαν το φαγητό από τα κάγκελα και εκείνα την ίδια ώρα κατάπιναν μπαταρίες. Δημόσια μας εξευτέλισανε και τώρα εγώ δημόσια ανταποδίδω λίγο πριν θάψω την κόρη μου ότι μπορεί πλέον να κοιμάται ήσυχος ο Ανδρέας Λοβέρδος. Και αυτό το λέω κι εγώ η μητέρα της, δημόσια, με το όνομά μου. Ευμορφία Κουλουριώτη». Στη συνέχεια, αναφέρονται τα γεγονότα του 2012 και οι δηλώσεις του τότε υπουργού υγείας, καθώς και τα αποτελέσματα από αυτές τις δηλώσεις: «Ήταν λίγο πριν από τις εκλογές του 2012, που ως υπουργός Υγείας ο Α. Λοβέρδος εξέδωσε την υγειονομική διάταξη 39Α, η οποία βασιζόταν σε Αναγκαστικό Νόμο του 1940: «Έχοντας υπόψη την ανάγκη λήψης μέτρων για να προστατευτεί η υγεία του πληθυσμού, αποφασίζουμε: Λοιμώδη νοσήματα επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία θεωρούνται τα νοσήματα που ορίζονται ρητώς από το ΚΕΕΛΠΝΟ. Ειδικά για το HIV, HBV, HCV θα υπάρχει ειδικός έλεγχος για τα άτομα που κάνουν χρήση

ενδοφλέβιων ναρκωτικών ουσιών, καθώς και για τα εκδιδόμενα άτομα. Οι αστυνομικές αρχές παρέχουν κάθε νόμιμη συνδρομή. »Οι παραβάτες των διατάξεων της παρούσας τιμωρούνται κατά τα οριζόμενα. Τώρα, αν κάποιος δεν δεχτεί τον έλεγχο, τον κάνουμε με το ζόρι». Λίγες ημέρες μετά, δεκάδες γυναίκες διαπομπεύτηκαν με φωτογραφίες και με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα που εφάρμοσε αυτή τη διάταξη, συνελήφθησαν και κλείστηκαν στις φυλακές. Είχε προστρέξει τότε το σύνολο των γυναικείων οργανώσεων, των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φυσικά το ΚΕΘΕΑ, αλλά και απλοί πολίτες στο πλευρό των γυναικών, ενώ κάποιες ανάμεσά τους πέθαναν πριν προλάβουν να αθωωθούν. Τη διάταξη διατήρησαν, παρά τη διεθνή κατακραυγή, οι υπουργοί Υγείας Αδωνις Γεωργιάδης και Μάκης Βορίδης, μέχρι που καταργήθηκε οριστικά μόλις ανέλαβε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ- ΑΝΕΛ». Επίσης, παρατίθενται οι σκέψεις και οι απόψεις του αρθρογράφου επάνω στο θέμα, σχετικά με τον μετέπειτα πολιτικό χειρισμό της διάταξης Λοβέρδου από τον ΣΥΡΙΖΑ, με τη διαπόμπευση και με την απάθεια προς τους άνδρες-πελάτες: «Αυτή η κατάργηση ήταν ένα απ' τα καλά του ΣΥΡΙΖΑ (αμφιβάλλω αν οι ΑΝΕΛ συμφωνούσαν ή νοιάστηκαν καν). Θα ήθελα πάντως να πω ότι όντως, ως Υπουργός Παιδείας, ο Ανδρέας Λοβέρδος είχε καθήκον να προφυλάξει τη δημόσια υγεία. Αν ξέρει ότι δεκάδες ιερόδουλες είναι οροθετικές και οι πελάτες τους κάνουν σεξ χωρίς προφυλάξεις, πρέπει να προειδοποιήσει και τις ίδιες τις γυναίκες και τους πελάτες. Και δεν αμφιβάλλω πως με τη δημοσιοποίηση που διέταξε ο εισαγγελέας μπορεί να τρόμαζαν κάποιοι άντρες και να αποφάσισαν επιτέλους να φορούν προφυλακτικό. Όμως το ίδιο θα είχε γίνει και ΧΩΡΙΣ την πλήρη δημοσιοποίηση ονομάτων και φωτογραφιών, με μια μεγάλη καμπάνια ή και με αποκαλύψεις για το θέμα, χωρίς τα συγκεκριμένα προσωπικά δεδομένα. (Θα ήθελα να θυμίσω ότι τις ημέρες που έγινε η δημοσιοποίηση των φωτογραφιών από όλα τα μέσα, το LIFO.gr είχε πάρει την απόφασή να μην τις δημοσιεύσει. Είχαμε εξηγήσει εκτενώς τους λόγους, και θεωρώ πως είχαμε απόλυτο δίκιο.) Πέραν της άδικης διαπόμπευσης και της επίσης άδικης αποσιώπησης του ρόλου των ανδρών-πελατών (λες και αυτές οι γυναίκες πήγαιναν για την πλάκα με τους άνδρες και με το ζόρι χωρίς προφυλάξεις, και όχι σχεδόν το αντίθετο!), αντί να φροντίσει το Υπουργείο Υγείας για την περίθαλψή τους, οι γυναίκες που εξετάστηκαν με το νόμο Λοβέρδου κατέληξαν να φυλακιστούν για έναν ολόκληρο χρόνο. Ακόμα κι αυτές που αργότερα αθώωθηκαν». Τέλος, ο συγγραφέας αποχαιρετά τη Μαρία, και με ένα υστερόγραφο στο άρθρο του, σχολιάζει καυστικά την τότε θέση του Ανδρέα Λοβέρδου: «Αντίο, λοιπόν, στη Μαρία, μητέρα ενός παιδιού, που πέθανε χτες στα 32 της. Μακάρι η είδηση του θανάτου της να

φτάσει στα αυτιά του κυρίου Λοβέρδου... ΥΓ. Πολλοί (μεταξύ των οποίων και ο κος Λοβέρδος) υποστήριξαν ότι ο Υπουργός «δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για να αποτρέψει τη δημοσιοποίηση». Α,μπα; Επειδή ο κ. Λοβέρδος ζητάει και τα ρέστα, ας θυμίσουμε απλά ότι κατά την εισαγγελική διάταξη "ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ" των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 2 β ν.2472/1997) και δεν "ΔΙΑΤΑΣΣΕΤΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ". Άλλο λοιπόν "επιτρέπει ο εισαγγελέας", άρα ο Υπουργός μπορεί να μην δεχθεί την δημοσιοποίηση κι άλλο "επιβάλλει ο εισαγγελέας", άρα ο Υπουργός δεσμεύεται να ακολουθήσει την εισαγγελική παραγγελία. Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα δεδομένα των οροθετικών που συλλέχθηκαν από το ΚΕΕΛΠΝΟ (με υπουργό Υγείας τον κ. Λοβέρδο) δημοσιεύθηκαν στο site της ΕΛΑΣ, με υπουργό Προστασίας του Πολίτη τον κ.Μιχάλη Χρυσοχοϊδη.».

Το άρθρο ανήκει στο δημοσιογραφικό γένος της σχολιογραφίας με θεματική να αποτυπώσει την άποψη και την σκέψη του αρθρογράφου, καθώς και να ευαισθητοποιήσει το αναγνωστικό κοινό απέναντι στις εκλιπούσες οροθετικές. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίστασης, το άρθρο απευθύνεται σε αναμενόμενο αναγνωστικό κοινό (τρίτο πρόσωπο), και ως κεντρική θεματική του έχει τους δύο θανάτους των γυναικών, σαν αποτέλεσμα των όσων έζησαν. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, είναι χαρακτηριστική δηλωμένη προγραμματική πρόθεση ενός μαχητικού Μέσου, του οποίου και βλέπουμε έντονα τη θέση μέσω του αρθρογράφου. Το ύφος είναι περισσότερο συγκινησιακό, η γλώσσα καθημερινή, η δήλωση αλληλεγγύης προς τις οροθετικές έντονη. Στόχος του είναι η σαγήνευση.

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο μπορούμε να διακρίνουμε τον τίτλο «Χθες πέθανε η Μαρία, στα 32 της. Την θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος;», τις λεπτομέρειες, που αφορούν την Κατερίνα, τη Μαρία και τη μητέρα της, αλλά και τον Ανδρέα Λοβέρδο (πρόσωπα), την αυτοκτονία της πρώτης το 2014 και της δεύτερης σύγχρονα του άρθρου (χρόνος), τις αυτοκτονίες σαν είδηση και τα γεγονότα του 2012 (συμβάντα). Επίσης, διακρίνουμε τις πηγές: «Η Κατερίνα είχε γράψει λίγο νωρίτερα... κατάφερα να είμαι καθαρή», και «Η μητέρα της έγραψε... Ευμορφία Κουλουριώτη», και τέλος «Ήταν λίγο πριν τις εκλογές... τον κάνουμε με το ζόρι». Σύμφωνα με το δίπτυχο μοντέλο των ειδήσεων, η ιεράρχηση έχει ως εξής: Τίτλος – Κυρίως άρθρο, δηλαδή λεπτομέρειες και πηγές. Σχετικά με την αφηγηματική δομή του άρθρου, αυτή είναι μία εξιστόρηση, με Προσανατολισμό την υπόθεση των οροθετικών γυναικών και τις αυτοκτονίες δύο εξ αυτών, την επιστολή της μητέρας της Μαρίας, και την επιβολή

διατάξεων του Α. Λοβέρδου· Συμβάντα την αυτοκτονία της Κατερίνας, την αυτοκτονία της Μαρίας και την επιστολή της μητέρας της, και τη διάταξη Λοβέρδου που έφερε τις επικείμενες αντιδράσεις· τέλος, ως Αναπροσανατολισμό έχουμε τον αποχαιρετισμό του αρθρογράφου στη Μαρία. Εξωτερική αξιολόγηση έχουμε στα εξής σημεία του άρθρου: «(αμφιβάλλω αν οι ΑΝΕΛ συμφωνούσαν ή νοιάστηκαν καν)», «(Θα ήθελα να υπενθυμίσω... πως είχαμε απόλυτο δίκιο)», και «λες και αυτές οι γυναίκες... σχεδόν το αντίθετο!)), όπου η αφήγηση αναστέλλεται και παρατίθεται σχολιασμός των γεγονότων.

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Χθες πέθανε η Μαρία, στα 32 της. Τη θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος;» παρουσιάζει μια ιδιομορφία, το ότι εμπεριέχει δύο προτάσεις, άρα κατέχει το γνώρισμα να είναι μακροσκελής. Γραμματικά, υπάρχει το χαρακτηριστικό της πρόταξης του αντικειμένου (Τη θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος;), καθώς και το χαρακτηριστικό της ερώτησης. Σχετικά με την ποιητική των τίτλων, έχουμε «μελωδική στίξη» λόγω της ερώτησης αυτής.

Ο λόγος ως κείμενο: Κατά το μικρο-επίπεδο του λόγου, στο σύστημα της μεταβιβαστικότητας, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές, από τα ρήματα: *είχε διαπομπευτεί, έγραψε, συνελήφθησαν, κλείστηκαν, εξετάστηκαν, κατέληξαν να φυλακιστούν*. Δράστριες είναι η αστυνομία και η κυβέρνηση, και στόχοι των διαδικασιών οι οροθετικές γυναίκες. Στο σύστημα της διάθεσης, οι γλωσσικές πράξεις είναι κυρίως βεβαιωτικές («*Είχε διαπομπευτεί ως πόρνη και οροθετική, και δεν είναι το μόνο έμμεσο θύμα των αποφάσεων Λοβέρδου*»), «*Τον Νοέμβριο του 2014, η Κατερίνα αυτοκτόνησε*», «*ως υπουργός Υγείας ο Α. Λοβέρδος εξέδωσε την υγειονομική διάταξη 39Α, η οποία βασιζόταν σε Αναγκαστικό Νόμο του 1940*», «*Είχε προστρέξει τότε το σύνολο των γυναικείων οργανώσεων, των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φυσικά το ΚΕΘΕΑ, αλλά και απλοί πολίτες στο πλευρό των γυναικών, ενώ κάποιες ανάμεσά τους πέθαναν πριν προλάβουν να αθωωθούν*»), και εκφραστικές («*Αντίο, λοιπόν, στη Μαρία, μητέρα ενός παιδιού, που πέθανε χτες στα 32 της. Μακάρι η είδηση του θανάτου της να φτάσει στα αυτιά του κυρίου Λοβέρδου...*»). Επίσης, αξιολογική τροπικότητα βρίσκεται στα εξής σημεία: «*Χθες το πρωί έσβησε και η Μαρία. Ήταν ψηλή, μελαχρινή και μητέρα ενός μικρού παιδιού. Ήταν μόλις 32 χρόνων*», «*Αντίο, λοιπόν, στη Μαρία, μητέρα ενός παιδιού, που πέθανε χτες στα 32 της. Μακάρι η είδηση του θανάτου της να φτάσει στα αυτιά του κύριου Λοβέρδου*», όπου δηλώνεται συγκινησιακή φόρτιση. Τέλος, στην πλειονότητά του το

κείμενο χαρακτηρίζεται από προσωπική δείξη, που δίνει στο κείμενο προσωπικό ύφος και το κάνει διεπιδραστικό.

Το γνωσιακό περικείμενο: Κατά το μεσο-επίπεδο του λόγου, στο γνωσιακό περικείμενο αναφερόμαστε στις λογικές συναγωγές που συνθέτουν την παραγωγή του κειμένου. Έτσι από το άρθρο, μπορούμε από πολλά σημεία να καταλάβουμε την στάση της Lifo απέναντι στο θέμα, όχι μόνο την σύγχρονη με την αυτοκτονία της Μαρίας στάση, αλλά και την πρότερη (τη σύγχρονη της είδησης, 2012): *«(Θα ήθελα να θυμίσω ότι τις ημέρες που έγινε η δημοσιοποίηση των φωτογραφιών από όλα τα μέσα, το LIFO.gr είχε πάρει την απόφασή να μην τις δημοσιεύσει. Είχαμε εξηγήσει εκτενώς τους λόγους, και θεωρώ πως είχαμε απόλυτο δίκιο.)»*. Εδώ τονίζεται από τον συγγραφέα η επιλογή του Μέσου να μη δημοσιεύσει τις φωτογραφίες, όπως πολλά άλλα Μέσα έκαναν.

Το γλωσσικό περικείμενο: Κατά το άμεσο συγκεκριμένο της γλωσσικής δραστηριότητας, παρατηρούμε εδώ λεξικές και φραστικές δομές που δείχνουν την τοποθέτηση του Μέσου. Αρχικά, στη φράση *«Είχε διαπομπευτεί ως πόρνη και οροθετική, και δεν είναι το μόνο έμμεσο θύμα των αποφάσεων Λοβέρδου»*, όπου αναφέρεται στην Μαρία και ως έμμεσο θύμα είναι η Κατερίνα, γίνεται χρήση του *διαπομπεύτηκε*, που χρησιμοποιείται για να στιγματίσει την τότε άνομη δημοσίευση φωτογραφιών και στοιχείων. Τα δύο κορίτσια επίσης παρουσιάζονται ως δύο έμμεσα θύματα της απόφασης Λοβέρδου, καθώς αμέσως στην συνέχεια το κείμενο έρχεται να υπενθυμίσει την ιστορία της Κατερίνας, που αυτοκτόνησε το 2014. Ως έμμεσα θύματα επίσης, ορίζονται και ο πατέρας της Κατερίνας (*«και λίγο μετά και ο πατέρας της έκανε απόπειρα αυτοκτονίας»*), η μητέρα της Μαρίας (*«Η μητέρα της δεν θα το αφήσει να περάσει έτσι»*, *«Η μητέρα της έγραψε το εξής... Ευμορφία Κουλουριώτη»*), αλλά και ο γιος της (*«ήρθαν στο χωριό και το ΚΕΕΛΠΝΟ εξέτασε το εγγόνι μου μέσα στο σχολείο»*). Εκτός αυτών, η ανακοίνωση του θανάτου της Μαρίας έχει τη δική της συναισθηματική φόρτιση μέσα στο κείμενο: *«Χθες το πρωί έσβησε και η Μαρία. Ήταν ψηλή, μελαχρινή και μητέρα ενός μικρού παιδιού. Ήταν μόλις 32 χρόνων»* και *«Αντίο, λοιπόν, στη Μαρία, μητέρα ενός παιδιού, που πέθανε χτες στα 32 της. Μακάρι η είδηση του θανάτου της να φτάσει στα αυτιά του κυρίου Λοβέρδου...»*. Ο αρθρογράφος επιλέγει να τονίσει το νεαρό της ηλικίας, καθώς και τη μητρική ταυτότητα της γυναίκας που αυτοκτόνησε, αναφέροντας δύο φορές το ότι ήταν μητέρα ενός παιδιού.

Το κοινωνιοπολιτισμικό περικείμενο: Η παραπάνω θέση μας οδηγεί στο ότι το άρθρο ενδέχεται να έρχεται σε αντιδιαστολή με την προσδιδόμενη ταυτότητα του οικογενειάρχη στους άνδρες που είχαν σχέσεις με τις οροθετικές γυναίκες, όπως αυτή αποδόθηκε από τα αρνητικά διακείμενα προς τις γυναίκες Μέσα το 2012. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο της ειδησεογραφικής διαδικτυακής εφημερίδας *Επικός* «ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες»²¹, ανακοινώνεται η ύπαρξη πέντε ανδρών θετικών στον ιό HIV το 2012, αφού ήρθαν σε σεξουαλική επαφή με μια οροθετική και προσήλθαν να κάνουν την εξέταση. Στο άρθρο αυτό, η αποδιδόμενη ταυτότητα στους άνδρες είναι του οικογενειάρχη, άρα αναφερόμαστε σε κάποιους φιλήσυχους στερεοτυπικά άνδρες, που έχουν την ευθύνη παιδιών και συζύγων. Η ευθύνη αυτή, καθώς και η ανευθυνότητα της πράξης των οροθετικών γυναικών να συνεχίσουν να εργάζονται ως εκδιδόμενες ενώ είναι φορείς, τονίζεται εξίσου μέσα στο άρθρο του *Επικός* με τη φράση «*με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος ο ιός να έχει μεταδοθεί σε ακόμα περισσότερα άτομα*». Με παρόμοιο τρόπο, ο Δημοκίδης τονίζει την ταυτότητα της μητέρας ενός παιδιού Μαρίας, σε δύο σημεία μέσα στο κείμενό του. Σκοπεύει να δείξει την ισοτιμία μεταξύ μιας γυναίκας οροθετικής και ενός άνδρα πελάτη, στο επίπεδο οικογένεια. Αυτό είναι στοιχείο συστατικής διακειμενικότητας, καθώς αναφερόμαστε σε ευρύτερες γλωσσικές συμβάσεις που πραγματοποιούνται στα δύο κείμενα.

Το προσωπικό ύφος του συγγραφέα γίνεται περισσότερο αντιληπτό στη συνέχεια του άρθρου όπου σχολιάζει τα καθέκαστα της κατάργησης της διάταξης Λοβέρδου και προτείνει τρόπους που θα μπορούσαν να είχαν «σώσει» την κυβέρνηση από το να εκτεθεί κατ' αυτόν τον τρόπο και να εξευτελίσει τις γυναίκες. Σχολιάζει τον τρόπο που διακρίθηκαν οι άντρες- πελάτες και ο ρόλος τους αποσιωπήθηκε, ενώ οι γυναίκες φυλακίστηκαν, και τέλος σχολιάζει τη φράση για το ότι ο Ανδρέας Λοβέρδος «δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για να αποτρέψει τη δημοσιοποίηση». Σε όλα αυτά τα σημεία, είναι έντονο το στοιχείο της ειρωνείας και του σαρκασμού όσον αφορά την πλευρά της πολιτικής. Στη φράση αυτή η κατάργηση ήταν ένα από τα καλά του *ΣΥΡΙΖΑ* (*αμφιβάλλω αν οι ANEΛ συμφωνούσαν ή νοιάστηκαν καν*), το προσωπικό ύφος και η άποψη του συγγραφέα δίνονται διαμέσου του πρώτου ενικού προσώπου, και η εντός παρενθέσεως ειρωνεία και απαξίωση προς την παράταξη ANEΛ είναι το

²¹ Βλ. για την ανάλυση του άρθρου: 4.2.2 «*Άρθρα αρνητικά διακείμενα προς τις οροθετικές γυναίκες*», Εφημερίδα I.1 *Επικός*, άρθρο «ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες». Σελίδα 59

μέσο για να αναδειχθεί η πράξη του ΣΥΡΙΖΑ για την κατάργηση της διάταξης ως κάτι αξιοπρεπές και ορθό για την κοινωνία. Στη συνέχεια, αναφέρει: *το ίδιο θα είχε γίνει και ΧΩΡΙΣ την πλήρη δημοσιοποίηση ονομάτων και φωτογραφιών... δεδομένα:* γίνεται αντιπρόταση για μια εναλλακτική μέθοδο που θα μπορούσε να έχει χρησιμοποιηθεί χωρίς να είναι τόσο επιβλαβής για τις οροθετικές γυναίκες, υπερτονίζοντας τη λέξη *χωρίς*, γραμμένη με κεφαλαία και έντονη γραφή, αφού η πλήρης δημοσιοποίηση επέφερε τις μετέπειτα συνέπειες (διαπόμπευση, θάνατοι οροθετικών, και το ΠΑΣΟΚ πέτυχε τελικά αυτό ακριβώς που ήθελε να αποφύγει: τη μείωση στο ελάχιστο εκλογικών ψήφων). Με τη φράση *Πέραν της άδικης διαπόμπευσης... και όχι σχεδόν το αντίθετο!*, ο αρθρογράφος παίρνει θέση κατά της συμπεριφοράς κάλυψης των ανδρών- πελατών, χαρακτηρίζει άδικη τη διαπόμπευση και μέσα στην παρένθεση τοποθετεί το δικό του σχόλιο, με ειρωνεία και περιπαικτική διάθεση σε μια επιφωνηματική πρόταση, για να μιλήσει για την αντιμετώπιση των γυναικών ως αυτουργούς στην επιλογή απροφύλακτης επαφής και όχι των ανδρών- άλλο ένα σημείο όπου η κατασκευασμένη ταυτότητα του αθώου άνδρα και της ασυνείδητης γυναίκας καταρρίπτεται. Στο επόμενο σημείο αναφέρει ότι *Πολλοί (μεταξύ των οποίων και ο κύριος Λοβέρδος)... τον κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη*. Τέλος, σχολιάζεται η μη αντιστρέψιμη επιλογή δημοσιοποίησης δεδομένων, η οποία αντιμετωπίζεται επίσης ειρωνικά (*Α, μπα; Επειδή ο κ. Λοβέρδος ζητάει και τα ρέστα*).

Η επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων

Από τα παρατιθέμενα άρθρα, βλέπουμε την εκ των υστέρων (δηλαδή υστερόχρονα με την ανακοίνωση της είδησης) στάση των διαδικτυακών εφημερίδων, όπως η Vice και η Εφημερίδα των Συντακτών, όπου και εκτίθενται τα γεγονότα της δίκης, αλλά και της Lifo που ανακοινώνει τον θάνατο μιας από τις οροθετικές. Οι γραμμές των εφημερίδων αυτών είναι εν γένει υποστηρίξιμες προς τις ευπαθείς ομάδες και τη διαφορετικότητα, και πολιτικά κινούνται περισσότερο στην αριστερή πλευρά²². Η στάση δηλαδή που στηρίζεται σε αυτή τη φάση από τον επιλεγόμενο διαδικτυακό Τύπο, είναι γραμμή της αριστερής πολιτικά ιδεολογίας, που όμως εξ αρχής είχε τεθεί σχετικά υπέρ των γυναικών²³.

²² Αυτό φαίνεται και από στάσεις τους θετικές προς την κοινότητα Igbtq/Igbi, φεμινιστικές στήλες, κ.α.

²³ Βλ. ενότητα 4.2.2 «Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης»

4.2.3 Δημοσιογραφικοί Ιστότοποι με Διφορούμενη Θέση: Η περίπτωση της News247.

Στην ομάδα αυτή έχουν τοποθετηθεί δειγματικά δύο άρθρα από την διαδικτυακή εφημερίδα News247. Ο λόγος που αυτή η ομάδα διαφοροποιείται από τις προηγούμενες δύο ομάδες είναι για να αναδειχθεί η θέση της συγκεκριμένης, της οποίας η στάση είναι, όπως αναφέρει και ο τίτλος, διφορούμενη. Αυτό σημαίνει ότι, μπορεί το 2012, η News 247 να συναίνεσε με έναν τρόπο, ο οποίος θα αναλυθεί στη συνέχεια, στην κίνηση δημοσιοποίησης φωτογραφιών και στοιχείων των οροθετικών γυναικών, αλλά σε μεταγενέστερη φάση, συνέταξε άρθρα που, προέβαλαν την μεταμέλεια των εμπλεκόμενων φορέων (ΚΕΕΛΠΝΟ), ή έδωσαν φωνή στις γυναίκες αυτές²⁴.

Να σημειωθεί εδώ ότι η συγκεκριμένη κατηγορία διαφέρει από τα άρθρα που παρουσιάστηκαν στην κατηγορία «Άρθρα αρνητικά διακείμενα προς τις οροθετικές γυναίκες» και τη σύγκρισή τους σύγχρονα και υστερόχρονα της είδησης, καθώς εδώ τα γεγονότα της έκβασης (2016) δεν παρουσιάζονται απλά, αλλά δίνονται θέσεις των ιθυνόντων ή μαρτυρίες οροθετικών.

1) News247

Η Ταυτότητα: Αυτό που έκανε τη News247 να ξεχωρίσει από τις άλλες διαδικτυακές εφημερίδες, που τάχθηκαν έμμεσα αλλά στην ουσία κατά των οροθετικών γυναικών, ήταν ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος αυτού εξ αρχής. Η συγκεκριμένη ειδησεογραφική ιστοσελίδα, που συντάσσει ειδήσεις κυρίως πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού περιεχομένου, κατάφερε να χειριστεί όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικά ένα τέτοιο θέμα, ακόμα και με τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών, που στην ουσία δεν πραγματοποίησε η ίδια, αλλά αναφέρει ότι δημοσιοποιήθηκαν από την Ελληνική Αστυνομία²⁵. Η μεταγενέστερη στάση της απέναντι στις γυναίκες αυτές είναι περισσότερο υποστηρικτική και ομοιάζει με τη στάση των ιστοτόπων της δεύτερης κατηγορίας²⁶, καθώς συνδέει την πολιτική εξουσία με τους ιατρικούς φορείς, αλλά και εκθέτει την ιστορία της οροθετικής Μαρίας, που πέθανε το 2016 και

²⁴ Κατά τα άρθρα «Θ. Ρόζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας», «Είμαι ένα από εκείνα τα κορίτσια που διαπομπεύτηκαν το 2012».

²⁵ Στα άρθρα *Φωτογραφίες των 11 ιερόδουλων με AIDS δημοσίευσε η ΕΛ.ΑΣ.* και *Φωτογραφίες άλλων 5 ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ.*

²⁶ Βλ. υποενότητα 3.2.3.

δημοσιεύει το σημείωμα της μητέρας της που γνωστοποίησε τον θάνατο αυτό, υπενθυμίζοντας την ιστορία με ειρωνική διάθεση προς την πολιτική εξουσία²⁷. Έτσι θεωρήθηκε ένα από τα μέσα ενημέρωσης που έκανε ολοκληρωμένο ρεπορτάζ και σεβάστηκε τον κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας και την αξιοπρέπεια των γυναικών αυτών (Ιωάννου 2016).

I. Άρθρα Σύγχρονα της Είδησης

Στην ενότητα που ακολουθεί, παρουσιάζεται δειγματικά ένα άρθρο από τη συγκεκριμένη διαδικτυακή εφημερίδα, που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2012. Και τα δύο κείμενα που παρατίθενται ανήκουν στην κατηγορία των κειμένων που δείχνουν την πολιτική θέση του Μέσου.

• Κείμενα με Πολιτική Θέση του Μέσου

*Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ.*²⁸

News247, 3 Μαΐου 2012

Παρουσίαση του άρθρου: Το άρθρο αυτό που είναι δημοσιευμένο στις 3 Μαΐου 2012, βλέπουμε την ανακοίνωση που αφορά τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών των οροθετικών γυναικών, αλλά και την αναφορά στο ότι έχει εντοπιστεί ένας μεγάλος αριθμός κρουσμάτων στην Αθήνα: «*Στη δημοσιότητα νέες φωτογραφίες οροθετικών ιερόδουλων. Τρόμος στην Αθήνα, καθώς έχουν εντοπιστεί δεκάδες περιπτώσεις (Pics)*». Γίνεται μια απλή αναφορά στις αντιδράσεις που έχουν προκληθεί, καθώς η αστυνομία συνεχίζει να παραδίδει στη δημοσιότητα φωτογραφίες κι άλλων γυναικών, μετά τις πρώτες: «*Παρά τις σφοδρές αντιδράσεις, η αστυνομία έδωσε στη δημοσιότητα τις φωτογραφίες άλλων πέντε ιερόδουλων που βρέθηκαν θετικές στον ιό του AIDS, μετά από ελέγχους του ΚΕΕΛΠΝΟ*». Έπειτα αναφέρονται τα στοιχεία που αφορούν στη δίκη των γυναικών και στο κατηγορητήριο που τους αποδίδεται, καθώς και η ανακοίνωση του ΚΕΕΛΠΝΟ, που ενημερώνει για την εξέταση σε τρίτα άτομα: «*Σε βάρος των πέντε γυναικών, ασκήθηκε ποινική δίωξη για απόπειρα βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης. Η κατηγορία είναι σε βαθμό κακουργήματος και οι γυναίκες*

²⁷ Βλ. πηγές, άρθρα Λοβέρδος και ΚΕΕΛΠΝΟ χέρι χέρι στην υπόθεση των οροθετικών ιερόδουλων και Πέθανε οροθετική που είχε διαπομπεύσει ο Λοβέρδος.

²⁸ Στο Παράρτημα Γ, άρθρο 1.

παραπέμφθηκαν σε ανακριτή. Την Παρασκευή απολογούνται σε ανακριτή για την κατηγορία της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης, τετελεσμένης και σε απόπειρα, οι άλλες 11 οροθετικές ιερόδουλες. Το ζήτημα έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις, καθώς μέχρι στιγμής έχουν εντοπιστεί 85 οροθετικές ιερόδουλες. Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΚΕΕΛΠΝΟ, "μέχρι σήμερα στις κινητές μονάδες του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. έχουν εξεταστεί περισσότερα από 24.000 άτομα και έχουν γίνει 1.180 αιμοληψίες (από τις οποίες 85 έχουν βρεθεί θετικές στον ιό HIV)". Τέλος, η ηλεκτρονική σελίδα παραπέμπει σε τηλέφωνα υπηρεσιών που σχετίζονται με τον HIV/AIDS, και στον σύνδεσμο για τις φωτογραφίες των γυναικών στην ιστοσελίδα της αστυνομίας: «Οποιοσδήποτε επιθυμεί να εξεταστεί ή και να λάβει κατευθύνσεις και οδηγίες από τον αρμόδιο φορέα για τη συγκεκριμένη λοίμωξη (HIV λοίμωξη – AIDS), μπορεί να καλέσει στις υπηρεσίες του ΚΕΕΛΠΝΟ στα εξής τηλέφωνα: Τηλεφωνική Γραμμή για το AIDS: 210 72 22 222, Κέντρο Επιχειρήσεων του ΚΕΕΛΠΝΟ: 210 52 12 054. Τα στοιχεία των 5 γυναικών δημοσιεύονται [στην ιστοσελίδα της αστυνομίας](#).».

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας και στόχο του έχει την ενημέρωση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περίπτωσης, εντοπίζουμε ότι το άρθρο απευθύνεται σε αναμενόμενο ακροατήριο και έχει ως κεντρική θεματική ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού σχετικά με τις εξελίξεις στη δικαστική απόφαση της υπόθεσης, καθώς και τις εξελίξεις στην αστυνομική έρευνα. Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, βλέπουμε την πολιτισμική επιρροή του άρθρου από την κοινωνία που χαρακτηρίζεται σεξιστική, και βαραίνει τη δημοσιογραφική παράδοση. Ιδεολογικά, το άρθρο βαρύνεται εξίσου από φαινομενική αμεροληψία, που όμως πρόκειται για απόκρυψη της πραγματικής ιδεολογίας. Το ύφος του άρθρου είναι πληροφοριακό, η γλώσσα επίσημη, υπάρχει το στοιχείο της διαφοράς κοινωνικής ισχύος, καθώς και στοιχεία στήριξης της παράδοσης (εδώ, της αστυνομίας και της κυβέρνησης).

Η δομή του άρθρου: Στο άρθρο αναγνωρίζουμε τον τίτλο «Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ», τη σύνοψη «Στη δημοσιότητα νέες φωτογραφίες οροθετικών ιερόδουλων. Τρόμος στην Αθήνα, καθώς έχουν εντοπιστεί δεκάδες περιπτώσεις (Pics)», τις λεπτομέρειες, που αφορούν την Αθήνα (τόπος), τον Μάιο του 2012 (χρόνος), την αστυνομία και τις οροθετικές γυναίκες (πρόσωπα), αλλά και τη σύλληψή τους (επεισόδια). Ξεχωρίζουμε επίσης την πηγή «Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΚΕΕΛΠΝΟ... θετικές στον ιό HIV». Ως προς το δίπτυχο μοντέλο

των ειδήσεων, έχουμε αρχικά την εξής ιεράρχηση: Τίτλος- Σύνοψη- Κυρίως άρθρο (λεπτομέρειες και πηγή). Επίσης, έχουμε μια αφηγηματική δομή χωρίς περιπέτεια/εξιστόρηση, με Προσανατολισμό (οι συλλήψεις και το κατηγορητήριο των οροθετικών γυναικών από την αστυνομία), Συμβάντα (η δημοσίευση εκ νέου φωτογραφιών από την αστυνομία, καθώς και οι ποινική δίωξη που αποφάσισε το δικαστήριο), και Αναπροσανατολισμό (την ενημέρωση για τηλεφωνικά κέντρα και για τον σύνδεσμο των φωτογραφιών).

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιεροδουλών από την ΕΛ.ΑΣ.» έχει συγκεκριμένα γραμματικά και ποιητικά γνωρίσματα. Αυτά είναι τα εξής: ελλειπτική δομή, πρόταξη αντικειμένου (γραμματικά γνωρίσματα), χρήση αριθμού για εντυπωσιασμό (ποιητικό γνώρισμα).

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά την αναπαραστατική λειτουργία, οι διαδικασίες είναι κυρίως υλικές (ρήματα: *έδωσε στη δημοσιότητα, ασκήθηκε ποινική δίωξη, παραπέμφθηκαν σε ανακριτή, απολογούνται σε ανακριτή*), με δράστρια την αστυνομία και στόχο της διαδικασίας τις οροθετικές γυναίκες. Κατά τη διαπροσωπική λειτουργία, οι γλωσσικές πράξεις που επιτελούνται είναι κυρίως βεβαιωτικές. Το σημείο της φράσης «*Οποιοσδήποτε επιθυμεί να εξεταστεί ή και να λάβει κατευθύνσεις και οδηγίες από τον αρμόδιο φορέα για τη συγκεκριμένη λοίμωξη (HIV λοίμωξη – AIDS), μπορεί να καλέσει στις υπηρεσίες του ΚΕΕΛΠΝΟ στα εξής τηλέφωνα*» αποτελεί μια εξαίρεση στο γενικό κανόνα των βεβαιωτικών γλωσσικών πράξεων, που χαρακτηρίζονται από τον υπόλοιπο λόγο του άρθρου, και χαρακτηρίζεται ως κατευθυντική γλωσσική πράξη. Η τροπικότητα χαρακτηρίζεται ως επιστημική, και η δείξη είναι απρόσωπη. Έτσι, το κείμενο παραμένει μη διεπιδραστικό.

Το καταστασιακό περιεχόμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, και όσον αφορά το καταστασιακό περιεχόμενο του λόγου, θα αναφερθούν τα άμεσα χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής περίπτωσης κατά την παραγωγή του άρθρου. Αυτά είναι η αστυνομία και το ΚΕΕΛΠΝΟ και οι οροθετικές γυναίκες (συμμετέχοντες/ουσες), η Αθήνα και κυρίως το κέντρο της πόλης (τόπος), οι πρώτες μέρες του Μαΐου (χρόνος), όπου και ξέσπασε η υπόθεση των οροθετικών γυναικών που εκδίδονταν, αλλά και το γεγονός της ενημέρωσης ότι οι οροθετικές παραπέμπονται σε δίκη (σκοπός της επικοινωνίας).

Το γνωσιακό περικείμενο: Παραμένοντας στο μεσο-επίπεδο του λόγου, παρατηρούμε λογικές συναγωγές που πραγματοποιούνται κατά την πρόσληψη του κειμένου. Στον τίτλο βλέπουμε ότι η ΕΛ.ΑΣ προσθέτει άλλες πέντε φωτογραφίες οροθετικών γυναικών στο σύνολο των ήδη δημοσιευμένων. Έτσι μπορούμε να υποθέσουμε ότι ήδη έχουν δημοσιευτεί οι πρώτες φωτογραφίες και έχουν προκληθεί αντιδράσεις από φορείς («*Παρά τις σφοδρές αντιδράσεις*»), αν και δεν υπάρχει αναφορά εντός του κειμένου για το τι είδους αντιδράσεις είναι και από πού προέρχονται. Οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι οι ανθρωπιστικοί και υπέρ των οροθετικών φορείς είναι αυτοί που αντέδρασαν.

Το γλωσσικό περικείμενο: Κατά το άμεσο συγκείμενο της γλωσσικής δραστηριότητας, παρατηρούμε αρχικά την επιλογή του όρου *ιερόδουλες* από το Μέσο. Η χρήση του όρου αυτού, που γίνεται μόνο από τις διαδικτυακές εφημερίδες που δεν υπερασπίζονται τη θέση των οροθετικών γυναικών, δείχνει την κατάταξη και του παρόντος Μέσου στην κατηγορία αυτή.

Η διακριτή ακροβασία που χαρακτηρίζει το παρόν άρθρο έγκειται σε συγκεκριμένα σημεία στο κύριο σκέλος του: μπορεί οι φωτογραφίες να μη δημοσιεύονται από την ίδια τη News247, αλλά ο σύνδεσμος για να τις δει κάποιος στην ιστοσελίδα της αστυνομίας είναι υπαρκτός και ενεργός στο κάτω μέρος του άρθρου. Επίσης, ο υπέρτιτλος αναφέρει εντός παρενθέσεων, την πληροφορία *Pics*, που σημαίνει ότι υπάρχουν και φωτογραφίες διαθέσιμες για αυτό που αναφέρεται στο σημείο αυτό [*Στη δημοσιότητα νέες φωτογραφίες οροθετικών ιεροδουλων. Τρόμος στην Αθήνα, καθώς έχουν εντοπιστεί δεκάδες περιπτώσεις (Pics)*]. Αυτή η στάση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διεύθυνση της News247 ενδεχομένως να ήθελε να απεμπλακεί από τη δημοσιοποίηση και τον διασυρμό, που συνέβη με τις άλλες διαδικτυακές εφημερίδες, αλλά δεν αυτοσυγκρατήθηκε στο να δώσει τον υπερσύνδεσμο της αστυνομίας, που δεν είναι μακριά από το να δημοσιεύσει τις φωτογραφίες η ίδια.

Δεύτερο σημείο που επιβεβαιώνει τη διαφορούμενη αυτή θέση εντός του ίδιου άρθρου είναι η λεξιλογική του προσέγγιση. Ο/Η αρθρογράφος δεν διαφεύγει από τη χρήση φράσεων υπερβολής, που προκαλούν στο αναγνωστικό κοινό τον φόβο προς το φαινόμενο της οροθετικότητας που ξεδιπλώνεται στο κέντρο της Αθήνας. Η φράση του υπότιτλου *Τρόμος στην Αθήνα, καθώς έχουν εντοπιστεί δεκάδες περιπτώσεις* είναι ακριβώς ο πυρήνας που εντοπίζεται η πρόκληση φόβου και πανικού. Μέσω αυτής,

επιτυγχάνεται εξίσου και η ενοχοποίηση των φορέων HIV, καθώς για άλλη μια φορά είναι χαρακτηριστική η χρήση της λέξης *τρόμου*. Παρά ταύτα, το κυρίως κείμενο ξεκινάει με την φράση *Παρά τις σφοδρές αντιδράσεις, η αστυνομία έδωσε στη δημοσιότητα τις φωτογραφίες άλλων πέντε ιερόδουλων*, όπου μάλιστα η έντονη γραφή (bold) στις σφοδρές αντιδράσεις, δείχνει ότι όχι απλώς η εφημερίδα σκοπεύει να αναφέρει την ύπαρξη αρνήσεων για αυτή την ενέργεια, αλλά σκοπεύει και να το τονίσει.

II. Άρθρα Υστερόχρονα της Είδησης

Στην ενότητα που ακολουθεί, παρουσιάζεται ένα άρθρο που αντιπροσωπεύει τη θέση της News 247, κατά την περίοδο της δίκης και της αθώωσης των οροθετικών γυναικών, συγκεκριμένα τον Νοέμβρη του 2016.

- **Κείμενα με Πολιτική Θέση του Μέσου**

Θ. Ρόζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας²⁹

Αντωνία Ξυνού, News247, 15 Νοεμβρίου 2016

Παρουσίαση του άρθρου: Το επόμενο και τελευταίο άρθρο ανήκει στην Αντωνία Ξυνού, και είναι δημοσιευμένο στη News 247, στις 15 Νοεμβρίου 2016. Χρονικά, δηλαδή, βρισκόμαστε κοντά στα γεγονότα της δίκης και της αθωωτικής απόφασης των γυναικών. Στο άρθρο, η News 247 παρουσιάζει την στροφή της θέσης του ΚΕΕΛΠΝΟ ως προς τις οροθετικές γυναίκες, και τη συγγνώμη που ζήτησε ο τότε πρόεδρος του φορέα, Θεόφιλου Ρόζενμπεργκ, βαραίνοντας μάλιστα με ευθύνη το υπουργείο υγείας: *«Συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους, με την δημοσιοποίηση των φωτογραφιών τους και των στοιχείων τους τον Απρίλιο του 2012, ζήτησε στις ιερόδουλες γυναίκες, φορείς του HIV, που κάθονται στο εδώλιο, ο νυν πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ, Θεόφιλος Ρόζενμπεργκ, βάζοντας στο "κάδρο" των ευθυνών την τότε ηγεσία του υπουργείου Υγείας»*. Παρατίθενται οι δηλώσεις του σχετικά με την προστασία των δεδομένων του ασθενή, και άρα των οροθετικών, καθώς και μία μικρή αναδρομή στα γεγονότα του 2012: *«Είναι υποχρέωσή μου να πω δημοσίως ένα συγγνώμη για τη συμπεριφορά και μεταχείριση του ΚΕΕΛΠΝΟ στις γυναίκες αυτές*.

²⁹ Στο Παράρτημα Γ, άρθρο 2.

Πρόκειται για παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Η διάγνωση οροθετικότητας είναι εντελώς απόρρητη και δεν μπορούν να δοθούν χωρίς άδεια από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων" υποστήριξε ο Θ. Ρόζενμπεργκ καταθέτοντας ως μάρτυρας υπεράσπισης ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου της Αθήνας.

Όπως εξήγησε ο επικεφαλής του ΚΕΕΛΠΝΟ, δεν τίθεται ζήτημα κοινοποίησης των ιατρικών απορρήτων, αφού αρχικό μέλημα είναι η προστασία του ασθενούς. Μάλιστα, σε ερώτηση της προέδρου, για ποιά λόγο τα στοιχεία των 11 γυναικών (σ.σ. τρεις εκ των οποίων δεν βρίσκονται πια στη ζωή) κοινοποιήθηκαν στις αστυνομικές αρχές, ο Θ. Ρόζενμπεργκ ανέφερε χαρακτηριστικά: "Προέβαλαν αρχικά τον ισχυρισμό ότι έγινε για λόγους δημόσιας υγείας. Δευτερευόντως ενημερώθηκαν ότι η κίνηση αυτή επιβλήθηκε από το υπουργείο Υγείας"». Δίνεται, επίσης, στο δεύτερο σκέλος του άρθρου, μαρτυρία από τη δίκη των γυναικών που ανήκει σε αστυνομικό: «Στο βήμα του μάρτυρα ανέβηκε και ο αστυνομικός Δημ. Μανάτος, ο οποίος μέχρι το 2014, συμμετείχε στην επιχείρηση "Ξένιος Ζευς", μία επιχείρηση "σκούπα" για την επαναπροώθηση παράνομων μεταναστών στις χώρες τους. Όπως κατέθεσε, τον Απρίλιο του 2012 είχε συλληφθεί μία οροθετική σε "σπίτι" στις Αχαρνές. "Την επόμενη ημέρες ξεκίνησε όλη η επιχείρηση. Ο ταξίαρχος είπε ότι άνωθεν πολιτικές εντολές ζητούσαν να πάνε όλοι οι προσαχθέντες στο ΚΕΕΛΠΝΟ. Δεν ήταν καθαρή πρωτοβουλία της αστυνομίας. Ξέραμε ότι επρόκειτο για εκδιδόμενες γυναίκες" επεσήμανε στο δικαστήριο και πρόσθεσε πως "όσες βρέθηκαν θετικές μεταφέρθηκαν στην Ασφάλεια Αττικής και συνελήφθησαν. Πριν από αυτό το σκηνικό πάντως, δεν είχε τύχει να πάμε στο ΚΕΕΛΠΝΟ". **Πρόεδρος:** Τι εννοείτε όταν λέτε εκδιδόμενες; **Μάρτυρας:** Η ζωή και η ανάγκη τις έφερε σε αυτό το σημείο. Αρκετές ήταν τοξικοεξαρτημένες. Για τις κατηγορούμενες δεν μπορώ να σας πω κάτι συγκεκριμένο. **Εισαγγελέας:** Αναγνωρίζετε στο πρόσωπο κάποιας από τις παρούσες κατηγορούμενες να έχουν απασχολήσει ξανά με τέτοιου είδους αδικήματα; Τις έχετε ξαναδεί; **Μάρτυρας:** Τη μία την έχω ξαναδεί. Πρέπει να την είδα να εκδίδεται μετά το 2012. Έχει περάσει ο καιρός και δεν θυμάμαι. **Εισαγγελέας:** Χρειαζόμαστε σαφήνεια... **Μάρτυρας:** Ότι την έβλεπα, την έβλεπα. Δεν θυμάμαι το χρόνο. **Εισαγγελέας:** Γνωρίζετε αν χρησιμοποιούσαν προφυλακτικό; Είστε σε θέση; **Μάρτυρας:** Δεν μπήκα στη διαδικασία να ρωτήσω αυτές τις διαδικασίες, ούτε μου έπεφτε λόγος. Απ' όσο γνωρίζω, δεν έχει υπάρξει κάποια καταγγελία. Πολλές από τις κοπέλες μας άνοιγαν την καρδιά τους. Από εκεί και μετά δεν ξέρω τι έκαναν.

Υπήρχαν κοπέλες που μας έλεγαν ότι πελάτες επέμεναν χωρίς προφυλακτικό. Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω».

Το άρθρο ανήκει στο γένος της ειδησεογραφίας και σαν στόχο του έχει την πληροφόρηση. Κατά το πλαίσιο της επικοινωνιακής περιστασης, το άρθρο απευθύνεται σε ακροατήριο αναμενόμενο, και κεντρικό του μήνυμα είναι η μεταμέλεια του ΚΕΕΛΠΝΟ, που εκπροσωπείται από τον διευθυντή Θ. Ρόζενμπεργκ, και η παράθεση της μαρτυρίας ενός αστυνομικού, συμμετέχοντα σε επιχειρήσεις «σκούπα». Κατά το πολιτισμικό και ιδεολογικό πλαίσιο, το άρθρο προσπαθεί να δηλώσει με τη θέση του αμεροληψία, που όμως στην πραγματικότητα πρόκειται για απόρροια επιρροής πολιτικών παραγόντων που ορίζουν τη News 247. Το ύφος του είναι πληροφοριακό και η γλώσσα επίσημη.

Η δομή του άρθρου: Η οργανωτική δομή του άρθρου έχει ως εξής: ο τίτλος «Θ. Ροζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας», η σύνοψη «*Ο νυν πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ, Θ. Ρόζενμπεργκ καταθέτοντας στη δίκη για τις οροθετικές ιερόδουλες, ζήτησε συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους, "δείχνοντας" το υπουργείο Υγείας*», οι λεπτομέρειες «*Συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους... Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω*» (όπου τόπος του συμβάντος είναι το δικαστήριο, χρόνος το 2016, πρόσωπα ο Θ. Ρόζενμπεργκ και ο μάρτυρας αστυνομικός, επεισόδια του συμβάντος οι δηλώσεις του καθενός κατά τη δίκη). Τέλος, πηγές έχουμε στα σημεία «*Συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους... από το υπουργείο υγείας*», όπου δίνεται η κατάθεση του προέδρου του ΚΕΕΛΠΝΟ, και στο σημείο «*Την επόμενη ημέρες... Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω*», όπου δίνεται η κατάθεση του αστυνομικού Δ. Μανάτου, και ο διάλογός του με τον πρόεδρο του δικαστηρίου. Η είδηση ακολουθεί την εξής ιεράρχηση: Τίτλος – Σύνοψη – Λεπτομέρειες, Πηγές (κυρίως άρθρο). Χαρακτηρίζεται ως αφηγηματική δομή χωρίς περιπέτεια) – εξιστόρηση, με Προσανατολισμό (όπου πλαίσιο είναι η εξέλιξη του δικαστηρίου και μετέχοντες ο πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ και ο αστυνομικός) και Συμβάντα (μέρος της κατάθεσης του προέδρου και της κατάθεσης του αστυνομικού κατά το δικαστήριο).

Η γλώσσα του τίτλου: Ο τίτλος «Θ. Ροζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας» χαρακτηρίζεται από ελλειπτική δομή και πρόταξη του υποκειμένου (ατόμου που πραγματοποιεί τη δήλωση), αλλά και

παράλειψη του ποιητικού αιτίου στη χρήση παθητικής σύνταξης, δηλαδή στο σημείο «Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας».

Ο λόγος ως κείμενο: Στο μικρο-επίπεδο του λόγου, κατά το σύστημα της μεταβιβαστικότητας, κρίνουμε τις διαδικασίες ως υλικές, από τα ρήματα *ζήτησε, εξήγησε, κοινοποιήθηκαν, ανέβηκε (στο βήμα), συμμετείχε, κατέθεσε, επεσήμανε*. Δράστες των διαδικασιών είναι ο πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ και ο αστυνομικός, και ως άμεσος αποδέκτης το δικαστήριο, και έμμεσος οι οροθετικές γυναίκες. Στο σύστημα της διάθεσης, οι γλωσσικές πράξεις είναι κυρίως βεβαιωτικές, και η τροπικότητα επιστημική, καθώς τα γεγονότα δίνονται με βεβαιότητα. Σχετικά με τη δείξη, εδώ έχουμε απρόσωπη, με ύφος επίσης απρόσωπο και κείμενο μη διεπιδραστικό.

Το καταστασιακό περικείμενο: Στο μεσο-επίπεδο του λόγου, θα αναφερθούν αρχικά τα χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής περίπτωσης κατά την παραγωγή του κειμένου. Πιο ειδικά, ως συμμετέχοντες/ουσες έχουμε για το συγκεκριμένο άρθρο τον πρόεδρο του ΚΕΕΛΠΝΟ, Θ. Ρόζενμπεργκ, τον αστυνομικό συμμετέχοντα σε επιχειρήσεις σχετικά με αλλοδαπούς και τον πρόεδρο του δικαστηρίου. Επίσης, ως τόπος κρίνεται η δικαστική αίθουσα στην Αθήνα και ως χρόνος η δίκη των οροθετικών γυναικών, που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2016. Σκοπός της επικοινωνίας του άρθρου είναι να μεταβιβάσει τις δύο μαρτυρίες, που δείχνουν ως αυτουργό των κακών χειρισμών το υπουργείο υγείας, στο αναγνωστικό κοινό, και έμμεσα να δηλωθεί η αλλαγή στάσης του Μέσου από το 2012.

Το γνωσιακό περικείμενο: Γνώσεις και λογικές συναγωγές που συνθέτουν την πρόσληψη του κειμένου μπορούν να θεωρηθούν αρχικά οι πρότερες γνώσεις πάνω στην υπόθεση των οροθετικών γυναικών, όπως η στάση του ΚΕΕΛΠΝΟ και η συναίνεση στη δημοσίευση φωτογραφιών, καθώς και η στάση της αστυνομίας εξίσου. Σε βαθύτερο επίπεδο, η News 247 κατά το ξέσπασμα της υπόθεσης το 2012, ήταν μία από τις διαδικτυακές εφημερίδες που προώθησαν την δημοσίευση φωτογραφιών και δεν πήραν καμιά θέση ενάντια στην πράξη αυτή, ενώ υστερόχρονα και με το προβλεπόμενο, για την χρονική εκείνη στιγμή, αποτέλεσμα της δίκης που δεν θα δικαίωνε αυτή τη στάση, δημοσιεύονται άρθρα, όπως το παρόν, που δείχνουν την τάση για μεταμέλεια των φορέων.

Το γλωσσικό περικείμενο: Σχετικά με τα προηγούμενα και τα επόμενα της γλωσσικής δραστηριότητας, παρατηρούμε ότι η News 247 συνεχίζει να χρησιμοποιεί τον όρο *ιερόδουλες*, για να αναφερθεί στις οροθετικές, πράγμα που δεν είναι αυταπόδεικτο ότι ισχύει για όλες τις γυναίκες που κατηγορήθηκαν. Υπάρχει, επίσης, και ο όρος *εκδιδόμενες*, χρήση του οποίου γίνεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου κατά την κατάθεση του αστυνομικού. Μάλιστα, η στιχομυθία έχει ως εξής: **«Πρόεδρος: Τι εννοείτε όταν λέτε εκδιδόμενες; Μάρτυρας: Η ζωή και η ανάγκη τις έφερε σε αυτό το σημείο. Αρκετές ήταν τοξικοεξαρτημένες. Για τις κατηγορούμενες δεν μπορώ να σας πω κάτι συγκεκριμένο»**. Εδώ, μπορεί κανείς να υποθέσει από τη φράση *η ζωή και η ανάγκη τις έφεραν σε αυτό το σημείο*, ότι από πλευράς του αστυνομικού, γίνεται μια προσπάθεια δήλωσης κατανόησης και τη στήριξης απέναντι στις γυναίκες εκδιδόμενες, ενδεχομένως και φαινομενικής αλλαγής της στάσης της αστυνομίας, που ο ίδιος εκπροσωπεί.

Το κοινωνιοπολιτισμικό περικείμενο: Στο συγκεκριμένο άρθρο, έχουμε να κάνουμε με στοιχεία καταφανούς διακειμενικότητας κατά την πρόσληψη του κειμένου. Αυτό σημαίνει ότι μέσα στο άρθρο, στοιχεία διακειμενικότητας υπάρχουν στα σημεία όπου δίνονται αυτούσιες ή με πλάγιο τρόπο οι καταθέσεις των μαρτύρων (προέδρου ΚΕΕΛΠΝΟ, αστυνομικού) στο πλαίσιο της δίκης. Τα σημεία αυτά που έχουμε καταφανή διακειμενικότητα είναι τα εξής: *«Είναι υποχρέωσή μου να πω δημοσίως ένα συγγνώμη για τη συμπεριφορά και μεταχείριση του ΚΕΕΛΠΝΟ στις γυναίκες αυτές. Πρόκειται για παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Η διάγνωση οροθετικότητας είναι εντελώς απόρρητη και δεν μπορούν να δοθούν χωρίς άδεια από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων» υποστήριξε ο Θ. Ρόζενμπεργκ*, *«ο Θ. Ρόζενμπεργκ ανέφερε χαρακτηριστικά: "Προέβαλαν αρχικά τον ισχυρισμό ότι έγινε για λόγους δημόσιας υγείας. Δευτερευόντως ενημερώθηκαν ότι η κίνηση αυτή επιβλήθηκε από το υπουργείο Υγείας"»*, όπου δίνεται η κατάθεση του Θεόφιλου Ρόζενμπεργκ σε ευθύ λόγο. Επίσης, όσον αφορά την κατάθεση του αστυνομικού Δημ. Μανάτου, όπου δίνεται αυτούσιος ο διάλογός του με τον πρόεδρο της δίκης (ευθύς λόγος), το χωρίο είναι το εξής: **«Πρόεδρος: Τι εννοείται όταν λέτε εκδιδόμενες; ... Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω»**.

Το παρόν άρθρο χωρίζεται σε δύο βασικά σκέλη. Η Αντωνία Ξυνού παραθέτει κύρια σημεία της κατάθεσής του Θ. Ρόζενμπεργκ στη δίκη για τις οροθετικές γυναίκες. Ο ίδιος ο πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ χρησιμοποιεί πλέον τον όρο *διαπόμπευση* και όχι κάποιον περισσότερο ενδιάμεσο, όπως δημοσίευση, όπως συνηθιζόταν από τις

διαδικτυακές εφημερίδες, έχοντας και ο ίδιος κατά τα φαινόμενα αποδεχτεί το λάθος του φορέα που εκπροσωπεί. Κάνει λόγο επίσης για παραβίαση των δικαιωμάτων του ασθενούς. Το κέντρο βάρους της κατάθεσής του μπορεί να συνοψιστεί στην πρόταση ότι οι αστυνομικές αρχές, για να πάρουν στα χέρια τους τα δεδομένα, «*προέβαλαν αρχικά τον ισχυρισμό ότι έγινε για λόγους δημόσιας υγείας. Δευτερευόντως ενημερώθηκαν ότι η κίνηση αυτή επιβλήθηκε από το υπουργείο Υγείας*». Η αναπαραγωγή της κατάθεσής του είναι σημαντική, αφού ακούμε ένα εκ των έσω πρόσωπο να μαρτυρά τα γεγονότα των ημερών του Μαΐου 2012, και μάλιστα ενώ εκπροσωπεί έναν φορέα που τότε επέλεξε να φερθεί ανελέητα, μαζί με την πολιτική και την αστυνομία, στις οροθετικές, τώρα ζητάει δημόσια συγγνώμη και επιρρίπτει την ευθύνη στην πολιτική ηγεσία, πράγμα που μέχρι τότε αποτελούσε ένδειξη.

Το δεύτερο σκέλος του άρθρου, το οποίο συνεχίζει να ασχολείται με τη δίκη, φέρει τον τίτλο *Οι «άνωθεν πολιτικές εντολές»*, εντός εισαγωγικών, αφού συνοψίζει την κατάθεση του Δημ. Μανάτου, αστυνομικού. Ο ίδιος μεταφέρει την πλευρά της αστυνομίας, η οποία λειτουργούσε επίσης υπό τις εντολές του υπουργείου, και φαίνεται να αναγνωρίζει την ανάγκη που ρίχνει μια γυναίκα να εργαστεί ως εκδιδόμενη ή να καταφύγει σε ναρκωτικές ουσίες (*«Η ζωή και η ανάγκη τις έφερε σε αυτό το σημείο. Αρκετές ήταν τοξικοεξαρτημένες»*), και ακόμη δικαιολόγησε την πράξη μιας εκδιδόμενης κοπέλας να μη χρησιμοποιήσει προφυλάξεις, αν ο πελάτης επιμένει (*«Υπήρχαν κοπέλες που μας έλεγαν ότι οι πελάτες επέμεναν χωρίς προφυλακτικό»*), ενώ παράλληλα δεν έχει γίνει κάποια καταγγελία από πελάτη για σεξουαλική απροφύλακτη επαφή. Οι φράσεις *«Για τις κατηγορούμενες δεν μπορώ να σας πω κάτι συγκεκριμένο»* και *«Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω»* εμφανίζονται δύο φορές στο απόσπασμα, αποδεικνύοντας ότι η αστυνομία δεν διέθετε συγκεκριμένα στοιχεία ενοχής των γυναικών, και δεν μπόρεσε να δώσει περισσότερο συγκεκριμένη απάντηση.

Η επεξηγηματική ανάλυση των άρθρων

Τέλος, θα αναλυθούν οι θέσεις των δύο άρθρων της τελευταίας κατηγορίας, που αφορά την News 247, με τίτλους *«Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ.»* και *«Θ. Ρόζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας»*, ως προς το κοινωνικό και ιδεολογικό τους φορτίο. Βλέπουμε ότι, για το άρθρο που αποτέλεσε το δείγμα της περιόδου σύγχρονα

της είδησης (2012), όπως και για τα άλλα άρθρα της News 247 της ίδιας περιόδου ³⁰, το ιδεολογικό υπόβαθρο είναι βασισμένο σε παραδοσιακά και εξουσιαστικά μοντέλα καθώς στηρίζεται η κυβέρνηση και η στάση που έχει για την υπόθεση. Κατά τα επόμενα χρονικά άρθρα, το 2016³¹, το ιδεολογικό υπόβαθρο δεν αλλάζει, όμως το μήνυμα που γίνεται προσπάθεια να μεταφερθεί στο αναγνωστικό κοινό είναι διαφορετικό, αφού πλέον δίνονται θέσεις υπέρ των οροθετικών γυναικών. Στην ιδιάζουσα περίπτωση της News 247, όπου παρατηρήθηκε να εξυπηρετούνται και οι δύο θέσεις, είναι πιθανό να παρατηρήθηκε η έκβαση των γεγονότων και η επερχόμενη αθώωση των γυναικών το 2016, οπότε να επήλθε η αλλαγή της στάσης της διαδικτυακής εφημερίδας απέναντι στο θέμα.

³⁰ Βλ. βιβλιογραφία «Φωτογραφίες των 11 ιερόδουλων με AIDS δημοσίευσε η ΕΛ.ΑΣ.»

³¹ Βλ. βιβλιογραφία «Πέθανε οροθετική που είχε διαπομπεύσει ο Λοβέρδος. Λοβέρδος και ΚΕΕΛΠΝΟ χέρι χέρι στην υπόθεση των οροθετικών γυναικών. Είμαι ένα από εκείνα τα κορίτσια που διαπομπεύτηκαν το 2012.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το θέμα των οροθετικών γυναικών αποτελεί πρόσφατη ιστορία για την ελληνική κοινωνία. Η υπόθεση που συγκλόνησε την κοινή γνώμη, ξεκίνησε λίγες μέρες πριν τις βουλευτικές εκλογές του 2012, και ολοκληρώθηκε με την αθώωση των οροθετικών γυναικών το 2016. Η οροθετική εκδιδόμενη ρωσίδα αποτέλεσε το έναυσμα για να αποδειχθεί η σαθρότητα που πολλές φορές χαρακτηρίζει την ειδησεογραφία, όσο και αν η τελευταία διατείνεται για την αντικειμενικότητά της. Πάνω της βασίστηκε η πολιτική των μέσων, και βάφτισε όλες τις οροθετικές που ακολούθησαν την πρώτη «ιερόδουλες» και «μετανάστριες». Παρόλα αυτά συνέβαινε το εξής: ούτε όλες οι οροθετικές ήταν ιερόδουλες, ούτε όλες ήταν μετανάστριες· τουναντίον, οι περισσότερες ήταν εθισμένες σε ουσίες, όχι εκδιδόμενες απαραίτητα, και ελληνίδες κατά ένα μεγάλο ποσοστό από το σύνολο των τριάντα δύο.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τη διαφορά στον λόγο των μέσων ανάλογα με το ιδεολογικό τους υπόβαθρο, και πόσο διαφορετικά μπορεί να παρουσιάζεται η ίδια είδηση από πολλές πλευρές. Σε δεύτερο επίπεδο, η έρευνα στόχο είχε να καλύψει δειγματικά άρθρα που αποδελτιώθηκαν για την κάθε κατηγορία, και να τα αναλύσει ως προς τον λόγο τους, για να καταλήξει σε συμπεράσματα που αφορούν αφενός αποκλειστικά κάθε μια από τις τρεις κατηγοριοποιήσεις, και αφετέρου, στη γενικότερη εικόνα των μέσων και στη στάση που κράτησαν πάνω στο θέμα των οροθετικών γυναικών. Σχετικά με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των άρθρων, αυτά θα αναφερθούν παρακάτω ανά κατηγορία.

Στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, αναλύθηκαν θεωρητικά εργαλεία και μέθοδοι, που χρησίμευσαν στην μετέπειτα ανάλυση του υλικού. Αυτά είχαν να κάνουν με τον δημοσιογραφικό λόγο, τη θεωρία για τον γλωσσικό σεξισμό και την κριτική ανάλυση λόγου. Πιο συγκεκριμένα, αναλύθηκε ο δημοσιογραφικός λόγος κατά τον Π. Πολίτη, τα πλαίσια μέσα στα οποία αναπτύσσεται ένα άρθρο και τα βήματα στα οποία μπορούμε να το αναλύσουμε δομικά και γλωσσικά. Στη συνέχεια, στο κεφάλαιο του γλωσσικού σεξισμού, παρουσιάστηκαν οι θέσεις κατά την Θ. Παυλίδου, που αφορούν τις θέσεις σεξισμού και στερεοτυπικής ανωτερότητας του ανδρικού φύλου, όπως αναπτύσσεται και γίνεται συστημικός μέσα από τη γλώσσα. Επίσης, αναλύθηκε ο τρόπος που κατασκευάζεται η έμφυλη ταυτότητα μέσα στον

λόγο, κατά την Σ. Λαμπροπούλου. Σε επόμενη ενότητα, γίνεται αναφορά σε μέρος της έρευνα της Χ. Κωνσταντινίδου, όπου συνδέονται το φύλο και το πώς παρουσιάζεται μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και με ποιους τρόπους μπορούν να αναλυθεί σε ένα κείμενο. Τέλος, στην ενότητα που αναφέρεται στην κριτική ανάλυση λόγου, αναφέρονται όλες οι προσεγγίσεις κριτικής ανάλυσης, αλλά δίνεται βάρος στη συστημική-λειτουργική γλωσσολογία του Halliday, στην κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση του Fairclough, και στο τρίπτυχο μοντέλο κριτικής ανάλυσης λόγου, όπως αυτά είναι συγκεντρωμένα κατά την Α. Στάμου.

Πριν περάσουμε στην ανάλυση των άρθρων, στο κεφάλαιο «Μεθοδολογία και Δεδομένα» (κεφάλαιο 3), αναλύθηκε ο τρόπος με τον οποίο έγινε η έρευνα καθώς και πώς χρησιμοποιήθηκαν πρακτικά στην έρευνα τα εργαλεία της θεωρίας και οι μέθοδοι ανάλυσης. Στην ενότητα που αναφέρεται στα δεδομένα, δίνονται τα κριτήρια επιλογής των άρθρων για την εργασία, καθώς και ποια είναι αυτά επιγραμματικά.

Τα αρνητικά διακείμενα προς τις οροθετικές γυναίκες άρθρα (πρώτη κατηγορία) είναι δημοσιευμένα σε διαδικτυακές εφημερίδες που φαίνεται να επηρεάζονται από τις υπάρχουσες κοινωνικές δομές και δομές εξουσίας. Ο λόγος γίνεται για τους ιστοτόπους Enikos, Πρώτο Θέμα, News Bomb. Αυτό επιβεβαιώνεται με πολλούς τρόπους, με βασικό τον εξής: την γενική τάση αποσιώπησης των καθοριστικών επικείμενων εκλογών και την ίδια γραμμή προσέγγισης της υπόθεσης με τις υποδείξεις της κυβέρνησης. Έτσι, εξετάζοντας την ταυτότητά τους και τα δείγματα των άρθρων που επιλέχθηκαν προς ανάλυση, δεν προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση το συμπέρασμα αυτό. Κοινό στοιχείο τους είναι η αποσιώπηση της σχέσης που ενδεχομένως και πιθανότατα υπήρχε ανάμεσα στην είδηση για την οροθετική ρωσίδα και στις επερχόμενες εκλογές στις οποίες το ΠΑΣΟΚ, τότε κόμμα στην εξουσία, φαινόταν να χάνει στις δημοσκοπήσεις. Δεύτερο βασικό κοινό σημείο τους οι λεξιλογικές επιλογές τους, που είναι άμεσα συνυφασμένες με την πλευρά που στηρίζουν. Σε κάποια οι γυναίκες αναφέρονται ως «πόρνες», συνήθως τις προσδιορίζουν ως ιερόδουλες οροθετικές. Είναι επίσης συχνές οι εκφράσεις δημιουργίας πανικού στο αναγνωστικό κοινό. Η διάθεση ποινικοποίησης του HIV και των ανθρώπων που ζουν με τον ιό είναι έντονα υπαρκτή μέσα στα άρθρα. Τέλος, όσον αφορά την κατασκευή ταυτοτήτων που είναι εξίσου υπερβολική, παρατηρήθηκε η προβολή προστασίας και διαφύλαξης του άνδρα- πελάτη, και σε κάποια σημεία απαντά και ως έλληνας- άνδρας- πελάτης- οικογενειάρχης, που έρχεται σε σύγκρουση

με την ταυτότητα που προβάλλεται για τη γυναίκα- εκδιδόμενη- τοξικοεξαρτημένη- αλλοδαπή- οροθετική.

Για τα υποστηρικτικά προς τη θέση των οροθετικών γυναικών άρθρα: Όπως είναι εμφανές το πολιτικό κριτήριο που καθορίζει τις εφημερίδες της προηγούμενης κατηγορίας, έτσι και σε αυτή την περίπτωση, η πολιτική γραμμή των διαδικτυακών εφημερίδων και περιοδικών που αναλύθηκαν ακολουθεί διαφορετική πορεία. Μιλάμε για ιστοτόπους που γράφουν φιλελεύθερα και στηρίζουν, σε πολλές περιπτώσεις προασπίζονται των δικαιωμάτων, των ευπαθών κοινωνικών ομάδων (για παράδειγμα, η Lifo και η Vice διαθέτουν ξεχωριστή Igbtq στήλη με άρθρα, ανακοινώσεις και φωτογραφήσεις για την κοινότητα). Υπάρχει εξίσου πολιτική γραμμή και διάθεση που καθορίζει και τις εδώ εφημερίδες, αλλά είναι διαφορετική από την προηγούμενη, δεν σχετίζεται με την τότε κυβέρνηση και κατά πάσα πιθανότητα δεν σχετίζεται ούτε και με κάποια άλλη κυβέρνηση που είχε αναλάβει ως τότε. Οι εφημερίδες για τις οποίες γίνεται λόγος είναι οι εξής: Vice, Lifo, Protagon, Athens Voice και Εφημερίδα των Συντακτών. Κοινά σημεία στην προσέγγισή τους εντοπίστηκαν κυρίως στη γλώσσα που χρησιμοποιούν, στην αναφορά όχι σε δημοσιοποίηση αλλά σε διαπόμπευση πλέον, στην έντονη λεκτική και εκφραστική στήριξη των οροθετικών γυναικών, στην πολλές φορές απαξίωση της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ για τον χειρισμό του ζητήματος. Σημαντικό είναι ότι δεν αναφέρθηκαν πουθενά στις γυναίκες ως «οροθετικές ιερόδουλες», παρά μόνο για ειρωνικούς σκοπούς ή για να μεταφέρουν τις θέσεις άρθρων της προηγούμενης κατηγορίας. Συνήθως για να προσδιοριστούν οι γυναίκες, χρησιμοποιείται απλώς ο όρος «οροθετικές». Δίνουν βήμα στη δημοσίευση της γνώμης των οροθετικών γυναικών και των οικογενειών τους, αποδεικνύοντας πόσο ζημιωμένες βγήκαν από την κατακραυγή αυτή. Χαρακτηριστικό των εφημερίδων αυτής της κατηγορίας είναι η αποδόμηση της κατασκευασμένης ταυτότητας άνδρα- πελάτη- οικογενειάρχη και η ενίσχυση της ταυτότητας των γυναικών- οροθετικών απέναντί τους. Τέλος, και κυριότερο, βασίζουν την αφετηρία του ζητήματος στην πολιτική σκοπιμότητα και το καταδικάζουν.

Για τη News 247, εφημερίδα με άρθρα διφορούμενης θέσης: Εδώ παρατηρήθηκε το στοιχείο της ακροβασίας ανάμεσα στη μία και στην άλλη πλευρά στα άρθρα- δείγματα. Πρόκειται για άρθρα από τον ιστότοπο News 247. Στην ίδια εφημερίδα, μπορούμε να βρούμε ένα άρθρο δημοσιευμένο το 2012, που προωθεί τη δημοσιοποίηση φωτογραφιών των γυναικών, και κάποιο άρθρο του 2016, κατά τη

δίκη, που είναι συνταγμένο με περισσότερο υπερασπιστική διάθεση προς αυτές ή προς τους φορείς από τους οποίους εκδιώχθηκαν αρχικά, όπως το ΚΕΕΛΠΝΟ, το οποίο στην πορεία ζήτησε δημόσια συγγνώμη. Το αίσθημα δικαίου προς την κατατρεγμένη κοινωνική ομάδα κερδίζει έδαφος, και τα άρθρα που διατηρούν υπερασπιστική θέση είναι περισσότερα σε αριθμό. Η δημοσιοποίηση και ο στιγματισμός καταψηφίζονται εξίσου και η πολιτική σκοπιμότητα σαν αιτία δεν εκλείπει.

Γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα είναι η υποκινούμενη αντίδραση φοβίας που ασκήθηκε από τα Μέσα προς το εκάστοτε αναγνωστικό κοινό· φοβίας προς την οροθετικότητα και τον μεταναστευτικό πληθυσμό, αλλά και ειδικευμένα προς την ομάδα των γυναικών. Η κίνηση αυτή ενισχύθηκε με το γεγονός της διαπόμπευσης από πολλά Μέσα το 2012, αλλά σε επόμενο χρόνο, έγινε προσπάθεια αλλαγής της πλεύσης, αφού φάνηκε η επερχόμενη αθώωση από το δικαστήριο.

Η πολιτική σκοπιμότητα όπως φαίνεται από την παρούσα έρευνα μπορεί να κινήσει τα νήματα όχι μόνο του λαού, αλλά και των άλλων τριών εξουσιών: της δημοσιογραφικής εξουσίας, της αστυνομίας και της νομοθετικής εξουσίας. Η υπόθεση υποκινήθηκε από την τότε κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ, αλλά εξανάγκασε στο παιχνίδι την αστυνομία, τη δημοσιογραφία και τους εισαγγελείς που εισηγήθηκαν την προφυλάκιση των γυναικών. Αντιδράσεις στην επιρροή αυτή, όπως είδαμε, έφεραν δημοσιογραφικά έντυπα που επέλεξαν να διαφοροποιηθούν, και να μην ασκήσουν την ίδια πίεση στο αναγνωστικό κοινό με άλλα, όπως και εντέλει η εισαγγελία διέταξε την αποφυλάκιση και την αθώωση των γυναικών.

Χρειάζονται όμως να γίνουν κι άλλα βήματα για την εξάλειψη των φαινομένων ρατσισμού και σεξισμού, αφού είναι φανερό ότι αυτές οι διαθέσεις στήριξαν το έδαφος για την ενέργεια της διαπόμπευσης. Από αυτή τη ντροπιαστική, όπως χαρακτηρίστηκε από ανθρωπιστικούς φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού, ιστορία για τη χώρα και ακόμη και για την ίδια την κυβέρνηση, φαίνεται η θέση της χώρας και η παιδεία της σε θέματα κοινωνικού δικαίου και ισότητας. Οφείλει να υπάρξει περαιτέρω έρευνα πάνω σε αυτό το ζήτημα, ώστε να αποτραπεί τέτοιος χειρισμός με στοιχεία μεσαιωνικού τύπου διαπόμπευσης, όπως χαρακτηρίστηκε, στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ, Θ. 1962. Αντιλεξικόν ή Ονομαστικόν της Νεοελληνικής Γλώσσης. Αθήνα: 2η έκδοση.

ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ, Ζ. 2002. Η παροιμία στον ελληνικό Τύπο. *Γλωσσολογικές Έρευνες για την Ελληνική, Τόμος 1. Πρακτικά 5ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας, Σορβόννη, Παρίσι, 13-15 Σεπτεμβρίου 2001*, 207-210. Paris: L' Harmattan.

ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. & ΓΟΥΤΣΟΣ, Δ. 1999. *Κείμενο και Επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΓΙΑΛΑΜΠΟΥΚΗ, Ε. 2008. Δημοσιογραφικός λόγος και διακειμενικότητα. Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΓΟΥΤΣΟΣ, Δ. 2009. Λεξικά συμπλέγματα και στερεοτυπία στον δημοσιογραφικό λόγο. *Ζητήματα Επικοινωνίας* 9: 75-89.

ΔΟΥΔΟΥΛΑΚΑΚΗ, Χ. 1996. Η πολιτισμική λειτουργία των ΜΜΕ: Έκδηλο και λανθάνον περιεχόμενο. *Τα ΜΜΕ στο Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 173-185. Αθήνα: Παπαζήσης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. 2012. *Μία άλλη στρατηγική για το μεταναστευτικό*. Στο <http://www.hlhr.gr/details.php?id=660>.

ΙΩΑΝΝΟΥ, Κ. 2016. Πρώτα η καταδίκη και μετά η δίκη: Πώς τα ΜΜΕ «δολοφόνησαν» την υπόθεση των οροθετικών. *Huffington Post Greece*. Στο https://www.huffingtonpost.gr/2016/12/01/eidiseis-orothetikes-prota-katdiki-kai-meta-diki-pos-ta-mme-dolofonisan-thn-yprothesi-ton-oprothetikon_n_13345958.html

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ. 2011. *Δελτίο Επιδημιολογικής Επιτήρησης της HIV/AIDS λοίμωξης στην Ελλάδα*, τεύχος 26. Αθήνα.

ΚΟΥΤΣΟΥΛΕΛΟΥ-ΜΙΧΟΥ, Σ. 1997. *Η Γλώσσα της Διαφήμισης*. Αθήνα: Gutenberg.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Χ. 1998. Η αναπαράσταση του κατά φύλο καταμερισμού εργασίας στον ημερήσιο αθηναϊκό τύπο. Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, Χ. 2007. Φεμινιστικές προσεγγίσεις των μέσων επικοινωνίας: Από τη βεβαιότητα στη θεωρητική και μεθοδολογική αμηχανία. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 123: 79-112.

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, Σ. 2014. Κοινωνικό φύλο: Μέθοδοι και προσεγγίσεις. *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές*, επιμ. Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού, Β. Τσάκωνα, 399-426. Αθήνα: Νήσος.

ΜΗΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ, Β. 2001. Λόγος. *Λόγος και Κείμενο*, επιμ. Α.-Φ. Χρηστίδης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ε. , ΣΑΡΑΦΗΣ, Π. & ΜΠΑΜΙΔΗΣ, Π. 2013. Η άρση του ιατρικού απορρήτου προς όφελος της δημόσιας υγείας: Ένα αμφιλεγόμενο θέμα. *Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας*, τόμος 5, 4: 139-146.

ΠΑΥΛΙΔΟΥ, Θ. 2002. *Γλώσσα- Γένος- Φύλο*. Αθήνα: Παρατηρητής.

ΠΟΛΙΤΗΣ, Π. 2001. Μέσα μαζικής ενημέρωσης: Το επικοινωνιακό πλαίσιο και η γλώσσα τους. *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*, επιμ. Α.-Φ. Χρηστίδης, 114-120. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΠΟΛΙΤΗΣ, Π. 2014. Ο λόγος των ΜΜΕ. *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές*, επιμ. Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού, Β. Τσάκωνα, 479-499. Αθήνα: Νήσος.

ΣΙΟΥΛΑ-ΓΕΩΡΓΟΥΛΕΑ, Ι. 2013. Η δημόσια διαπόμπευση των οροθετικών γυναικών: μια μελέτη της παραγωγικής διάστασης της εξουσίας σε πέντε (5) ελληνικούς ειδησεογραφικούς ιστότοπους. Διπλωματική Εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

ΣΤΑΜΟΥ, Α. 2014. Η κριτική ανάλυση λόγου. *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές*, επιμ. Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού, Β. Τσάκωνα, 149-178. Αθήνα: Νήσος.

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ, ΟΥΡ. 2004. «Απίστευτο και όμως ελληνικό»: Η μη συμβατική πολυτυπία των ιδιωτισμών στον ελληνικό Τύπο. *6ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής*

Γλωσσολογίας, Ρέθυμνο, 18-21 Σεπτεμβρίου 2003. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εργαστήριο Γλωσσολογίας.

ΧΑΤΖΗΣΑΒΒΙΔΗΣ, Σ. 1997. Η ρητορική των τίτλων στον ελληνικό δημοσιογραφικό λόγο. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 17: 643-657.

ΧΑΤΖΗΣΑΒΒΙΔΗΣ, Σ. 1999. *Ελληνική Γλώσσα και Δημοσιογραφικός Λόγος*. Αθήνα: Gutenberg.

ADAM, J. 1997. Unités rédactionnelles et genres discursifs: Cadre général pour une approche de la presse écrite. *Pratiques* 94: 3-18.

ANTAKI, C. & WIDDICOMBE, S. 1998. Identity as an achievement and as a tool. *Identities in Talk*, επιμ. C. Antaki, S. Widdicombe, 1-14. London: Sage.

BAKHTIN, M. (1981). *The Dialogical Imagination: Four Essays by M.M. Bakhtin*, επιμ. M. Holquist, μτφρ. C. Emerson, M. Holquist. Austin: University of Texas Press.

BELL, Al. 1991. *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell

CAMERON, D. 1995. Rethinking language and gender studies: Some issues for the 90s. *Language and Gender: Interdisciplinary Perspectives*, επιμ. S. Mills, 31-44. London: Longman.

CAMERON, D. 1996. The language-gender interface: Challenging co-operation. *Rethinking Language and Gender Research*, επιμ. V. Bergvall, J.M. Bing, Al. Freed, 31-53. London: Longman.

CAMERON, D. 1996. Style policy and style politics: A neglected aspect of the language of the news. *Media, Culture and Society* 18: 315-333.

CAMERON, D. 1997b. Theoretical debates in feminist linguistics: Questions of sex and gender. *Discourse and gender*, επιμ. R. Wodak, 21-36. Thousand Oaks, CA: Sage.

CAMERON, D., MC ALINDEN, F. & O'LEARY, K. 1988. Lakoff in context: The social and linguistic functions of tag questions. *Women and Their Speech Communities*, επιμ. J. Coates, D. Cameron, 74-93. London: Longman.

- CALDAS-COULTHARD, C. R. & COULTHARD, M. 1996. *Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis*. London: Routledge.
- CHARADEAU, P. 2005. *Les Médias et l' Information: L' Impossible Transparence du Discours*. Bruxelles: De Boek.
- CHIBOMBO, M. & ROSEBERRY, R. 1998. *The Power of Discourse. An Introduction to Discourse Analysis*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- COATES, J. 1996. *Women Talk: Conversation between Women Friends*. Oxford: Blackwell.
- ECKERT, P. & MC CONNELL-GINET, S. 2003. *Language and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- FAIRCLOUGH, N. 1989. *Language and Power*. London: Longman.
- FAIRCLOUGH, N. 1992. *Discourse and Social Change*. Oxford: Polity Press.
- FAIRCLOUGH, N. 1995. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.
- FAIRCLOUGH, N. 2003. *Analyzing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge
- FAIRCLOUGH, N. & WODAK, R. 1997. Critical discourse analysis. *Discourse as Social Interaction*, επιμ. T. A. Van Dijk, 258-284. London: Sage.
- FOUCAULT, M. (1972). *The Archeology of Knowledge*. London: Tavistock Publications.
- GRAMSCI, A. 1971. *Selections from the Prison Notebooks*. London: Lawrence and Wishart.
- GUMPERTZ, J. 1982. *Language and Social Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HALL, S. (επιμ.), 1997. *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.

- HOLMES, J. 1995. *Women, Men and Politeness*. London: Longman.
- JUCKER, AN. 2011. Mass media. *Pragmatics in Practice*, επιμ. Jan-Ola Ostman & Jef Verschueren, 248-263. Amsterdam: John Benjamins.
- KRESS, G. 1993. Against arbitrariness: The social production of the sign as a foundational issue in critical discourse analysis. *Discourse and Society*, 169-191.
- LAVOINNE, Y. 2004. *Η Γλώσσα των Μέσων Ενημέρωσης*. Μτφρ. Π. Πολίτης. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- MALTZ, D. & BORKER, R. 1982. A cultural approach to male-female miscommunication. *Language and Social Identity*, επιμ. J. Gumpertz, 196-216. Cambridge: Cambridge University Press.
- MC CONNELL-GINET, S. 1988. Language and gender. *Linguistics: The Cambridge Survey, IV: Language: The Sociocultural Context*, επιμ. F.J. Newmeyer, 75-99. Cambridge: Cambridge University Press.
- MUULA, A. , MFUTSO-BENGO, J. 2005. When is public disclosure of HIV seropositivity acceptable? *Nursing Ethics* 12: 288-295.
- PAVLIDOU, T. 2010. Gender and interaction. *The SAGE Handbook of Sociolinguistics*, επιμ. R. Wodak, B. Johnstone, P. Kerswill, 412-427. London: Sage.
- TALBOT, M. 2010. *Language and Gender*. 2η έκδ. Cambridge: Polity Press.
- TANNEN, D. 1986. *That's Not What I Meant*. New York: Dent.
- TANNEN, D. 1990. *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. London: Virago.
- TANNEN, D. 1995. *Talking from 9 to 5*. London: Virago.
- VAN DIJK, T. 2001. Critical Discourse Analysis. *The Handbook of Discourse Analysis*, επιμ. D. Schrifin, D. Tannen, H. E. Hamilton, 352-371. London: Blackwell.
- VAN DIJK, T. 1997. Discourse as interaction in society. *Discourse as Social Interaction*, επιμ. T. Van Dijk, 1-37. London: Sage.

WHITE, P. 1997. Death disruption and the moral order: The narrative impulse in mass-media hard news reporting. *Genre and Institutions: Social Processes in the Workplace and School*, επιμ. F. Christie & J. R. Martin, 101-133. London: Cassel.

WODAK, R. 1996. *Disorders of Discourse*. London: Longman.

WODAK, R. 2001. What CDA is about: A summary of its history, important concepts and its developments. *Methods of Critical Discourse Analysis*, επιμ. R. Wodak, M. Meyer, 1-13. London: Sage.

WODAK, R. & CHILTON, P. 2005. *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis: Theory, Methodology and Interdisciplinarity*.

WODAK, R. & MEYER, M. 2001. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

UNAIDS. 2012. *Global report: UNAIDS report on the global AIDS epidemic 2012*.

ΠΗΓΕΣ

Enikos.gr

«Μοίραζαν» AIDS. 01/05/2012. <http://www.enikos.gr/society/39481/moirazan-aids>

Χαμός στο ΚΕΕΛΠΝΟ. 05/05/2012. <http://www.enikos.gr/society/40627/xamos-sto-keelpno>

ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες. 10/05/2012. <http://www.enikos.gr/society/42524/sok-molynthikan-oikogeneiarxes>

Newsbomb.gr

Πλήρωναν παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό. 06/05/2012. <http://www.newsbomb.gr/ellada/news/story/132991/plironan-parapano-tis-ierodouyles-gia-na-kanoun-sex-horis-profylaktiko>

Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές. 16/12/2016. <https://www.newsbomb.gr/ellada/dikaiosynh/story/755061/athoes-meta-ti-diapompeysi-toys-oi-orothetikes>

Protothema.gr

«Δαγκωτό» υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες.

<https://www.protothema.gr/health-and-life/article/195109/%E2%80%9Cdagkoto%E2%80%9D-yper-ths-dhmosiopoihsis-gia-tis-orothetikes-ierodyles/> (τελευταία ανάκτηση: 06/05/2012)

«Υγειονομική βόμβα» οι μολυσμένες με AIDS πόρνες. 01/05/2012.

<https://www.protothema.gr/greece/article/194015/ygeionomikh-bomba-oi-molysmenes-me-aids-pornes/>

Αθώες οι οροθετικές γυναίκες. 16/12/2016.

<https://www.protothema.gr/greece/article/637711/athoosi-ton-orothetikon-gunaikon-zitise-i-eisaggeleas/>

Athensvoice.gr

Διαπόμπευση ή προστασία δημόσιας υγείας; 30/04/2012.

http://www.athensvoice.gr/politics/21875_diapompeysi-i-prostasia-tis-dimosias-ygeias

Protagon.gr

Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο. 02/05/2012.

<http://www.protagon.gr/epikairoτητα/ellada/otan-i-asthenis-ginetai-prwtoselido-14832000000>

Vice.gr

Η δικαίωση των οροθετικών άργησε τέσσερα χρόνια. 04/11/2016.

<https://www.vice.com/gr/article/3dz5d8/orothetikes-gunaikes-2012-dikastirio>

Lifo.gr

Χτες πέθανε η Μαρία, στα 32 της. Τη θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος; 12/05/2016.

http://www.lifo.gr/articles/society_articles/100345

Efsyn.gr

Δικάζονται (ακόμα) οι οροθετικές. 04/11/2016. <http://www.efsyn.gr/arthro/dikazontai-akoma-oi-orothetikes>

News247.gr

Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ. 03/05/2012. <http://www.news247.gr/ygeia/fotografies-allon-5-orothetikon-ierodoylon-apo-tin-el-as.6151055.html>

Φωτογραφίες των 11 ιερόδουλων με AIDS δημοσίευσε η ΕΛ.ΑΣ. 01/05/2012. <http://www.news247.gr/koinonia/fotografies-ton-11-ierodoylon-me-aids-dimosieysei-el-as.6150943.html>

Πέθανε οροθετική που είχε διαπομπεύσει ο Λοβέρδος. 12/05/2016. <http://www.news247.gr/koinonia/pethane-orothetiki-poy-eiche-diapompeysei-o-loverdos.6426851.html>

Λοβέρδος και ΚΕΕΛΠΝΟ χέρι χέρι στην υπόθεση των οροθετικών γυναικών. 12/05/2016. <http://www.news247.gr/koinonia/loverdos-kai-keelpno-cheri-cheri-stin-yprothesi-ton-orothetikon-gynaikon.6426868.html>

Θ. Ροζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας. 15/11/2016. <http://www.news247.gr/koinonia/th-rozenmpergk-syggnomi-gia-ti-diapompeysi-paraviashtikan-ta-dikaiomata-sas.6470126.html>

Είμαι ένα από εκείνα τα κορίτσια που διαπομπεύτηκαν το 2012. 01/12/2016 <https://www.news247.gr/koinonia/eimai-ena-apo-ekeina-ta-koritsia-poy-diapompeythikan-to-2012.6471373.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Άρθρο 1

"Μοίραζαν" AIDS

© 6:53 μμ, Τρίτη 01 Μαΐ 2012

Κοινωνία

Κατά την διάρκεια ειδικής επιχείρησης της αστυνομίας, στο κέντρο της Αθήνας για τον εντοπισμό εκδιδόμενων γυναικών σε υπαίθριους χώρους, προσήχθησαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών ενενήντα έξι εκδιδόμενες γυναίκες αλλοδαπές και ελληνίδες, και βεβαιώθηκαν ισάριθμες παραβάσεις της νομοθεσίας που αφορά τα εκδιδόμενα πρόσωπα.

Από τον υγειονομικό έλεγχο του κλιμακίου ΚΕΕΛΠΝΟ διαπιστώθηκε ότι έντεκα από αυτές ήταν HIV οροθετικές (φορείς του AIDS)

Για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις ασκήθηκε ποινική δίωξη επιπλέον από τις Εισαγγελικές Αρχές, για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη σε βάρος αγνώστου αριθμού προσώπων.

Δίνονται στη δημοσιότητα, μετά από σχετική εισαγγελική διάταξη, στοιχεία ταυτότητας, καθώς και φωτογραφίες των έντεκα αυτών γυναικών.

Πρόκειται για τις:

Άρθρο 2

Χαμός στο ΚΕΕΛΠΝΟ

© 2:20 πμ, Σάββατο 05 Μαΐ 2012

Κοινωνία

Περισσότερα από έξι χιλιάδες τηλεφωνήματα έχει δεχθεί μέχρι στιγμής το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στο ΚΕΕΛΠΝΟ απευθύνονται ακόμη και άνδρες άνω των 65 ετών οι οποίοι έχουν συνεβρεθεί σεξουαλικά με ιερόδουλες χωρίς να έχουν πάρει τις απαραίτητες προφυλάξεις.

Στο μεταξύ, εκατοντάδες είναι οι καταγγελίες για παράνομους οίκους ανοχής.

Υπενθυμίζουμε ότι ο αριθμός των οροθετικών ιεροδούλων ανήλθε στις 20, αφού άλλες τρεις γυναίκες βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV.

Από αυτές οι 16 έχουν κριθεί προφυλακισταίες.

Άρθρο 3

ΣΟΚ: Μολύνθηκαν οικογενειάρχες

© 1:40 μμ, Πέμπτη 10 Μαΐ 2012

Κοινωνία

Θετικοί στον ιό του AIDS βρέθηκαν πέντε άνδρες, όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα των πρώτων 100 τεστ, που διενεργήθηκαν σε όσους είχαν σεξουαλική επαφή με τις οροθετικές ιερόδουλες και επικοινωνήσαν με το ΚΕΕΛΠΝΟ.

Σύμφωνα με το ρεπορτάζ του ANT1, πέντε άνδρες που μολύνθηκαν από AIDS είναι οικογενειάρχες, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος ο ιός να έχει μεταδοθεί σε ακόμα περισσότερα άτομα.

Άρθρο 4

06 Μαΐου 2012 15:59

ΕΛΛΑΔΑ

NEWSBOMB

Πλήρωνα παραπάνω τις ιερόδουλες για να κάνουν σεξ χωρίς προφυλακτικό

Συγκλονιστικές είναι οι λεπτομέρειες που έρχονται στο φως για την υπόθεση με τις οροθετικές **ιερόδουλες**.

Πιο συγκεκριμένα όπως αναφέρει η Espresso στη λεωφόρο Αθηνών καθημερινά εμφανίζονται στο πεζοδρόμιο **ιερόδουλες και τραβεστί**, οι περισσότερες εκ των οποίων στέκονται δίπλα σε περίπτερα και σε στάσεις λεωφορείων περιμένοντας για τους **υποψήφιους πελάτες**.

Όπως αναφέρουν άνθρωποι που γνωρίζουν καλά την περιοχή οι ιερόδουλες στην περίπτωση που ο πελάτης βάλει βαθιά το χέρι στην τσέπη δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνουν **σεξ μαζί τους χωρίς προφυλακτικό**, προκειμένου ο πελάτης να απολαύσει λίγη έξτρα ηδονή.

Οι τιμές στην συγκεκριμένη πιάτσα κυμαίνονται από **30 έως 80 ευρώ** και με βάσει την εμφάνισή της, αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρει.

PROTOTHEMA **Υγεία, Ζωή & Παιδί**

Έρευνα του ΚΕΕΛΠΝΟ

“Δαγκωτό” υπέρ της δημοσιοποίησης για τις οροθετικές ιερόδουλες

Παναγιώτα Καραλήτρα • 06/05/2012 • 06:30 • 13

Το 80% των πολιτών θεωρεί ότι καλώς δόθηκαν στη δημοσιότητα οι φωτογραφίες – Συντριπτικά υπέρ των μέτρων και των κέντρων κράτησης μεταναστών η κοινή γνώμη που, όμως, δεν πιστεύει ότι θα υπάρξει συνέχεια...

«Δαγκωτό» στα μέτρα για τον έλεγχο των παράνομων αλλοδαπών, ιδίως τη λειτουργία κλειστών Κέντρων Φιλοξενίας λαθρομεταναστών και την υποχρεωτική διενέργεια ιατρικών εξετάσεων για λοιμώδη μεταδοτικά νοσήματα σε παράνομους μετανάστες, ψηφίζουν οι Έλληνες.

Αυτό προκύπτει από έρευνα που εκπόνησε το Κέντρο Ελέγχου Λοιμώξεων και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) προκειμένου να καταγράψει τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης σε ό, τι αφορά την εφαρμογή της υγειονομικής διάταξης για την προστασία της δημόσιας υγείας από τους κινδύνους που εγκυμονεί ο μεγάλος αριθμός λαθρομεταναστών στο κέντρο της Αθήνας και άλλων μεγάλων πόλεων που υπέγραψε τον περασμένο Απρίλιο ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος.

Σημειωτέον ότι η έρευνα έγινε στις αρχές της περασμένης εβδομάδας υπό τη βαριά σκιά του εντοπισμού της νεαρής οροθετικής ιερόδουλης. Εννέα στους δέκα ερωτηθέντες γνώριζαν το συμβάν και το 80% θεώρησε ότι καλώς δημοσιεύτηκε η φωτογραφία της εκδιδόμενης ώστε να ενημερωθούν όσοι είχαν συνευρεθεί με την οροθετική.

για από τις οροθετικές ιερόδουλες

“Η δημοσιοποίηση στιγματίζει τις ιερόδουλες”

Η συντριπτική πλειονότητα των κατοίκων της Αττικής (ποσοστό 91,2%) δηλώνει ότι είναι αναγκαία η λήψη αυστηρότερων μέτρων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλεί η ανεξέλεγκτη εισροή παράνομων μεταναστών στη χώρα. Μάλιστα, το ποσοστό αποδοχής της αναγκαιότητας των μέτρων είναι πολύ υψηλό ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, τόπο διαμονής των ατόμων του δείγματος, γεγονός που επιβεβαιώνει τη δραματική έκταση που έχει λάβει πλέον το πρόβλημα.

Είναι ενδεικτικό ότι το 97,1% συμφωνεί με τον ιατρικό έλεγχο των αδήλωτων πορνών και το 94,8% με τον έλεγχο όλων των μεταναστών. Επίσης, ποσοστό 94% θεωρεί απόλυτα θετικά τα μέτρα της σφράγισης διαμερισμάτων ή αποθηκών όπου συγκατοικούν λαθρομετανάστες εφόσον δεν τηρούνται συνθήκες υγιεινής, καθώς και τις κυρώσεις εργοδοτών που απασχολούν μετανάστες χωρίς πιστοποιητικά υγείας.

Με τη λειτουργία των κλειστών Κέντρων Φιλοξενίας των παράνομων μεταναστών όπως αυτό στην Αμυγδαλέζα, συμφωνούν οι έξι στους δέκα ερωτηθέντες. Ποσοστό 36,7% διαφωνεί και 2% δεν εκφέρει άποψη. Ο βαθμός αποδοχής του συγκεκριμένου μέτρου είναι υψηλός στις ηλικίες 45 έως 54 χρόνων, με τις νεότερους ερωτηθέντες να εκφράζουν περισσότερες ενστάσεις.

Γενικά, πάντως, ενώ οι περισσότεροι πιστεύουν ότι τα μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση (ποσοστό 82,7%) και μάλιστα με ελάχιστες διακυμάνσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, νέων και μεγαλύτερων, κατοίκων αστικών κέντρων και μη, δεν εμφανίζονται αισιόδοξοι ότι θα ακολουθηθεί επί μακρόν η ίδια... πορεία. Μόνο το 20,4% του δείγματος θεωρεί ότι θα εφαρμοστεί στο μέλλον η υγειονομική διάταξη και όλα τα μέτρα που απορρέουν από αυτή. Το 10% εμφανίζεται αναποφάσιστο (δεν ξέρω/δεν απαντώ) ενώ το 69,6% αποδίδει όλες τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών στον... προεκλογικό πυρετό.

Μάλιστα, οι πλέον δύσπιστοι από τους ερωτηθέντες ως προς τη συνέχιση των μέτρων είναι κυρίως γένους... θηλυκού. Επιφυλακτικοί φαίνονται και οι νέοι ηλικίας 18 έως 34 χρόνων καθώς και οι κάτοικοι του κέντρου της Αθήνας.

Άρθρο 6

Κρούει τον κώδωνα του κινδύνου ο Ανδρέας Λοβέρδος

«Υγειονομική βόμβα» οι μολυσμένες με AIDS πόρνες

Παναγιώτα Καρλατήρα • 01/05/2012 • 15:15 • 01/05/2012 • 16:49 (upd) 48

Στοιχεία σοκ, την τρίτη μόλις ημέρα των ελέγχων - Για κακούργημα διώκονται οι 11 ιερόδουλες που βρέθηκαν θετικές στον ιό HIV – «Θα ελέγξουμε όλους τους οίκους ανοχής» τονίζει ο υπουργός Υγείας

Απασφαλισμένη υγειονομική βόμβα, μέσα στην ελληνική κοινωνία, χαρακτήρισε ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος, το θέμα των μολυσμένων με τον ιό HIV ιερόδουλων στην Αθήνα.

Επανέλαβε ότι οι αρμόδιες υγειονομικές αρχές θα ελέγξουν όλους τους οίκους ανοχής και κάθε άλλο πιθανό υπαίθριο χώρο προκειμένου να αναχαιτίσουν την εξάπλωση των λοιμωδών νοσημάτων, προσθέτοντας ωστόσο ότι εάν το τελευταίο έτος που ο ίδιος δίνει τη μεγάλη αυτή μάχη για θέματα δημόσιας υγείας υπήρχε η συνδρομή και άλλων αρχών αλλά και της κοινωνίας, η κατάσταση θα είχε εξελιχθεί διαφορετικά.

«Η υγειονομική βόμβα του AIDS δεν βρίσκεται πλέον μέσα στο γκέτο των αλλοδαπών όπως συνέβαινε μέχρι πρότινος, ξέφυγε από το γκέτο τώρα. Προσωπικά αλλά και όλες οι αρμόδιες αρχές προσπαθήσαμε πολύ γι' αυτό, για να μην ξεφύγει. Γι' αυτό φώναξα τους τελευταίους μήνες: μην πηγαίνετε με παράνομα εκδιδόμενες αλλοδαπές...» ανέφερε χαρακτηριστικά ο υπουργός Υγείας, κ. Ανδρέας Λοβέρδος, στη διάρκεια συνέντευξής του στον ραδιοφωνικό σταθμό NET RADIO.

SOS: Σε ομαδική εξέταση για AIDS καλεί το ΚΕΕΛΠΝΟ!

Το ζήτημα με τις παράνομα εκδιδόμενες γυναίκες είχε τεθεί εκτός ελέγχου στη χώρα μας, επισήμανε ο υπουργός Υγείας, παραλληλίζοντας την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα με εκείνη στη Ρουμανία. «Ευτυχώς, εμείς καταφέραμε να πείσουμε το ευρωπαϊκό ΚΕΕΛΠΝΟ για το μέγεθος του προβλήματος» ανέφερε ο κ. Λοβέρδος, προσθέτοντας ότι «αντιμετώπισα πολλή δυσπιστία, και μέσα και έξω. Έδωσα μία μάχη και την κέρδισα. Αλλά έπρεπε πάρα πολύ να κουραστώ και με περνάγανε και οι μεν Ξένοι για ζητιάνο, ότι τα λέω αυτά γιατί θέλω λεφτά, και οι δε για δημαγωγό».

Στοιχεία σοκ, την τρίτη μόλις ημέρα των ελέγχων

Πάντως, στοιχεία σοκ έρχονται σήμερα στο φως της δημοσιότητας, τρίτη ημέρα των εντατικών ελέγχων του Κέντρου Ελέγχου Λοιμώξεων και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) από τα ειδικά κλιμάκια, καθώς μέχρι στιγμής θετικές στον ιό HIV έχουν βρεθεί 12 ιερόδουλες, 11 Ελληνίδες και 1 Βουλγάρα, οι οποίες εκδίδονταν όχι σε οίκο ανοχής αλλά σε «πιάτσες», ενώ συνολικά έχουν εξεταστεί περισσότερες από 100.

Οι 11 ιερόδουλες που εντοπίστηκαν την Δευτέρα δίνονται για κακουργήματα. Ο εισαγγελέας σχημάτισε δικογραφία με τις κατηγορίες της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης, της βλάβης τετελεσμένης και σε απόπειρα και της παράβασης του νόμου περί εκδιδομένων γυναικών.

Και οι 11 πήραν προθεσμία και θα απολογηθούν στον ανακριτή την Παρασκευή.

Πάντως, οι έλεγχοι έχουν ξεκινήσει από τις πιο προβληματικές περιοχές της Αθήνας, εκεί όπου οι γυναίκες είναι δύσκολο να εντοπιστούν, αλλά θα επεκταθούν. Κι όπως διαβεβαιώνουν στελέχη του ΚΕΕΛΠΝΟ θα εξεταστεί και το τελευταίο εκδιδόμενο άτομο. Οι περισσότερες εκδιδόμενες δέχονται τους ελέγχους, κυρίως γιατί είναι παράνομες και δεν έχουν πρόσβαση στις υγειονομικές υπηρεσίες.

Η ικνηλάτηση του ενδεχόμενου τρόπου μετάδοσης του ιού HIV από τις οροθετικές ιερόδουλες μέσω της αναζήτησης των ανδρών που συνευρέθηκαν μαζί τους είναι πολύ δύσκολη έως απίθανη, δεδομένου ότι οι εκδιδόμενες δεν είχαν συγκεκριμένο χώρο εργασίας («πιάτσα»).

Έλεγχοι και σε διαμερίσματα που κατοικούν λαθρομετανάστες

Όπως ανακοίνωσε το ΚΕΕΛΠΝΟ, έλεγχοι έγιναν και σε οκτώ πολυκατοικίες στο κέντρο της Αθήνας προκειμένου να εντοπιστούν λαθρομετανάστες, των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης αποτελούν απειλή για τη δημόσια υγεία. Βρέθηκαν 200 αλλοδαποί σε έντεκα διαμερίσματα, από τους οποίους τριάντα εννέα δεν είχαν άδεια παραμονής. Το ΚΕΕΛΠΝΟ ανακοίνωσε ότι πλέον το τεστ για το HIV / AIDS μπορεί να πραγματοποιηθεί στις Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων των κρατικών νοσοκομείων δωρεάν καθώς και στις κινητές μονάδες προληπτικής ιατρικής του ΚΕΕΛΠΝΟ ΠΟΥ βρίσκονται στις πλατείες Κουμουνδούρου, Ομονοίας, Βάθη.

Άρθρο 7

Ελλάδα

Αθώες οι οροθετικές γυναίκες

Βασιλική Κόκκαλη | 16/12/2016, 15:18 • Upd: 16/12/2016, 15:40 9

«Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν, ουδόλως ότι ερχόντουσαν σε σαρκική επαφή χωρίς χρήση προφυλακτικού», είπε ο Εισαγγελέας στην αγόρευσή του - Μετά την αθωωτική απόφαση, κατηγορούμενες αλλά και ακροατήριο ξέσπασαν σε χειροκροτήματα

0
SHARES

Ομόφωνα αθώες κρίθηκαν από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο οι οροθετικές γυναίκες. Το δικαστήριο με απόφασή του απάλλαξε από όλες τις κατηγορίες τις γυναίκες, ενώ είχε προηγηθεί η πρόταση του Εισαγγελέα: «Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν, ουδόλως ότι ερχόντουσαν σε σαρκική επαφή χωρίς χρήση προφυλακτικού με άλλα άτομα, ουδόλως -εκτός της πρώτης κατηγορούμενης- ότι γνώριζαν την οροθετικότητά τους. Προϋπόθεση για πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης είναι ο δόλος, η μη χρήση προφύλαξης. Δεν χρειάζεται να επεκταθώ περαιτέρω. Ζητώ να παύσει η ποινική δίωξη για όσες έχουν αποβιώσει και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες».

Μετά την αθωωτική απόφαση, κατηγορούμενες αλλά και ακροατήριο ξέσπασαν σε χειροκροτήματα.

Στις απολογίες τους, οι κατηγορούμενες αρνήθηκαν κατηγορίες. «Με βοήθουσε η οικογένεια μου και κατά καιρούς έβρισκα δουλειές για να βρω τα χρήματα. Έκανα πολλές προσπάθειες για να απεξαρτηθώ. Πήγα στο ΚΕΘΕΑ και μετά από 4 χρόνια αποφοίτησα...» είπε στην απολογία της μια εκ των κατηγορουμένων και προσέθεσε: «Την οροθετικότητα την αντιμετώπισα σαν παθηση στην αρχή και μέσα από το ΚΕΘΕΑ μίλησα για την ψυχολογική κατάσταση. Αλλά το θυμάμαι μόνο το βράδυ που πρέπει να πάρω το φάρμακό μου και ποτέ άλλοτε μέσα στην ημέρα».

Ερώτηση: Γιατί πιστεύετε ότι σας προσήγαγαν;

Απάντηση: Γιατί η εντολή τους ήταν τέτοια. Να μαζέψουν όλες τις γυναίκες γύρω από την Ομόνοια. Μαζέψαν 90 - 100 γυναίκες άδειασαν οι δρόμοι εκείνο το βράδυ. Η αστυνομία συνέλαβε όλες τις γνωστές της φυσιογνώμιες εκείνο το βράδυ και όλες ήταν χρήστριες.

Άρθρο 8

16 Δεκεμβρίου 2016 15:06

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Newsbomb

Αθώες μετά τη διαπόμπευσή τους οι οροθετικές

Αθώες κρίθηκαν μετά τη δημόσια διαπόμπευσή τους, με τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών και των στοιχείων τους τον Απρίλιο του 2012, οι γυναίκες, φορείς του HIV.

Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθήνας αθώωσε τις οροθετικές γυναίκες από την κατηγορία της βαριάς σωματικής βλάβης κατά συρροή και έπαυσε λόγω παραγραφής το αδίκημα περί εκδιδομένων (έχει μετατραπεί σε πταίσμα). Απαλλακτική ήταν και η εισαγγελική πρόταση. «Δεν θα αναφερθώ σε όσα προέκυψαν, κατά την ακροαματική διαδικασία, αλλά όσα δεν προέκυψαν» ανέφερε ο εισαγγελικός λειτουργός και συνέχισε:

«Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν, ουδόλως ότι έρχονταν σε σαρκική επαφή χωρίς χρήση προφυλακτικού με άλλα άτομα, ουδόλως -εκτός της πρώτης κατηγορούμενης- ότι γνώριζαν την οροθετικότητά τους. Προϋπόθεση για πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης είναι ο δόλος, η μη χρήση προφύλαξης. Δεν χρειάζεται να επεκταθώ περαιτέρω. Ζητώ να παύσει η ποινική δίωξη για όσες έχουν αποβιώσει και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες».

Η απόφαση του δικαστηρίου καταχειροκροτήθηκε από το ακροατήριο και προκάλεσε δάκρυα χαράς στις γυναίκες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Άρθρο 1

Τάκης Σκριβάνος

Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας και 5 ακόμα οργανώσεις κατήγγειλαν ως «κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ιατρικού απορρήτου», τη δημοσιοποίηση στοιχείων και φωτογραφιών μιας κοπέλας, φορέα του AIDS, που εκδιδόταν σε οίκο ανοχής στην περιοχή της Αχαρνών. Το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) από την άλλη, απαντά ότι το ιατρικό απόρρητο μπορεί να αρθεί εάν συντρέχουν λόγοι δημόσιας υγείας.

Πριν δούμε πού βασίζονται τα επιχειρήματά τους, μερικά εντυπωσιακά στοιχεία: Το ΚΕΕΛΠΝΟ δημοσιοποίησε την υπόθεση την Παρασκευή και από τότε μέχρι και τη Δευτέρα το μεσημέρι 700 άνδρες τηλεφώνησαν για πληροφορίες. Από αυτούς, το 60% στάλθηκαν σε Μονάδες Λοίμωξης για εξετάσεις, γιατί παραδέχτηκαν ότι ήρθαν σε επαφή με την κοπέλα χωρίς προφύλαξη. Είτε με ενεργοπαθητικό στοματικό σεξ, που διαφημιζόταν έτσι κι αλλιώς στις υπηρεσίες του οίκου ανοχής, είτε με κανονική σεξουαλική επαφή, που γινόταν αποδεκτή από τις δύο πλευρές με την καταβολή ενός επιπλέον αντιτίμου. Επίσης εντυπωσιακό είναι ότι η συγκεκριμένη κοπέλα παραδέχθηκε ότι γνώριζε πως ήταν φορέας του AIDS από την εποχή που βρισκόταν ακόμα στην πατρίδα της (Ρωσία), και πως δεν ακολουθούσε ιατρική αγωγή.

Διαπόμπευση ή προστασία της δημόσιας υγείας;

Ακολουθεί συζήτηση με τη διευθύντρια του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδας Μαριανέλα Κλώκα.

Δεν είναι κίνδυνος για τη δημόσια υγεία μια ιερόδουλη φορέας του AIDS;

Κοιτάξτε, το ΚΕΕΛΠΝΟ προχώρησε σε μια εκστρατεία, όπου μεταξύ άλλων άρχισε να κάνει ελέγχους σε οίκους ανοχής, την οποία χαιρετίσαμε. Όμως δεν μπορεί να δίνει στην αστυνομία τα στοιχεία μιας συγκεκριμένης γυναίκας που είναι οροθετική και στη συνέχεια αυτή να διαπομπεύεται.

Κι αν εκείνη συνέχιζε να εργάζεται;

Θα μπορούσε η ανακοίνωση να βγει διαφορετικά. Να λέει, για παράδειγμα, ότι σε τόσους ελέγχους που έγιναν σε οίκους ανοχής, προέκυψε το τάδε ποσοστό ιεροδούλων που είναι φορείς του ιού ή τα τάδε κρούσματα και οι «ενδιαφερόμενοι» να πάνε να εξεταστούν. Όχι όμως να βγουν το όνομά της και η φωτογραφία της στη δημοσιότητα. Άλλωστε, ο HIV δεν είναι σαν τη φυματίωση, για να κολλήσεις πρέπει να κάνεις σεξ χωρίς προφύλαξη. Και η αμέλεια για τη μη χρήση προφυλακτικού βαραίνει κυρίως τους πελάτες των οίκων ανοχής, αφού είναι ευρέως γνωστό ότι η απαίτηση για τη μη χρήση μέσων προστασίας συνήθως προβάλλεται από τους άνδρες πελάτες των ιεροδούλων γυναικών ως προαπαιτούμενο για τη συνεύρεσή τους.

Υπάρχει θέμα δημόσιας υγείας

Εκ μέρους του ΚΕΕΛΠΝΟ μας απαντά ο Σταμάτης Πουλής, από το Τμήμα Παρεμβάσεων στην Κοινότητα

Ο Σύλλογος Οροθετικών λέει ότι παραβιάσατε το ιατρικό απόρρητο...

Μπορεί να υπάρξει άρση του ιατρικού απορρήτου υπό προϋποθέσεις και η συγκεκριμένη περίπτωση πληρούσε αυτές τις προϋποθέσεις. Δεν δημοσιοποιήσαμε τα στοιχεία ενός τυχαίου περιστατικού διάγνωσης οροθετικότητας, αλλά μιας γυναίκας που εκδίδοταν χωρίς προφύλαξη όντας φορέας του AIDS. Η απόφαση για την άρση του απορρήτου ήταν εισαγγελική, καθώς κρίθηκε ότι έπρεπε να προστατευθεί η δημόσια υγεία.

Η κοπέλα γνώριζε ότι ήταν φορέας;

Κατά δήλωσή της ναι.

Και παρ' όλα αυτά συναίνεσε να εξεταστεί;

Ναι. Πάντα υπάρχει έγγραφη συγκατάθεση.

Οι άνδρες που ήρθαν σε επαφή μαζί της χωρίς προφύλαξη δεν έχουν ευθύνη;

Υπάρχει η ατομική ευθύνη, αλλά πιστεύω πως η συγκεκριμένη κοπέλα, που γνώριζε ότι ήταν φορέας, είχε μεγαλύτερη.

Έχετε κάνει ελέγχους σε όλους τους οίκους ανοχής;

Όχι ακόμα.

Περισσότερα για το ΚΕΕΛΠΝΟ [εδώ](#)

(ΥΓ.: Στην απολογία της στον ανακριτή η κοπέλα υποστήριξε ότι δεν γνώριζε πως είναι φορέας του AIDS).

ΕΛΛΑΔΑ

Όταν η ασθενής γίνεται πρωτοσέλιδο

Ας αφήσουμε στην άκρη τους ανεύθυνους φωνασκούντες...

Βασίλης Βενιζέλος
2 ΜΑΪΟΥ 2012, 06:43

Όταν το 2009 ο Άρειος Πάγος δικαίωσε ελληνική ιδιωτική εταιρεία η οποία απέλυσε εργαζόμενο της επειδή ο τελευταίος ήταν οροθετικός, δηλαδή φορέας του ιού HIV/AIDS, η μόνη κίνηση η οποία "έσπασε" την εκκωφαντική σιωπή στην ελληνική κοινωνία ήταν η καταγγελία την οποία εξέδωσε ο τότε γενικός γραμματέας Υγείας Αριστ. Καλογερόπουλος – Στράτης.

Σήμερα, το σοκ της ελληνικής κοινωνίας από την "διαπίστωση" ότι υπάρχουν οροθετικές ιεροδούλες οι οποίες δέχονται να προσφέρουν αφύλακτα τις υπηρεσίες τους τείνει να νομιμοποιήσει ολοσχερώς την κατάφωρα αντιδεοντολογική απόφαση της Ελληνικής Αστυνομίας να δώσει στη δημοσιότητα τη φωτογραφία και όλα τα στοιχεία της οροθετικής ιεροδούλου, κουρελιάζοντας με μία κίνηση κάθε αρχή του κράτους δικαίου και κάθε έννοια βασικού ανθρωπίνου δικαιώματος.

Ας αφήσουμε στην άκρη τους ανεύθυνους φωνασκούντες σε κάθε περίπτωση, ας αφήσουμε στην άγνοιά τους όλους όσοι δείχνουν να χαίρονται με τον κανιβαλισμό και την καταπάτηση των δικαιωμάτων των ασθενών και ας κρατήσουμε στο μυαλό μας μόνον αυτή τη φράση την οποία υπογράφουν σε κοινή ανακοίνωσή τους ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας "Θετική Φωνή", οι μη κυβερνητικές οργανώσεις "Κέντρο Ζωής" και "PRAKSIS", καθώς και το "Δίκτυο για το δικαίωμα στη στέγη και την κατοικία": *"Η σεξουαλική αγωγή και ο ασφαλής τρόπος σεξουαλικής επαφής είναι κάτι που επαφίεται σε όλους τους συμμετέχοντες σε μια σεξουαλική πράξη και η αμέλεια γύρω από τη μη χρήση προφυλακτικού βαραίνει κυρίως τους πελάτες των οίκων ανοχής, αφού είναι ευρέως γνωστό ότι η απαίτηση για τη μη χρήση μέσων προστασίας συνήθως προβάλλεται από τους άνδρες πελάτες των ιεροδούλων γυναικών ως προαπαιτούμενο για τη συνεύρεση τους".*

Όλοι το γνωρίζουμε, αλλά όλοι τείνουμε να κρυβόμαστε πίσω από το μικρό μας δαχτυλάκι...

Άρθρο 3

Η Δικαίωση των Οροθετικών Άρρησε Τέσσερα Χρόνια

Ξεκίνησε η δίκη των γυναικών που διασύρθηκαν πριν από τέσσερα χρόνια.

UPDATE 16 Δεκεμβρίου 2016: Οι «οροθετικές ιερόδουλες» αθώωθηκαν σήμερα, 16 Δεκεμβρίου 2016. Κατηγορήθηκαν για τα αδικήματα της βαριάς σκοπούμενης βλάβης κατά συρροή και της παράβασης του νόμου περί περί εκδιδόμενων γυναικών. Υπέρ της αθώωσης τάχθηκε και ο εισαγγελέας της έδρας ο οποίος ανέφερε κατά την αγόρευση του «Δεν προέκυψε ουδόλως ότι εκδίδονταν ή ότι ερχόντουσαν σε σαρκική επαφή με άλλα άτομα χωρίς τη χρήση προφυλακτικού, ουδόλως ότι γνώριζαν την οροθετικότητα τους. Προϋπόθεση για πρόκληση της βαριάς σωματικής βλάβης είναι ο δόλος, η μη χρήση προφύλαξης. Ζητώ να παύσει η ποινική δίωξη για όσες γυναίκες έχουν αποβιώσει και να αθωωθούν οι υπόλοιπες κατηγορούμενες».

Τον Απρίλιο του 2012 η Ελλάδα έζησε τη συγκλονιστικότερη υπόθεση ποινικοποίησης του HIV. Στο κέντρο της Αθήνας, σε μια επιχείρηση «σκούπα» με μαζικούς ελέγχους από την αστυνομία προσαγάγονται γυναίκες και υποβάλλονται σε βίαιους εξαναγκαστικούς ελέγχους για HIV, κατηγορούμενες ότι εκπορνεύονται γνωρίζοντας πως έχουν HIV και πως θέλουν να μεταδώσουν τον ιό στους υποτιθέμενους πελάτες τους. Διώκονται τόσο για το κακούργημα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης όσο και γι' αυτό της πορνείας. Σήμερα, μετά από τέσσερα χρόνια, οκτώ από τις 32 γυναίκες που κατηγορήθηκαν έχουν αθωωθεί αμετάκλητα αφού δεν προέκυψε κανένα στοιχείο για το ότι εκδίδονταν ή ότι γνώριζαν για πως ήταν φορείς του HIV, πόσο μάλλον ότι ήθελαν να τον μεταδώσουν εν γνώσει τους. Η δίκη για άλλες έντεκα γυναίκες- τρεις εκ των οποίων δεν βρίσκονται εν ζωή- ξεκίνησε την Πέμπτη 3 Νοεμβρίου.

Αν και αρχικά είχαν κατηγορηθεί για το κακούργημα της «βαριάς σκοπούμενης και τετελεσμένης σωματικής βλάβης», οι κατηγορίες έχουν μειωθεί σε «Απόπειρα βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης». Στο δικαστήριο, το οποίο θα συνεχιστεί στις 15 Νοεμβρίου στο Δ' Τριμελές Πλημμελειοδικείο, βρέθηκαν τέσσερις γυναίκες από εκείνες που είχαν συλληφθεί. Υπήρχαν 11 κλητεύσεις, τρεις όμως από αυτές δεν βρίσκονται πια στη ζωή. Άλλες δύο είχαν εξουσιοδοτήσει τους δικηγόρους που τις αντιπροσωπεύουν να τις εκπροσωπήσουν και για ακόμη δυο δεν υπάρχουν στοιχεία διότι δεν μπορεί να βρεθεί σημείο επαφής και επικοινωνίας. Δεν γνωρίζουν ούτε οι δικηγόροι τους ούτε κάποιος άλλος αν βρίσκονται στη ζωή.

Η Ελένη Σπαθανά, μια εκ των δικηγόρων που έχουν αναλάβει την υπεράσπιση των γυναικών, αναφέρει πως «Τα κορίτσια αυτά ήταν θύματα μιας συγκεκριμένης πολιτικής περιόδου. Οι ανεπάρκειες του συστήματος όμως σε σχέση με την υποστήριξη των ατόμων που είτε είναι τοξικοεξαρτώμενα, είτε φέρουν τον ιό HIV συνεχίζονται. Όπως και οι διακρίσεις που δέχονται. Έχει υποβληθεί μήνυση εκ μέρους κάποιων κοριτσιών, η οποία μπήκε στο αρχείο. Δεδομένου ότι υπήρχε μια σειρά παραβιάσεων τις οποίες καταγγείλαμε όπως η παράνομη στέρηση της ελευθερίας, η παράνομη υποβολή σε ιατρική πράξη όπως ήταν το Rapid test και στη συνέχεια η παράνομη σύλληψη τους. Για όλες τις παρανομίες που έγιναν εκείνη την περίοδο, ζητήθηκαν ευθύνες. Και σε σχέση με το ΚΕΕΛΠΝΟ και τους γιατρούς που συμμετείχαν στις διαδικασίες και σε σχέση με δημόσιους λειτουργούς και τα πολιτικά πρόσωπα τα οποία είχαν την ευθύνη των εντολών αυτής της επιχείρησης. Η μήνυση αυτή μπήκε στο αρχείο οριστικά από την εισαγγελία και στη συνέχεια εμείς ζητήσαμε με την προσφυγή μας στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο να αναλάβει την αποδοχή αυτών των παραβιάσεων και περιμένουμε την απόφαση του».

Ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που προκύπτει από την όλη διαδικασία είναι πως οι φωτογραφίες αυτών των γυναικών συνεχίζουν κυκλοφορούν και να αναδημοσιεύονται από τα ΜΜΕ. Ακόμη και εκείνων που αθώωθηκαν. Αυτό σύμφωνα με την Ελένη Σπαθανά θα μπορούσε να αλλάξει αν ανακληθεί η απόφαση του εισαγγελέα που διέταξε τότε τη δημοσιοποίηση τους έτσι ώστε όποιος τις αναδημοσιεύει να διώκεται, όμως αυτό δεν έχει συμβεί. Όταν την ρωτώ «Γιατί», μου απαντά αυτό που είναι πλέον έκδηλα φανερό από το 2012: «Απλώς κανείς δεν ασχολείται να το κάνει. Κανείς δεν ασχολείται με το τι βίωσαν και τι βιώνουν αυτές οι γυναίκες».

Ο τότε Υπουργός Υγείας, Ανδρέας Λοβέρδος εκείνο το διάστημα εξέδωσε την Υγειονομική διάταξη 39α/2012 για τον «περιορισμό της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων». Η διάταξη αυτή δικαίως είχε καταργηθεί, καθώς με το πρόσχημα του περιορισμού της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων αφενός καταπατούσε ανεπίτρεπτα μια σειρά από θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και αφετέρου στοχοποιούσε χρήστες ναρκωτικών, εκδιδόμενα άτομα και μετανάστες.

Η διαλόμπευση έγινε λίγες μόνο μέρες πριν από τις κρίσιμες Εκλογές, του Μαΐου του 2012. Τα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ στις δημοσκοπήσεις έφταναν μόλις στο 12% (τελικά, πήρε 13,8%) και η στρατηγική έντασης της τότε κυβέρνησης έμοιαζε να είναι η επίκληση στον φόβο, που δε άργησε να εξελιχθεί σε μια πράξη ακραίας πολιτικής βαρβαρότητας. Η περιβόητη διάταξη καταργήθηκε από την μετέπειτα υφυπουργό υγείας Φωτεινή Σκοπούλη, επανήλθε όταν ο Άδωνις Γεωργιάδης ανέλαβε τα καθήκοντα του σαν Υπουργός Υγείας και καταργήθηκε ξανά από τον τέως υπουργό Υγείας Παναγιώτη Κουρουμπλή.

Η όλη διαδικασία ήταν εξευτελιστική και στοχοποιούσε τις ευάλωτες ομάδες στο όνομα της προστασίας της δημόσιας υγείας.

Με την αστυνομικού τύπου διάταξη οι φωτογραφίες και τα στοιχεία των γυναικών δημοσιοποιήθηκαν και έγιναν πρώτο θέμα στις ειδήσεις της εποχής, με τον Ανδρέα Λοβέρδο να δηλώνει τότε μεταξύ άλλων: «Το 50% της ευθύνης έχει η εκδιδόμενη γυναίκα και το άλλο 50% ο πελάτης. Επρεπε να δημοσιοποιούνται και οι δικές τους φωτογραφίες, διότι η απροφύλακτη επαφή με εκδιδόμενες γυναίκες είναι πολύ σοβαρό ζήτημα αφενός δημόσιας υγείας αφετέρου κοινωνικής απαξίας. Πρόκειται για θέμα βαρύτατης αμέλειας, η οποία συνορεύει απόλυτα με τη γαϊδουριά». Οι γιατροί του ΚΕΕΛΠΝΟ δήλωναν παράλληλα ότι θα ακολουθήσουν κι άλλοι μαζικοί έλεγχοι προκαλώντας κλίμα φόβου σε όποιον ήθελε να εξεταστεί. Την ίδια στιγμή, οι ίδιες δεν ήξεραν καν γιατί κρατούνται.

«Η όλη διαδικασία ήταν εξευτελιστική και στοχοποιούσε τις ευάλωτες ομάδες στο όνομα της προστασίας της δημόσιας υγείας από ένα σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα και όχι ένα αερογενώς μεταδιδόμενο νόσημα, αντί οι ομάδες αυτές – των χρηστών- να υποστηρίζονται για να ξεφύγουν. Αυτό συνέβη για πολιτικούς λόγους, ανπιστρέφοντας ουσιαστικά τον ρόλο του θύτη και του θύματος», τονίζει ο Γιάννος Λιβανός, διευθυντής του συλλόγου οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή», που βρίσκεται από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των γυναικών αυτών. Η Θετική Φωνή, η PRAKSIS και το Κέντρο Ζωής είναι ανάμεσα στις οργανώσεις που έχουν αναλάβει τα έξοδα υπεράσπισης ενός μεγάλου τμήματος των γυναικών που κατηγορήθηκαν.

Αν και κανένας άνδρας δεν εμφανίστηκε πουθενά να καταγγείλει κάτι ή να δηλώσει πως είχε μολυνθεί από τον ιδίο, οι γυναίκες που συνελήφθησαν εντελώς τυχαία κατηγορήθηκαν για το κακούργημα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης προς τους υποτιθέμενους πελάτες τους και σύρθηκαν στον εισαγγελέα με τις κάμερες να βρίσκονται στημένες με αμιγώς ανθρωποφαγική διάθεση, και χωρίς να προστατεύουν κανένα από τα ατομικά τους δικαιώματα. Αντίθετα μοναδικός σκοπός ήταν να αφαιρεθεί κάθε αξιοπρέπεια από τα πρόσωπα τους. Ο Γιάννος Λιβανός υπογραμμίζει πως: «Υπάρχει ένα ηθικό θέμα με τη δημοσιοποίηση παρά το ότι τότε έγινε νόμιμα γιατί έγινε κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας- των φωτογραφιών τους στο διαδίκτυο, κάτι το οποίο είχε τεράστιες συνέπειες στη ζωή τους και μάλιστα μη αναστρέψιμες. Γιατί δεν μπορεί κανείς να γυρίσει το χρόνο πίσω δυστυχώς».

Είναι χαρακτηριστικό ότι **διεθνείς οργανώσεις** και **ο συνήγορος του πολίτη** κατηγορούσαν και τότε τις ελληνικές αρχές για παραβιάσεις μεταξύ των οποίων και οι εξαναγκαστικές εξετάσεις αίματος που έγιναν σε αστυνομικά τμήματα, η παράνομη σύλληψη και κράτηση τους. Όλοι οι φορείς εκείνη την περίοδο φάνηκαν να ξεχνούν πως θεμελιώδης αρχή οποιασδήποτε ιατρικής πράξης είναι η συναίνεση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Οι εξετάσεις χωρίς τη συναίνεση τους δεν ήταν απλώς ανήθικες, αλλά συνιστούν απάνθρωπη, εξευτελιστική μεταχείριση και εμπίπτουν στην έννοια των βασανιστηρίων. Όσο για το αν έγινε κάποια προσπάθεια να υποστηριχθούν από την Πολιτεία αργότερα, ο διευθυντής της Θετικής Φωνής αναφέρει πως «Από πλευράς πολιτείας αυτό που έχουμε είναι η δημόσια έκφραση συνγνώμης από τον νυν πρόεδρο του ΚΕΕΛΠΝΟ τον κύριο Θεόφιλο Ρόζενπεργκ σε εκδήλωση της Θετικής Φωνής την άνοιξη του 2016, λίγο μετά την ανάληψη των καθηκόντων του. Μια συμβολική κίνηση με τεράστια σημασία σε ηθικό επίπεδο. Είναι σημαντικό ότι ο φορέας έστω και μετά από τέσσερα χρόνια αναγνώρισε δημόσια το λάθος του όσον αφορά τουλάχιστον τη δική του συμμετοχή στην υπόθεση και μάλιστα δια στόματος του Προέδρου. Αλλά από την επίσημη Πολιτεία όχι. Καμιά υποστήριξη. Αν και δεν θα γινόταν ποτέ προς τις συγκεκριμένες κοπέλες, θα μπορούσε να γίνει προς τις ευάλωτες ομάδες. Θα ήταν μια αφορμή να επανεξεταστεί το πλαίσιο υποστήριξης των ομάδων αυτών και το νομικό πλαίσιο».

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ
Δικάζονται (ακόμα) οι οροθετικές

04.11.2016, 08:50 | Ετικέτες: δικαιοσύνη, πολιτική, ΚΕΕΛΠΝΟ

Συντάκτης: Α.Ψ.

Αναβλήθηκε χθες για τις 15 Νοεμβρίου η δίκη των 11 οροθετικών γυναικών που είχαν υποστεί τις εισαγγελικές συνέπειες της υγειονομικής διάταξης Λοβέρδου - Γεωργιάδη. Τα «αδικήματα» στο μεταξύ έχουν μετατραπεί σε πλημμελήματα, ενώ δυστυχώς επανήλθαμε συχνά στο θέμα αυτό με αφορμή τον θάνατο κάποιων από αυτές τις γυναίκες. Υπήρχε ωστόσο χθες μια μεγάλη διαφορά.

Στο πλευρό των γυναικών τάχθηκαν αυτή τη φορά ο πρόεδρος και το Δ.Σ. του ΚΕΕΛΠΝΟ εκφράζοντας την αμέριστη συμπαράστασή τους στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους με στόχο την ηθική και ουσιαστική αποκατάστασή τους στην κοινωνία.

Τότε, το 2012, το ΚΕΕΛΠΝΟ ήταν βασικός αρωγός στη στοχοποίηση των οροθετικών, σήμερα τις προστατεύει όπως και κάθε ευπαθή ομάδα. Στις συγκεκριμένες γυναίκες οφείλει μεταξύ άλλων όλη η κοινωνία αυτή τη νίκη και ίσως αυτό τους δίνει, έστω και αργά, λίγο κουράγιο.

Εισαγγελέας: Γνωρίζετε αν χρησιμοποιούσαν προφυλακτικό; Είστε σε θέση να γνωρίζετε κάτι τέτοιο;

Μάρτυρας: Δεν μπήκα στη διαδικασία να ρωτήσω αυτά τα πράγματα, ούτε μου έπεφτε λόγος. Απ' όσο γνωρίζω, ωστόσο, δεν έχει υπάρξει κάποια καταγγελία. Πολλές από τις κοπέλες μας άνοιγαν την καρδιά τους, δεν ξέρω τι έκαναν. Υπήρχαν κοπέλες που μας έλεγαν ότι πελάτες επέμεναν να μη χρησιμοποιούν προφυλακτικό. Για τις συγκεκριμένες όμως δεν ξέρω.

Η δίκη συνεχίζεται τη Δευτέρα 21 Νοεμβρίου.

Άρθρο 6

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Χτες πέθανε η Μαρία, στα 32 της. Την θυμάται ο Ανδρέας Λοβέρδος;

Η μητέρα της δεν θα το αφήσει να περάσει έτσι

ΑΡΗΣ ΔΗΜΟΚΙΑΝΣ

12.5.2016 | 13:45

Είχε διαπομπευτεί ως πόρνη και οροθετική, και δεν είναι το μόνο έμμεσο θύμα των αποφάσεων Λοβέρδου.

Τον Νοέμβριο του 2014, η Κατερίνα αυτοκτόνησε, και λίγο μετά και ο πατέρας της έκανε απόπειρα αυτοκτονίας.

Η Κατερίνα είχε γράψει λίγο ωρρίτερα: «Είμαι μια από τις 27 τοξικοεξαρτημένες οροθετικές γυναίκες που διαπομπευθήκαμε το 2012, μας υποχρέωσαν σε λήψη αίματος για τεστ HIV/AIDS, και στη συνέχεια μας φυλάκισαν για διάστημα έως ένα χρόνο, με την κατηγορία της πορνείας και της "βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης" στους υποτιθέμενους πελάτες μας.

Η κατηγορία της πορνείας δεν αποδείχθηκε, και στη δίκη δύο από εμάς στις 4/4/2014 ενάντια στο ελληνικό κράτος για παράνομη φυλάκιση, κερδίσαμε αποζημίωση ύψους ...10 ευρώ την ημέρα.

Η βλάβη που μας έγινε θα κυνηγάει αιώνια εμάς και τα παιδιά μας. Εμείς όμως είμαστε φορείς δικαιωμάτων, και με τη συμπαράσταση της Ομάδας Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών και την Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης στις διωκόμενες Οροθετικές θα συνεχίσουμε να επιδιώκουμε την ηθική και υλική μας δικαίωση.

Και θέλω να σας πω ότι εγώ κατάφερα να είμαι καθαρή.»

Τώρα ένας νέος θάνατος μας θυμίζει την θλιβερή υπόθεση. Όπως διαβάζω στην Εφ.Συν:

Χθες το πρωί έσβησε και η Μαρία. Ήταν ψηλή, μελαχρινή και μητέρα ενός μικρού παιδιού. Ήταν μόλις 32 χρόνων:

Η μητέρα της έγραψε το εξής:

«Εγινε πια κι αυτό και τώρα ο κύριος Λοβέρδος μπορεί να κοιμάται ήσυχος. Η κοινωνία σχεδόν καθάρισε από αυτές τις κοπέλες κι αυτό το φρόντισε ο ίδιος.

Εξευτέλισαν το παιδί μου, ήρθαν στο χωριό και το ΚΕΕΛΠΝΟ εξέτασε το εγγόνι μου μέσα στο σχολείο, μας εκθέσανε όλους, μας ξεφτίλισαν.

Πήγαν τα κορίτσια στο υπόγειο της Γ' πτέρυγας του Κορυδαλλού αντί να τα φροντίσουν στα νοσοκομεία. Τους πέταγαν το φαγητό από τα κάγκελα και εκείνα την ίδια ώρα κατάπιναν μπαταρίες.

Δημόσια μας εξευτέλισανε και τώρα εγώ δημόσια ανταποδίδω λίγο πριν θάψω την κόρη μου ότι μπορεί πλέον να κοιμάται ήσυχος ο Ανδρέας Λοβέρδος.

Και αυτό το λέω κι εγώ η μητέρα της, δημόσια, με το όνομά μου. Ευμορφία Κουλουριώτη».

Ηταν λίγο πριν από τις εκλογές του 2012, που ως υπουργός Υγείας ο Α. Λοβέρδος εξέδωσε την υγειονομική διάταξη 39Α, η οποία βασιζόταν σε Αναγκαστικό Νόμο του 1940:

«Εχοντας υπόψη την ανάγκη λήψης μέτρων για να προστατευτεί η υγεία του πληθυσμού, αποφασίζουμε: Λοιμώδη νοσήματα επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία θεωρούνται τα νοσήματα που ορίζονται ρητώς από το ΚΕΕΛΠΝΟ. Ειδικά για το HIV, HBV, HCV θα υπάρχει ειδικός έλεγχος για τα άτομα που κάνουν χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών ουσιών, καθώς και για τα εκδιδόμενα άτομα. Οι αστυνομικές αρχές παρέχουν κάθε νόμιμη συνδρομή. »Οι παραβάτες των διατάξεων της παρούσας τιμωρούνται κατά τα οριζόμενα. Τώρα, αν κάποιος δεν δεχτεί τον έλεγχο, τον κάνουμε με το ζόρι».

Λίγες ημέρες μετά, δεκάδες γυναίκες διαπομπεύτηκαν με φωτογραφίες και με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα που εφάρμοσε αυτή τη διάταξη, συνελήφθησαν και κλείστηκαν στις φυλακές.

Είχε προστρέξει τότε το σύνολο των γυναικείων οργανώσεων, των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φυσικά το ΚΕΘΕΑ, αλλά και απλοί πολίτες στο πλευρό των γυναικών, ενώ κάποιες ανάμεσά τους πέθαναν πριν προλάβουν να αθωωθούν.

Τη διάταξη διατήρησαν, παρά τη διεθνή κατακραυγή, οι υπουργοί Υγείας Αδωνις Γεωργιάδης και Μάκης Βορίδης, μέχρι που καταργήθηκε οριστικά μόλις ανέλαβε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ- ΑΝΕΛ.

Αυτή η κατάργηση ήταν ένα απ' τα καλά του ΣΥΡΙΖΑ (αμφιβάλλω αν οι ΑΝΕΛ συμφωνούσαν ή νοιάστηκαν καν). Θα ήθελα πάντως να πω ότι όντως, ως Υπουργός Παιδείας, ο Ανδρέας Λοβέρδος είχε καθήκον να προφυλάξει τη δημόσια υγεία. Αν ξέρει ότι δεκάδες ιερόδουλες είναι οροθετικές και οι πελάτες τους κάνουν σεξ χωρίς προφυλάξεις, πρέπει να προειδοποιήσει και τις ίδιες τις γυναίκες και τους πελάτες. Και δεν αμφιβάλλω πως με τη δημοσιοποίηση που διέταξε ο εισαγγελέας μπορεί να τρώμαξαν κάποιοι άντρες και να αποφάσισαν επιτέλους να φορούν προφυλακτικό.

Όμως το ίδιο θα είχε γίνει και ΧΩΡΙΣ την πλήρη δημοσιοποίηση ονομάτων και φωτογραφιών, με μια μεγάλη καμπάνια ή και με αποκαλύψεις για το θέμα, χωρίς τα συγκεκριμένα προσωπικά δεδομένα. (Θα ήθελα να θυμίσω ότι τις ημέρες που έγινε η δημοσιοποίηση των φωτογραφιών από όλα τα μέσα, το LIFO.gr είχε πάρει την απόφασή να μην τις δημοσιεύσει. Είχαμε εξηγήσει εκτενώς τους λόγους, και θεωρώ πως είχαμε απόλυτο δίκιο.)

Πέραν της άδικης διαπόμπευσης και της επίσης άδικης αποσιώπησης του ρόλου των ανδρών-πελατών (λες και αυτές οι γυναίκες πήγαιναν για την πλάκα με τους άνδρες και με το ζόρι χωρίς προφυλάξεις, και όχι σχεδόν το αντίθετο!), αντί να φροντίσει το Υπουργείο Υγείας για την περίθαλψή τους, οι γυναίκες που εξετάστηκαν με το νόμο Λοβέρδου κατέληξαν να φυλακιστούν για έναν ολόκληρο χρόνο. Ακόμα κι αυτές που αργότερα αθώωθηκαν.

Αντίο, λοιπόν, στη Μαρία, μητέρα ενός παιδιού, που πέθανε χτες στα 32 της. Μακάρι η είδηση του θανάτου της να φτάσει στα αυτιά του κυρίου Λοβέρδου...

ΥΓ. Πολλοί (μεταξύ των οποίων και ο κος Λοβέρδος) υποστήριξαν ότι ο Υπουργός «δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για να αποτρέψει τη δημοσιοποίηση».

Α,μπα; Επειδή ο κ. Λοβέρδος ζητάει και τα ρέστα, ας θυμίσουμε απλά ότι κατά την εισαγγελική διάταξη "ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ" των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 2 β ν. 2472/1997) και δεν "ΔΙΑΤΑΣΣΕΤΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ". Άλλο λοιπόν "επιτρέπει ο εισαγγελέας", άρα ο Υπουργός μπορεί να μην δεχθεί την δημοσιοποίηση κι άλλο "επιβάλλει ο εισαγγελέας", άρα ο Υπουργός δεσμεύεται να ακολουθήσει την εισαγγελική παραγγελία. Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα δεδομένα των οροθετικών που συλλέχθηκαν από το ΚΕΕΛΠΝΟ (με υπουργό Υγείας τον κ. Λοβέρδο) δημοσιεύθηκαν στο site της ΕΛΑΣ, με υπουργό Προστασίας του Πολίτη τον κ. Μιχάλη Χρυσοχοϊδη. (Vasilis Sotiropoulos)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Άρθρο 1

Φωτογραφίες άλλων 5 οροθετικών ιερόδουλων από την ΕΛ.ΑΣ.

Τηλεφωνική Γραμμή για το AIDS: 210 72 22 222

Κέντρο Επιχειρήσεων του ΚΕΕΛΠΝΟ: 210 52 12 054.

Τα στοιχεία των 5 γυναικών δημοσιεύονται [στην ιστοσελίδα της αστυνομίας](#).

Στη δημοσιότητα νέες φωτογραφίες οροθετικών ιερόδουλων. Τρόμος στην Αθήνα, καθώς έχουν εντοπιστεί δεκάδες περιπτώσεις (Pics)

news247 Μαΐου 03 2012 17:03

Παρά τις **σφοδρές αντιδράσεις**, η αστυνομία έδωσε στη δημοσιότητα τις φωτογραφίες άλλων πέντε ιερόδουλων που βρέθηκαν θετικές στον ιό του AIDS, μετά από ελέγχους του ΚΕΕΛΠΝΟ.

Σε βάρος των πέντε γυναικών, ασκήθηκε ποινική δίωξη για απόπειρα βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης. Η κατηγορία είναι σε βαθμό κακουργήματος και οι γυναίκες παραπέμφθηκαν σε ανακριτή.

Την Παρασκευή απολογούνται σε ανακριτή για την κατηγορία της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης, τετελεσμένης και σε απόπειρα, οι άλλες 11 οροθετικές ιερόδουλες.

Το ζήτημα έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις, καθώς μέχρι στιγμής έχουν εντοπιστεί 85 οροθετικές ιερόδουλες.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΚΕΕΛΠΝΟ, "μέχρι σήμερα στις κινητές μονάδες του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. έχουν εξεταστεί περισσότερα από 24.000 άτομα και έχουν γίνει 1.180 αιμοληψίες (από τις οποίες 85 έχουν βρεθεί θετικές στον ιό HIV)".

Οποιοσδήποτε επιθυμεί να εξεταστεί ή και να λάβει κατευθύνσεις και οδηγίες από τον αρμόδιο φορέα για τη συγκεκριμένη λοίμωξη (HIV λοίμωξη – AIDS), μπορεί να καλέσει στις υπηρεσίες του ΚΕΕΛΠΝΟ στα εξής τηλέφωνα:

Θ. Ρόζενμπεργκ: Συγγνώμη για τη διαπόμπευση. Παραβιάστηκαν τα δικαιώματά σας

Ο νυν πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ, Θ. Ρόζενμπεργκ καταθέτοντας στη δίκη για τις οροθετικές ιερόδουλες, ζήτησε συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους, "δείχνοντας" το υπουργείο Υγείας

Αντωνία Ξυνού

Νοεμβρίου 15 2016 15:27

Συγγνώμη για τη διαπόμπευσή τους, με την δημοσιοποίηση των φωτογραφιών τους και των στοιχείων τους τον Απρίλιο του 2012, ζήτησε στις ιερόδουλες γυναίκες, φορείς του HIV, που κάθονται στο εδώλιο, ο νυν πρόεδρος του ΚΕΕΛΠΝΟ, Θεόφιλος Ρόζενμπεργκ, βάζοντας στο "κάδρο" των ευθυνών την τότε ηγεσία του υπουργείου Υγείας.

"Είναι υποχρέωσή μου να πω δημοσίως ένα συγγνώμη για τη συμπεριφορά και μεταχείριση του ΚΕΕΛΠΝΟ στις γυναίκες αυτές. Πρόκειται για παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Η διάγνωση οροθετικότητας είναι εντελώς απόρρητη και δεν μπορούν να δοθούν χωρίς άδεια από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων" υποστήριξε ο Θ. Ρόζενμπεργκ καταθέτοντας ως μάρτυρας υπεράσπισης ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου της Αθήνας.

Όπως εξήγησε ο επικεφαλής του ΚΕΕΛΠΝΟ, δεν τίθεται ζήτημα κοινοποίησης των ιατρικών απορρήτων, αφού αρχικό μέλημα είναι η προστασία του ασθενούς. Μάλιστα, σε ερώτηση της προέδρου, για ποιό λόγο τα στοιχεία των 11 γυναικών (σ.σ. τρεις εκ των οποίων δεν βρίσκονται πια στη ζωή) κοινοποιήθηκαν στις αστυνομικές αρχές, ο Θ. Ρόζενμπεργκ ανέφερε χαρακτηριστικά: "Πρόεβαν αρχικά τον ισχυρισμό ότι έγινε για λόγους δημόσιας υγείας. Δευτερευόντως ενημερώθηκαν ότι η κίνηση αυτή επιβλήθηκε από το υπουργείο Υγείας".

Στο εδύλιο του δικαστηρίου βρέθηκαν και σήμερα οι τέσσερις από τις 11 συνολικά κατηγορούμενες, οι οποίες κατηγορούνται για τα πλημμεληματικού χαρακτήρα αδικήματα της βαριάς σκοπούμενης σωματικής βλάβης κατά συρροή και της παράβασης του νόμου περί εκδιδόμενων γυναικών. Η υπόθεσή τους, αλλά και αυτή ακόμη οκτώ ιερόδουλων που τελικά απαλλάχθηκαν από βαρύτερες κατηγορίες, είχαν προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις, μετά την απόφαση του υπουργού Υγείας, Ανδρ. Λοβέρδου, το 2012, να δημοσιοποιήσει τα πρόσωπα και τα στοιχεία τους, κάνοντας λόγω για ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας.

Οι "άνωθεν πολιτικές εντολές"

Στο βήμα του μάρτυρα ανέβηκε και ο αστυνομικός Δημ. Μανάτος, ο οποίος μέχρι το 2014, συμμετείχε στην επιχείρηση "Ξένιος Ζευς", μία επιχείρηση "σκούπα" για την επαναπροώθηση παράνομων μεταναστών στις χώρες τους. Όπως κατέθεσε, τον Απρίλιο του 2012 είχε συλληφθεί μία οροθετική σε "σπίτι" στις Αχαρνές. "Την επόμενη ημέρες ξεκίνησε όλη η επιχείρηση. Ο ταξίαρχος είπε ότι άνωθεν πολιτικές εντολές ζητούσαν να πάνε όλοι οι προσαχθέντες στο ΚΕΕΛΠΝΟ. Δεν ήταν καθαρή πρωτοβουλία της αστυνομίας. Ξέραμε ότι επρόκειτο για εκδιδόμενες γυναίκες" επεσήμανε στο δικαστήριο και πρόσθεσε πως "όσες βρέθηκαν θετικές μεταφέρθηκαν στην Ασφάλεια Αττικής και συνελήφθησαν. Πριν από αυτό το σκληρό πάντως, δεν είχε τύχει να πάμε στο ΚΕΕΛΠΝΟ".

Πρόεδρος: Τι εννοείτε όταν λέτε εκδιδόμενες;

Μάρτυρας: Η ζωή και η ανάγκη τις έφερε σε αυτό το σημείο. Αρκετές ήταν τοξικοεξαρτημένες. Για τις κατηγορούμενες δεν μπορώ να σας πω κάτι συγκεκριμένο.

Εισαγγελέας: Αναγνωρίζετε στο πρόσωπο κάποιας από τις παρούσες κατηγορούμενες να έχουν απασχολήσει ξανά με τέτοιου είδους αδικήματα; Τις έχετε ξαναδεί;

Μάρτυρας: Τη μία την έχω ξαναδεί. Πρέπει να την είδα να εκδίδεται μετά το 2012. Έχει περάσει ο καιρός και δεν θυμάμαι.

Εισαγγελέας: Χρειαζόμαστε σαφήνεια...

Μάρτυρας: Ότι την έβλεπα, την έβλεπα. Δεν θυμάμαι το χρόνο.

Εισαγγελέας: Γνωρίζετε αν χρησιμοποιούσαν προφυλακτικό; Είστε σε θέση;

Μάρτυρας: Δεν μπήκα στη διαδικασία να ρωτήσω αυτές τις διαδικασίες, ούτε μου έπεφτε λόγος. Απ' όσο γνωρίζω, δεν έχει υπάρξει κάποια καταγγελία. Πολλές από τις κοπέλες μας άνοιγαν την καρδιά τους. Από εκεί και μετά δεν ξέρω τι έκαναν. Υπήρχαν κοπέλες που μας έλεγαν ότι πελάτες επέμεναν χωρίς προφυλακτικό. Για τις συγκεκριμένες δεν ξέρω.

Η δίκη συνεχίζεται στις 21 Νοεμβρίου.

